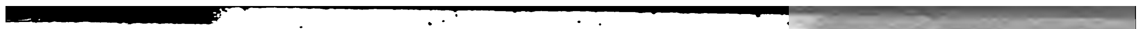

600081572T

TITVLI

STATVARIORVM SCVLPTORVMQVE

GRAECORVM CVM PROLEGOMENIS

EDIDIT

GVSTAVVS HIRSCHFELD

BEROLINI
APVD S. CALVARY EIVSQVE SOCIVM
A. MDCCCLXXI.

Forsitan hæc aliquis — nam sunt quoque — parva vocabit,
sed quæ non prosunt singula, multa juvant.

OVID. REM. AM.

ERNESTO CVRTIO

SACRVM

PRAEFATIO.

Ut quaestiones nimis difficiles et contortas aptissime arithmeticorum more eo dissolvimus, quod primum eas distribuimus in simplicissimas partes, deinde aggredimur singulas, ita cum conditionem veterum statuariorum et sculptorum explorandam mihi sumpsissem, brevi post tempore intellexi, nihil me profecturum esse antea, quam alias quasdam quaestiones, quae in illa continentur, quantum fieri posset, disceptavissem. Nec jam liberum mihi quidem videbatur eligendi arbitrium: per se enim patebat, multo simplicissima et manifestissima monumenta, quae omnium arctissime cum artificibus cohaererent, esse artificum inscriptiones, quibus certiora documenta excogitari non possunt, quoniam ab artificibus ipsis quasi testimonia de se nec raro solae notae posterorum memoriae relicta sunt. Itaque factum est, ut cum et titulos quam plurimos congerere studerem et, quae in congestis animadverteram, litteris mandarem, paullatim titulorum sylloge et commentatio conficerentur eo potissimum consilio, ut me ipsum ad rem ab initio propositam magis promptum efficerem. Iam cum quae conscripsi retractata publici juris faciam spe motus ea fortasse et aliis esse profutura, opus mihi videtur, ut qua mente titulos collegerim et scripserim, brevibus exponam.

Ac primum cum syllogen plenam exhibere vellem, ne mutilos quidem titulos impune a me negligi posse judicavi, praesertim cum plures regiones, quas artis laude floruisse non traditum est, titulorum tantum fragmentis insignes sint. Attamen licet *Brunnii*[1]) et *Overbeckii*[2]) operibus, de quibus vide p. 2, summopere sim adjutus, haud paucas me effugisse inscriptionum ita dispersarum ipse libenter concedo, et iam nunc nonnullae addi potuerunt (p. 200 sq.) ex libris, quos opusculo concinnato demum inspicere licuit. In

---

1) Geschichte der griech. Kuenstler von Dr. *H. Brunn.* I. Braunschweig 1853.

2) Die antiken Schriftquellen zur Geschichte der bildenden Kuenste bei den Griechen. Gesammelt von *I. Overbeck*, qui in titulis scribendis minusculis usus est; citatur plerumque litteris SQ.

laudandis vero auctoribus et interpretibus eam viam ingressus sum, ut et qui peculiariter de aliquo titulo disseruerant, citarem, et qui facile adeundi plures fontes indicarunt. Deinde cum adnotationes longiores fugerentur, — in diversissimas enim partes traxissent — omnis in digerendis titulis cura posita est; cujus ordinis causa cum aut in litterarum formis aut in rebus vel hominibus memoratis versetur, imprimis in Rhodiorum titulis (65—84) uberiore eget disputatione, quam, si placet, alio quondam loco proponam. Sed ut facilius cognoscatur, quae prolegomenon partes in singulos titulos cadant, conspectus p. 194 sqq. adiectus est.

Denique etiam eas, quae opificum potius quam artificum[1]) videntur inscriptiones, addidi, quales sunt praeter lapidarios (p. 151 sqq.) hae:

tab. Ia. *Τί?]μων ἔγραφέ με*, in Creta insula v. p. 194, 197.
b. *Πραχσίλα [ἐ]μὶ· Θαρίμαχός ἐποιε*, Therae v. p. 194, 197.
cf. Boeckh. Abhdlgn. d. Berl. Akad. 1836 p. 69 sqq. 78 n. 4. 6.
VIc. *Παρμένων*, lapidarius, Thasi v. p. 194, 198.

quibus origo et historia inscriptionum bene illustrantur. Quod subsidium minime erat negligendum: quamquam enim ex tabula geographica et conspectu (p. VII sq.) monstratur, titulis apte dispositis, quibus locis et temporibus ars statuaria et sculptura et initia ceperint et creverint et lapsae sint, vel scriptoribus non adhibitis elucere, tamen pro copia, quam olim fuisse credendum est, tam paucae inscriptiones adhuc innotuerunt, ut nihil certi posset enucleari, nisi quam plurima et ex aliis titulis et ex scriptis veterum, quae ad artifices pertinent, auxilio vocarentur. Atque hoc erat prolegomenon (vide p. 7), in quibus brevitati quidem de industria studui, neque quicquam volui afferre, quam quae manifesto ex titulis digestis et collatis consequi videbantur, ita ut legentium studia non tam praeclusa sint, quam potius flagitentur.

Scribebam Berolini d. XXIV m. Octobr. MDCCCLXX.

---

1) quamquam C. Fr. Hermanno (Stud. d. gr. Kuenstler p. 46 not. 9) non concedendum est, *opifices* et *artifices* a Romanis eodem fere modo distinctos esse, atque a nobis *Handwerker* et *Kuenstler*, tamen ne oratio debito magis impediretur, illa verba saepius hac sententia usurpavi; plerumque autem *statuarios* et *sculptores* nominavi — nostrates dixerint *bildende Kuenstler* —: *statuarium* enim eum esse, qui statuas ex aere efficit, non est, quod testimoniis firmetur (vide, si tanti est, Quintil. II, 21, 10 cf. p. 175); *sculptorem* eundem ac nostrum *Marmorbildner* haud paucis probavit, ne remotiores citem, Forcellinius, quem vide s. v. cf. etiam I. Sillig. catal. artiff. praefat. p. VIII sq.

CONSPECTUS.

CAPUT I.

§ 1.

DE TITULIS, QUOS NUNC HABEMUS, AGITUR.

Si quis titulos veterum artificum tractare sibi proposuit, facere non potest, quin a Graecorum titulis disputandi initium capiat. Quamvis enim in Aegypto et Assyria, quas jam tot seculis ante Graeciam floruisse constat, templa, statuae, vasa, gemmae, monumenta cujusvis generis servata extent, eaque mirifica integritate, auctorem se ipsum nuncupasse in opere, quod perfecit, prorsus inauditum est. At Graeca artificia, quippe quae nec tam ingentia sint nec tam firma, quam Aegyptia et Assyria, cum misere mutilata aetatem tulerint, omnino diversos artificum animos, artis dignitatem diversam ipsae jam antiquissimae artificum inscriptiones etiam nostra aetate evincunt. Atque in his quanta regnat varietas! Primum enim artifices cujusque generis facillime discernuntur: alia se inscribendi ratio vascularii, alia scalptoris, alia denique statuarii sculptorisque[1], qua quidem re intercessisse quiddam inter artifices neque omnes omnium generum eadem vitae condicione usos esse, ut voluerunt quidam[2], luculenter effectum videtur.

---

[1] Liceat breviter adnotare, et vasorum fictilium confectores et scalptores saepissime sola nomina operibus inscripsisse cum verbo faciendi conjuncta; quodsi alia de se indicia fecerunt, eos statuarios sculptoresque, qui modo patrum nomina modo patrias addiderunt, imitatos esse postea videbimus.

[2] C. F. Hermann: Studien der griech. Künstler (Göttinger Studien 1847) p. 44 sqq. idem in Privat-Alterth. § 42, 13. — H. Frohberger: de opificum apud veteres Graecos conditione (Grimae MDCCCLXVI) p. 17 sq. qui omnes artifices apud veteres sordide vixisse voluerunt praecipue philosophorum sententias secuti; contra

At nobis agere in animo est de statuariorum sculptorumque titulis, de quibus universis rarissime adhuc disputatum est,

Ac primum quidem Carolus Datius[1] inscriptiones veterum artificum tractavit, qui scriptorum locis diligenter congestis pro copia, quae tunc extabat, titulorum bene et ingeniose disseruit. Nostris temporibus de re nobis proposita nemo fere egit uno Franzio excepto, qui in elem. epigr. p. 343 brevissime, ut illi loco convenit, pauca quaedam dixit. Siqui circa singula versati sunt, eos suis locis adhibebimus.

Mirari autem non possumus, perpaucos tantum viros d. de re nobis proposita quaesivisse; quod ut intelligamus, meminerimus, quot tituli etiam Lessingio, qui in Laocoontis § XXVII in iis versatus est, praesto fuerint; citavit enim et quos M. Gudius collegerat in commentario ad Phaedri libri V prologum facto et quos Gronovius in thesauri tomi IX praefatione Gudianis addiderat, qui omnes non plus quattuordecim vel quindecim sunt. Nostris autem diebus summo studio quae invida terra condita sunt monumenta antiqua eripiuntur, ita ut in dies fere etiam artificum nomina adhuc inaudita titulis repertis innotescant. Atque earum quidem artificum inscriptionum quas nunc habemus, Henricus Brunnius, qui ante hos XVIII annos priorem historiae artificum Graecorum tomum publici juris fecit, tertiam fere partem non jam cognitam habuit; deinde ne Overbeckius quidem, qui nuperrime in libro utilissimo scriptorum veterum dicta, quae ad artifices spectant, composuit, omnes inscriptiones, quae nunc extant, addidit aliis de industria omissis, quae ab illius re alienae viderentur, aliis, quae passim dispersae sunt, neglectis, aliis denique non jam cognitis, quae novissime in lucem prolatae sunt.

Sed jam audio monentem, me alteram tantum titulorum artificum classem respexisse, non solum enim inscriptiones, quae etiam-

disputaverunt Ad. Stahr. (Torso I p. 395—456) et H. Bazin (de la condition des artistes dans l'antiquité grecque. Nice 1866), qui quidem vel minus placent narratiunculis potissimum addicti, quae passim de celeberrimis artificibus traditae sunt; ita ex aliis fontibus alia fluxerunt; ab his omnibus autem nec tempora nec loca satis distincta sunt.

[1] Vite de' pittori antichi (Napoli 1730) p. 104—114. — Chr Dan. Beckius in comment. I de nominibus artificum aliisque in monumentis artis antiquae interpolatis (Lips. 1832) rei propositae nullam fere lucem attulisse putandus est.

nunc in lapidibus leguntur, nobis consulendas esse, sed etiam si quas forte veteres scriptores nobis tradidissent. Atque ex his quidem praecipue in nostram rem cadunt Pausanias, Plinius, poetae, quorum epigrammata artificia celebrant, de quibus nunc exponemus.

Peropportune autem contingit, quod de anthologiae graecae epigrammatis O. Benndorfius accuratam quaestionem instituit[1], qui cum vetustiora epigrammata ad unum omnia veras inscriptiones fuisse constituisset, demonstrativa (ἐπιδεικτικά) illa epigrammata post Alexandri Magni aetatem factitata mere lusoria esse probavit. His igitur omissis, quae neque ab artificibus ipsis profecta neque eorum in usum composita sunt, pauca tantum in nostram collectionem recepimus (scr. 6, 13, 14, 25, 26.) omnino Benndorfii addicti sententiae, nisi quod de illorum demonstrativorum carminum usu pauca quaedam nos afferre posse credimus (p. 19).

Plinium vero in nat. hist. libris XXXIII—XXXVI, quatenus ad artificum historiam pertinent, non tam ex inscriptionibus (cf. scr. 27) quam ex libris de arte scriptis hausisse satis manifestum est[2]; quamquam veterum qui de arte scripserunt auctorum ratio accuratius investiganda adhuc desideratur.

Jam venimus ad Pausaniam periegetam, quem diserte artificum inscriptiones rarissime afferre in tanta artificum et artificiorum copia, cum ex collectione nostra primo obtutu clarum fiat (scr. 2, 3, 4, 5, 7, 7^{a}, 7^{b}, 7^{c}, 9, 10, 12, 16, 18, 19, 20), nunc quaerimus, num forte illum artificum inscriptionibus saepius usum esse certis indiciis probari possit. Huc accedit, quod omnes illi tituli, quos Pausanias tradidit paullo memorabiliores sunt, duodecim enim certe poetico sermone compositi sunt, quibus fortasse etiam 2 et 8 addi possunt, Praxitelis autem inscriptio (20) litteris antiquioribus insignis erat. Quae cum ita sint, veri haud absimile videtur, Pausaniam inscriptiones minus inusitatas de consulto non ad verbum attulisse; sed hanc rem longius repetere juvabit.

Praeter illas igitur inscriptiones alios operum auctores se fando

[1] de anthologiae Graecae epigrammatis, quae ad artes spectant, diss. inaug. Bonnae 1862.

[2] Ad. Brieger. de fontib. librr. XXXIII—XXXVI nat. hist. Plinianae, quatenus ad artem plasticam pertinent dissert. inaug. Gryphiae 1857. — H. Brunn. de auctorum indicibb. Plinianis (Bonn. 1856) p. 40 sqq.

accepisse periegeta indicavit (*λέγουσι, μνημονεύουσι, φασί*), alios aliquod artificium perfecisse simpliciter affirmavit (*τέχνη, ἔργον, ἐποίησε, εἰργάσατο*). Quodsi ita esset intelligendum, ut hos etiam operibus inscriptos fuisse nobis putandum esset, illos vero, quos fecisse ab aliis audivit (*φασί* etc.) non fuisse inscriptos, satis firmum inscriptionum indicium haberemus. Cui rei ne nimium credamus, eo movemur, quod haud raro alter afferendi artificis modus alteri prorsus respondet:

VI, 10, 9: *Λυκίνου δέ ἐστιν ἀνδριὰς Κλέωνος τέχνη, τὸν δὲ Τέλλωνα ὅστις εἰργάσατο οὐ μνημονεύουσι* V, 20, 2: *Κωλώτου δέ ἐστιν ἔργον, εἶναι δέ φασιν ἐξ Ἡρακλείας.* VI, 8, 1: *τοῦ μὲν τὸν ποιήσαντα οὐ λέγουσι, τὴν δὲ τοῦ Ἀμέρτου Φράδμων ἐποίησεν Ἀργεῖος* cf. VI, 3, 7: *Εὐπολέμου δὲ τὴν μὲν εἰκόνα Σικυώνιος εἴργασται Δαίδαλος, τὸ δ' ἐπίγραμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ μηνύει κτέ.* et V, 25, 4: *τὸ μὲν δὴ ἐπίγραμμα ἐδήλου τὸ ἀρχαῖον ἀναθήματα εἶναι τῶν ἐν πορθμῷ Μεσσηνίων — ἔργα δέ εἰσιν Ἠλείου Κάλλωνος αἱ εἰκόνες.*

Deinde I, 33, 3 de Nemesis statuà Rhamnunte posita Pausanias tradidit *τοῦτον Φειδίας τὸν λίθον εἰργάσατο*, quod etiamsi verum esse concedimus, tamen Phidiae nomen operi subscriptum non fuit, immo vero Agoracriti nomen statuae vel tabellae ex statua pendenti inscriptum fuisse memoriae traditum est[1], ita ut hoc potissimum opus Phidias »illius nomini donasse«[2] videatur. Similiter Matris Magnae statuam, quam Agoracrito Plinius tribuit[3], Pausanias I, 3, 5 Phidiam fecisse affirmavit *Φειδίας εἰργάσατο.*

Quae cum ita sint, ex illis *ἐποίησεν εἰργάσατο, τέχνη ἐστίν* colligere non possumus, artificum nomina etiam in operibus fuisse.

Jam propius ad nostram rem accedamus. Pausaniam omnes operum inscriptiones, quas vidit, attulisse cum per se minime probabile est, tum exemplis insuper explodi potest: I, 23, 8, *ἵππος δὲ ὁ καλούμενος δούριος ἀνάκειται χαλκοῦς*, quem equum deinde accuratius descripsit artifice non allato, quem Strongylionem fuisse inscriptione reperta (n. 17) scimus. I, 23, 4 *ἄγαλμα . . . . Ἀθηνᾶς*

1 Suid. et Phot. s. v. *Ῥαμνουσία Νέμεσις.* Zenob. V, 82.

2 XXXVI, 17.

3 XXXVI, 17.

ἐπίκλησιν καὶ ταύτης Ὑγιείας, quam et Plinius XXXIV, 80 et inscriptio n. 18 Pyrrhi Atheniensis opus fuisse nos edocuit. I, 24, 2 κεῖται δὲ καὶ Φρίξος . . . θύσας τὸν κριόν, ad quam statuam et Plinius l. l. spectat his verbis: »Naucydes . . . . immolante arietem censetur« et inscriptio n. 21[1]. Menandri statuam, quae erat in Atheniensium theatro, Pausanias I, 21, 1 memoravit, quis fecerit, non tradidit, quamquam scriptum fuisse in basi Κηφισόδοτος Τίμαρχος ἐπόησαν ex n. 35 cognoscimus. Quibus adjicias, ut Cresilam omittamus[2], I, 23, 9 Ἐπιχαρίνου τὴν εἰκόνα ἐποίησε Κριτίος (Κριτίας mss.), sed Critius et Nesiotes fecerunt (n. 10). — Quodsi exempla ex primo tantum libro promere licuit, de Atheniensium artificiis et per alios scriptores et inscriptionibus repertis optime edocti sumus: ex perpaucis illis artificibus (XII), qui simul in Pausania et in lapidibus leguntur, octo in titulis Athenis repertis apparent. Quamquam negare non possumus Pausaniam ineunte opere rerum copia perturbatum multa minus apte enarrasse et disposuisse quam in libris sequentibus[3]. Illa autem quae modo attulimus intelligi non possunt, nisi Pausaniam in artificiis eligendis et in operum auctoribus afferendis totum se dedisse[4] iis putabimus, qui singula ei monstrabant, exegetis. Cujus rei testimonia etiam haec sunt: Praxitelis mentio cum libb. I, II, V, VI jam facta esset, demum VIII, 9, 1 ejus aetas ita refertur: Πραξιτέλης δὲ τὰ ἀγάλματα εἰργάσατο τρίτῃ μετὰ Ἀλκαμένην ὕστερον γενεᾷ, quod exegetae sane ideo enarrare solebant, quia eodem loco et Alcamenis Aesculapius dedicatus erat. Similiter judicium de Alcamenis arte, quem jam I, 1, 5. 8, 4. 19, 2. 20, 3. II, 30, 2 Pausanias memoraverat, demum V, 10, 1 latum est: Ἀλκαμένους ἀνδρὸς ἡλικίαν τε κατὰ Φειδίαν καὶ δευτερεῖα ἐνεγκαμένου σοφίας εἰς ποίησιν ἀγαλμάτων: nempe comparabant exegetae duorum illorum artificum tempora et virtutes, cum idem templum

---

1 qua re Briegerus l. l. p. 56 Plinium illud ex catalogis Romanis hausisse immerito suspicatus est. Quod gravioris est momenti; non omnia enim artificia, quae „laudari“ vel „censeri“ Plinius tradit, ex catalogis, si quidem fuerunt, petita videntur.

2 fortasse enim ejus inscriptio 16 non ad Diitrephis statuam (Pausan. I, 23, 3) pertinet.

3 E. Curtius: Peloponnesus. I p. 142 not. 10. — Chr. Schubart in commentatione de Pausania, quae Pausaniae in Germ. linguam translato adjuncta est, p. 9.

4 cf. E. Curtius: VII Karten zur Topogr. v. Athen. p. 48 sq. — C. Wachsmuth. mus. rh. 1869 XXIV p. 35.

ambo ornassent. Ita Lysippum quoque, quem periegeta jam I, 43, 6 nominaverat, Sicyonium fuisse enarravit II, 9, 8 ubi de illius Heracle aeneo agitur Sicyone posito, qua in urbe certe indigenae artificem illum celeberrimum suum civem esse superbia quadam affirmabant.

Sed non omnia, quae ad artifices pertinent, Pausanias ab exegetis accepit, bis enim ipse mentionem injecit scriptorum, qui de arte plastica agebant: V, 20, 2 *οἱ πολυπραγμονήσαντες σπουδῇ τὰ ἐς τοὺς πλάστας* et V, 23, 3 *οἱ συγγράψαντες τὰ ἐς πλάστας* (*Πλαταιάς* edd. codd.), quibus quidem non bis tantum Pausaniam usum esse per se patet, deinde tenendum est, illa *λέγουσι, μνημονεύουσι* non solum ab eo dicta esse in iis, quae fando accepit, sed etiam quae ex scriptis hausit, quod praecipue elucet, ubi duae controversae sententiae referuntur:

II, 15, 1 *Σκύλλις καὶ Δίποινος . . . μαθητὰς δὲ εἶναι Δαιδάλου σφᾶς, οἱ δὲ καὶ γυναῖκα ἐκ Γόρτυνος ἐθέλουσι λαβεῖν Δαίδαλον καὶ τὸν Δίποινον καὶ Σκύλλιν ἐκ τῆς γυναικός οἱ ταύτης γενέσθαι* III, 17, 6 *Κλέαρχος . . . ὃν Διποίνου καὶ Σκύλλιδος οἱ δὲ αὐτοῦ Δαιδάλου φασὶν εἶναι μαθητήν.* Ex his igitur de arte plastica scriptoribus, quorum libri fortasse litterarum ordine dispositi erant, tria illa sollemnia indicia, quae afferre tantum interfuit Pausaniae: *πατρὶς, ἡλικία, διδάσκαλος* cf. III, 18, 9. V, 22, 5. 23, 5. 25, 11. 26, 2. VIII, 53, 7. Ita periegeta, si cujus operis auctorem acceperat, libros illos evolvit, et quod repperit addidit: jam intelligimus, quid sibi velint V, 24, 1 *Μούσου ποίημα, ὅστις δὴ οὗτός ἐστιν ὁ Μοῦσος* et X, 18, 6 *Τισαγόρου τὸ ἔργον, ὅστις δὴ ὁ Τισαγόρας*, quibus compara haec, quae sunt in II, 7, 2 *Λύκου Μεσσηνίου μνῆμά ἐστιν ὅστις δὴ οὗτος ὁ Λύκος· οὐ γάρ τινα εὑρίσκω* (in Olympionicarum indicibus cf. III, 21, 1. VI, 13, 10.) *Μεσσήνιον ἀσκήσαντα πένταθλον οὐδὲ Ὀλυμπικὴν ἀνῃρημένον νίκην.* Ita sane etiam de Muso et Tisagora scripta consuluerat. Quod vero Pausanias, quos libros saepius adhibuit, bis tantum diserte nominavit, non mirum in scriptore, qui, cum Herodoti simplicitatem summo studio affectaret[1], etiam id egit, ut quam plurima aut fando accepisse aut ipse conjecisse videretur. Quod ut in universas Pausaniae res valet, ita etiam in

---

1 Praecipue consulendus O. Pfundtner. Pausanias periegeta imitator Herodoti. diss. inaug. Regiom. 1866. cf. eundem in Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. 1869 p. 443.

artificum nomina tradenda. Eum enim inscriptiones omnino neglexisse minime probabile est: inde igitur VI, 9, 1; 10, 9 *Πτόλιχος ἐποίησεν Αἰγινήτης*, et VI, 9, 5; 9, 9; 10, 3; 11, 9 *Γλαυκίας* quater *Αἰγινήτης* nominatur. Cf. etiam ad I, 28, 2 ubi currus aeneus in Atheniensium arce dedicatus affertur, epigramma apud Herodot. V, 77. ad III, 21, 1 Anthol. Gr. Pal. XIII, 14. ad VI, 15, 3—5 de Clitomacho Olympionica Anthol. Pal. IX, 588, quibus locis Pausanias nonnulla ex inscriptionibus hausisse videtur. Artificum autem titulos saepius ab eo ipso vel ab iis, quibus sua debuit, consultos esse, etiam clarius apparebit in ea parte, quae est de patribus artificum inscriptis, ubi concordiam inter inscriptiones et Pausaniam summam esse videbimus. Peculiares autem inscriptionum formas Pausanias rarissime retinuit, qui inscripta, ab exegetis accepta, ex libris sumta de artificibus ipse arte conjunxit.

Haec autem dicta sunt de fontibus, unde, quae de artificibus tradidit, Pausanias hausit; de quibus accuratius disputandum erat, ut quam rationem inscriptionum artificum ille habuisset, cognosceremus.

Quibus expositis expediti aggrediamur ad inscriptiones, quae manserunt, et primum quidem orbem quasi, quo illae continentur describamus. Tituli autem, quos habemus, non consilio quodam electi, sed casu fortuito ex plurimis aliis, qui fortasse gravioris erant momenti soli aetatem tulerunt; qui quamquam inductionem minus permittere videntur, nisi cum scriptorum dictis collati et comparati tamen eam habent virtutem, quibus quam late veterum ars patuerit, multo magis vivida exprimatur imago. Ingens sane vastumque spatium[1], quod titulis statuariorum et sculptorum veterum occupatur, cujus extremae orae Aegyptus superior, Sidon Phoenices urbs, Vienna Galliae oppidum; sin vero tabulam accuratius inspexeris, multo plurimas inscriptiones arctiore orbe circumscribi videbis, qui Rhodo et Creta insulis, Asiae oris, Graecia ipsa, meridionali et media Italia definitur, atque praecipue Athenae (LXXX fere), Rhodus (XXV), Roma (XXXVI) titulos nobis praebuerunt. Quae cum ita sint non plus ducentos quinquaginta lapides repertos esse artificum nominibus insignes jure maerendum

---

[1] V. tabulam geographicam titulorum collectioni adjunctam.

est; huc adde abundantiam illam artificiorum summo opere admirandam[1], quam apud Graecos fuisse et memoriae proditum est et ex reliquiis etiamnunc evidentissime elucet, ita ut facile nobis persuadeamus permultos artificum titulos interiisse; quare nunc, quam variam fortunam illi subierint, quaestio instituatur.

§ 2.

DE VARIA TITULORUM, QUIBUS OPERA ORNATA ERANT FORTUNA.

Sunt fortasse, qui Graecos ipsos artificum titulos eo diminuisse putent, quod quae statuae priore aetate heroïbus et viris de patria optime meritis dedicatae erant, eas Romanae dominationis tempore misera adulatione commoti in Romanorum quorundam honorem verterunt, quos ipsis utiles fore sperabant; atque in eas statuas, quas ipsi dicebant *μετεπιγεγραμμένας*[2], cadit illud *τὸ μὲν ἐπίγραμμα ῥωμαΐζει, ὁ δ' ἀνδριὰς ἑλληνίζει.* Ut vero statuae, ita etiam epigrammata, quae priorem honorabant, manserunt, quod et Dionis Chrysostomi orat. XXXI § 150 (p. 410 Emper.) *μένει τὰ τῶν τιμηθέντων ὀνόματα καὶ τὰς ἐπιγραφὰς οὐδεὶς ἂν ἀπαλείψειεν* et multa exempla probant[3].

Immo statuis sublatis, cum in eadem basi aliae ponerentur, antiquiores inscriptiones non oblitteratae sunt (31ª 32. 119ª 120). Quod vero Graeci statuas dedicatas pro sacrosanctis habuerunt[4], fortasse ad titulos quoque servandos redundavit.

---

1 Fr. Jacobs. über den Reichthum der Griechen an plast. Kunstwerken. München 1810 (= Ges. Schr. III p. 417 sqq.)

2 [Plut.] vit. X orr. Isocr. p. 839 D cf. Cic. ad Att. VI, 1, 26. Dio. Chrys. or. XXXI § 9 et § 34 (p. 364, 372 Emp.).

3 Cf. Pausan. I, 2, 4. syll. n. 10ᵇ. 19*. 28, 31ª 32. 46. 47. 59*. 116. 119ª 120. Saepius majorum statuae hominibus eadem gente exortis dedicatae esse videntur: n. 31ª 32. cf. Pausan. VIII, 9, 9. v. L. Ross. arch. Aufss. I 170. C. Keil. Philol. tom. suppl. 1863 p. 563. Rangabeus antiq. graec. II 1100. Lebas. inscr. II p. 73 n. 339.

4 Jacobs. l. l. (v. p. 7 not. 2.) p. 62 not. 143. (= III p. 534) Vitruv. de archit. II 8 § 15 (p. 52 ed. Rose et Müller-Strüb.) de tropaeo ab Artemisia Rhodi posita.

Cum autem Graecia a Romanis victoribus plurimis et egregiis statuis spoliaretur[1], bases, cum marmore et Italia abundet, certe relictae sunt. Huc quoque referri possunt Pausaniae dicta VIII, 30, 5: *πρὸ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Μητρὸς ἀνδριὰς μὲν οὐδείς ἐστι, δῆλα δὲ ἦν τὰ βάθρα ἐφ' ὧν ἀνδριάντες ποτὲ ἑστήκεσαν.* VIII, 38, 5: *ἔστι δὲ αὐτόθι* (in Lycaeo monte) *ἀνδριάντων βάθρα οὐκ ἐπιόντων ἔτι ἀνδριάντων, ἐλεγεῖον δὲ ἐπὶ τῶν βάθρων*, VIII, 49, 1: *οὐ πόρρω δὲ τῆς ἀγορᾶς* (Tegeae) *θέατρόν τε ἐστι καὶ πρὸς αὐτῷ βάθρα εἰκόνων χαλκῶν· αὐταὶ δὲ οὐκ εἰσιν ἔτι αἱ εἰκόνες ἐλεγεῖον δὲ ἐφ' ἑνὶ τῶν βάθρων κτλ.* et illum usum communem fuisse Ciceronis quoque docent in Verr. act. II or. IV §§ 78, 97, 127[2]. Evidentissime autem Romanos bases secum non portasse eo demonstratur, quod nulla artificis inscriptio tota Italia adhuc reperta extat, quae ante ol. 158 scripta videatur, quamquam vel antiquissimorum artificum opera Romae fuisse[3] nemo est, quin ignoret; probatur insuper Bupali, Democriti, Calamidis Callimachi aliorum titulis[4], quos non ab artificibus ipsis profectos esse et scriptura et basium formae evincunt[5].

In Graecia autem certe non omnes bases statuis ereptis intactae manserunt, et, ut hoc unum tantum moneam, quingentis illis statuis a Nerone Delphis sublatis bases inanes locis suis stetisse nec Pausanias X, 7, 1 tradidit, nec verisimile est, qua re concedendum videtur, jam veteres ipsos saepius illos lapides quadratos, qui optime usui conveniunt, ad aedificia extruenda adhibuisse, quod posteriore tempore saepissime accidisse permultis lapidibus, quos in aedificiorum muris inclusos etiamnunc videre possumus (n. 8[a], 15, 17, 23*. 44[a]. 62*. 107[a]. 123. 160. 161) confirmatur, atque ita haud paucos artificum titulos interiisse facile credes. Quibus variis autem modis bases medio aevo et nostris quoque

---

1 Otfr. Mueller. Hdb. d. Arch. III ed. § 165 p. 174 sqq.

2 cf. Winckelm. hist. art. IX, 3, 12 O. Jahn. Arch. Beitr. p. 19 not. 17 quamquam Leocharis inscriptionem, de qua illi disputant ll. ll., haud genuinam esse Brunnius docuit (hist. artiff. I addend.) De eadem re quae Bergkius disputavit (in lect. ind. Marb. 1846 sem. aest.) inspicere non licuit, sed v. L. Ross. arch. Aufss. II p. 293. sqq.

3 Augustum talia »proprio quodam intelligendi ambitu« (Quintil. XII, 10, 3) praetulisse constat: Paus. VIII, 46, 4. Plin. XXXVI, 13.

4 n. 175 sqq.

5 H. Brunn. mus. Rh. n. ser. VIII, p. 235 sq.

temporibus deletae sint, describi non potest: aliae certe fractae, aliae ad calcem coquendam consumptae sunt; quam multae denique etiamnunc sub terra jaceant sepultae!

At Romani nonne statuis in Italiam delatis auctorum nomina denuo subscripsere? sed memineris, plerumque bellis finitis statuas raptas esse »belli lege atque imperatio jure« (Cic. Verr. act. II or. 1 § 57)[1] a ducibus, quorum animi in id solum intendebant, ut et triumphos suos magnifice ornarent et reipublicae gloriam tot operibus captis augerent, quod artificum nomina certe non adjuvissent, quippe quae omnes Romani ignorarent. Fortuna autem fautrice satis edocti sumus, qua ratione Romanorum duces in signis inscribendis usi sint. Cicero enim in Verr. act. II or. I. § 57 P. Servilium Vatiam Isauricum, quem circiter anno 74 a. Chr. (680 a. u.) de Isauris et Ciliciis piratis triumphasse constat, summis laudibus extulit, quia signa et ornamenta capta in tabulas publicas ad aerarium perscribenda curasset. Deinde relatis rationibus P. Servilii haec dixit: »non solum numerum, sed etiam uniuscujusque magnitudinem, figuram, statum litteris definiri vides;« sane artificum nomina vir ille bonus nihil curaverat, qui quae statuis captis subscripsit ostenditur hoc titulo (C. I. lat. I p. 559 n. 1506):

P. Servilius C. f.
Isauricus
imperator cepit.

Atque idem fere inscripsisse statuis M. Marcellum Sicilia devicta docetur titulo 531 l. l. M. Fulvium Nobiliorem Aetolia domita titulo 534[2]. Mummii tituli sunt 541—546 ac prope lapides, quibus incisi sunt duo tituli 543:

L. Mummius cos.
vico

duo signa humi jacentia »elaboratissimae industriae Graecorum« vi-

---

[1] Pausan. quoque VIII, 46, 4 ubi statuas a victoribus jam antiquissimis temporibus raptas esse dixit: *βασιλεὺς μὲν δὴ Αὔγουστος καθεστηκότα ἐκ παλαιοῦ καὶ ὑπό τε Ἑλλήνων νομιζόμενα καὶ βαρβάρων εἰργάσατο.*

[2] adde de Rossi bullet. del. inst. arch. 1869 p. 8 de basi M. Fulv. Nobilioris nuper reperta.

dit Mommsenus ipse (l. l.), sed de artificum nominibus nihil innotuit. Huc denique adde Plinii nat. hist. libri XXXVI § 27: »Romae quidem multitudo operum, etiam oblitteratio ac magis officiorum negotiorumque acervi omnes a contemplatione tamen abducunt..... qua de causa ignoratur artifex« etc., ubi nota nihil dictum esse de inscriptionibus memoriam juvantibus: Romae igitur operibus publice positis auctorum nomina plerumque non subscripta esse videntur.

Sin vero Romani quando statuas auferendas artificum nominibus ornarunt, ita fecisse videntur, ut nomina in signa ipsa transcriberent, (scr. 12^b cf. 11), quod et eorum mori convenire postea videbimus.

Cum vero privati homines »circa statuas et imagines insanire carius inepti« inciperent, non ut Romanae reipublicae splendorem augerent, sed ut signa »in villarum exilia pellerent« (Plin. nat. hist. XXXV, 26)[1], quam rationem in operibus Graecis inscribendis eos secutos esse existimabimus? Atque primum quidem cum summum putaretur

artificum veteres agnoscere ductus
et non inscriptis auctorem reddere signis

(Stat. silv. IV, 6), facile credes, multa signa artificum nominibus non fuisse ornata. Huc accedit, quod tabulas fuisse constat, quibus operum possessor et quanti emisset et quis fecisset, modo ipse sciret, inscribendum curavit (Cic. in Verr. act. II or. IV §§ 36, 42).

Verumtamen et inscriptionibus (n. 175 sqq.) et veterum scriptorum dictis probatur, praecipue celeberrimorum artificum Graecorum nomina operibus subjecta esse, cujus rei testis Martialis IX, 44 (ed. Schneidew. — scr. 23):

inscripta est basis indicatque nomen
Λυσίππου lego, Phidiae putavi.

Neque omnes, ut Plinius Caecilius secundus[2], cum aliquam statuam dedicarent, auctoris nomen neglexerunt, immo saepius certe tam

---

[1] De Romanorum operum collectionibus Böttiger. ges. Schr. p. 8. Ludw. Friedlaender. Kunstsinn der Römer p. 33 sqq. cf. C. F. Hermann. Ueber den Kunstsinn der Römer p. 60 sqq. inde ille Eutyches »officinator a státuis« et Agrypnus »a statuis« Böttig. l. l. R. Rochett. lettre. p. 185 n. 7 et not. 5 cf. Juvenalis sat. XIV v. 305.

[2] Epist. III, 6.

eleganter addiderunt, quam Cicero descripsit (in Verr. act. II or. IV § 93. scr. n. 11): »Apollinis signum ..... cujus in femore litteris minutis argenteis nomen Myronis erat inscriptum« quod a statuario ipso factum esse veri dissimillimum.

Sin vero meminerimus Romanos poetas sexcenties fere summorum artificum operum mentionem fecisse, quae homines privati possiderent, non mirabimur permulta artificia a callidis Graeculis illorum nominibus immerito esse ornata: itaque Phaedrus prolog. libr. V v. 4—7 haec dixit:

ut quidam artifices nostro faciunt seculo
qui pretium operibus majus inveniunt, novo
si marmori adscripserunt Praxitelem suo,
detrito Myronem argento.

huc Zenobius quoque spectat V, 82 .... *καὶ ἄλλοι γὰρ πολλοὶ ἐπὶ τῶν οἰκείων ἔργων ἕτερον ἐπιγεγράφασιν ὄνομα*; cujus rei exempla fortasse haberi possint »opus Phidiae« et »opus Praxitelis« (188. 189.)

Sed haec hactenus, nunc in titulorum usum et rationem inquiramus.

CAPUT II.

§ 1.

DE INSCRIPTIONIBUS UNIVERSIS AGITUR.

Inscriptionum artificum causa ea fuit, ut diserte, quis fecisset opus, indiceretur. In iis autem, quanta regnet varietas et ipsi diximus (p. 1) et ex collectis titulis cognosci potest; verumtamen quamquam aliorum artificum aliae fuerunt inscriptionum formae, id tamen tenendum videtur, eundem artificem eadem inscriptione uti esse solitum. Qui usus, quam late patuerit, ut accuratius intelligas, aspice hunc, quem praebemus, titulorum artificum indicem, quorum plus unus fato favente aetatem tulit:

1. (8) *ἔργον Ἀριστοκλέους* (8ᵃ) *Ἀριστοκλῆς ἐπόησεν.*

2. (16) *Κρησίλας ἐπόησεν* (16ᵃ). *Κρησίλας ἐπόησεν Κυδωνιάτας.* (scr. 14) *Κυδωνιάτας Κρησίλας εἰργάξατο,* sed hic versus est.

3. (31, a, b.) *Λεωχάρης ἐπόησεν.*

4. (32) *Σθέννις ἐπόησεν — Σθέννις ἐποίει*, quod non ab artifice ipso inscriptum esse Brunn. recte monuit mus. Rh. n. ser. t. VIII p. 235.

5. (35, 35 b.) *Κηφισόδοτος Τίμαρχος ἐποίησαν* 35 c. *Κηφισόδοτος Τίμαρχος Ἀθηναῖοι ἐποίησαν* 35 a. *Κηφισόδοτος Τίμαρχος Ἐρεσίδαι* sed haec est dedicantium potius quam artificum inscriptio.

6. (44, 44 a) *Νικόμαχος ἐπόησεν.*

7. (47, a) *Μικίων Πυθογένους ἐποίησεν.*

8. (53, a, b.) *Καικοσθένης ἐποίησεν.*

9. (64) *Μαχάτας πόησε* (64 a) *Μαχάτας ἐπόησε.*

10. (65, a) *Μνασίτιμος Τελέσωνος Ῥόδιος ἐποίησε.*

11. (66, a) *Θέων Ἀντιοχεὺς ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται, ἐποίησε.*

12. (70a, b, c.) *Φύλης Ἁλικαρνασσεύς ἐποίησε;* titulus n. 70 nimis est mutilatus.

13. (67, a) *Σῖμος Θεμιστοκράτευς Σαλαμίνιος ἐποίησε.*

14. (71, a) *Ἐπίχαρμος Σολεὺς ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται καὶ Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος ἐποίησαν.*

15. (72, a, b, c, d.) *Τιμόχαρις Ἐλευθερναῖος ἐποίησε.*

16. (73) *Πυθόκριτος Τιμοχάριος Ῥόδιος ἐποίησε.*

(73a) *Πυθόκριτος Τιμ . . . .*

17. (90, a) *Ζηνόδοτος Μενίππου Κνίδιος ἐποίησε.*

(18? *Ἀπολλώνιος Νέστορος Ἀθηναῖος ἐποίει* 99, a, b.)

(19? *Γλύκων Ἀθηναῖος ἐποίει* 102, a, b.)

(20? *Σαλπίων Ἀθηναῖος ἐποίησε* (105) — *Σαλπίων ἐποίησε* 105a.)

21. (107, a, b, c.) *Εὔχειρ καὶ Εὐβουλίδης Κρωπίδαι ἐποίησαν.*

107d. *Εὔχειρ καὶ Εὐβουλίδης ἐποίησ[αν.*

22. (114, a, b.) *Λεωχάρης ἐποίησεν.*

23. (116 = 116a? *Πραξιτέλης ἐποίησεν* — *Πραξιτέλης ἐποίει.*)

24. (119, a) *Ἀντίγνωτος ἐποίησε.*

25. (129, a) *Ἡραιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος ἐποίει.*

26. (130, a) *Ξενόφιλος καὶ Στράτων Ἀργεῖοι ἐποίησαν.*

27. (131) *Δημητρίου τοῦ Δημητρίου γλυφή.*

(131a) *Δημήτριος Δημητρίου ἐποίει,* sed hic titulus ad statuam pertinet, ille (131) ad anaglyphum.

28. (136, a) *Ἀθανάδωρος Ἀγησάνδρου Ῥόδιος ἐποίησε.*

29. (147) *Ζήνων Ἀττινᾶ Ἀφροδεισιεύς ἐποίει.*

(147a) *Ζήνων Ἀφροδεισιεὺς ἐποίει;* num tituli eundem artificem significent, dubitari potest; quodsi aliter judicas, tituli, qui II p. Chr. n. seculo scripti sunt, non tanti sunt momenti.

30. (168, 1): *Μάαρκος Κοσσούτιος Μαάρκου ἀπελεύθερος Κέρδων ἐποίει.*

(168, 2) *Μάαρκος Κοσσούτιος Κέρδων ἐποίει* sed hi tituli duabus figuris subscripti sunt, quarum altera ab altera sejungi non debet.

31. (173, a) *Ζήνων Ἀλεξάνδρου ἐποίει* — *Ζήνων β ἐποίει* sed in hunc idem cadit, quod in 30.

De industria omisimus inscriptiones nimis mutilatas 33, 33a *Ἐξήκεστος,* 52, 52a *Καικοσθένης Δίης Ἀπολλωνίδου Φλυάσιοι;* deinde incerta est conjectura, quam ad titulum n. 76 proposuimus; neque

eas inscriptiones addere voluimus, quae non ab artificibus ipsis profectae sunt n. 175 sqq.

Videmus igitur primum, qui patris nomine semel usus est, eum illo semper uti, et qui ethnicum vel demoticum semel nomini suo apposuit, eum illud semper fere apponere; quamquam patriae mentio paullo minus firma fuisse videtur, quam patris: Cresilas quidem se Cydoniatam esse, quod Athenis (n. 17), ubi certe omnibus satis notus erat, non addidisse videtur, Hermionae professus est;[1] deinde ille etiam antiquiore aetate vixit, quam qua inscriptiones firmas factas esse credimus, quod tum demum èvenire potuit, cum ars a summis artificibus aucta et evecta a multis hominibus iisque mediocris ingenii quasi negotium exercebatur; tum autem tales firmi tituli non in certis quibusdam regionibus frequentati sunt, sed in communem omnium usum recepti, quod ex propositis exemplis elucet. Stabilitatem autem inscriptionis ejusdem artificis bene ex his titulis cognoscere possumus: n. 144: *Ἡρακλείδης Ἀγαύου Ἐφέσιος καὶ Ἁρμάτιος ἐποίουν*. et n. 152:

Θέων Ἀντιοχεὺς καὶ Δημήτριος Δημητρίου Ῥόδιος ἐποίουν, ubi artifices officinis conjunctis iisdem quibus ante inscriptionibus usi sunt. Ac sane artificum ipsorum interesse debuit, quae semel inscripserant operibus ab ipsis perfectis, ea semper inscribere: nam *Μικίων Πυθογένους, Τιμόχαρις Ἐλευθερναῖος, Πυθόκριτος Τιμοχάριος, Φύλης Ἁλικαρνασσεὺς* gloriam sibi paraverant, non simpliciter *Μικίων, Τιμόχαρις, Πυθόκριτος, Φύλης*; ita etiam Onatas bis idem epigramma operibus subjecit (scr. 7, a). Quamquam non desunt mutatae inscriptionis exempla: Caecosthenes (53, a, b.) quidem et Dies (54), cum collaborarent, se Apollonidae filios Phlyasios esse professi sunt (52, a), officina communi vero sublata patris et demi mentionem omiserunt; deinde cum filius a patre in societatem reciperetur, eadem inscriptio manere non potuit. Et fortasse tituli aliquando reperientur, quibus eundem artificem eadem in urbe variis inscriptionibus usum esse probabitur, qui parvis ab exordiis profectus majorem gloriam cum nactus esset omnia praeter nomen

[1] Titulo n. 35 c, quem sero Benndorfius benigne mecum communicavit, probari videtur, saepius artifices cum alienis civibus opera perficerent, ethnicis appositis se accuratius significasse ita, ut et domesticam et externam inscriptionis formam in usu haberent.

solum indicia sprevit. Sed in universum certe affirmari potest, inscriptiones tantum pari modo compositas, dum litterarum formae permittant, unie idemque artifici a nobis esse tribuendas (cf. p. 15 not.)[1]. Idem autem cadere videtur in vasorum fictilium confectores, ex quibus, ut eos, qui solis nominibus usi sunt, omittamus, Eucherus se Ergotimi filium esse ter professus est, Tleson se Nearchi filium esse tricies fere.

Atque haec quidem de universis inscriptionibus.

DE INSCRIPTIONUM ORATIONE AGITUR.

§ 2.

Inscriptionum aliae versibus aliae soluta oratione expressae sunt, atque primum quidem

de versibus inscriptis dicamus;

sunt vero hi:

1. *παῖ Διὸς κτλ.* (1) c. Ol. 50
2. Bupalus et Athenis (scr. 1) Ol. 60.
3. *τοῦ Παρίου κτλ.* (5)
4. *ἔργον Ἀριστοκλέους* (8)
5. *Ἀλξήνωρ* (12)
6. *Ἱπόστρατος?* (13)
7. *Ἔνδοιος* (scr. 4)
8. *Εὐτελίδας καὶ Χρυσόθεμις* (scr. 3) } ante ol. 80.
9. *Ὀνάτας* (scr. 7 sqq.)
10. *Κάλλων* (scr. 5)
11. *Κλεοίτας* (scr. 10)
12. *Ἀρχεσίλας* (scr. 8)
13. *Ἀναξαγόρας* (scr. 6)

(Nos. 3–13: ante ol. 80.)

[1] Habebant igitur Graeci artifices communi in usu, quod nos dicimus: „eine Firma.“ Jam vides, cur tantum nostra interfuerit, probare (p. 7), Pausaniam peculiares inscriptionum formas non retinuisse, quodsi fecisset, contra sententiam modo a nobis propositam quam vehementissime pugnaret (cf. p. 21 not.)

14. *Μακεδών* (26)	ante ol. 90.
15. *Οὐνήτης?* (26*)	
16. *Τελεσαρχίδης* (scr. 17)	
17. *Φειδίας* (scr. 12)	
18. *Ἀρίστων ἠδὲ Τελέστας* (scr. 9)	
19. *Θρασυμήδης* (scr. 16)	
20. *Δαμοφῶν* (scr. 19)	circiter ol. 102.
21. *Φυρόμαχος* (scr. 25)	ol. 135.
22. *Ἠετίων* (scr. 26)	inter ol. 130—140.

Ac primum quidem multo plurimi artificum, quos attulimus ante ol. 90 floruerunt; hic autem moneamus, quod Boeckhius dixit in C. I. tom. I introd. p. XXIX, antiquiore aetate soluta oratione non usos Graecos esse in re sollemni ulla. Deinde in duas partes illae inscriptiones abeunt: aliae enim eaeque antiquiores nihil aliud continent, quam quod ad artifices pertinet, aliae, eaeque posteriores, ut Phyromachi et Eetionis, artificum mentionem dedicantis epigrammati addunt ita, ut totum epigramma dedicantis sit, qui et artificis laudem in suam vertit; illae autem priores inscriptiones totae sunt artificum ita, ut hae solae vere dicantur artificum inscriptiones, quas metricas seriore aetate usurpatas esse omnino negandum videtur. Dignitatem enim artificis indicant satis sibi conscii, se inusitatum opus perfecisse, qua re etiam sollemni utitur oratione; quod antiquissimo quidem tempore in ea quoque artificia valuit, quae nobis minus videntur admiranda, ea autem qua efficta sunt aetate nova et magnifica jure ducebantur: itaque auctorum nomina vel in anaglyphis sepulcralibus, quae nominibus suis ornare artifices postea non dignati sunt; et Parmenon quidam etiam lapidibus bene politis se fecisse inscripsit[1]. Deinde in iis tantum operibus illud sollemne orationis genus usurpatum est, quae solitis multo erant majora: ita Phidias hexametrum posuit sub Jovis Olympii statua, Damophon Messenius deorum simulacris optime expressis *ἰαμβεῖον* subjecit, Thrasymedes Arignoti Parius Aesculapii ex ebore et auro facti, quod signum Athenagoras leg. p. Chr. 14 p. 61 (Dechair.) Phidiae ipsi tribuit, se auctorem esse epigrammate docuit.

---

[1] A. Conze Reise auf den Inseln des thrak. Meeres, Thasos p. 12. tab. IV, 14, 15. v. nostr. tab. VI, c.

Quae cum ita sint, jam facilius intelligimus, quod p. 15 monuimus, antiquiore aetate firmis inscriptionibus artifices usos non esse.

Quod vero diximus, versibus expressos esse titulos fere antiquissimos, epigrammatis pictorum[1] aliorumque artificum, quae etiamnunc habemus bene confirmatur.

Polygnoti enim celeberrimae picturae Delphis subscripti erant Simonidis versus:

γράφε Πολύγνωτος, Θάσιος γένος, Ἀγλαοφῶντος
υἱὸς περθομένην Ἰλίου ἀκρόπολιν.

Pausan. X, 27, 4. Et Plinius XXXV, 154 haec tradidit: »plastae »laudatissimi fuere Damophilus et Gorgasus, iidem pictores, qui »Cereris aedem Romae ad circum maxumum (dedicatum a. u. 261 »= ol. 71, 4) utroque genere artis suae excoluerant, versibus »inscriptis Graece, quibus significarent ab dextra opera Damophili »esse, ab laeva Gorgasi.« Et versus etiam in vasis fictilibus esse, sive antiquissima sunt[2], sive remotae antiquitatis speciem affectant, satis constat. At tu fortasse dubites, num illi versus ab artificibus ipsis sint compositi, Polygnoti memor, cui Simonides epigramma fecit. Ac primum meminerimus, Gitiadam Lacedaemonium illum statuarium hymnos cecinisse, quod testatur Pausanias III, 17, 2. Ita certe alii quoque benigna vena praediti ipsi versus, quibus statuas inscripserunt, composuerunt, alii epigrammata a poetis acceperunt non ut Polygnoti certo operi aptum, sed ea forma, ut semper possent usurpare, qualia sunt Onatae (scr. 7, a); et Bupalum fratremque idem carmen pluribus statuis subjecisse memoriae proditum est a Plinio XXXVI, 12 (scr. 1).

Restat, ut quod de anthologiae Graecae epigrammatis promi-

---

1 Epigramma quidem, quod est in Anthol. Pal. IX, 758

Σιμωνίδου
Κίμων ἔγραφε τὴν θύραν τὴν δεξίαν,
τὴν δ' ἐξιόντων δεξίαν Διονύσιος

Benndorf. de anthol. Gr. ep. p. 11 veram inscriptionem putavit: immerito ut videtur; primum enim haud concinnum est, deinde vide modo ludum in verbis sequentibus

τὴν δεξίαν
τὴν δ' ἐξιόν
των δεξίαν.

2 Athenis in fragmento antiquissimi vasis

ἄνδρες ἐποίησαν σοφίαισιν καλὸν ἄγαλμα

Arch. Ztg. XXII (1864) p. 253*.

simus, persolvere studeamus; demonstrativa enim epigrammata num mere lusoria nullum usum praebuerint jure quaeri possit. Ac primum quidem summorum artificum opera, cum seriore tempore dedicarentur, epigrammatis ornata esse titulis, qui sunt n. 178 et n. 187, ostenditur. Deinde in mentem venit Ciccronis in Verr. act. II or. IV § 127, ubi dicta sunt haec: »atque haec Sappho (Silanionis opus) sublata (de prytanio Syracusanorum) quantum desiderium sui reliquerit dici vix potest. Nam quum ipsa fuit egregie facta tum epigramma Graecum pernobile[1] incisum est in basi« etc. Seriore igitur aetate moris esse videtur, ut statuis versus subscriberentur, quibus delectarentur homines eruditi.

Et hunc usum fuisse multorum epigrammatum demonstrativorum conjicio, quorum sales saepissime delectavisse non possunt, nisi erant sub operibus celebratis, sive archetypa ipsa erant sive exemplaria. (cf. anthol. Plan. IV, 54, 60, 112, 257).

Denique ne quid omittamus, ut multi mores antiquissimi infimis temporibus recurrerunt, ita opera vel minime laudanda ab artificibus ipsis versibus ornata sunt (n. 134).

§ 3.

DE TITULIS QUI SOLUTA ORATIONE COMPOSITI SUNT AGITUR.

Horum titulorum tria sunt genera:

1. Tituli, in quibus artifices se fecisse verbo *ποιεῖν* expresserunt.
2. in quibus verbis *ἔργον, τέχνη* significaverunt.
3. in quibus solis nominibus usi sunt.

1.

In prima titulorum classe summa est varietas: atque primum artifices nominibus suis verbum faciendi tantum addiderunt, *ὁ δεῖνα*

---

[1] C. I. 3555 Pergami: *Οὔνομά μευ Σαπφὼ· τόσσον δ' ὑπερέσχον ἀοιδῶν θηλειῶν, ἀνδρῶν ὅσσον ὁ Μαιονίδης*
idem anthol. VII, 15 cf. Benndorf. l. l. p. 49 et not. 1.

ἐποίησεν[1], deinde patris nomen aut patriae aut haec duo adjecerunt, tum aoristo usi sunt aut imperfecto verbi ποιεῖν, denique verborum ordine differunt. Quamquam enim plerumque ordo hic est, ut primum locum teneat artificis nomen, alterum patris, tertium patriae, ultimum verbum, sunt tamen inscriptiones, in quibus ethnicum ultimum occupat locum. Verissime autem jam Boeckhius ad C. I. I n. 25 (syll. n. 24) monuit, antiquissimum esse morem ut verbum ἐποίησε excipiatur ethnico, quod Lud. Stephanius (Compte-rendu 1861 p. 148 sq.) novis exemplis auxit et illustravit, qui vir doctissimus modum migravisse videtur, cum usque ad an. 350 a. Chr. n. illum usum obtinuisse censeret. Accipe hic quae artificum tituli praebent exempla:

Κρησίλας 16a
Πύρρος 18
Δωρόθεος 20.
Ὑπατόδωρος Ἀριστογίτων 24.

seriore autem tempore ille usus revixit n. 145 Ἀρχέλαος Ἀπολλωνίου ἐποίησε Πριηνεύς; quae remotioris antiquitatis captatio quam late patuerit, hac inscriptione, quae est in vasis vitrei ansa in museo Berolinensi, docetur

ЄΙΡΗΝΑΙΟϹ
ЄΠΟΙΗϹЄΝ
ϹΙΔѠΝΙΟϹ;

quod eam ob causam memoravimus, quia etiam alium usum posteriore aetate frequentissimum factum esse videbimus; atque hoc quidem satis memorabile in talibus archaismis, ut ita dicam, qui alias quidem satis rari usurpantur, non vero quasi communes usus fiunt. — Alia autem exempla vide apud Stephanium l. l., qui Boeckhium secutus recte fortasse censuit, quod Pausanias dixit VI, 9, 1: Πτόλιχος ἐποίησεν Αἰγινήτης ex inscriptione fluxisse, quamquam VI, 10, 9 Πτόλιχος Αἰγινήτης ἐποίησεν. Sed quod Stephanius illam dicendi rationem a Pausaniae sermone abhorrere voluit tantum abest ut verum sit, ut contrarium possit probari (II, 3, 5. 9, 8.

[1] Artifices cum opera ab ipsis perfecta diis dedicarent, solo verbo dedicandi usi esse videntur (n. 35a cf. B. 6); qua re Pausaniam I, 24, 3: Πρόκνην δὲ τὰ ἐς τὸν παῖδα βεβουλευμένην αὐτήν τε καὶ τὸν Ἴτυν ἀνέθηκεν Ἀλκαμένης artificem Alcamenem significasse credam.

11, 2. 19, 3. III, 14, 6. IV, 5, 10. 6, 1. V, 17, 4. 24, 1. 26, 2. cf. 3, 7. VI, 3, 5. 4, 4. 8, 6. 17, 5. VII, 24, 4. VIII, 30, 6. IX, 34, 3. X, 9, 3. 8. 10, 6. 16, 1).

Nunc transeamus ad duas alias classes, quarum tituli patris et patriae nomina item continent; nos autem de iis dicamus, quae illis sunt peculiaria.

2.

In altera classe quattuor tantum Graecorum artificum tituli continentur:

1. (8.) *ἔργον Ἀριστοκλέους*, est hexametri initium (cf. C. I. I introd. p. XXIX)
2. *Λυσίππου ἔργον*, quem titulum non a Lysippo ipso profectum esse videbimus (n. 185 a)
3. (131) *Δημητρίου τοῦ Δημητρίου γλυφή*
4. (165) *Πρώτυτος τέχνη ἐργαστηριαρχοῦ*

(de [Plut.] vitae X or. Isocr. cap. 27 *Λεωχάρους ἔργον* cf. scr. 21)[1]. Illae autem inscriptiones ex Romanorum usu potius quam ex Graecorum conformatae sunt cf. opus Phidiae, opus Praxitelis (n. 188, 189) C. Pomponi Quirina opus, opus Atticianis Afrodisiensis (append. tit. artiff. Rom. 2, 5 a).

3.

Neque aliter res se habet in iis tertiae classis inscriptionibus, quibus solus genetivus nominis inest:

Μύρωνος (177 a)
Λυσίππου (scr. 23)
Σωστράτου (174)

Fuerunt quidem, qui genetivo artificem unquam significatum esse negarent, attamen quod Martialis dixit (IX, 44)

Λυσίππου lego, Phidiae putavi

Romanorum quidem illum usum fuisse probat; quare moveor, ut et Diadumeni et Ingenui inscriptiones (append. tit. artiff. Rom. 6, 7) ad artifices pertinere credam; illam autem dicendi rationem a Graecorum usu abhorrere etiam O. Jahnius censuit (Arch. Ztg. VIII, p. 208).

[1] quod Pausanias saepissime *τέχνη* usus est, illius rationi scribendi non artificibus tribuendum.

Difficiles sunt tractatu tertiae classis eae inscriptiones, quae nominativum solum continent, cum causa, cur nominativo artifex significatus sit, rarissime possit probari: nam ut *Ταλέστης Ἀρτεμιδώρου* (87), *Ὠφελίων* (*Ἀ*)*ρισστωνίδα* (139), *Ἀριστέας καὶ Παπίας Ἀφροδεισεῖς* (146) jure artifices habeantur, *Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος* (161), *Δημόδωρος Μελιτεύς*, (43), *Θράσων Πελληνεύς* (133) num verbo *ἐποίησεν* excepti fuerint, et ob apographa negligenter facta (161), et ob lapidum fracturas (43; similiter 133) non jam enucleari potest. Sed *Ἀρτεμᾶς Δημητρίου Μιλήσιος* (193) *Ἄτταλος Ἀνδραγάθου* (206) *Πύρρων Ἑκατοκλέους* (200) *Σωσικλῆς* (201) *Φαίδιμος* (202), *Φρύνος* (203) non est, cur artifices existimentur; (de Eubuleo Praxitelis v. 218). *Γλύκων Ἀθηναῖος* (102 b) num genuinus sit, dubitari potest, nomen enim ejus cujus Herculem celeberrimum etiamnunc habemus, facillime Herculi simili, ut est, nostris temporibus insculptum esse potest; attamen Gerhardius, qui vidit, inscriptionem genuinam esse putavit (Neap. Ant. Bildw. p. 31). Quae cum ita sint, hae artificum inscriptiones, nisi nullo modo neque ad imaginem ipsam pertinere neque magistratum aliquem neque fortasse possessorem significare possunt, non admittendae videntur. Welckero igitur non assentimur, qui in mus. rh. n. s. VI p. 402 miratus est, quod artifices tam raro sola nomina inscripsissent; quodsi fecerunt, gloriae suae ipsi obstiterunt, quis enim intellexit artificem?

Ne quid omittere videamur, raro et infima solum aetate talia indicia adduntur, qualia sunt *γλυφή* (131), *τεχνείτης* (149), *ἐργά στηριαρχός* (165).

Nunc in singulas inscriptionis partes inquiramus.

CAPUT III.

§ 1.

DE AORISTI ET IMPERFECTI USU IN ARTIFICUM GRAECORUM INSCRIPTIONIBUS.

Nulla rei nobis propositae pars tanto studio tractata et castigata est, quanto de aoristi et imperfecti usu quaestio, quae, si vis jam a Plinio instituta nostris potissimum temporibus iterum atque iterum discussa est, ubi primum nonnullae artificum inscriptiones extiterunt.

Jam ne aequo longiores fiamus in virorum dd. sententiis exponendis alii[1] quidem censuerunt illum usum haud ita esse premendum, ex quo aliquid ad artificum tempora distinguenda redundaret, quippe qui omnibus aetatibus *ἐποίησεν* et *ἐποίει* inscripsissent operibus.

Contra alii[2] illum usum certis temporibus definiri cum sibi persuasissent imperfectum demum post Alexandri M. mortem[a]) vel post ol. 150—160[b]) usurpatum esse et ex Plinio et ex titulis repertis affirmaverunt.

---

1 Visconti. Mus. PCl. II p. 84 (ed. Mediol.) R. Rochette. questions de l'histoire de l'art (Paris. 1846) p. 63—167. Walz. Philolog. 1846 p. 749 sq. cf. Winckelm. hist. art. X cap I § 11 et E. Curtius. C. I. IV n. 6854 b. p. 14 sq.

2 Lessing. Laocoon. § 27. cujus non meminerat a) Letronne. mém. de l'acad. des inscr. et d. belles l. XV, 2. p. 147 sqq. b) H. Brunn. mus. rh. n. ser. tom. VIII (1853) p. 234—251, qui de locorum quoque discrimine cum monuisset (p. 238) aoristum quidem semper usurpatum esse voluit; atque hujus sententiae multi vv. dd. nunc addicti videntur cf. O. Jahn. Arch. Ztg. 1863 p. 65. Ad. Michaelis. annali d. inst. 1864 (XXXVI) p. 261.

Ac nos exemplis propositis et digestis, quae sentimus exponemus:

TITULI VETUSTISSIMI

c. ol. 60. in Asia: (2) *Εὔδημος μ' ἐποίειν*

in insulis:

c. ol. 40. Therae, *Θαρύμαχος ἐποίει* tab. I b.

Ἐπάγατος ἐποίει Franz. elem. n. 6.

c. ol. 50. in Creta, *Τί?]μων ἔγραφέ με* tab. I, a.

in Graecia:

c. ol. 60. Athenis, (13) *Ἱππόστρατος ἐποίει*

quibus adde *Τιμωνίδας μ' ἔγραφε* in vase antiquissimi generis Cleonis reperto[1].

TITULI ARTIFICUM INDE AB OL. 70—158.

TITULI ARTIFICUM INDE AB OL. 158.

IN ITALIA.

94. *Πολυκλῆς*
95. *Ἀντίοχος Ἀθηναῖος*
99. *Ἀπολλώνιος Νέστορος Ἀθηναῖος*
100. *Ἀπολλώνιος*
102. *Γλύκων Ἀθηναῖος*
103. *Κρίτων καὶ Νικόλαος Ἀθηναῖοι*
104. ... *γένης καὶ Ἀλεξ* ....

IN GRAECIA.

111. *Μάαρκος Πειραιεὺς*
116a. *Πραξιτέλης*
124. *Ἰάσων Ἀθηναῖος*
125. *Καλλισθένης Καλλισθένους Σφήττιος*
126. .. *ς Διογνήτου Ἀχαρνεύς*
128. *Διονυσόδωρος καὶ Μοσχίων καὶ Ἀδάμας οἱ Ἀδάμαντος Ἀθηναῖοι*
129, a. *Ἡφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος*
131a. *Δημήτριος Δημητρίου*
132. *Αὐρ. Νεικηφόρος Νεικηφόρου*
135. ..... *σιμάχου*

[1] Arch. Ztg. 1863 (XXI) tab. CLXXV.

ARTIFICES IN ASIA ET AEGEI MARIS INSULIS NATI, QUORUM TITULI IN ITALIA REPERTI SUNT.

140. *Ἰσίδωρος Νουμηνίου Πάριος*
141. *Ξένων Ξένωνος καὶ Σωγένης Σωκράτοι Πάριοι*
142. *Μηνόδοτος καὶ Διόδοτος οἱ Βοηθοῦ Νικομηδεῖς*
143. *Ἀγασίας Δωσιθέου Ἐφέσιος*
144. *Ἡρακλείδης Ἀγαύου Ἐφέσιος καὶ Ἁρμάτιος*
147, a. *Ζήνων Ἀφροδεισιεύς*
148. *Μενεσθεὺς Μενεσθέως Ἀφροδεισιεύς*
149. *Εὐτύχης Βειθυνὸς τεχνείτης*

IN INSULIS ET ASIA.

151. *Ἀνδραγόρας Ἀριστείδα Ῥόδιος*
152. *Θέων Ἀντιοχεὺς καὶ Δημήτριος Δημητρίου Ῥόδιος*
154. *Ἀντιφάνης Θρασωνίδου Πάριος*
157. *Ἡράκλειος*
158. *Ἀγασίας Μηνοφίλου Ἐφέσιος*
159. *Αὖλος Παντουλήϊος*

TITULI IN ITALIA REPERTI.

166. *Στέφανος Πασιτέλους μαθητής*
167. *Μενέλαος Στεφάνου μαθητής*
168. *Μάαρκος Κοσσούτιος Κέρδων*
169. *Ἐράτων*
170. *Μηνόφαντος*
171. *Φιλουμενός*
172. *Φιδίας καὶ Ἀμμώνιος ἀμφότεροι Φιδίου*
173. *Ζηνᾶς Ἀλεξάνδρου.*

quibus adde Bupali, Calamidis, Myronis, Callimachi, Democriti, Praxitelis, Zeuxiadis, Polycratis, Sthennidis, Lysippi, Tisicratis titulos (syll. 175 sqq.), quos in Italia scriptos esse scimus.

In Asia igitur, in insulis, in Graecia ipsa et antiquissimae inscriptiones repertae sunt imperfectis insignes et recentissimae, quas omnes vel multo post ol. 158 fortasse inde a I p. Chr. seculo (de Maarci titulo 111 v. syll. ad 111) scriptas esse verisimillimum est,

quare titulos 151 et 157, quamquam certo temporis indicio carent, nostro jure ad recentiorem aetatem revocasse nobis videmur.

Multo saepius imperfectis usi sunt artifices, quorum tituli in Italia reperti extant, quod quo pertineat ut clarius fiat aspice has artificum inscriptiones aoristis insignes, quae Italiae debentur:

96. *Κλεομένης 'Απολλοδώρου 'Αθηναῖος*
97. *Κλεομένης Κλεομένους 'Αθηναῖος*
98. *'Απολλώνιος 'Αρχίου 'Αθηναῖος*
105, a. *Σαλπίων 'Αθηναῖος*
136, a. *'Αθανόδωρος 'Αγησάνδρου 'Ρόδιος*
137. ...... *ος 'Αγησάνδρου*
145. *'Αρχέλαος 'Απολλωνίου ἐποίησε Πριηνεύς.*

Magis autem usitata in Italia imperfecta fuisse, ex eo quoque conjici potest, quod quorum artificum opera ibi nominibus ornaverunt, imperfectis inscripserunt (syll. n. 175 sqq.).

Sed hic usus, quid sibi velit quaerimus; veniunt sane in mentem haud paucae conjecturae, quae ad discrimen pertinent, quod est inter exemplaria et archetypa, inter opera marmorea et aenea; attamen idoneis causis carent. Meminerimus autem, scalptores et gemmarum et nummorum semper usos esse imperfectis, haud raro etiam vasorum fictilium pictores et confectores, eosque, qui aut remotae antiquitatis speciem affectaverunt aut inferioris aetatis artem aperte secuti sunt[1]. Quae cum ita sint fortasse non displicebit, quod suspicamur etiam in statuariorum sculptorumque titulis imperfecti usum esse archaismum, ut hoc verbo utar; qui quam late patuerit ne mireris, monere liceat, quae de ethnici loco adnotavimus p. 20.

Nunc autem juvabit Plinii nat. hist. praefationis § 26 afferre, a qua alii totius disputationis petierunt exordium; ubi ille reprehensa Graecorum in libris inscribendis immodestia haec dixit: »et ne in totum videar Graecos insectari ex illis nos velim intelligi pingendi fingendique conditoribus, quos in libellis his invenies absoluta opera et illa quoque quae mirando non satiamur pendenti titulo inscripsisse: ut Apelles faciebat aut Polycletus, tamquam inchoata semper arte et imperfecta, ut contra judiciorum

[1] H. Brunn. mus. rh. n. s. tom. VIII p. 247 sqq.

varietates superesset artifici regressus ad veniam velut emendaturo quidquid desideraretur si non esset interceptus. Quare plenum verecundiae illud est, quod omnia opera tamquam novissima inscripsere et tamquam singulis fato adempti. Tria non amplius ut opinor absolute traduntur inscripta ille fecit, quae suis locis reddam: quo apparuit, summam artis securitatem auctori placuisse et ob id in magna invidia fuere omnia ea.« Sed illae tres inscriptiones redditae non sunt[1]. Ac primum quidem cum Winckelmann. Lessing. Letronn. (l. l. p. 151 sqq.) R. Rochettus (l. l. p. 163) Plinii dicta ad aoristi (absolute inscripti) et imperfecti (pendentis) discrimen spectare putassent, O. Jahn.[2] Plinium de perfecto et imperfecto egisse censuit, quem Brunnius (l. l. p. 234) secutus est. Quod fortasse recte monitum esse non negamus, sed ne ita quidem Plinius gravi erroris crimine, quod ei inussit R. Rochettus l. l., liberari potest, si nostris credimus inscriptionibus, quae illos fingendi conditores aoristo potius usos esse docere videntur. Quae cum ita sint Urlichs in chrestomath. Plinianae praefat. p. XIV not. scriptorem errore paullo post intellecto eas tres inscriptiones, quas promisit, afferre non potuisse. Sed ut erraverit Plinius, ut intellexerit errorem, nostrum est erroris mirifici fontem investigare. Plinium enim temere locutum esse in praefatione sollemni imperatori mittenda credi non potest, ubi verba »ut opinor« quibus fortasse illum excusare velis, eam habent vim ac si auctor dixisset, se tria tantum exempla nosse. Plinius igitur pro certo habuit rarum aoristi usum, frequentem imperfecti. Quae vero addidit de aoristi et imperfecti discrimine, si vis facete dicta sunt, sed artificum summorum animis minus apta videntur. Inter omnes autem constat Plinium artis Graecae satis ignarum artificiis vel falsa nomina indidisse[3], qua in re Romanorum juvenum otiosorum fabellas secutus videtur; atque his sales conveniunt epigrammatici, ut ita dicam, a quibus ne illa quidem abhorrent, quae de aoristi et imperfecti significatione Plinius tradidit. Intelleximus autem (p. 9.) nec bases ex Graecia a Romanis apportatas esse in Italiam et in titulorum artificum exemplaribus ex more posteriorum

---

1 Lessing. Laocoon. p. 200 sq. not.
2 sächs. Ber. 1850. cl. hist.-phil. p. 141 sq. not. 78.
3 Lud. Stephani. Compte-rendu. 1862 p. 97—100. cf. 1867 p. 10.

statuariorum sculptorumque qui in Italia degebant, imperfecta esse inscripta (p. 26); deinde si Jahnium non secuti Plinium de aoristi et imperfecti discrimine egisse credimus[1], casu fortuito perpaucae summorum artificum inscriptiones ex Graecia Romam delatae esse vel archetyporum accurata apographa fuisse videntur. Plinius igitur vel ii, quos secutus est, sententiam ex inscriptionibus hauserunt prorsus diversis a nostris, quae non solum in Italia, sed etiam in Graecia, Asia, insulis repertae sunt. Ex illis titulis Plinii perversa de aoristo et imperfecto proposita opinio fluxit; huc accedit, quod p. 11 sq. diximus, Romae artifices in statuis publice positis haud saepe inscriptos fuisse. Haec autem quae de Plinio exposui eo paullulum firmata videntur, quod Lessingius quoque, cui solum inscriptiones in Italia repertae praesto erant in similem incidit errorem. (Laocoon. § 27. VI p. 202 ed. min.)

Jam venimus ad quaestiones de patribus et de ethnicis vel demoticis inscriptis instituendas, ad quas ipsas antequam aggredimur, qua causa ducti in illas accuratius inquisiverimus, videtur praemittendum.

Omnes enim, qui suis nominibus praenomina, cognomina, patrum nomina addunt, eo consilio faciunt, ut quam accuratissime ab aliis, qui eadem nomina ferunt, sejungantur. Graeci autem, quippe quibus gentilia nomina deessent, patris et patriae mentionem negligere non potuerunt, nisi alio quodam indicio nomini adjecto non erat, quod vererentur, ne cum aliis confunderentur. Quod in artifices cadere nemo est, quin protinus intelligat: non enim si inscriptiones legimus has:

Δημήτριος ἐποίησε, Θεόδωρος ἐποίησε

de quolibet cogitamus Demetrio vel Theodoro, sed de artificibus.

---

[1] sin aliter judicas, Plinius aoristum prorsus neglexit, quippe qui semper esset in usu.

Quod tantum abest, ut ignoraverint vel neglexerint Graecorum statuarii sculptoresque, ut in titulis non ad opera ab ipsis perfecta pertinentibus accuratius de se loqui non praetermiserint. Cephisodotus quidem et Timarchus tum solum se Eresidas esse professi sunt, cum Theoxeniden avunculum dedicaverunt (syll. 35a). Deinde Thebani artifices Aristogiton, Hypatodorus, Caphisias, (24, 25) qui in titulis adhuc extantibus patrum mentionem non fecerunt, in catalogo illo nescio qua de causa scripto patrum nomina indicaverunt (syll. B. 5.) cf. Maarci titulum (111) et quae ad syll. n. 111 diximus.

Plerumque autem posterioribus tantum verendum esse potuit, ne cum aliis artificibus, quibus eadem nomina erant, confunderentur; eos vero de consulto eadem inscriptione ac celebriores priorum aetatum artifices usos esse exponemus in excursu I, qui est de celeberrimis nominibus artificum sequiore aetate frequentatis.

Deinde ejusdem artificis inscriptionem summa stabilitate fuisse probavimus (p. 13 sqq.), a qua nihil alienius, quam nomina nullo consilio congesta. Atque iterum liceat citare:

n. 144 *Ἡρακλείδης Ἀγαύου Ἐφέσιος καὶ Ἁρμάτιος ἐπυίωυν*
et n. 152 *Θέων Ἀντιοχεὺς καὶ Δημήτριος Δημητρίου*
Ῥόδιος ἐποίωυν.

ex quibus certam causam fuisse colligimus, cur alii artifices aliis modis se fecisse professi sint.

Cum igitur artifices satis distincte quidem verbo faciendi significati ita, ut non esset, cur accuratius de se loquerentur, saepius tamen patrum nomina (ethnici enim eam vim esse et vidimus p. 15 not. 1 et videbimus, quo artifices prorsus alio sensu ac ceteros usos esse credi non possit —) adjecerint, non leve videbitur, quod conjicimus, illis subtiliora quaedam contineri.

Sed bene scimus, tali quaestione, qualem nunc proposuimus, id tantum agi, ut ex repertis titulis verisimillimum enucleetur; quod ut exsequamur, totam artificum historiam nobis consulendam esse putavimus; quod ideo quoque fecimus, quia artificum inscriptiones quae extant, fortuito debentur casui (cf. p. 7). Non vero legem possumus investigare, cui omnes artificum inscriptiones, quae post nos reperientur, subactae sint.

§ 2.

DE PATRIBUS, QUORUM GRAECI ARTIFICES IN TITULIS MENTIONEM FECERUNT[1].

Atque primum quidem exempla inde ab antiquissimis temporibus repetentes proponamus:

1. (16) *Μίκων Φανομάχου*
schol. Aristoph. Lysistr. 679. *Μίκων . . . ἦν δὲ Φανόχου* (*Φανομάχου* recte R. Roch. lettre p. 162) *υἱὸς, Ἀθηναῖος.*
2. (22) *υἱὸς Πατροκλέους Δαίδαλος εἰργάσατο*
Pausan. IV, 3, 4 . . . *τέχνη Δαιδάλου τοῦ Σικυωνίου μαθητοῦ καὶ πατρὸς Πατροκλέους.*
3. (23) *Θεάδωρος Πόρου Ἀργεῖος*
4. (26) *ποίησεν Μακεδὼν Διονυσίου Ἡρακλεώτης*
5. (38) *Ἀριστοπεί[θης Κλεω]νύμου Φυλάσιος*
6. (39) *Σώστρατος Εὐφράνορος*
7. (45) *Λυ)σίας Λυσιμάχου Ἀγκυλῆθεν*
8. (47, a) *Μικίων Πυθογένους*
9. (51) *Ἀντίοχος Δημητρίου Ἀντιοχεύς*
10. (52, a) *Καικοσθένης Δίης Ἀπολλωνίδου Φυλάσιοι*
(56 . . . *έους Θορίκιος* 59 . . . *νος Παίσωνος*, hoc nomen habent Pausaniae edd. antiqq. X, 9, 8)
11. (60) *Φιλέας καὶ Ζεύξιππος Φιλέα*
(63 . . . . . *ου Ἀθηναῖος*)
12. (65, a) *Μνασίτιμος Τελέσωνος Ῥόδιος*
Mnasitimus ex artificum gente ortus videtur cf. 69 *Μνασίτιμος καὶ Τελέσων.*
13. (67, a) *Σῖμος Θεμιστοκράτευς Σαλαμίνιος*
14. (68) *Ὀνασιφῶν Κλειωναίου Σαλαμίνιος*
15. (71, a) *Ἐπίχαρμος Σολεὺς ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται καὶ Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος*
16. (73, a) *Πυθόκριτος Τιμοχάριος Ῥόδιος*
Timocharis statuarius 72, a, b, c, d.

[1] Qui unus hunc morem respexit Letronne. mém. de l'acad. des inscr. et bell. l. XV, 2 p. 144. patrum nomina a statuariis et sculptoribus raro nec nisi ob angustum spatium omissa esse affirmavit, quod falsum.

17. (75, 76?) *Πλούταρχος Ἡλιοδώρου Ῥόδιος*
Heliodorum quendam sculptorem et statuarium memoravit Plinius XXXIV, 91 (ubi et Pythocritus Rhodius, quod effugisse Brunnium (I, 527) videtur) et XXXVI, 35, ubi Urlichsius (chrestom. p. 386) recte monuit pleraque opera ex Asia vel Rhodo Romam esse apportata; at Heliodori nomen satis frequens est.

18. (78) *Μνασίτιμος Ἀριστωνίδα*
Plinius XXXV, 146: Mnasitimus Aristonidae filius et discipulus.

19. (82) *Δαμοκράτης Ἀριστομήδους*

20. (83) *Θεόμνηστος Θεοτίμου καὶ Διονύσιος Ἀστίου*
num ad hunc spectant Pausaniae VI, 15, 2 *Θεόμνηστος Σαρδιανός* et Plinii XXXIV, 91?

21. (84) *Φυλῆς Πολυγνώτου Ἁλικαρνασσεύς*
Ph. videtur ex eadem familia esse ac 70, a, b, c.

22. (85) *Ἀπολλόδωρος Ζήνωνος Φωκαιεύς*

23. (87) *Ταλέστης Ἀρτεμιδώρου* } ex una familia orti.
24. (86) *Ἀρτεμίδωρος Μηνοδότου Τύριος*
25. (88) ... *χαρμήδου* (?) *καὶ Μηνόδοτος Ἀρτεμιδώρου Τύριοι*

26. (90, a) *Ζηνόδοτος Μενίππου Κνίδιος*
Menippus artifex in titulo 89. (idem qui est in Diog. Laërt. VI, 101 *Μένιππος* .... *ἀνδριαντοποιός*?)

27. (91) *Ἐπικράτης Ἀπολλων(ί)ου*

28. (92) .... *τιος Ἀπολλωνίου*

29. (96) *Κλεομένης Ἀπολλοδώρου Ἀθηναῖος*

30. (97) *Κλεομένης Κλεομένους Ἀθηναῖος*
certe Cleomenis sculptoris (96) filius.

31. (98) *Ἀπολλώνιος Ἀρχίου Ἀθηναῖος*
ex artificum gente ortus cf. 35 (109)

32. (99, a, b?) *Ἀπολλώνιος Νέστορος Ἀθηναῖος*

33. (108) *Εὐβουλίδης Εὔ]χειρος Κρωπίδης*
Euchir statuarius in titt. 107, a. b. c. d et Pausaniae VIII, 14, 10: *Εὔχειρ Εὐβουλίδου*

34. (109) *Ἀπολλώνιος Ἀρχίου Μαραθώνιος* } ex artificum gente diu florente cf. 31 (98).
35. (110) *Ἀρχίας Ἀπολλωνίου Μαραθώνιος*

36. (117) *Δημήτριος Φίλωνος Πτελεάσιος*
Demetrius Pteleasius in tit. 40; ambo fortasse ex eadem gente.

37. (120) *Εὔμνηστος Σωσικρατίδου Παιανιεύς*

38. (122) *Ἕρμιππος Διομένου Σουνιεύς*

39. (125) *Καλλισθένης Καλλισθένους Σφήττιος*

40. (126) .... *ς Διογνήτου Ἀχαρνεύς*
Diognetus pictor M. Aureli Antonini magister (Jul. Capitolin. M. Ant. Philos. IV, 9.)

41. (128) *Διονυσόδωρος καὶ Μοσχίων καὶ Ἀδάμας οἱ Ἀδάμαντος Ἀθηναῖοι;* conjici potest, tres filios Adamantis, nisi pater ipse fuit artifex, artem non fuisse exercituros.

42. (129, a) *Ἡφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος*
Boeckh. C. I. II n. 2284: »H. fuit... haud dubie ex posteris celebris Myronis« cf. etiam excursum I.

43. (131, a) *Δημήτριος Δημητρίου*

44. (132) *Αὐρ. Νεικηφόρος Νεικηφόρου*
(135 .... *Λυ)σιμάχου)*

45. (136, a) *Ἀθανόδωρος Ἀγησάνδρου Ῥόδιος*
46. (137) ...... *ος Ἀγησάνδρου*
} Agesander sculptor: Plin. XXXVI, 37.

47. (139) *Ὠφελίων Ἀριστωνίδα*
de Aristonida vide ad n. 18 (78)

48. (140) *Ἰσίδωρος Νουμηνίου Πάριος*

49. (141) *Ξένων Ξένωνος καὶ Σωγένης Σωκράτου Πάριοι*

50. (142) *Μηνόδοτος καὶ Διόδοτος οἱ Βοηθοῦ Νικομηδεῖς*
Boethus Calchedonius, caelator et statuarius: Pausan. V, 17, 4. Plin. XXXIV, 84.

51. (143) *Ἀγασίας Δωσιθέου Ἐφέσιος*
ex artificum gente ortus? cf. 61 (158)

52. (144) *Ἡρακλείδης Ἀγαύου Ἐφέσιος*

53. (145) *Ἀρχέλαος Ἀπολλωνίου ἐποίησε Πριηνεύς.*

54. (147) *Ζήνων Ἀττινᾶ Ἀφροδεισιεύς.*

55. (148) *Μενεσθεὺς Μενεσθέως Ἀφροδεισιεύς.*

56. (151) *Ἀνδραγόρας Ἀριστείδα Ῥόδιος*

57. (152) *(Θέων Ἀντιοχεὺς καὶ) Δημήτριος Δημητρίου Ῥόδιος*

58. (153) .... *ανδρος Μηνίδου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Μαιάνδρου*

59. (154) *Ἀντιφάνης Θρασωνίδου Πάριος*

60. (155) Πολυάνθης Σωκράτευς
61. (158) Ἀγασίας Μηνοφίλου Ἐφέσιος
ex artificum gente ortus? cf. 51 (143).
(160). Ξενόφαντος Χάρητος Θάσιος, qui quidem et legatus Thasiorum fuit; sed cf. p. 46.)
62. (161) Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος
63. (163) Ἀρχίδαμος Νικομάχου
64. (164) Σωσιγένης Εὐκράτους
65. (171) Φιδίας καὶ Ἀμμώνιος ἀμφότεροι Φιδίου
[Phidiae nomen quo postea abierit, cognosci potest ex Hesychio Φιδίαι· λιθοξόοι] Phidias pater ex nomine merito artifex potest haberi v. p. 46.
66. (173, a) Ζηνᾶς Ἀλεξάνδρου
His adjiciamus artifices, quos operibus inscriptos fuisse veteres scriptores nobis tradiderunt:
67. (scr. 1) Bupalus et Athenis Archermi sculptoris filii.
[68. (scr. 2) Θεοκλῆς Ἡγύλου; Hegylum artificem fuisse colligi potest ex Pausan. V, 17, 2 Θεοκλῆς πατρὸς Ἡγύλου, φοιτῆσαι δὲ καὶ αὐτὸς παρὰ Σκύλλιν καὶ Δίποινον λέγεται; immo patrem quoque habuit praeceptorem; itaque VI, 19, 8 Pausanias fortasse scripsit Θεοκλέους δὲ ἔργα καὶ Ἡγύλου (mss. τοῦ) quod etiam iis quae sequuntur aptius videtur: ποιῆσαι δὲ αὐτὸν (sc. Ἡγύλον) ὁμοῦ τῷ παιδὶ (Θεοκλεῖ) quem illius filium esse jam V, 17, 2 dixerat.]
69. (scr. 7, a, b) Ὀνάτας Μίκωνος
70. (scr. 8) Ἀρκεσίλας υἱὸς Ἀριστοδίκου
71. (scr. 10) Κλεοίτας υἱὸς Ἀριστοκλέους
Aristocles quidem discipulus et filius Cleoetae Paus. V, 24, 5.
72. (scr. 12) Φειδίας Χαρμίδου υἱὸς Ἀθηναῖος
73. (scr. 16) Θρασυμήδης Ἀριγνώτου Πάριος
74. (scr. 18) Ἀστερίων Αἰσχύλου

Ex his igitur artificibus XX [2, 11, 15, 16, (17) 18, 23, 24, 25, 26, 30, 33, (41, 42) 45, 46, 47, 50 (65) 67 — quos conjectura assecuti sumus, uncis inclusimus; in 11 et 15 filii apparent cum patribus collaborantes] patres habuerunt, quos artifices fuisse manifestum est; X ex artificum gentibus exorti videntur [(6) 12. 21. 31. 34. 35. (36. 40) 51..61]; de reliquis nihil constat, nisi quod Phi-

diam Ageladae discipulum fuisse accepimus: schol. Aristoph. ran. 505. Suid. v. *Γελάδας*. Tzetz. Chil. VIII, 325; sed in talibus sollemnibus inscriptionibus accurate et patrem et patriam indicata esse, nihil est quod miremur.

At remotrioribus quidem aetatibus cum ubique tum in Graecia artes certis quibusdam gentibus quasi adhaesisse ita, ut a patribus filiis deinceps traderentur, non ex titulis tantum elucet, sed etiam a scriptoribus satis diserte traditum est. Huc referas antiquissimas illas artificum gentes Cyclopes, Dactylos, Telchinas[1], quos fama celebravit artium inventores et propagatores, huc Heliadas[2] et Daedalidas[3]; atque hac superbia elatus vel Helicon textor Acesae filius ac discipulus operi cuidam inscripsit

τεῦξ' Ἑλικὼν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος κτλ. Athen. II p. 48 B.

Ita fit, ut Dipoenus et Scyllis utrum Daedali filii essent an discipuli dubitaretur (Ps. II, 15, 1) cf. V, 17, 8 de Callitele.

Sed exemplis[4] non adeo eget res etiam Graeci sermonis usu quam maxime confirmata: hinc enim illi *πλαστῶν καὶ ζωγράφων παῖδες*[5], qui quo abierint elucet ex Dion. Hal. de admir. vi in Demosth. 50: *πλάσται καὶ ζωγράφων παῖδες* ita, ut C. F. Hermanno[6] assentiendum videatur, »eam expressionem apud priores auctores cum modo ad gentes pertineret citeriori aevo ad artium quoque et disciplinarum professiones transferri.« Atque ut ad artificum titulos revertar, priore aetate patrem indicatum simul praeceptorem indicasse rei natura ferebat; quae cum ita sint, certe mirandum, Aristonem et Telestam, Telesarchidem, Anaxagoram, Callonem, Endoeum, quem a Daedalo institutum esse Pausanias (I, 26, 4) enarravit, patrum mentionem in titulis non fecisse. An patris nominis additi ea erat vis, ut certi tantum artifices eo uterentur? jam videamus, num scriptores quoque in tradendis artificum patribus certam rationem secutos esse possit probari[7].

---

1 Overb. Quellen 1—55.

2 Pindar. Ol. VII, 93 sqq.

3 Plato. Eutyphr. p. 11 C. Alcib. p. 121 A. (C. F. Hermann. Staatsaltrth. § 5, 16.)

4 Plurima collegit C. F. Hermann. Stud. d. griech. Künstl. p. 7 sq. p. 46 sq.

5 Plato. legg. VI, 769 A. Dion. Hal. compos. voc. p. 209. Lucian. Zeuxis 5. imagg. 9. Herm. l. l. p. 46 not. 10.

6 C. F. Hermann ad Luciani scr. quomodo sit hist. conscr. p. 52.

7 Pictores adjicere nolui, quia inscriptionibus comparandis carent.

1. Artifices quos filios ac discipulos (Plin.) *υἱοὺς καὶ μαθητὰς* (Paus.) fuisse diserte affirmatur:

Daïppus, Boëdas, Euthycrates Lysippi. Pl. XXXIV, 66.

Δαίδαλος Σικυώνιος *Πατροκλέους* Paus. VI, 3, 4. v. titulum 22.

Ἀριστοκλῆς *Κλεοίτα* Paus. V, 24, 5.

Παντίας Χῖος παρὰ τῷ πατρὶ Σωστράτῳ δεδιδαγμένος Paus. VI, 9, 3.

Πτόλιχος Αἰγινήνης *διδάσκαλος Συννοῶν ὁ πατήρ* Paus. VI, 9, 1.

2. Artifices, quorum magistros patres fuisse, quamquam diserte non affirmatur, ob magnam eorum artis gloriam credendum est:

Θεόδωρος τοῦ Τηλεκλέους Σαμίου Herod. III, 41.

Ροῖκος Φιλαίου, Θεόδωρος Τηλεκλέους Paus. VIII, 14, 8; X, 38, 6.

Ροῖκος Φίλεω Herod. III, 60.

Θεόδωρος Σάμιος υἱὸς Ροίκου Laërt. Diog. II, 103.

Λύκιος ὁ Μύρωνος Pausan. I, 23, 7. Polemo in Athen. XI, 486 D.

Καλλικλῆς Θεοκόσμου τοῦ ποιήσαντος τὸ ἄγαλμα ἐν Μεγάροις τοῦ Διός Pausan. VI, 7, 2.

Τίμαρχος καὶ Κηφισόδοτος οἱ Πραξιτέλους υἱεῖς [Plut.] vit. X orr. Lycurg. 38.

Τιμοκλῆς καὶ Τιμαρχίδης .... οἱ Πολυκλέους υἱεῖς Paus. X, 34, 6, 8.

Dionysius Timarchidis filius Plin. XXXVI, 35
Timarchides sculptor ibid.

3. Artifices, quorum patres artifices fuisse casu fortuito quodam memoriae proditum est (atque hi nobis gravissimi sunt momenti):

Ἀμφίων Ἀκέστορος Κνώσσιος Paus. X, 15, 6.
Ἀκέστωρ Pausan. VI, 17, 4.

Εὔχειρ Εὐβουλίδου Pausan. VIII, 14, 10.

Eubulidem artificem fuisse et Pausaniae I, 2, 5 et titt. (107, a, b, c, d cf. 108) docetur.

Σικυώνιος Κάνθαρος Ἀλέξιδος μὲν πατρὸς διδασκάλου δὲ ὢν Εὐτυχίδου Paus. VI, 3, 6; eundem certe Alexim inter Polycleti discipulos rettulit Plinius XXXIV, 50.

Nihil denique constat de

Patrocle Catilli Crotoniata (Paus. VI, 9, 6)

Smilide Euclidis (Pausan. VII, 4, 4; Clem. Alex. protr. IV p. 41 (ed. Pott.)

Nicerato Euctemonis Atheniense (Tatian. adv. Gr. 53)

{ Micone Nicerati Syracusano (Tatian. l. l. 54)
[*Μίκων Νικηράτου Συρακόσιος* dicitur a Paus. VI, 12, 4; idem fortasse Niceratus Pl. 34, 80. cf. Tat. c. Gr. 52]

Naucyde Mothonis (Pausan. II, 22, 7)[1]

sed his omnibus artificibus praeceptores quidem alii additi non sunt.

Verumtamen antequam quae ex propositis exemplis consequuntur uno verbo monemus, ut magis expediti progrediamur, indicem eorum artificum nunc praebemus, quorum magistri patres non fuerunt (memineris autem Plinium artificum patres afferre non solere).

	magistri:	patres:	
1. *Δόντας Λακ.*	*Δίποινος καὶ Σκύλλις*	non constat	Ps. VI, 19, 14.
2. *Δορυκλείδας Λακ.*	*Διπ. καὶ Σκύλ.*	—	Paus. V, 17, 1.
3. *Κλέαρχος Ῥηγῖνος*	*Εὔχειρος*	—	Paus. VI, 4, 4.
4. *Εὔχειρος Κορίνθιος*	*Ευάδρας κ. Χάρτας*	—	Paus. VI, 4, 4.
5. *Ἀγγελίων κ. Τεκταῖος*	*Δίποινος κ. Σκύλλις*	—	Paus. II, 32, 5.
*6. *Ἔνδοιος*	*Δαίδαλος*	—	Paus. I, 26, 4. Athenag. leg. p. Chr. 14.
7. *Συννοῶν Αἰγιν.*	*Ἀριστοκλῆς*	—	Paus. VI, 9, 1.
8. *Κάλλων Αἰγιν.*	*Τεκταῖος κ. Ἀγγελίων*	—	Paus. II, 32, 5.
(*) 9. *Δαμόκριτος Σικ.*	*Πίσων ἐκ Καλαυρείας*	—	Paus. VI, 3, 5.
·10. *Πτόλιχος Κορκυραῖος*	*Κριτίος Ἀττικός*	—	Paus. VI, 3, 5.
11. *Ἀμφίων*	*Πτόλιχος Κορκυραῖος*	—	Paus. VI, 3, 5.
12. *Πίσων ἐκ Καλαυρείας*	*Ἀμφίων*	—	Paus. VI, 3, 5.
13. *Ἄσκαρος Θηβαῖος*	*διδαχθεὶς παρὰ τῷ Σικυωνίῳ* ***	—	Paus. V, 24, 1.

[1] *Ἑκάτης χαλκᾶ ἀγάλματα, τὸ μὲν Πολύκλειτος ἐποίησε, τὸ δὲ ἀδελφὸς Πολυκλείτου Ναυκύδης Μόθωνος*, ita omnes fere codd. quod satis ineptum: Mothon sane utriusque filii pater est; unus cod. *Περικλείτου*, edd. antiq. *Περικλύτου*; legi potest *τὸ μὲν Πολύκλειτος ἐποίησε, τὸ δὲ ἀδελφὸς Πολυκλείτου Περίκλυτος* (v. Paus. V, 17, 4) *τὸ δὲ Ναυκύδης Μόθωνος*; tria sunt Hecates simulacra cf. Brunn. I p. 282.

* asterisco notavi quorum inscriptiones habemus.

(*) ast. incluso quorum inscriptionum exemplaria extant.

* 6. *Ἔνδοιος ἐποίησεν.* n. 9.

(*) 9. *Δαμόκριτος ἐποίει* n. 180.

	magistri:	patres:	
(*) 14. Myron Eleutheris natus	Ageladas	non constat	Plin. XXXIV, 57.
15. *Φειδίας*	*Ἀγελάδας* *Ἡγίας*	*Χαρμίδης* sed v. p. 34.	Dion. Chrys. 55, 1 (p. 641) Emper. schol. Arist. ran. 504. Suid. v. *Γελάδας*. Tzetz. Chil. VIII, 325.
16. Alcamenes Atheniens.	Phidias	non constat	Plin. XXXVI, 16.
* 17. *Ἀγοράκριτος Πάριος*	*Φειδίας*	—	Plin. XXXVI, 17.
18. Colotes	Phidias Pasiteles	—	Plin. XXXV, 34. Paus. V, 20, 2.
19. *Θεόκοσμος Μεγαρ.*	*Φειδίας*	—	cf. Ps. I, 40, 4.
20. *Πραξίας Ἀθηναῖος*	*Κάλαμις*	—	Paus. X, 19, 4.
21. *Ἀνδροσθένης Ἀθηναῖος*	*Εὔκαδμος*	—	Paus. X, 19, 4.
22. Polyclitus Sicyon.	Ageladas	—	Plin. XXXIV, 55.
23. Athenodorus 24. Argius Asopodorus 25. Alexis 26. Aristides 27. Phryno 28. Demeas Clitorius	Polyclitus	—	cf. Paus. X, 9, 8. et Plin. XXXIV, 86? Plin. XXXIV, 60.
29. *Ἄλυπος Σικυώνιος*	*Ναυκύδης Ἀργεῖος*	—	Paus. VI, 1, 3.
30. *Κλέων Σικυώνιος*	*Ἀντιφάνης*	—	Paus. V, 17, 4.
31. *Ἀντιφάνης*	*Περίκλυτος*	—	Paus. V, 17, 4.

(*) 14. *Μύρων ἐποίει* n. 177.
* 17. *Ἀγοράκριτος Πάριος ἐποίησε* scr. 15.

	magistri:	patres:	
32. *Περίκλυτος*	*Πολύκλειτος Ἀργεῖος*	non constat	Paus. V, 17, 4.
(*) 33. Zeuxiades	Silanion	—	Plin. XXXIV, 51.
34. Phanis	Lysippus	—	Plin. XXXIV, 66.
(*) 35. Tisicrates	Euthycrates (Lysippus)	—	Plin. XXXIV, 67.
36. Xenocrates	Tisicrates vel Euthycrat.	—	Plin. XXXIV, 83.
* 37. *Ευτυχίδης Σικυώνιος*	*Λύσιππος*	—	Paus. VI, 2, 7.
*? 38. Chares	Lysippus	—	Plin. XXXIV, 41.
39. *Κάνθαρος Σικυώνιος*	*Εὐτυχίδου ὢν διδασκάλου*	*πατρὸς Ἀλέξιδος* v. p. 35.	Paus. VI, 3, 6.
40. *Πολυκλῆς*	*Στάδιεὺς Ἀθηναῖος*	non constat	Paus. VI, 4, 5.

Atque qui primo obtutu ab omnibus reliquis diversissimus videtur Cantharus (39), omnium tamen optime rem nostram adjuvat: est enim statuarius Alexis (p. 35 Plin. XXXIV, 50), et nescio quo casu Cantharus non patris sed Eutychidis discipulus factus est.

Veteres igitur eos tantum artificum patres respexerunt, quos ipsos filiis artes tradidisse constabat; quod paullatim eo venit, ut eorum praecipue patrum mentio injiceretur, qui artifices fuerant. Et hic iterum (p. 6) monere liceat, in tribus illis indiciis, quae Pausanias artificibus adjicere solet, non patres esse sed praeceptores (*πατρὶς, ἡλικία, διδάσκαλος*: non enim artificis vitam sed artem cognoscere veterum merito intererat[1]: jam intelligimus, quod alias satis mirificum videbatur, quomodo factum sit, ut vel summorum artificum

(*) 33. *Ζευξιάδης ἐποίει* n. 183.
(*) 35. *Τεισικράτης ἐποίει* n. 186.
* 37. *Εὐτυχίδης ἐποίησεν* 61.
*? 38. *Χάρης* scr. 24 ubi patris certe mentio non fit.
* 40. *Πολυκλῆς ἐποίει* 94.

[1] Ita Plinius (XXXIV 50 et 79) Lycium, quem Myronis discipulum ac filium fuisse scimus, illius discipulum fuisse enarravit.

Myronis, Polycleti, Alcamenis, Agoracriti patres oblivione obruti sint; non enim a patribus erant instituti. Eos autem artifices, quorum magistri patres non fuerunt, hos in titulis omisisse ex propositis exemplis (p. 36, 37 not.) effici videtur[1]. Sed nunc aliorum generum artificum titulos inspiciamus:

Atque ex scalptoribus c. XX, quos genuinos putant omnes, unus tantum patris mentionem fecit:

Εὐτύχης Διοσκουρίδου Αἰγέαιος ἐπ(οίει[2]

jam cui ignotus omnium celeberrimus scalptor Dioscurides?[3]

Ex vasorum fictilium pictoribus et confectoribus, quorum plus septuaginta nomina aetatem tulerunt, hi quattuor tantum patres inscripserunt:

1. *ἔγραφεν Εὐθυμίδης ὁ Πολίου, ὡς οὐδέποτε Εὐφρόνιος* (Brunn. hist. artiff. II 686 sq.)

2. *Εὔχερος ὁ Ἐργοτίμου υἱός*, cujus tres inscriptiones extant (Brunn. l. l. p. 681)

3. *Ἐργοτέλης ἐποίησεν ὁ Νεάρχου* in uno vase (Brunn. l. l. p. 675 sq.)

4. *Τλήσων ὁ Νεάρχου ἐποίησεν* in triginta fere vasis (Brunn. II p. 738 sq.)

1. de Polio Euthymidis patre nihil constat.

2. Ergotimus vasorum pictor satis notus; v. Brunn. II p. 680 sq.

3. 4. Nearchum quoque artificem fuisse cum ipse conjecissem, venit in manus novissimi Benndorfii operis, quod inscriptum est »Sicilische und Athenische Vasenbilder,« pars I, cujus in tabula XIII in fragmento vasis eximie picti:

Νέαρχος μ' ἐποίησεν καὶ [ἔγραφεν[4].

---

[1] Inscriptiones scriptoribus bene concinere etiam elucet ex his: (cf. p. 7)

10. *Κριτίος καὶ Νησιώτης* cf. Paus. I, 23, 9. Lucian. Philops. 18.
17. *Κρησίλας Κυδωνιάτας* — Cresilas Cydon Plin. XXXIV, 53.
18. *Στρογγυλίων* — cf. Pausan. IX, 30, 1.
31. *Λεωχάρης* cf. Ps. V, 20, 9.
32. *Σθέννις* Ps. VI, 16, 9 (Olympiae): *Σθέννις Ὀλύνθιος* v. p. 15 not. 1 et p. 43.
130. *Ξενόφιλος καὶ Στράτων Ἀργεῖοι* cf. Paus. II 23, 4 (Argi.)

patrum nominibus et in titulis et in scriptoribus iidem carent; (Naucydes quidem Mothonis filius dicitur in Paus. II, 22, § 7, quae adhuc laborat (cf. p. 36 not. 1), *Ναυκύδης Ἀργεῖος* in tit. 21; sed v. p. 15 not. 1 et p. 40.)

[2] Brunn. hist. artiff. II p. 500. Stephani. Compte-rendu. 1861. p. 157 sqq.

[3] Brunn. l. l. p. 479 sqq.

[4] Nearchum a Tlesone ejusque fratre longo temporis intervallo distare ex arte

Jam ut ad statuariorum sculptorumque titulos revertamur, quae constituta videntur breviter repetamus:

1. In multis artificum titulis patres inscripti haud dubie artifices sunt, quod saepissime solum ex aliis inscriptionibus, quae casu fortuito repertae sunt, manifestum est; itaque quod permultos patres inscriptos artifices fuisse nunc quidem probari non potest, minoris est momenti; praesertim cum haud paucae ex illis inscriptionibus inferiore aetate scriptae sint, quam cujus artifices veteres scriptores memoraverunt.

2. Scriptores veteres eos tantum artificum patres memoriae prodidisse videntur, qui artifices et ipsi fuerant; qua in ratione omnino inscriptionibus, quatenus cognoscere licet, concinunt (cf. p. 30 sq. 1. 2. 18. p. 36 sqq. nott.)

3. Eadem vi est patris nomen inscriptum in titulis artificum, qui gemmas scalpserunt et vasa fictilia confecerunt.

Quae cum ita sint, nimis audax fortasse non videbitur, quod conjicimus, praecipue eos statuarios sculptoresque nomina patrum operibus inscripsisse, qui artem acceperant a genitoribus.

At Praxitelem Cephisodoti Atheniensis filium fuisse nonne recte quidam voluerunt? sed patrem non inscripsit; (30) ne Cephisodotus quidem et Timarchus (35) in titulis patris Praxitelis mentionem fecerunt. Recte mones: et jam elucet cum non omnes artifices, quibus patres artem tradiderant, eorum nomina operibus inscripsisse, tum praecipue summos artifices iis non esse usos; immo vero hi patrum mentionem vel fugere videntur, cum Cephisodotus et Timarchus ne in dedicati quidem operis inscriptione se Praxitelis filios esse professi sint. Ita quod primo obtutu ad artificum gentem indicandam pertinere videtur, pertinet ad artem, quam patres, qui spectati artifices fuerant, vel morte abrepti quasi commendarunt[1], imprimis igitur mediocres artifices patrum nomina suis addidisse videntur; quam ob rem inferiore aetate patrum nomina

vasorum Nearchi et Tlesonis merito moneri potest; attamen exempli vis eadem manet: nam vide quae Brunnius (II p. 653, 681) de vasorum inscriptionibus posteriore tempore repetitis adnotavit; litteris autem iisdem usi sunt Nearchus et Tleson fraterque, quod nobis hic satis est.

[1] Cf. quod nos dicimus „eine Firma."

a filiis saepissime usurpata sunt, quod quidem titulis artificum comparandis firmare non jam possumus, quia nescimus, quot ex illis, qui patres non inscripserunt, ab artificibus originem duxerint. Quod vero alii fortasse conjiciant, patrum nomina inferiore aetate solum ea de causa frequentata esse, quia artifices loquaciores fuissent, etiam infimis temporibus tituli scripti sunt patrum nominibus carentes (95, 101, 102, 105, 106, 118, 119, 121, 123, 124, 127, 146, 149, 152, 156, 157, 165, 169, 170, 172, 174.)

Sero tandem artifices eo praeceptorum pietatis processerunt, ut horum in titulis mentionem facerent:

Στέφανος Πασιτέλους μαθητής 166

Μενέλαος Στεφάνου μαθητής 167

quod, quamquam hi duo tantum, quorum alter ab altero institutus est, relicti sunt, complures fecisse negare non possumus. Quam arcte autem praeceptores cum discipulis cohaerere veteres existimarint, Pausanias VI, 3, 6: *Σικυώνιος Κάνθαρος, Ἀλέξιδος μὲν πατρὸς, Εὐτυχίδου δὲ ὢν διδασκάλου.* Apollonius autem et Tauriscus »parentum certamen de se fecere Menecratem videri professi sed esse naturalem Artemidorum« (Plin. XXXVI, 34.), et Menecratem praeceptorem fuisse de illis fratribus optime meritum recte Lessingius conjecit[1]. Memineris etiam Hippocratis juris jurandi, ubi haec: *ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέτῃσιν ἐμοῖσιν*[2].

Quae cum ita sint, forsitan mireris, cur non illi, quorum magistri non patres fuerant, magistris inscriptis se commendarint, praesertim cum hos cognoscere veterum qui de arte scripserunt, tantum interesset. Sed ars a patribus accepta summi aestimata est, itaque

Εὐτελίδας καὶ Χρυσόθεμις τάδε ἔργα τέλεσσαν
Ἀργεῖοι, τέχναν εἰδότες ἐκ πατέρων.

(*προτέρων* mss. vide syll. scr. 3.) Sed quid exempla? diserte enim Vitruvius (praef. IV p. 63 ed. Rose et Müller-Strüb.): »ipsique artifices . . . . si non pecunia sint copiosi seu vetustate officinarum habuerint notitiam . . . . pro industria studiorum auctoritates non possunt habere.«

1 Lessing. Laocoon. § XXVII p. 197 (ed. min.) Brunn. I p. 471.
2 Hippocratis opera ed. Kühn I p. 1.

Restat ut pauca de usus quem descripsimus fonte addamus. Atque antiquissima quidem aetate ut patres inscripti etiam magistri essent, artis conditio ferebat (v. p. 34).

Praecipue autem illum usum ex patribus et filiis collaborantibus originem duxisse conjiciam. In rationibus enim, quae ad Erechtheum pertinent[1] (syll. B. n. 1 sq.), artifices, qui non jam ipsi officinis praefuerunt, patrum nominibus additis significati videntur[2]; similiter Epicharmus et Zeuxippus (71, a et 60) in operum fingendorum societatem a patribus recepti patrum nominibus additis se illorum filios esse professi sunt; patribus deinde mortuis cum artifices id agerent, ut iisdem inscriptionibus uterentur, nihil erat, quod, quos Epicharmum Epicharmi, Zeuxippum Phileae omnes noverant, ii inscriptiones mutarent.

Haec fere habui, quae de patrum nominibus inscriptis dicerem, quibus artem usque ad infima tempora filiis a patribus hereditate quasi patrimonium relictam esse elucet; quae si probaveris; omnes patres et in titulis et in scriptis[3] memoratos artifices fuisse recte forsitan colligas. Sed auctus artificum numerus, quamquam nobis haud ita spernendus est, non tanti est momenti: equidem summopere gaudebo, si me pro mea parte illustravisse censebis, quomodo factum sit, ut Graecorum ars tamdiu ab ingenua virtute et indole non degeneraret.

§ 2.

DE ETHNICIS INSCRIPTIS.

De ethnicis pauca tantum dici possunt (v. p. 29) quorum ea est vis ut cives indicent[4].

Et Athenis ne illos quidem artifices cives non fuisse probari

---

[1] Rangab. I p. 45 sqq. n. 56 sqq. L. Stephani. Annali del inst. XV (1843) p. 286 sqq.

[2] Büchsenschütz. (Jahrbb. f. Phil. u. Paed. 1867, I p. 17 sq.) illos servos fuisse voluit, sed his nomina adscripta non sunt cf. Rang. I n. 56 a 34, 41 *συνεργός*, qui haud dubie servus erat; deinde ex iis, qui columnas striaverunt, qui primi referuntur, reliquis praefuisse videntur; et in illis etiam *Ὀνήσιμος Νικοστράτου* Rang. I p. 57 A. 48, 85.

[3] sunt vero praeter illos, quos artifices fuisse aliunde constat, 50 fere, quos in indice titulorum syllogae adjuncto invenies.

[4] nam etsi patriae artificum, quas novimus, expectato videntur pauciores (60 fere), cum ducentorum fere artificum patriae nobis etiamnunc notae sint, quod

potest, qui ethnica non inscripserunt: immo vero Cephisodotus et Timarchus (35) Eresidae (35 a) fuerunt, Caecosthenes (53, a, b) et Dies (54) Phlyasii (52, a); quare movemur, ut omnes Athenienses artifices inscripti, qui aetatem tulerunt, cives fuisse credamus; quodsi ita non fuisset, ii qui civitatem habebant, in titulis memorare non praetermisissent[1]. Antiquiores artifices Athenis ethnica omiserunt (n. 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 19.), quod etiam peregrini imitati sunt: Cresilas (16 cf. 16a), Sthennis (32, Olynthius Paus. VI, 16, 8; 17, 5), Eutychides (61, Sicyonius Paus. VI, 2, 7); ex posterioribus alii omiserunt, alii demoticis usi sunt; perpauci vero dicerte se Athenienses (*Ἀθηναίους*) esse Athenis professi sunt (Pyrrhus 18, Sositheus 41, Timocrates 121). Artifices vero cum civibus externis opera crearent, non demotica sed ethnica inscripsisse et per se patet et exemplis potest probari (35 et 35 c; cf. 109 et 98); sed ii quoque, qui Athenis — nam de Atheniensium tantum artificum usu, quem hac in re habebant, titulis repertis edocti sumus — patrias non addiderunt, in aliis regionibus se Athenienses esse addiderunt: ita Praxiteles, quem Athenis nomine solo usum esse ex n. 116 colligi potest (cf. excursum I), in titulo prope Thespias reperto patriam non omisit; et Cephisodotus ejusque frater cum operibus Athenis positis (35, b) ethnica non subjecerint, se Athenienses esse in lapide Megarae extante (35 c) diserte indicaverunt; de Cresila v. p. 15[2]. Ita cum patrum nominibus artifices non eo tantum consilio usi sint, ut accuratius se significarent, ethnica quidem eam ipsam ob causam saepius addidisse videntur.

Cum vero Graeci cives libentissime ab artificibus, qui eadem

Toelkenius in Amaltheae t. III p. 122 sq. suspicatus est, ethnica pictoribus quidem a Graecis ita esse tributa, ut nos diceremus: „ein Venetianer“ etc. neque in statuariis sculptoribusque neque in pictoribus satis probari potest. Quamquam vestigia non desunt, quibus monstratur, a veterum usu illum morem non omnino abhorruisse: Pausan. VI, 3, 5 *Δαμόκριτος Σικυώνιος, ὃς ἐς πέμπτον διδάσκαλον ἀνήει τὸν Ἀττικὸν Κριτίαν*; VI, 4, 5 *πλάστης δὲ ἄλλος τῶν Ἀττικῶν Πολυκλῆς*; satis notum est, Pausaniam saepius locutum esse de arte Aeginetica et Attica V, 25, 13 v. Overbeck. SQ. ad n. 428.

[1] inquilinos non demoticis sed verbis *οἰκῶν ἐν* . . . usos esse satis constat v. Boeckh. att. Seeurkunden p. 439 Staatshsh. II p. 261.

[2] similiter Pausanias Critium statuarium illum, quem jam in libr. I, 8, 5; 23, 9, quo libro agitur de rebus Atticis, nominaverat, VI, 3, 5 demum Atticum esse enarravit.

atque ipsi urbe exorti erant, opera quibus urbem ornarent, fingi vellent[1], certe tum demum peregrinos advocarunt, cum aut ipsi artificibus omnino carerent aut opera perficienda summis tantum artificibus possent mandari. Quam ob rem primum quidem dubitari non potest, quin plurimi artifices, quorum titulis ethnica desunt, in iis urbibus nati sint, ubi eorum tituli sunt reperti. Itaque veteres qui de arte egerunt scriptores, quorum tantopere interfuit, artificum patrias cognoscere, haud saepe in dubio esse potuerunt; et Pausanias quidem, quem ex illis hausisse constat (v. p. 6), ex CLXIX statuariis sculptoribusque, quos memoravit, XLIII tantum artificum patrias non indicavit; sed ex his sex ignobiles fuisse ipse periegeta enarravit (sunt vero Musus V, 24, 1; Phylacus et Onaethus V, 23, 5; Somis et Stomius VI, 14, 13; Tisagoras X, 18, 6); deinde duo eam ob causam memorati sunt, quod docuerunt artem alios quosdam, quorum opera laudata sunt (Eucadmus X, 19, 4; Pasiteles V, 20, 2); duodeviginti denique celeberrimi erant, quorum patrias nemo ignoravit (Agoracritus, Alcamenes, Angelion et Tectaeus, Antenor, Bryaxis, Bupalus, Calamis, Callimachus, Dipoenus et Scyllis, Euphranor, Leochares, Praxiteles, Strongylion, Timotheus, Lycius Myronis filius, Hypatodorus).

Quodsi vero diximus praecipue ad opera solitis majora perficienda summos artifices aliunde esse accersitos, ethnicis illis statuis subscriptis operum gloria et honos certe et ad urbes redundavit, quibus artifices orti erant: ita jam Bupalus et Athenis patriae in inscriptione fecerunt mentionem (Plin. XXXVI, 12); neque Onatas, Eutelidas et Chrysothemis, Phidias, Ariston et Telestas in versibus, quibus opera ab ipsis perfecta superbia quadam ornarunt, (v. p. 17) patrias indicare praetermiserunt. Huc accedit, quod certae quaedam urbes quasi artium sedes factae sunt, quarum artifices cum prae aliis certe in peregrinis regionibus opera crearent, haud

[1] Plin. XXXVI, 17: „certavere autem inter se ambo discipuli (Agoracritus et Alcamenes) Venere facienda, vicitque Alcamenes non opere sed civitatis suffragiis contra peregrinum suo faventis.“ cf. Pausan. X, 9, 8: *τὸν Ἕρμωνα Θεόκοσμος ποιήσειν ἔμελλεν ὁ Μεγαρεὺς ἅτε ὑπὸ τῶν Μεγαρέων ἐγγραφέντα ἐς τὴν πολιτείαν.* Itaque mirationem non movet, quod Praxitelem Cnidi natum esse Cedrenus (Ann. p. 322) tradidit, et Apelles Cous appellatus est et ab Ovidio (ex ponto IV, 1, 29; ars am. III, 401) et a Plinio (XXXV, 79), cum his locis pulcherrima illorum artificum opera posita essent.

dubie saepe emptorum rogatu ethnica addiderunt. Quae cum ita sint, ethnica inscripta paullatim in artificum laudem abierunt, neque ullus artifex Athenis natus, cum artes Romam migrassent, unde originem duxerit, omisisse videtur (n. 95—103); qua re quin officinas suas magnopere commendaverint, dubitari non potest. Similiter unus qui ex vasorum fictilium confectoribus ethnico usus est, Xenophantus vasi Panticapaei reperto inscripsit *Ξενόφαντος ἐποίησεν Ἀθην*[1]. Ita etiam quinque Parii artifices Thrasymedes (scr. 16), Agoracritus (scr. 15), Antiphanes (154), Aristander (158), Isidorus (144), cum Parus insula artis laude floreret[2], patriam in titulis adhuc extantibus memoraverunt.

Artifices, qui Rhodi degebant, omnes indicaverunt patrias, quod eos superbia quadam fecisse ex eo colligi potest, quod et civitates donatas addiderunt (66, 71, 74).

In universum denique titulis firmatur, quod Plinius dixit XXXV, 77: »neque in hac (pictura) neque in toreutice[3] ullius qui servierit opera celebrantur,« quod certe ex Graecorum scriptis haustum est.

Saepius inveniuntur in statuariorum sculptorumque titulis artifices, et qui eadem nomina habuerunt et qui una opera fecerunt, de quibus nunc disputabimus.

EXCURSUS I.

DE ARTIFICIBUS AGITUR QUI EADEM NOMINA HABUERUNT.

Quaestionem nunc propositam hic instituimus, quod et nostram rem juvat et imprimis inscriptionibus duos artifices ejusdem nominis non eosdem fuisse cognosci potest.

In Graecorum familiis eadem nomina hereditate propagata esse ita, ut saepissime nepos avi nomen ferret, inter omnes constat;

[1] Brunn. hist. artiff. II p. 742. L. Stephani. compte-rendu 1866 tab. IV cf. Wieseler. Gött. gel. Anz. 1869 p. 2121 sq.

[2] syll. 5 scr. 8 *Ἀρίστανδρος Πάριος* Pausan. III, 18, 8; *Λόκρος Πάριος* Paus. I, 8, 4; *Ξενοφῶν . . . Πάριος ἀγαλματοποιός* L. Diog. II, 59; *Σκόπας Πάριος* Paus. VIII, 45, 5; 47, 1.

[3] de toreutices apud Plinium notione v. Brieger. in dissert. l. (p. 3 not. 2) p. 11.

haud raro autem factum est, ut complures artifices propinquitatis vinculo non conjuncti eadem nomina haberent; inde sex Dionysii, septem Theodori, quattuor Sostrati. Verumtamen res non universa casui tribuenda, quod ut probemus nonnulla exempla liceat afferre:

Daedali nomen habuerunt:

Daedalus Sicyonius (22)

Daedalus Bithynius, Eustath. ad Dionys. perieg. 793.

Endoei veteris sculptoris nomen fuit marmorario, qui est in rationibus ad Erechtheum pertinentibus *Ἐν]δοιος (Γλαύ)κου* Rangab. I n. 57 A. v. 52.

Eucheir et vetustissimus ille fictor et statuarius, qui Romanae dominationis aetate Athenis vixit (syll. 107 a, b, c, d cf. 108).

Polygnoti nomen etiam vasorum fictilium pictori fuit (Brunn. hist. art. II p. 729 sq.)

Myronis nomen pater quidem Hephaestionis tulit (syll. 129, a)

Xenophanti patri Charetis nomen fuit (syll. 160)

Phidiae nomen frequentatum esse et Hesychii dictis (cf. p. 33) et titulo 171 docetur, ubi Phidias et Ammonius sculptores Phidiae filii. Sed ne plura, ut artificis titulus ad artem commendandam compositus videtur, sic celeberrimorum artificum nomina inferiore aetate minoribus artificibus de consulto indita ornatui fuerunt[1]; nec mirum, cum sciamus liberis a patribus nomina futurae vitae conditioni apta saepissime data esse[2]; inde igitur ille Strabax (113), Leochares (114), Deinomenes (115), Praxiteles (116), quibus haec nomina non casu quodam fuisse ex eo elucet, quod etiam tituli eorum priores imitati sunt (113 : 34. 114 : 31). Et saepius certe artifices, qui eadem atque clarissimi artifices nomina habuerunt, ex eadem gente exorti erant. Simplicior sane erat officinae vetustatis indicandae ratio quam patrum inscriptio. Itaque fortasse nonnulli tituli, quos ad eosdem artifices pertinere nos credimus, ad plures ejusdem gentis pertinent. Nec desunt filii, quibus eadem ac patribus nomina fuisse etiamnunc manifestum est:

---

1 L. Friedlaenderi diss. de nominibus clarorum virorum frequentatis inspicere non licuit (Regiom. 1859) cf. ejusdem Sittengesch. d. Römer II p. 387 sqq.

2 C. F. Hermann. Privatalterth. § 32, 20; imprimis, quem ille laudavit, T. Mommsen. Zeitschr. f. Altrthw. 1846 p. 113—119. — Nunc quoque conferri possunt, quae E. Curtius scripsit Monatsber. d. Berl. Akad. 1870 p. 159 sqq.

71, a. Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος
125. Καλλισθένης Καλλισθένους Σφήττιος
131, a. Δημήτριος Δημητρίου
132. Αὐρ. Νειχηφόρος Νειχηφόρου
141. Ξένων Ξένωνος
148. Μενεσθεὺς Μενεσθέως Ἀφροδεισιεύς
152. Δημήτριος Δημητρίου Ῥόδιος

Epicharmum quidem patrem artificem fuisse iisdem titulis ostenditur.

Itaque nominibus certis electis patres sive ipsi artifices erant, sive ex artificum gente exorti, sive denique liberi tantum ut artem exercerent, voluerunt, iis consuluisse probabile videtur.

Viri dd. autem modum migrasse videntur, qui artifices ejusdem nominis saepissime in unum contraxerint: quis duos Agasias Ephesios ferret tempore fere aequales, nisi inscriptionibus (143, 158) diverso modo significati essent? Cui duo Athenienses Leochares placerent, nisi titulis (31, 114) sejungerentur? Et Praxitelem quidem minorem, quem scholiastes tradidit ad Theocriti id. V, 105 ejecit Brunnius (II p. 410), attamen Praxitelem quendam posteriore aetate vixisse titulo 116 monstratur.

EXCURSUS II.

DE ARTIFICIBUS QUI UNA OPERA FECERUNT.

Ac primum juvare videtur exempla et ex scriptis veterum et ex inscriptionibus petita afferre:

1.

	quo vinculo fuerint conjuncti:	quid fecerint:	qua materia usi sint:	
1. Telecles et Theodorus	fratres	Apollo Pythius	ξόανον	Diod. Sic. I, 98.
2. Bupalus et Athenis	fratres	simulacra	marm.	Plin. 36, 12.
3. Dipoenus et Scyllis	non constat	Minerva		Ps. II, 15, 1.
		Castor et Pollux eorumque filii et uxores	ebeno et ebore	Paus. II, 22, 5.

4. Hegylus et Theocles	pater et filius	Atlas et ***	cedro	Paus. VI, 19, 8.
*5. Dorycleidas, Dontas	fratres	Themis, Minerva	auro et ebore	Paus. V, 17, 12.
6. Tectaeus et Angelion	non constat	Apollo Delius		Paus. II, 32, 5.
7. Eutelidas et Chrysothemis	fratres?	duo Olympionicae	aere	Paus. VI, 10, 4.
*8. Glaucus, Dionysius Argivi	non constat	deorum simulacra		Paus. V, 26, 2 sq.
*9. Dionysius Argivus, Simon Aeginet.	—	equus et agaso, equus et agaso	(aere)	Paus. V, 27, 2.
10. Onatas et Calynthus?	—	pedes et equites	(aere)	Paus. X, 13, 10.
11. Onatas et Calliteles	O. pater aut praeceptor	Mercurius arietem ferens	(aere)	Paus. V, 27, 8.
12. Critius et Nesiotes	non constat	Epicharinus; tyrannicidae	(aere)	Paus. I, 8, 5.
13. Aristomedes, Socrates Thebani	—	mater Dindymene		Paus. IX, 25, 3.
14. Menaichmus, Soïdas Naupactii	—	Diana	auro et ebore	Paus. VII, 18, 10.
15 a. Diyllus et Amyclaeus Corinthii, *b. Chionis	—	Heracles Apollo, Leto, Minerva Diana		Paus. X, 13, 7.
*16. Onatas, Calamis	—	currus, equi et pueri	(aere)	Paus. VI, 12, 1.
*17. Polycletus, Naucydes Argivi	—	Juno, Hebe	auro et ebore	Paus. II, 17, 4. 5.
*18. Cephisodotus Atheniens. Strongylion Athen. Olympiosthenes	—	singuli ternas Musas fecerunt.		Paus. IX, 30, 1.

* asterisco notavi quibus singulis singula artificia tribuuntur; opera non omnia citavi, sed elegi id agens, ut duo artifices utrum in unum artificium an in plura operam communem impendissent, cognosceretur.

19. Cephisodotus Xenophon	Athen.	non constat	Zeus, Megalopolis, Artemis Soteira	marm.	Paus. VIII, 30, 10.
[Xenophon Atheniensis Callistonicus Thebanus * quattuor sculptores, qui »Mausoleum caelavere« Plin. XXXVI, 30 sq. Vitruv. praef. VII, 13 (p. 159 Rose.)			Fortuna Plutum ferens		Paus. IX, 16, 2.
20. Cephisodotus Timarchus		fratres	Menandrus Lycurgus et filii	aere ligno	Paus. I, 21, 1. syll. 35. [Plut.] vit. X or. Lycurg. 38.
*21. Lysippus Leochares		—	Alexandri venatio	aere	Plut. Alex. 40 cf. Plin. XXXIV, 64.
22. Hypatodorus Aristogiton	Thebani	—	septem duces Thebas aggressi (Epigoni)	aere	Paus. X, 10, 4.
?23. Hypatodorus Sostratus	Thebani (v. syll. B n. 4)	—	Minerva	aere	Polyb. IV, 78.
24. Xenophilus Straton	Argivi	—	Aesculap. et Hygiea; artificum signa	marm.	Paus. II, 23, 4.
25. Xenocritus et Eubius	Thebani	—	Hercules	marm.	Paus. IX, 11, 4.
26. Ariston et Telestas	Lacedaemonii	fratres	Juppiter	aere	Paus. V, 23, 7.
27. Agesander Polydorus Athenodorus	Rhodii	pater et filii (syll. 136)	Laocoon	marm.	Plin. XXXVI, 37.
28. Apollonius et Tauriscus		fratres	Zethus, Amphion, Dirce, taurus	marm.	Plin. XXXVI, 33.
29. Phylacus, Onaethus eorumque filii			Juppiter		Paus. V, 23, 5.

30. Dionysius et Polycles	fratres, ut videtur	Juno	marm.	Plin. XXXVI, 34.
31. Polycles et Dionysius Timarchidis filius	avus et nepos	Juppiter	marm.	Plin. XXXVI, 34.
32. Timocles et Timarchides Attici	fratres	Olympionicae; Aesculapius; Minerva;		Paus. VI, 12, 9. Paus. X, 36, 4.
33. Craterus cum Pythodoro	non constat	probatissima signa	marm.	Plin. XXXVI, 38.
34. Polydeuces cum Hermolao	—			
35. Pythodorus alius cum Artemone	—			

2.

Ex inscriptionibus:

1. (4) *Ἄσωπος καὶ ἀδελφοὶ*
2. (10, a, b) *Κριτίος καὶ Νησιώτης* v. 1: 12.
3. (24) *Ὑπατόδωρος Ἀρισστογείτων ἐποιησάταν Θηβαίω*
*4. (31a, 32) *Λεωχάρης — Σθέννις*
5. (35, a, b) *Κηφισόδοτος Τίμαρχος*, fratres v. 1: 20.
6. (36) *Κένχραμος Πολύμνηστος* (pater cum filio?)
7. (37) *Πολύμνηστος Κένχραμος* (pater cum filio)
8. (52, a) *Καικοσθένης Δίης Ἀπολλωνίδου Φυλάσιοι;* fratres.
9. (60) *Φιλέας καὶ Ζεύξιππος Φιλέα*, pater cum filio.
10. (62) *Λέων Μέλας*
*11. (65 a, 66) *Θέων Ἀντιοχεύς κτλ.*
Μνασίτιμος Τελέσωνος Ῥόδιος

12 a. (69) { *Μνασίτιμος καὶ Τελέσων Ῥόδιοι*, pater cum filio.
*b { *Φυλῆς Ἁλικαρνασσεύς*

13. (71, a) *Ἐπίχαρμος Σολεύς κτλ.*
Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος pater cum filio.
14. (81) *Σωσίπατρος καὶ Ζήνων Σολεῖς*
15. (83) *Θεόμνηστος Θεοτίμου καὶ Διονύσιος Ἀστίου*

16. (88) . . . *Χαρμήδου* (?) *καὶ Μηνόδοτος Ἀρτεμιδώρου Τύριοι*
17. (89) *Ζηνόδοτος καὶ Μένιππος Χῖοι*, pater cum filio cf. syll. 90, a
*18. (93) *Ο . . . ρος Ἐλευθερναῖος*
Θεόδωρος Π . : .
19. (103) *Κρίτων καὶ Νικόλαος Ἀθηναῖοι*
20. (104) *Διο)γένης καὶ Αλε(ξ? . . . . οι*
21. (107, a, b, c, d) *Εὔχειρ καὶ Εὐβουλίδης Κρωπίδαι* pater cum filio
22. (128) *Διονυσόδωρος καὶ Μοσχίων καὶ Ἀδάμας οἱ Ἀδάμαντος Ἀθηναῖοι* fratres
23. (130, a) *Ξενόφιλος καὶ Στράτων Ἀργεῖοι* v. 1: 24.
24. (141) *Ξένων Ξένωνος καὶ Σωγένης Σωκράτου Πάριοι*
25. (142) *Μηνόδοτος καὶ Διόδοτος οἱ Βοηθοῦ Νικομηδεῖς*, fratres.
26. (144) *Ἡρακλείδης Ἀγαύου Ἐφέσιος καὶ Ἁρμάτιος*
27. (146) *Ἀριστέας καὶ Παπίας Ἀφροδεισεῖς*
28. (152) *Θέων Ἀντιοχεύς καὶ Δημήτριος Δημητρίου Ῥόδιος*
29. (171) *Φιδίας καὶ Ἀμμώνιος· ἀμφότεροι Φιδίου* fratres

Ita ex CCCCL fere statuariis sculptoribusque, quorum nomina aetatem tulerunt, CXXV fere artifices una opera finxisse scimus. Omnes autem abeunt in partes duas; alios enim aliquod opus una creasse verbi faciendi plurali *ἐποίησαν* vel duali *ἐποιησάτην* significatur; aliis singulis singula artificia ad unum opus pertinentia diserte tribuuntur, qui neque de toto opere aeque erant meriti neque una artificia conficere solebant[1] 1: 5, 8, 9, 15b, 16, 17, 18, 21; 2: 4, 11, 12b, 18[2], quod vel clarius fit, ubi duo artifices semper conjuncti cum alio collaborarunt 2: 12; 1: 15 Paus. X, 13, 7, qui scriptor sollemne illius arctioris societatis vocabulum tradidisse videtur: *τὰ μὲν δὴ ἄλλα ἀγάλματα Δίυλλος τε ἐν κοινῷ καὶ Ἀμυκλαῖος, τὴν δὲ Ἀθηνᾶν καὶ Ἄρτεμιν Χιονίς ἐστιν εἰργασμένος.*

Jam quae singuli artifices ad unum opus perficiendum contulerint, quaeritur. Fuerunt quidem, qui duorum illorum artificum alterum statuam ex argilla finxisse alterum ex aere fudisse vellent

---

[1] quare dubito, num Brunn. (I p. 387, 391) ex titulo 31a, 32 recte conjecerit, Sthennidem et Leocharem saepius una opera fecisse.

[2] hic solus mos vasorum fictilium fictorum et pictorum cf. Brunn. II p. 648.

ita, ut alter sine altero esse non posset[1], quos impugnavit R. Rochettus[2], qui Nesioten quidem solum opera fecisse ex Plinii XXXIV § 49 collegit: »floruit (Phidiae) ol. LXXXIII . . . . . quo eodem tempore aemuli ejus fuere Alcamenès, Critius, Nesiotes,« sed hic quoque Nesiotes una cum Critio allatus est[3]. Deinde R. Rochettus, cum duos artifices in operibus creandis non aere solum, sed etiam marmore, ebeno, ligno, ebore auroque usos esse animadvertisset, alterum magistrum ab altero adjutum esse censuit. Atque hoc quidem ut libentissime concedamus ita se habere, cum pater filium in societatem reciperet (v. p. 42), saepius quoque, cum frater major natu cum minore conjunctus artificia perficeret, Bupalus tamen et Athenis Archermi filii haud dubie aequales fuerunt; quid, quod Hegylus (Paus. V, 17, 2), Dorycleidas (Paus. V, 17, 1), Dontas (Paus. VI, 19, 14), Clearchus (Paus. III, 17, 6) discipuli dicti sunt Dipoeni et Scyllidis, Eucheirus Corinthius (VI, 6, 14) Syadrae et Chartae, Callon (II, 32, 5) Tectaei et Angelionis. Neque Teleclem et Theodorum fratres oblitterari convenit, quorum utrumque dimidiam Apollinis statuae partem fecisse Diodorus (I, 98) enarravit. Et illos artifices tales fuisse credemus, ut alter sine altero opera vel tam laudanda opera fingere non posset. Qua quidem re uterque excelluerit, dijudicari non jam potest: alter fortasse membris fingendis melior alter corpori ipsi; alter meliùs ex argilla finxit in perficiendo opere altero minor; et artifices ipsi, cum plures statuas una creassent, non singulis singula nomina inscripserunt, sed ut *Ἀριστέας καὶ Παπίας* (146), *Κρίτων καὶ Νικόλαος* (103) utrumque de omnibus aeque meritum esse manifesto monstrarunt[4]. Ita etiam quod Plinius tradidit (XXXVI, 37), quorundam claritati obstare numerum artificum, cum nec unus occuparet gloriam nec omnes pariter nuncupari possent[5], dici non potuit, nisi veteres omnibus

[1] Letronne. mém. de l'acad. des inscr. et b. l. (1845) XV, 2 p. 141. Ross. arch. Aufss. I p. 166 sed cf. not. 12.

[2] questions de l'histoire de l'art. p. 53 sqq. — cf. Stephani. bullet. de l'acad. St. Pétersb. VI, (1848) p. 12. — Th. Bergk. Zeitschr. f. Altrthw. 1845 p. 974 sq

[3] cf. Plin. XXXIV, 51. CXXI (olympiade floruere) Cephisodotus, Timarchus cf. syll. 35.

[4] posteriore tempore duorum artificum inscriptione fortasse nihil aliud saepius significatum est, quam officina communis (cf. quod nos dicimus „Firma").

[5] cujus rei exemplum Nesiotes (cf. Pausan. I, 8, 5 — Lucian. philops. 18.

artificibus, qui una opera perfecissent, parem deberi gratiam sibi persuaserant.

Quod vero tot Graeci artifices una opera fecerunt, nostrorum temporum memor forsitan mireris; sed Pausaniae meminerimus V, 27 § 8: *ὁ Ερμῆς ὁ τὸν κριὸν φέρων . . . . . Ὀνάταν δὲ τὸν Αἰγινήτην σὺν δὲ αὐτῷ Καλλιτέλην ἐργάσασθαι λέγει τὸ ἐπίγραμμα· δοκεῖν δέ μοι τοῦ Ὀνάτα μαθητὴς ἢ παῖς ὁ Καλλιτέλης ἦν*, quod illum ideo addidisse puto, quod plerumque, qui una opera fecerunt, arctissimo familiae aut disciplinae (v. p. 41) vinculo erant conjuncti. Hoc autem exemplis, quae proposuimus, bene firmatur: undecim patres cum filiis inveniuntur (1: 4. 27. 29. 31; 2: 6. 7. 9. 12. 13. 17. 21.), — quod cum patres inscriptos inde originem duxisse viderimus (p. 42), multo saepius evenisse consentaneum est; — quindecim fratrum paria sunt (1: 1. 2. 5. 7. 20. 26. 28. 30. 32. 2: 1. 5. 8. 22. 25. 29) — et de fratribus Pausanias l. l. ex certis quibusdam causis non cogitasse videtur; — bis duodeviginti artifices, quorum de propinquitate nihil constat, certe ex eadem urbe exorti sunt (1: 3. 12. 14. 15. 19. 22. 23. 24. 25. 2, 2. 14. 16. 19. 20. 23. 24. 27.); bis quinque tantum, qui haud dubie inferiore aetate fuerunt, diversis patribus natos esse titulis docetur, (2: 15. 16. 24. 26. 28) ex quibus bis duo tantum (26. 28) diversas patrias habuisse videntur.

Haud saepe autem plus duo conjuncti inveniuntur (1: 27. 29. 2: 22).

Denique *καὶ* omissum (2: 3. 5. 6. 7. 8. 10.) et verbi faciendi dualis *ἐποιησάτην* (2: 2. 3.) antiquioris aetatis esse videntur.

Pausan. I, 23, 9 — syll. 10), fortasse etiam Timarchus Cephisodoti frater cf. Plin. XXXVI, 24.

CAPUT IV.

QUO IN USU STATUARII SCULPTORESQUE INSCRIPTIONES HABUERINT.

Ac primum quidem non cuivis operi auctoris nomen subscriptum esse per se patet; attamen inscriptiones praecipue ex florentissimo artis aevo perpaucae sunt. Ex CCCCL autem statuariis sculptoribusque, quorum nomina aetatem tulerunt, CXXVIII solum ex inscriptionibus fluxerunt, XXVIII tantum et in scriptoribus et in titulis inveniuntur, quod vel majoris momenti videtur cogitantibus nobis, Plinium quasi selectionem quandam bonorum artificum memoriae prodidisse, quorum quidem XVIII tantum inscriptiones habemus. Huc autem accedit, quod scriptores veteres inscriptiones, quas rarissimas easque a summis artificibus profectas attulerunt, inusitatas vel supervacaneas esse indicare videntur: Pausanias enim V, 10, 2 *Φειδίαν δὲ τὸν ἐργασάμενον τὸ ἄγαλμα* (Jovis Olympii) *εἶναι καὶ ἐπίγραμμά ἐστιν ἐς μαρτυρίαν*[1]. Quae cum ita sint, qua ratione artificum memoria a veteribus servata sit investigemus, quodsi exploraverimus et inscriptionum artificum usum melius cognoscemus.

Si quis igitur unde Graecorum artificum notitiam veteres hauserint, quaesiverit, et inscriptionibus, de quibus v. p. 36 nott., et memoriae plurimum tribuet eam ob causam, quod apud aequales vel summorum artificum nulla fere mentio invenitur. Quod enim Plutarchus (Periclis vitae cap. XIII) de operibus dixit, quibus Pericles potissimum urbem ornavit *κάλλει μὲν γὰρ ἕκαστον εὐθὺς ἦν*

[1] Cf. Plin. XXXV, 28.

τότε ἀρχαῖον ita, ut solum fere antiqua monumenta pulchra habita esse videantur, in omnem Graecorum artificum mentionem cadit. Itaque veterum artis historia sero tandem exstitit[1]; et ut Duridem hominem nimis credulum omittamus[2], primus Xenocrates[3] accuratius in artificum historiam inquisivisse videtur; sed ne hunc quidem res usque ad sua tempora deduxisse eo efficitur, quod, si Plinio credimus (XXXIV, 83), utrum Tisicratis discipulus an Euthycratis fuisset, dubium erat: hic autem Lysippi filius erat, ille (Tisicrates) hujus filii discipulus; ita si Xenocrates aequalem artem illustrasset, utrum magistrum habuisset, incertum esse non potuit. Illi igitur qui de artificibus scripserunt, unde sumserunt sua?

Monumentorum publicorum quidem auctores in columnis, quas sumptibus factis inscriptas et publice positas esse constat, legebantur, cujus rei egregia testimonia rationes illae relatae (syll. B n. 1 sq.), quibus, qui Erechtheum extruxerunt et ornaverunt, aeternae memoriae proditi sunt; huc quoque fortasse referri potest, quod Dion Chrysostomus dixit (or. XXXI p. 377 Emper.) δημοσίᾳ τοὺς ἀνδριάντας ἀπεγράψασθε ὑμεῖς; et ex illis rationibus artificum nomina posteriore tempore hausta esse Plutarchi Periclis. vit. cap. XIII ostenditur Φειδίας εἰργάζετο μὲν τῆς θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἕδος καὶ τούτου δημιουργὸς ἐν τῇ στήλῃ εἶναι γέγραπται[4]; sed hoc

---

[1] Egger. rev. arch. tom. III (1846) p. 447 in commentatione quae est de Polemone periegeta.

[2] Brieger. de fontibb. nat. hist. Plin. libbr. XXXIII—XXXVI p. 30, 61; illum Duridem Samium esse, quod negavit Vossius (p. 194 ed. Westerm.), omnes viri dd. nunc consentire videntur: Brieger. l. l. C. Müller. frgmm. hist. gr. II p. 466 sqq. Knight Watson. de veterib. scriptoribus qui de arte et artificibus scripserunt, Journal of classical and sacred philology, Cambridge 1854. I p. 364. qui Briegerum effugit.

[3] Brieger. l. l. p. 17.

[4] quod de rationibus curatorum operum dictum esse Odofr. Müller. credidit (de Phidiae vita et operibus p. 29 not. a), quem impugnavit R. Rochettus (questions de l'hist. de l'art p. 28 not. 3.) qui si Plutarchus illud voluisset, ei scribendum fuisse ἐς στήλην vel ἐν στήλῃ ex decretorum usu censuit; quod satis absurdum: nam articulus, quo bene usus est Plutarchus agens de certa columna jamdiu perfecta, in decretis recte omittitur, columnae enim non jam sunt. Deinde quod Rochettus (l. l.) στήλην hic accepit pro βάθρῳ, probari non potest: στήλην quidem dici de basi, in qua opus aliquod ponitur, et Pausaniae I, 16 paragrapho 6, quam R. laudavit, et III, 18, 7 (ἀνὴρ πένταθλός ἐστιν ἐπὶ στήλης) et X, 24, 2 (θεάσαιο ἂν καὶ εἰκόνα Ὁμήρου χαλκῆν ἐπὶ στήλῃ) satis firmatur; sed promiscue

in publica valet monumenta[1]. Et quamquam privati quoque homines si quod opus perficiendum locaverunt, pactiones fecerunt[2], hae certe non diu servatae sunt; quodsi essent, nemo hominum, ut alicujus operis auctorem cognosceret, inspexisset. At jure dicat quispiam, ne eos quidem artifices, qui in publicis rationibus perscripti erant, satis gloriae suae providisse, raro enim illas esse perlectas et majorem memoriae spem illos habituros fuisse inscriptis nominibus in ipsius operis basi, in qua dedicantes quidem iterum insculpti sunt. Quodsi fecissent artifices, profecto non tam multi oblivione obruti fuissent, quod Pausanias saepissime dictis *οὐκ ἴσμεν, οὐ μνημονεύουσιν* indicavit. Qua re jam movemur, ut quantum memoria ad artificum nomina servanda valuerit, quaeramus.

Ac primum meminerimus civitates ipsas et magnos artifices et eximia opera sibi summo honori duxisse[3]; itaque Pausanias (V, 23, 7) Aristonem et Telestam statuarios non per totam Graeciam celebratos esse ex hoc collegit: *εἶχον γὰρ ἄν τι καὶ Ἠλεῖοι περὶ αὐτῶν λέγειν καὶ πλείονα ἔτι Λακεδαιμόνιοι πολιτῶν γε ὄντων;* et singulari quodam gaudio videntur praeclari artifices a civibus suis dicti esse *ἐπιχώριοι*: Gitiadas (Paus. III, 17, 2), Theocosmus (I, 40, 4) Callistonicus Thebanus (IX, 16, 1) Libon

---

στήλην et *βάθρον* usurpata esse nego, immo formis diversa fuisse videntur; itaque cum Pausanias I, 24, 7 Minervae Virginis basim *βάθρον* diserte dixerit, Plutarchus haud dubie columnam rationibus inscriptam intellexit.

1 horum in auctoribus cognoscendis scriptores certe per eos adjuti sunt, qui inscriptionum colligendarum negotium sibi sumserant v. Boeckh. C. I. tom. I introd. p. VIII.

2 C. F. Hermann. Privatalterth. § 68, 13.

3 imprimis consulendus H. Frohberger. de opificum apud veteres Graecos conditione diss. I (Grimae 1866) p. 5 not. 5 sqq. Cicero. in Verr. act. II or. IV § 134. 135.

Neque geographi quibus artificibus urbes nobilitatae erant omiserunt: Strabo. XIV p. 642 Ephesus ... *ἄνδρες δὲ ἀξιόλογοι γεγόνασιν ἐν αὐτῇ .... καὶ Παρράσιος ὁ ζωγράφος καὶ Ἀπελλῆς.* cf. Steph. Byz. s. vv. *Ἀνθηδών. Ἀλεξάνδρεια, Κύθνος, Ἠλεκτρίδες νῆσοι.*

Plut. glor. Athen. II *πολλῶν μὲν δὴ καὶ ἄλλων ἡ πόλις ἥδε μήτηρ παὶ τροφὸς εὐμενὴς τεχνῶν γέγονε τὰς μὲν εὑραμένη καὶ ἀναφήνασα πρώτη, ταῖς δὲ δύναμιν προσθεῖσα καὶ τιμὴν καὶ αὔξησιν· οὐχ ἥκιστα δὲ ὑπ' αὐτῆς ζωγραφία προῆκται καὶ κεκόσμηται*, deinde Apollodori, Euphranoris, Niciae, Plistaeneti (immo Panaeni) Phidiae fratris mentio fit.

architectus, qui Jovis Olympii templum extruxerat (V, 10, 3.). Atque hoc memoriae propagandae genus cum ex patriae amore profectum esset, mox certe ii extiterunt, qui id negotium sibi sumserunt, exegetae[1], qui »hospites ad ea, quae visenda sunt ducere solent et unumquidque ostendere« (Cic. in Verr. act. II or. IV § 132), quos praecipue in praeclaris urbibus et templis familiae vinculis connexos fuisse[2] consentaneum est ita, ut a patre filio quae memoria digna erant, proderentur. Et illi artificum memoriam servarunt; non vero cujusvis operis auctorem posteris tradiderunt: ita jam Herodotus cum I, 51 enarraverit a Croeso duos crateras, argenteum et aureum Delphos missos esse, aureus a quo perfectus esset, quamquam haud dubie pretiosior fuit, non rettulit, cum argenteum Theodori Samii opus esse tradiderit *οὐ γὰρ τὸ συντυχὸν φαίνεταί μοι ἔργον εἶναι;* itaque quod arte effectum est, etiam artificem nobilitavit, quod eo venit, ut, etiamsi eorum, qui opera dedicaverant, nomina oblitterata erant, auctores non essent oblivione obruti; quod Pausaniae I, 2, 3 confirmatur: *ἔστι δὲ τάφος οὐ πόρρω τῶν πυλῶν ἐπίθημα ἔχων στρατιώτην ἵππῳ παρεστηκότα· ὅντινα μὲν οὐκ οἶδα, Πραξιτέλης δὲ τὸν ἵππον καὶ τὸν στρατιώτην ἐποίησεν.*

Quae cum ita sint, summis artificibus cordi esset non fuit necesse, ut inscriberent nomina in operum basibus, praesertim cum artificia publice dedicata perfecissent[3]. Nam paullo aliter res se habebat in privatorum monumentis, quos artificum laudem in suam vertisse in epigrammatis intelleximus p. 17; et horum sane plurimum intererat, ut, cum opera a summis artificibus perfecta dedicarent, eorum nomina basibus inscriberentur; inde Cresilae titulus 16, Praxitelis 30, Leocharis et Sthennidis 31, 32.

---

[1] de his disputavit L. Prellerus in libro quo, Polemonis periegetae fragmenta continentur (p. 161 sqq.) cf. Lobeck Aglaopham. p. 29—31. Quod conjici potuit, exegetas ut in fabulis enarrandis et fingendis ingenia sua nimis curiosa exercuissent, ita opera summorum artificum nominibus immerito saepius ornasse, rarius fuisse videtur. Pausanias enim haud paucos artifices attulit, quos valde ignobiles fuisse probabile est (cf. V, 23, 5, VI, 14, 3 v. p. 44).

[2] exegetarum familiae fuerunt, qui jus sacrum interpretabantur C. F. Hermann. Gottesdienstl. Alterthüm. § 1, 12. Phidiae gens Phaedyntae Paus. V, 14, 5.

[3] ita Romani, etiamsi voluissent (v. p. 10 sq.), statuis raptis saepissime auctorum nomina subscribere non potuissent.

Fuerunt quidem[1], qui quod monumenta publice dedicata haud saepe artificum nominibus inscripta esse titulis, qui tunc reperti erant, probari videbatur, legi cuidam tribuerent, qua sacris simulacris vel omnibus operibus publice dedicandis nomina adscribere auctores vetiti essent, quam legem fuisse cur negemus, et ex iis, quae modo disputata sunt et quae nunc exponentur, cognosci potest.

Incipiamus a Ciceronis Tusculann. disputt. l. I § 33, ubi scriptor, cum et principes et poetas immortalitatis cupidos esse affirmaverit, haec addidit: »sed quid poetas? opifices post mortem nobilitari volunt: quid enim Phidias sui similem speciem insclusit in clipeo Minervae, cum inscribere non liceret?« pro non legendum esse nōn i. e. nomen post alios, quos Odofr. Müller. improbavit (de Phidiae vita et operibus p. 29 not. a) R. Rochettus censuit (l. l. p. 21 sq.): minus apte, ut opinor. Non enim qua arte quis gloriam et immortalitatem captet, hic refert, sed omnes captare; si scriptum esset nomen, intelligeremus Phidiam id potissimum egisse, ut sui ipsius speciem posteris traderet, sed id omnimodo egit, ut post mortem nobilitaretur, itaque cum inscribere non liceret, alia usus est ratione. Sed Phidiae inscribere non licuisse Rochettus (l. l. p. 24 sqq.) negavit, quod Plutarchus (Pericl. v. 13) tradidisset *ὁ δὲ Φειδίας εἰργάζετο μὲν τῆς θεοῦ τὸ χρυσοῦν ἕδος καὶ δημιουργὸς ἐν τῇ στήλῃ εἶναι γέγραπται*, ubi nos quidam columnam, in quam rationes perscriptae erant, significatam esse conjecimus (p. 55 not. 4). Verumtamen nobis quoque, ut Datio (vite de' pittori antichi p. 106) et Rochetto, Cicero in errorem incidisse videtur. Quid quod Phidias Periclem quoque pugnantem in clipeo expressit? quod certe

[1] H. K. E. Köhler. Ehre d. Bildsäule bei den Griechen (Schriften d. Münchener Academie 1816-17 VI = ges. Schriften herausg. v. Stephani VI p. 245 sqq.) p. 331. F. G. Welcker. syll. n. 120 p. 168 „ne in statuarum quidem publice decretarum titulis artificis nomen exprimi solebat." Quatremère de Quincy: Jupiter Ol. p. 241 artificibus inscribere non licuisse voluit. Paullo aliter Letronn. (mém. de l'acad. des inscr. XV, 2 p. 167-8) judicavit, qui ita disputavit: ex inscriptionibus, quae aetatem tulerunt, dubitari non potest, quin artificibus fuerit permissum nomina monumentis privatis vel in templis dedicandis inscribere; quod quidem facere ab emptoribus vetari potuerunt et saepius certe vetiti sunt, cum deorum simulacra fecissent in templis publice dedicanda; cujus rei exemplum Phidiae attulit. Letronnium R. Rochettus in libro, qui inscriptus est questions de l'histoire de l'art, (p. 4—42) refellere studuit.

eandem ob causam fecit ac sui ipsius speciem ibi inclusit, non quo inscriptio esset negata, sed quod et amici et ipsius memoria diutius esset mansura, et species expressa in clipeo inscriptione vel honorificentior esset. Quod aliter se habuisse ne quis Plutarchum testem citet (Pericl. c. 13): *ἡ δὲ δόξα τῶν ἔργων ἐπίεζε φθόνῳ τὸν Φειδίαν*, quasi optime Ciceronis dictis concineret, nam vide modo, quae sequuntur: *καὶ μάλισθ' ὅτι τὴν πρὸς Ἀμαζόνας μάχην ἐν τῇ ἀσπίδι ποιῶν αὐτοῦ τινα μορφὴν ἐνετύπωσε .... καὶ τοῦ Περικλέους εἰκόνα παγκάλην ἐνέθηκε;* invidia igitur, qua fortasse artifici inscriptionem negatam esse dicant, ex imaginibus illis potissimum exorta est.

Ac nos quidem, nisi forte Cicero ipse ut Phidiae rationem insolitam explicaret, inscribere ei non licuisse suspicatus est, ex imaginibus in Minervae clipeo expressis illam fabellam fictam esse arbitramur. Quod a veterum more non abhorruisse luculenter iis efficitur, quae de Saura et Batracho ferebantur: Plinius enim (XXXVI, 42) tradidit haec:

»Nec Sauram atque Batrachum oblitterari convenit, qui fecere »templa Octaviae porticibus inclusa natione ipsi Lacones. Quidam et opibus eos praepotentes fuisse putant ac sua impensa »construxisse inscriptionem sperantes, qua negata[1] hoc tamen alio »modo usurpasse: sunt certe etiamnum in columnarum spiris in»sculpta nominum eorum argumento lacerta atque rana.«

Capitulum sane extat his animalibus ornatum (Winckelm. mon. ined. 206), sed fictam fabellam ex animalibus expressis esse et Plinius satis dilucide indicavit (quidam putant — sed id solum certum est illa animalia esse insculpta) et R. Rochettus (l. l. p. 11 sqq.) probavit. Nuperrime autem Stephanius recte monuit (Compte-rendu 1865 p. 198) lacertas et ranas columnis haud dubie saepius insculptas esse, quod mala prohibere credebantur. Veteres autem et Graeci et Romani ad talia fingenda eo proniores fuisse mihi videntur, quoniam haud raro animalibus nomina expresserunt.[2].

---

1 inscriptio votiva intelligitur; artificibus nomina inscribere operibus Romae licuisse Plinii XXXV, § 154 confirmatur.

2 Winckelmann. Versuch einer Allegorie cap. V. — Michaelis. Arch. Ztg. 1859 p. 24. Conze. Arch. Anz. 1864 p. 217*. — Friederichs. Baust. n. 377 p. 207 cf. Plutarch. Cic. cap. I. (IV p. 238 Sinten.)

Verumtamen sive quod Cicero narravit, verum existimas sive ex imaginibus fictum, inscriptiones penes artifices fuisse ex eo manifestum est: dicit enim insolita ratione Phidiam usum esse contra insolitam legem. Quid quod Lucianus (imagg. 4) Phidiam nomen Lemniae inscribere dignatum esse (ἠξίωσεν) tradidit? adeo inscriptio ex artificis arbitrio pendebat; non vero dubitari potest, quin illa statua a Lemniis publice dedicata sit (Paus. I, 28, 2). Sed ne multa, accipe hunc titulorum indicem, qui ad publica monumenta pertinent artificum nominibus ornati:

18. 23. 34. 35. 40. 54. 70b, c. 71. 72d. 76. 84. 85. 116, a. 118. 119, a. 151. 152. 158.

Uno verbo attingam, quod Letronnius (l. l. p. 169) conjecit, haud paucas artificum inscriptiones posteriore tempore operibus adjectas esse, quippe quae summis laudibus artifices efferrent, ut Onatae (Paus. V, 25, 10):

πολλὰ μὲν ἄλλα σοφοῦ ποιήματα καὶ τόδ' Ὀνάτα
ἔργον, ὃν Αἰγίνῃ γείνατο παῖδα Μίκων.

Ac primum quidem solum poeticae inscriptiones disertiores sunt, de quibus v. p. 16 sqq., deinde artificum laudem et emtoribus operum summo honori fuisse per se patet (v. p. 57 et 17 sq.): horum igitur intererat, ut artifices quoque celebrarentur; quae cum ita sint, cur posteri talia epigrammata operibus subscripserint, non video; quamquam aliter res se habebat, cum seriore tempore summorum artificum opera denuo dedicarentur v. p. 19 et scr. 22.

Attamen perpaucae tantum statuae ex tot milibus, quae manserunt, auctorum nominibus insignes sunt, quamquam multo plurimae posteriore tempore factae sunt, quo mos fuit, ut artifices in plinthis vel in statuis ipsis inscriberentur (v. p. 62). Sed neque Graecos neque Romanos ea delectabant in artificiis, quae nos summopere commovent, nova et non jam ab aliis tentata: hinc illa similium statuarum copia, quarum auctores semper se nuncupasse vel in basibus nunc perditis veri dissimillimum est. Si quis quando optime alicujus dei aut herois figuram expresserat ita, ut hominum cogitationem aequaret (vel etiam superaret, quod de Phidiae Jove dictum est Dion. Chrys. XII p. 241 Emper. Quintil. XII, 10, 9), non erat, cur posteriores artifices in eodem numine fingendo alia sectarentur, et ne sunt quidem sectati. Auctorum autem formarum

(»Typen«)[1] nomina denuo cuique pari vel simili statuae subscribi opus non fuit, cum apud veteres historiae artis quandam scientiam paullo eruditioris hominis fuisse ex scriptoribus vel infimae aetatis manifestum sit.

Quae cum constituerimus, expediti aggrediamur ad inscriptionum historiam breviter enarrandam.

Atque antiquissimi quidem artifices nomina omnibus fere operibus subscripsisse videntur ita, ut illa aetate nullum artificium auctoris nomine non ornatum fuisse conjici possit; immo artificum tituli cum votivis tam arcte conjuncti sunt, ut nullum spatium intercederet (3, 4, 8a, 9, 10, a, b, c, 13, 14* cf. tab. I, b). Neque solum in statuis auctorum nomina inveniuntur (2, 3, 10, a, b etc.), sed etiam in anaglyphis (6, 7, 8, 12, 13) et protomis (4); et Parmenon eo processit, ut lapidibus quoque bene politis nomen insculperet *Παρμένων μ' ἐποίησεν*[2]; clarius artificum antiquissimorum animos indicant haec: *ποίημα Κλειπίδεο* (?) *εὔχομαι εἶναι* (5) et *'Αλξήνωρ ἐποίησεν ὁ Νάξιος ἀλλ' ἐσίδεσθε*; et artificia quasi viva essent de se loquuntur *μ' ἐπόησεν* (2, 4, 5, 6): a superbia igitur, qua antiquissimi artifices operibus perfectis elati sunt, inscriptio originem duxit.

Deinde cum ars summum in fastigium evecta esset, cur inscriptiones rariores factae sint, jam intelleximus (p. 56 sq.); et ne optimi quidem artifices omnibus operibus nomina subjecerunt, sed iis tantum, quibus inscriptis se ipsos honorabant; ita Phidias Jovi Olympio versum adscripsit; ejusque de Lemnia iterum laudare liceat Luciani imaginum caput IV:

Λυκῖνος· — τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τί μάλιστα ἐπῄνεσας; Πολύστρατος· τί δ' ἄλλο ἢ τὴν Λημνίαν, ᾗ καὶ ἐπιγράψαι τοὔνομα Φειδίας ἠξίωσε; similiter Pyrrhus (syll. 18) Minervae Hygieae, quam Athenienses dedicaverunt publice, subscripsit *Πύρρος ἐποίησεν 'Αθηναῖος*; sane honori erat artifici inscriptio, supra quam *'Αθηναῖοι τῇ 'Αθη-*

---

[1] his de formis adhuc unus Heynius disputavit in commentatione de auctoribus formarum, quibus dii in priscae artis operibus effieti Comment. Gotting. VIII, p. XVI sqq.

[2] Conze Reise auf den Inseln des thrak. Meeres; Thasos p. 12. nostr. tab. VI, c. cf. v. p. 18 not. 2. et C. I. G. I n. 31 p. 48 et p. 886: in vasculo aeneo Olympiae reperto *Κοῖος μακόεσε.*

ναίᾳ, ubi etiam nota artificem se non ex demo denominasse, quod usitatius (p. 43). Etiam versus illo tempore in usu mansisse vidimus p. 17, sed hi quoque summis tantum operibus inscripti sunt. Neque omnia omnium generum artificia auctorum nominibus ornata sunt, sed statuae solum, quarum in basibus minoribus litteris, ut decet, scripti et satis magno intervallo a votivis titulis distantes, artificum tituli inveniuntur, qui usus et posteriore tempore et omnibus in regionibus obtinuit ita, ut ex eo artificem inscriptum possis cognoscere. Athenis autem cum summi artifices fuissent, increbuerunt et inscriptiones et patres inscripti et demotici; et mediocres artifices nominibus inscriptis sane multo majorem memoriae spem habuerunt, eorumque inscriptiones a scriptoribus qui de arte agebant non esse neglectas intelleximus (p. 36 sqq. nott.)

Rhodiorum autem artificum satis multi patres, omnes patrias operibus inscripsere; quibus ex inscriptionibus et artem a gentibus haud raro propagatam et a republica honoratam esse (66, 71, 74) elucet. Inscriptiones omnes fere eadem forma sunt ita, ut aspicienti moveatur suspicio, ibi artem quasi negotium a multis mediocribus artificibus esse exercitam; quorum revera perpauci tantum a scriptoribus inter artifices insigniores relati videntur [Chares, Pythocritus (Plin. XXXIV, 91) Aristonidas (XXXIV, 140) tres Laocoontis auctores (XXXVI, 37)].

Deinde cum artes Romam migravissent, omnes fere artificum inscriptiones disertissime compositae sunt (quamquam cf. p. 41), quod artificum animos satis vanos indicat[1]; mutatus est et locus inscriptionis: antiquissimus enim mos (syll. n. 2) recurrit, ita ut in plinthis et statuis ipsis auctorum nomina inscriberentur. Quod ne aequo nimis artificum superbiae et arrogantiae crimini vertas, artis conditio erat mutata: nam artificia, cum in Graecia urbes ornarent semper mansura in iisdem basibus, a Romanis in villarum exilia pulsa saepius certe locis mota sunt; artificum autem inter-

---

1 v. p. 45, ubi adnotavimus, ethnicis Graecos artifices Romae artis commendandae causa usos esse; adde quod Romani artifices cum rarissime tum statuis honorariis nunquam nomina inscripserunt; egregium sane testimonium et illas statuas quasi merces emtas et venditas esse et domesticam artem apud Romanos humilem fuisse, peregrinam unice esse aestimatam.

erat, ut et ipsorum nomina statuis peregrinantibus inhaererent[1]. Cum autem omnes artifices, quos statuis ipsis inscriptos repperimus, ut antiquissimos mittamus, Romanae dominationis aetate vixisse videantur, recte forsitan illum morem illius aetatis fuisse judicemus[2]. Sed etiam alii mores antiquissimi inferiore aetate recurrerunt: anaglypha (105, a (?) 106, 131, 145, 149, 161) et protomae (110) auctorum nominibus ornata sunt; versibus et inferiore aetate artifices usi sunt (134), ethnica posuerunt post verbum faciendi (145 cf. p. 20), denique, quod conjectura assecuti sumus (p. 26) imperfecta antiquissimos secuti usurpaverunt. Artifices autem non veriti sunt exemplaria quoque suis nominibus ornare (cf. imprimis 170) et, ne quid labente aevo omitteretur, se artifices esse diserte addiderunt misera vanitate commoti (149 cf. 165)[3]. Ita inscriptio semper quidem superbiam operis perfecti indicavit, sed mutata sunt artificum ingenia et quae ipsi de se et operum dignitate existimarunt.

---

[1] huc accedit, quod et Romanorum et Tuscorum jam antiquitus fuisse videtur operibus ipsis nomina inscribere v. append. titt. artiff. Roman. 1. 2. 3. Müller-Wieseler. D. a. K. I n. 287. 290—292. Micali monum. per servire alla storia d. nat. pop. ital. tab. XXXVIII, XLII, 4. XLIV. Mus. Gregorian. I tab. XLIII. XLIV.

[2] jam vide, quid censeas de inscriptione, quam ad Venerem, quae in Melo insula reperta est, pertinere voluerunt; syll. n. 153.

[3] posteriore tempore inscriptiones frequentatas esse etiam ex Zenobio cognosci potest, qui, quod Plinius haud dubie Graecos scriptores secutus dixit (XXXVI, 17) Phidiam e suis operibus pleraque nomini Agoracriti donasse, lib. V, 82 ita tradidit ut Phidias illi inscriptionem sui nominis permisisse videatur, sane quia posterioribus inscriptio erat quam maxime usitata. cf. S. Basil. de utilitate e libbr. gentill. cap. § 51.

SYLLOGE EPIGRAMMATUM

STATUARIORUM SCULPTORUMQUE GRAECORUM.

ARTIFICUM TITULI VETUSTISSIMI IN ASIA ET AEGEI MARIS INSULIS REPERTI.

1. vid. tab. I, 1. — c. Ol. 50.

Melo in insula:

Παῖ Διὸς Ἐχφαντοῖ δέξαι τόδ' ἀμενφὲς ἄγαλμα
σοὶ γὰρ ἐπευχόμενος τοῦτ' ἐτέλεσσε γρόφων.

2. vid. tab. I, 2. — c. Ol. 60.

Mileti in sacra Branchidarum via in sella figurae sedentis:

Ε[ὔδ]ημος με ἐποίειν

Ἐ[χέδ]μος Meinekius. *Ἐ[χέδ]ημος* Kirchhoff.
ἐποίει Meinekius. *ἔποιεν* Newton.

3. vid. tab. I, 3. — c. Ol. 60.

Mileti in sacra Branchidarum via (*βουστροφηδὸν*):
Οἱ Ἀναξιμάνδρου παῖδες τοῦ Μανδρομάχου (*εἰκόνα* vel simile
ἀνέθεσαν· ἐποίησε δὲ Τερψικλῆς.

4. — ante Ol. 70.

Sigei repertus titulus (*βουστροφηδόν*):

Φανοδίκου εἰμὶ τοῦ
Ἑρμοκράτους τοῦ Προκο-
νησίου· κἀγὼ κρητῆρα
κἀπίστατον καὶ ἡθμ-
ὸν ἐς πρυτανεῖον ἔ-
δωκα μνῆμα Σιγει-

---

1. Boeckh. C. I. I n. 3. Welcker. sylloge epigrammatum n. 119. Franz. elem. epigr. p. 57 n. 21. C. Keil. in Philologi tom. suppl. II (1863) p. 564 sqq. cf. A. Kirchhoff. Stud. p. 161 sq.
2. A. Meineke: Monatsber. d. Berl. Acad. 1859 p. 660. O. T. Newton: a history of discoveries at Halicarnassus, Cnidus and Branchidae II, 2 p. 783. tab. XCVII n. 71. A. Kirchhoff. Stud. p. 140.
3. A. Meineke l. l. p. 661. Newton. l. l. p. 781 tab. XCVII, 67, 68. A. Kirchhoff. l. l. p. 140.
4. Boeckh. C. I. I n. 8. Franz. elem. epigr. p. 77. n. 32. imprimis consulendus Kirchhoff. (Stud. p. 133 sqq.)

εὖσι. ἐὰν δέ τι πάσχ-
ω μελεδαίνειν με, ὦ
Σιγειῆς. καί μ' ἐπό-
εισεν Αἴσωπος καὶ
ἀδελφοί.

c. Ol. 70. 5. tab. II, 5.

Ex *Paro* insula, ut videtur:

Ἄρτεμι σοὶ τόδε ἄγαλμ[α sequitur dedicantis nomen et *ἀνέθηκε.*
Ἀσφαλίου μήτηρ Θε[ρ]σί[π]που[θυ]γ[ά]τηρ.

Τοῦ Παρίου [π]οίημα Κ . . . ο . δεο εὔ[χομαι εἶναι.

Varias Boeckhii, Franzii, Keilii lectiones afferre non attinet, cum Kirchhoffius meliore apographo usus sit.

ARTIFICUM TITULI VETUSTISSIMI IN GRAECIA REPERTI.

c Ol. 65. 6. v. tab. II, 6.

Athenis in Phorbanteo, quod dicit Pittakis:

Ἀν]τιλόχου ποτὶ σῆμ' ἀγαθοῦ
Καὶ σώφρονος ἀνδρὸς
. . . . ; in aversa lapidis parte:
Ἀριστίων
μ' ἐ[π]όησεν

7. v. tab. II, 7.

Athenis eodem loco:

Ἀγηρόχου . . . . ο
εὐ]ξάμενος δεκάτην

Γοργίας ἐποίησε

Ol. 70—80. 8. vide tab. II, 8.

Athenis servatur columna sepulcralis ad *Velanidezam* Atticae vi-

5. Boeckh. C. I. I n. 24. Franz. elem. p. 124 n. 51. C. Keil. in Philologi tom. suppl. II (1863) p. 567 sq. A. Kirchhoff. Stud. p. 173 sq. p. 250 sq.
6. Ἐφημερὶς ἀρχαιολογική 1858 n. 3293, 3294; Brunnius in „bulletino del instuto di corrispondenza archeol." 1859 p. 195. Overbeckius SQ. n. 355.
7. Ἐφημ. 1858 n. 3343; Brunnius l. c. p. 196. Overbeck. SQ. p. 467 n. 356 a.
8. Figura delineata est in Rangabei antiquitt. gr. I n. 21; Stephanii comm. in musei rhenani nov. ser. tom. IV. tab. 1; Labordii „de Parthenone I

cum (*Φηγεύς*? Steph. s. v. *Ἁλαὶ Ἀραφηνίδες* cf. L. Ross. commentatt. archaeoll. I p. 227) reperta, in qua effictus est vir armatus stans cum hasta, cujus sub imagine:

Ἔργον Ἀριστοκλέους

Ἀριστίονος

8a. tab. II, 8a. Ol. 70—80.

Hieracae, in vico inter Hymettum et Pentelicum sito, in ecclesiae muro inclusa basis:

. . . . .
ἀνέθηκεν
Ἀριστοκλῆς ἐπό-
ησεν

9. tab. II, 9. c. Ol. 70.

Athenis repertus titulus in ecclesia ejus partis, quam nunc Palaeochori vocant:

ἐνθά]δε Θ . . . . κατέθη-
κε θανοῦσαν : Λ[αμπιτ]ὼ αἰδοίην γῆς ἀπ-
ὸ πάτροίης : Ἔνδοιος ἐποίησεν

κατέθηκε Kekulé; omnes alii: *ἀνέθηκε*

10. tab. III, 10. Inter Ol. 75—80.

Athenis in arce inter propylaea et Parthenonem:

Ἐπι[χ]αρῖνο[ς ἀνέ]θ[ηκ]εν ὁ . . . .
Κρίτιος καὶ Νησιώτης ἐπο[ιησ]άτην.

ὁ[πλιτ]ο[δρό]μ[ος Ross. et omnes alii, sed cf. Michaelis.

---

tab. 7; Falkeneri museo antiquit. class. I p. 252. Overbeckii histor. art. I (2. ed.) p. 140 n. 21; titulum praeter eos ediderunt Brunn. histor. artiff. I p. 107 (cf. bulletin. 1859 p. 195) Overbeck. SQ. 356; Kekulé in indice signorum, quae Athenis servantur in Theseo p. 151 n. 362.

8a. C. I. gr. I n. 23. Rangabeus in antiquitt. gr. I n. 26. Lebas. inscr. tab. V, 1. Brunn. in histor. artiff. I p. 106. Overbeck. SQ. n. 355 cf. a Stephanio de scriptura monita in mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 3.

9. L. Ross. commentatt. archaeoll. I p. 91. Stephanius l. c. p. 2 tab. II, 1. Rangabeus l. c. I n. 22. Lebas. tab. IV, 2. Brunn. in historia artiff. I, 99. Kekulé l. c. (ad num. 8) p. 142 n. 346. Overbeck. SQ. n. 352.

10. L. Ross. l. l. p. 164. Stephani l. c. p. 6 tab. II n. 3; Rangabeus l. c. I n. 25. Lebasius inscr. p. 6 n. 39 tab. VII, 10. R. Rochettus in litter. ad Schorn. p. 265 Brunn. l. l. I, 103. Overbeck. SQ. 460.

Inter Ol. 75—80.

10a. tab. III, 10a.

Athenis in propylaeis:

. . . ας καὶ [Ὄ]κ[ν]ιο[ς ἀν]εθέτην
τῇ Ἀθ]ηναίᾳ ἀπαρχὴν Ὄαθεν.
Κρίτι]ος καὶ Νησιώτης ἐποιησάτην.

v. 1. *Καλλί]ας* Ross, alii. v. 3 *Κριτίος* Göttling., Dindorf., C. Keil. l. l. p. 561.

10b. tab. III, 10b.

Athenis in arce a Parthenone occidentem versus (*στοιχηδόν*):

Παρ]θένῳ Ἐκφάντου με πατὴρ ἀνέθη]κε καὶ υἱὸς
Ἐνθάδ' Ἀθηναίῃ μνῆμα πόνων Ἄρεος
Ἡγέλοχος· μεγάλ[η]ς τε φιλοξενίης ἀρετῆς τε
Πάσης μοῖραν ἔχων τήνδε πόλιν νέμεται
Κρίτιος καὶ Νησιώτης ἐποιησάτην

sub titulo posteriore tempore scriptum est:

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος
Λεύκιον Κάσιον
ἀρετῆς ἕνεκεν

v. 1. *Ἐκφαντώ* Pittakis., Bergk. *Ἔκφαντο[ς* Jahn., Michaelis.
v. 4. *δωρεὰν σχὼν* Pittakis., Bergk.

10c.

inter Ol. 75—80.

Athenis in arce a Parthenone septentrionem versus:

. . . . κλεε . . . .
Κρίτιο[ς καὶ Νησιώτης ἐποιησάτην?

---

11. v. tab. III, 11.

inter. Ol. 70—80.

Aeginae in tribus basis lateribus:

10a. Ross. l. l. I p. 101. 163. Stephani l. c. p. 6 tab. II n. 4. Rangabeus I n. 24. R. Rochettus l. c. p. 265. Lebasius inscr. I p. 2 n. 7 tab. VII, 10. Brunn. histor. artiff. I, p. 103. O. Jahnius in Pausaniae descriptione arcis Athenarum p. 44 n. 17. Overbeck. SQ. 462.

10b. Ἐφημ. 1858 n. 3291 (Pittakis). Brunn. bullet. 1859 p. 198. Th Bergkius in Fleckeisenii annalium tom. 79 p. 190. O. Jahn. l. l. p 45 n. 18. Ad. Michaelis in appendice Jahnii operis p. 19. C. Keilius in Philol. tom. supplem. II (1863) p. 551 sqq.

10c. Ἐφημ. n. 3436. Brunnius bullet. 1859 p. 50 sq. C. Keil. l. l. p. 569.

11. Boeckh. C. I. II n. 2138. Rangabeus I n. 33 (cf. I p. 381). Lebasius inscr. II p. 380 n. 1675 tab. VI, 5. Brunn. I, 95. Overbeck. SQ. 438.

Κωλιάδας 'Αβαίων ἐποίησε Ἄλτιμος

Θεὰ]ν Κωλιάδα ἐς'Αβαῖον ἐποίησεν Ἄλτιμος Boeckh. sed cf. L. Ahrens. de diall. gr. II p. 151, qui 'Αβαῖον dorice dici pro 'Ηβαῖον negavit.

---

12. v. tab. III, 12.

Rhomaiici in vico prope *Orchomenum* sito est columna sepulcralis reperta, in qua expressam vides viri figuram toto fere corpore amicti, qui laeva manu baculum, quo nititur, tenens dextera cani salienti locustam praebet, cui imagini subscriptus est hic titulus: Ante Ol. 75.

'Α]λξήνωρ ἐποίησεν ὁ Νάξιος ἀλλ' ἐσίδεσθε

'Αγξήνωρ ἐποίησεν ὁ Νάξιος 'Αγγεσίδης Conze et Michaelis.

Θε]λξήνωρ Kirchhoffius; Friederichs. Bu[rsian.]

'Αλξήνωρ κτέ. ἀλλ' ἐσίδεσθε nuperrime Conze et Michaelis.

Huic adjicere liceat, C. Bötticherum (in »Catalog der Gypsabgüsse, Nachtrag p. 4) Neapoli quoque in columna sepulcrali, in qua Ulixem cum cane effictum esse quidam putaverunt, litterarum graecarum vestigia prehendisse, quibus operis auctor fortasse significatus erat. —

FRAGMENTA TITULORUM ARTIFICUM, QUI USQUE AD OL. C. 80 SCRIPTI VIDENTUR.

13. v. tab. IV, 13.

In portu S. Nicolae prope *Sunium* promontorium:

γ]ὰρ ἁπάσης

νοῦν τε καὶ ἀν[δρεία]ν ἔξοχος ἡλικίας

artificis nomen?. ἐπ]ιστήμων τόδ' ἐποίει 'Ιποσ[τρά]του σῆμα

---

12. Imaginem delineatam habent Conze. et Michaelis in annalibb. institut. archaeol. 1861 tab. E, 3. A. Conze. „Beiträge zur Geschichte der griech. Plastik“ tab. XI, 1. Overbeckius histor. art. gr. I (2. ed.) p. 144; — titulum A. Kirchhoffius Stud. p. 177 sqq.; cf. praeter eos Ad. Michaelis. in diar. arch. (Archaeol. Zeitg.) 1865 p. 118 sqq., 1867 p. 110. Friederichs. in „Bausteine“ p. 29. n. 22. Bu[rsian]. in Zarnckii „literar. Centralbl.“ 1869 p. 592.

13. Rangabeus antiquitt. gr. II p. 1041 n. 2489. O. Benndorf. in Philologi tom. 28 p. 175 sq.

Rangabei lecturam afferri non opus est, quippe qui ex malo apographo sua sumserit.

v. 3. fortasse Ἱππομέδον|τος σῆμα cf. C. I. I n. 1177 p. 590.

14. v. tab. IV, 14.

Inter Ol. 70—80. *Aeginae*:

Ὅς τόδ' ἄγαλμ' ἀνέθηκε| Φιλόστρατος ἔστ' ὄνυμ' αὐτῷ|
πατρὶ δὲ τοι τήνου Δαμο|φόων ὄνυμα|
. . . . ἐποίησε

αὐτοῦ Rangabeus. ἐποίησε unus Boeckhius dedit ex Prokeschii litteris, quibus quidem Rangab. quoque se usum esse notavit.

14*.

Merandae, in vico inter Marathonem sito et Sunium promontorium basis in ecclesiae muro inclusa, cujus in anteriori parte leguntur (στοιχηδόν):

Σῆμα Φρασικλείας·
κούρη κεκλή[σο]μαι
α[ἰ]εὶ ἀντὶ[γ]άμ[ου
παρὰ θεῶν τοῦτο
λαχ[οῦσ]' ὄνομα in sinistra lapidis parte:

. . . στήθη· Ἀρι . . . . σε

Rangabe: ἐ]στήθη· Ἀρι[στοκλῆς ἐποίη]σε (cf. 8, 8a) nimis audacter, ut videtur.

Boeckhius malo Fourmonti apographo usus est.

Leb.: v. 2 κόρη; v. 3 ΑΙΕΙΑΝΤΙΛΑΜ//\ v. 5 ΙΑΧΕΞΟΝVΜΑ

14**.

Athenis extat fragmentum repertum a Parthenone orientem versus:

ΚΑΤΕΝ
ΕΣΕ

δε]κάτην στῆσε Rang. ἐποί]ησε Lebas.

14. Boeckh. C. I. gr. 2138d (II p. 1011); Lebasius inscr. II p. 380 n. 1676 tab. VI, 6. Rangab. I p. 29 n. 34 I p. 381. cf. A. Kirchhoff. Stud. p. 199.
14*. Boeckh. C. I. I n. 28. Rangab. I p. 380 sq. n. 28. Lebas. inscr. I tab. III, 5.
14**. Rangabe. II p. 956 n 2262. Lebas. inscr. I n. 39d (in comment. p. 24.)

14***.

Athenis ibidem:

ΑΙΘΕΟΔΟΤΟ
ΟΙΑΠΑΡ+ΕΝ

ϟΕΝ

v. 2 τῇ θε]ῷ v. 3 στῆ]σεν Rangab. v. 3 ἐποίη]σεν recte Lebas.

ARTIFICUM TITULI QUI INDE AB OL. 80 USQUE AD OL. 100 EXARATI VIDENTUR.

15. v. tab. V, 15.

Athenis in arce basis in Parthenonis muro inclusa: (*στοιχηδόν*) c. Ol. 80.

ἀ]νέθηκεν
αιος
ηναιος
μεγάλος

Μί]κων
Φανομάχου
ἐποίησε

Brunn. v. 5 non *κ* sed *ν* scriptum putavit, sed cf. Michaelis.

16. v. tab. V, 16 (cf. scr. 14.) c. Ol. 90.

Athenis in muro inclusa basis inter propylaea et Parthenonem:

Ἑρμόλυκος
Διειτρεφοῦς
ἀπαρχήν

litteris minoribus: *Κρησίλας*
ἐπόησεν

14***. Ἐφημ. n. 1121. Rangab. l. c. n. 2263. Lebas. l. c. n. 39 c.

15. R. Rochett. „lettre“ etc. p. 162; idem in quaestt. de artis vett. historia p. 115. Brunn. histor. artiff. I, 274. Lebasius inscr. I p. 21 n. 150. cf. Michaelis in appendice ad O. Jahnii editionem Pausaniae descriptionis arcis Athenarum p. 23.

16. Ἐφημ. 1838 n. 81. Ross. arch. Aufss. I 168 sqq. cf. p. 193. R. Rochett. lettre. p. 260. Stephani. mus. rhenan. nov. ser. tom. IV p. 16 tab. II, 6. Rangabeus I p. 34 n. 42. Brunn. I p. 260. Lebas. I n. 40. Overbeck. SQ. n. 871.

16 a.

c. ol. 90. *Hermionae*:

Ἀλεξίας Λύωνος ἀνέθει
τᾶ Δάματρι τᾶ χθονίᾳ
Ἑρμιονεύς.
Κρησίλας ἐποίησεν Κυδωνιά[τας

17. v. tab. V, 17.

Athenis in arce inter Parthenonem et propylaea in duobus lapidibus:

Χαιρέδημος Εὐαγγέλλου | ἐκ Κοίλης ἀνέθηκεν
| Στρογγυλίων ἐποίησεν

18. v. tab. V, 18.

Athenis in arce; basis extremae interioris propylaeorum porticus columnae adaptata est:

Ἀθηναῖοι τῇ Ἀθηναίᾳ τῇ Ὑγιείᾳ
Πύῤῥος ἐποίησεν Ἀθηναῖος

19. v. tab. IV, 19.

Athenis in arcé haud procul a propylaeis:

. . . . *ἀρετῆς ἀ[νέθηκε?*
. . . . . *οδε αὐτόχθωνα* . . . .
εδεσυ πλοῦτον σωζ˙ . . . .
Δημήτ[ριος
ἐπόησ[εν

hunc titulum a Pittakis. fictum esse vv. dd. crediderunt, sed Kirchhoffius mecum communicavit, se apographum accuratum ab ipso

16 a. Boeckh. C. I. I n. 1195. Brunn. I p. 260. cf. R. Rochett. lettre p. 261. cf. A. Kirchhoff. Stud. p. 214. Overbeck. SQ. 875.

17. L. Ross. arch. Aufss. I p. 194. Stephani l. c. p. 17 tab. II, 7. Rangab. I p. 32 n. 41. R. Rochett. l. c. p. 410. Brunn. I, 267. Overbeck. SQ. 887. Lebas. I n. 46.

18. L. Ross. arch. Aufss. I p. 189. Th. Bergk.: Zeitschr. für die Alterthw. 1845 p. 968 (cf. Ross. l c. II p. 311 sqq.). Rangab. I p. 36 n. 43. Lebas. inscr. I p. 8, 4 tab. VIII, 4—5. Stephani. in mus. rhen. n. s. tom. IV p. 17 tab. II. 8. R. Rochettus: lettre p. 396, questions etc. p. 120. Brunn. hist. artiff. I p. 261. Overbeck. SQ. 906.

19. Ἐφημ. 1839. n. 171. — Stephani. mus. rhen. n. ser. IV p. 24. Brunn. I p. 258.

lapide desumptum vidisse cf. n. [210, 212, 218, 219]; etiam titulum Miconis (n. 15) Rangabeus unquam repertum esse negavit (rev. arch. II, 1845 p. 423), Pittakis. autem quamquam vir fuit aequo minus diligens nunquam fere titulos composuisse videtur.

19*.

Athenis in arce: ante ol. 94, 2.

Α)πολλόδωρος [ἐποίησεν deinde IV fere seculis

post exaratum: *ἡ βουλὴ*

Λέπεδον Αἰμ[ίλιον

Quod L. Rossius hunc Apollodorum statuarium fuisse (cf. Plin. N. H. XXXIV, § 81) contendit, in dubium vocaverunt Stephanius, Brunnius, Rochettus; sed cum litteris nuper Athenis missis confirmatum sit, esse satis magnum intervallum inter versum, qui nunc primus est, et vestigia versuum praecedentium, quin artifex Apollodorus intelligendus sit, dubitari nequit.

ARTIFICES ARGIVI.

20. c. ol. 90.

Hermionae:

Ἀριστομένης ἀ[ν]έθ[ηκ]ε Ἀλεξία
τᾷ Δάματρι τᾷ χθονίᾳ
Ἑρμιονεύς.
Δ]ωρόθεος εἰργάσατο Ἀργεῖος

21.

Athenis in arce: usq. ad ol. 95.

Ν]αυκύδης Ἀργεῖος ἐπόησε

19*. Ross. Kunstbl. 1840 n 12 (= Arch. Aufss. I p. 170). Stephani mus. rhen. n. ser. tom. IV p. 18 tab. II, 9. Rangab. I p. 40 n. 49. R. Rochette questions p. 110 not. 1. Lebas. I p. 21 n. 148. Brunn. I p. 398. Beulé acrop. I, 336.

20. Boeckh. C. I. I 1194. Brunn. I 286. Overbeck. SQ. 1019 cf. Kirchhoff. Stud. p. 214.

21. Ἐφημ. 1859 n. 3389. Brunn.: bullet. 1860 p. 51. O. Jahn.: arch. Ztg. 1862 (XX) p. 307. Overb. SQ. 998.

22.

inde ab ol. 95. *Ephesi* in basi [mutilata?]:

Εὔθηνος Εὐπειθέους
υἱὸς Πατροκλέους Δαίδαλος εἰργάσατο

23.

Inter ol. 90—100. ut videtur. *Hermionae:*

Ἁ πόλις ἁ τῶν Ἑρμιονέ-
ων Νίκω Ἀνδρωνίδα Δάμα-
τρι, Κλυμένῳ, Κόρᾳ.
Θεύδωρος Πόρου Ἀργεῖος ἐποίησε

23*.

c. ol. 90. »*Mithrae*« (prope *Spartam*) in muro Moscheae Turcicae fragmentum tabulae marmoreae litteris pergrandibus:

ΕΠΟΙΕΞΕ, ἐποίηξε i. e. ἐποίησε

quod ad aliquod artificium pertinere verisimillimum.

ARTIFICES THEBANI.

24.

Certe ante ol. 105, 1. *Delphis:*

. . . . *αιος ὁ Πολ[. . . . ἀνέθηκε]*
Βοιώτιος ἐξ Ἐρχομ[ενοῦ]
Ὑπατόδωρος Ἀριστο[γείτων]
ἐποιησάταν Θηβαίω

v. 1. . . . *αἴθαιος ὁ Παλα* . . . Boeckh. Franz.

---

22. C. I. II, 2984. R. Rochett. lettre p. 270. Brunn. hist. artif. I p. 287. Overb. SQ. 988.
23. C. I. I n. 1197. R. Roch. lettre p. 415 sq. Brunn. I, 419. Overb. SQ. 1584.
23*. L. Ross. inscr. ined. fascic. I n. 33. Leban. inscr. I p. 37 n. 201. tab. VI, 16. cf. Kirchhoff Stud. p. 207.
24. C. I. I n. 25. Franz. elem. p. 75 n. 30 Brunn. I, 293. Overb. SQ. 1569. cf. A. Kirchhoff. Stud. p. 201.

25.

Eodem fere tempore ac n. 24.

Tanagrae:

Εἰκόνα τήνδε ἀνέθηκε Φορύστας ‖ *παῖς ὁ Τρίακος*
κῆρυξ νικήσας καλὸν ‖ *ἀγῶνα Διός·*
ἄλλους τε ἀθλοφόρους ‖ *πτανοῖς ποσὶν εἷλον ἀγῶνας* ‖
εὐόλβου δὲ πάτρας ἄστυ καλὸν στεφάν[ῳ] ‖
Καφισίας ἐπόεισε.

v. 1. fortasse *Κορύστας* Keil; — *Ὀτρίακος* Welcker.

TITULI IN ASIA REPERTI.

26.

Eidem aetati tribuendus videtur titulus in magna basi reperta prope *Halicarnassum*, cujus in superiori parte:

. . . . . ε]ὺς Ἀ[θ]ηναίῃ δεκάτην.
— — — α . . ου Μαλιεὺς Ἀ[θη]να[ί]ῃ δεκάτην
— — έας . . . αυγ . . . . . δευς Ἀθηναίῃ
τὸ ἥμ[ι]σ[υ] τοῦ ἀνα[θ]ήματος.

in inferiori parte:

5. *ποίησεν Μακεδὼν Διονυσίου Ἡρακλεώτης*

v. 5. *ἐ]ποίησεν* Boeckhius, sed est hexametrus versus.

26*. v. tab. V.

Erythris magna basis, quam epistylium putavit, qui repperit Hamiltonius:

ΑΙ . . θέρσης ἀνέθηκεν Ἀθηναίῃ πολιούχ[ῳ
πα . ζωιλουνήτης δ' ἔ[ργο]ν ἔτευξε τόδε.

v. 1. *Κλευ]θέρσης* Ross. *Παν]θέρσης* Lebas.

v. 2. *πα(ῖς) Ζωΐλου· 'νήτης = Ζωΐλου Οὐνήτης* (?) Ross.
πα[στ]ῷ δ' Οὐνήτης δε[λ]τ[ίο]ν [ἔ]τευξε τόδε pessime Lebas.

de monumento sepulcrali cogitaverunt Hamilton. et Lebas.; quod si acceperis, quid illa Minerva urbis servatrix? ad artificum aliquod titulum pertinere vidit etiam Ross.

---

25. C. I. 1582. Welcker. sylloge n. 158. C. Keil. syll. inscr. Boeott. p. 56 sq. R. Rochettus lettre p. 242 sq. Brunn. I, 296. Overb. SQ. 1575.

26. C. I. II n. 2660. Brunn. I, 503. Overb. SQ. 2049.

26*. Hamilton. Asia minor. inscr. n. 231. diar. II, 9. Lebas. inscr. III p. 6 n. 38 in comment. p. 20 sqq. L. Ross. Arch. Aufs. II p. 677 sqq.

FRAGMENTA TITULORUM ARTIFICUM ATTICORUM, QUI INDE AB OL. 80 USQ. AD OL. 100 SCRIPTI VIDENTUR.

27.

Ante ol. 94, 2. *Athenis* in arce, basis continuata ei, quam s. no. 18 dedimus:

ἐποίησεν

28.

Brevi post ol. 94, 2. *Athenis* in propylaeorum introitu:

Φιλόμηλος Φιλιππίδου.

Φιλόμηλος Φιλι]ππίδου Παιανιεὺς ἀνέθηκε deinde litteris recentioribus:

ὁ δῆμος Ἀλέξανδρον
Ἀθηνοδώρου
ἀρετῆς ἕνεκα

ς ἐπόησε (litteris antiquioribus)

29.

Geracae in *Attico* vico inter Hymettum et Pentelicum sito:

— — — *ου ἐποίησεν*
Δειραδ]ιώτης

Rang. ΕΛΙΩΤΗΣ: *Σικ]ελιώτης*

TITULI ARTIFICUM, QUI VIXERUNT INDE AB OL. 100 USQ. AD OL. C. 130.

30.

Prope *Thespias*: (*στοιχηδόν*)

Ἀρχίας Θρασυμάχο[υ
Θρασύμαχον Χαρμίδαο τοῖς [θεοῖς
Πραξιτέλης Ἀθηναῖος [ἐποίησεν

27. L. Ross. arch. Aufss. I, 192. Rangab. I p. 37 n. 44. Lebas. I n. 149.
28. Stephani. mus. rhen. nov. ser. IV p. 37 tab. II, 25. Brunn. I, 402. Rangab. II p. 750 n. 1100. Lebas. I p. 10 n. 57 (ultimum versum omisit) Beuleus l'acropole d'Athènes I p. 336.
29. Rangab. II p. 756 n. 1113.
30. C. I. I 1604. Leake. travels in north. Greece II p. 481 sqq. pl. XVII, n. 77. Lebas. II p. 84 n. 460. Brunn. I, 336. Stephani. mus. rhen. n. s. tom. IV p. 18. Overb. SQ. 1190.

v. 1. *Ἀρχία. Θρασυμάχιος* Lebas., Leakius, qui vidit lapidem.
v. 2. *Θρασύμαχος* Lebas., Leakius.

31.

Athenis a septentrionali prytanei parte:

Ἀρχένεως Ἀρχεμάχου [Ἀνα]γυρά[σιος
Μιςγόλας Ναυκράτου[ς Κο]λλυτε[ύς
Καλλικρατίδης Καλλικράτο[υ]ς Στειρι[εύς
Νικησίων Σωσιστράτου [Σο]υνιεύς
Λυσανίας Λυσιστράτο[υ Θο]ρίκιος
Μνησιστρατος Μνησιμά[χ]ου Ἀχαρ[νεύς
Εὐθύδομος Δημητρίου Μελιτεύς
Ἐξήκεστος Ἐξηκίου Ἀναχαιεύς
Βούθηρος Διονυσίου Μαραθώνιος
Εὔθιππος Εὐθίου Παλληνεύς
Χαιρέστρατος Φανοστράτου γραμμα[τεύς
Ἰοφῶν Σοφοκλέους ἐκ Κολωνοῦ ὑπογραμμα[τεύς
Λεωχάρης ἐπόησε

---

31. *Ἐφημ.* 1860. n. 4111. *Φιλίστωρ* I p. 189. Pervanoglu. bullet. 1861 p. 138. Overb. SQ. 1315.

31 a. 32. forma basis tab. VI.

Athenis in arce; in scalis inter propylaea et Parthenonem sitis:

a	b	c	d	e
Λυ]σίππη Ἀλκιβιάδου		*Μύρων Πασικλ*	*ῆς Τιμοστράτη Πανδα[τίο]*	*υ Ἀριστομάχη Πασικλέ[ους*
Χο]λλείδου θυγάτηρ	*Π*	*ασικλέους Μύρων*	*ος Προσπαλτίου θυγά[τη]*	*ρ Ποταμίου θυγά[τηρ*
Π]ανδαίτου γυνή	*Π*	*οτάμιος Ποτάμι*	*ος Πασικλέους γυ[νή]*	*Εχεκλέους [γ]υ[ν]ή*
Πανδαίτης	*Πασικλέους Πο*	*τάμιος Πασικλῆ[ς]*	*Μύρωνος Ποτ[άμι]*	*ος ἀνέθ[η]κ[αν*
Σθέν]νις ἐπόησεν		*Σθέννις ἐπόησεν Λεωχάρης ἐπόησ*	*εν Λεωχάρης ἐ*	*πόησεν*
		a tergo: (litteris	recentioribus)	
a_1	b_1	c_1	d_1	e_1
Αὐτοκράτορα Καίσαρα Νερούαν Τραϊανὸν Σεβαστὸν Γερμανικὸν Δακικὸν θεὸν θεοῦ υἱὸν ἀνείκητον ἡ ἐξ Ἀρείου Πάγου βουλὴ καὶ ἡ βουλὴ τῶν ἑξακοσίων καὶ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων τὸν ἴδιον εὐεργέτην καὶ σωτῆρα τῆς οἰκουμένης	*ὁ δῆμος Γερμανικὸν Καίσαρα.*	*ὁ δῆμος Σεβαστὸν Καίσαρα*	*ὁ δῆμος Τιβέριον Καίσαρα*	*ὁ δῆμ[ος Δροῦσ[ον*

31 a. 32. a b c e Rossius arch. Aufss. I 180 sqq. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 21 sq. tab. II n. 11. Brunn. I 389. Rangab. II p. 752 n. 1102. Lebas. inscr. tab. VIII, 1.
a_1 b_1 c_1 e_1 Rossius, Stephanius, Lebasius ll. cc. Jahn. Pausan. descr. arc. Ath. p. 46. 47.
d Beuleus acrop. I 318. Bursianus mus. Rhen. nov. ser. X p. 519.
a b c d e O. Jahnius l. c. Overb. SQ. 1314. Ἐφημ. 1855 n. 2698.
d_1 Ad. Michaelis in appendice Jahnii operis modo laudati p. 18. —
Jam Augusti tempore alicui ex tribus mulieribus dedicatis subscripta erant
ἐπὶ ἱερείας Ἀλεξάνδρας
τῆς Λέοντος ἐκ Χολλειδῶν
Ross. arch. Aufss. I p. 184. Rangabeus II p. 753 n. 1105.

31 b.

Athenis in arce inter propylaea et Parthenonem:

Λεωχάρης ἐ[πόησεν

31 c.

Athenis in arce a propylaeis meridiem versus:

εξο

(litteris minoribus): *Λεωχάρ[ης ἐπόησεν.*

32 vide 31 a.

·33.

Athenis in arce a septentrionali Parthenonis parte:

. . . *χων Ἀπολ[λοδ]ώρου Φρεάρριος*
Ἀθηνᾷ Πολιάδι ἀνέθηκεν

(litteris minoribb.): *Ἐξήκε[στ]ος ἐπόησεν.*

v. 1. *Ἄ]δων* (pro *Ἄδωνις*) Ross. *Φ]ίλων* Lebas. v. 3. *Ἐξηκε[στίδ]ης* R. Rochett. Schöll.

33 a.

Athenis a Parthenone septentrionem versus:

Ἐξήκ[εστος ἐπόησεν?

34.

Athenis in arce ab occidentali Parthenonis parte; in basi anteriori:

Ἡ βουλὴ ἡ ἐξ Ἀρείου
Πάγου Σάμιππον Μο-
λόσσου Ἠλεῖον

in sinistra superficiei ora

Στράβαξ ἐπόησε

---

31 b. *Ἐφημ.* 1839 n. 224. Stephanius mus. rhen. n. s. tom. IV p. 24 tab. II, 13. Lebas. I n. 154. Brunn. I, p. 390. Rangabeus II, p. 756 n. 1115. Beuleus acrop. I, p. 333. Jahn. l. c. p. 45 n. 20.

31 c. Stephani. l. l. p. 24 tab. II, 14. *Ἐφημ.* 1842 n. 921. Brunn. I, 390. Rangab. II p. 756 n. 1116. Beuleus acrop. I p. 333.

33. Rossius arch. Aufss. I p. 170. Schoell. Mittheill. p. 128. Stephani. l. c. p. 25 tab. II, 19. R. Rochettus questions etc. p. 116. Brunn. I, p. 400. Rangab. II, p. 725 n. 1010. Jahn. l. l. p. 43 n. 8. Overb. SQ. 1383.

33 a. *Ἐφημ.* 1858 n. 3437. Brunn. bulletin. 1860 p. 51.

34. L. Ross. Arch. Ztg. 1844. p. 243. R. Rochett. lettre p. 408. Brunn. I, 400. Rangab. II, p. 770, n. 1178. Beuleus acrop. I, 323 (cf. C. Bursian. mus. rhen. nov. ser. tom. X p. 519). O. Jahn. Pausaniae descr. arcis p. 46 n. 26. Overb. SQ 1384.

35.

Athenis in theatro:

Μένανδρος, deinde satis magno spatio interposito litteris minoribus

Κηφισόδοτος Τίμαρχος ἐπόησαν

in verbo *ἐπόησαν* incidendo erraverat lapidarius.

35 a.

Athenis a Parthenone orientem versus:

Κηφισόδοτος Τίμαρχος
Ἐρεσίδαι τὸν θεῖον
Θεοξενίδην ἀνέθηκαν

35 b.

Athenis in arce prope Erechtheum:

αδο[ς] ιε
σιστρατ Βατῆθεν
. . . ος Πολυεύκτου Ἐρ[χι]ε[ύς]
ἀ]νέθηκεν
Κηφισόδοτ]ος Τίμα[ρχ]ος ἐποίησαν

v. 1. *τοῦ δεῖνος Βουτ]άδο[υ] ἱε[ρέως Ποσειδῶνος* Ross.
Παλλ]άδος ἱε[ρεὺς Stephani.
Ἀθηνᾶς Πολιά]δος ἱέ[ρειαν Bergk.
Παλλ]άδος ἱέ[ρειαν Rangab.
v. 2. *Λυ]σίστρατ[ος* Ross. Stephani. *Λυ]σιστράτ[ην* Bergk. Rangab.
v. 3. *Λυσίστρατ]ος* Bergk.

35 c.

Megarae:

Δί]ων Ἀριστογείτου *[Ἀριστ]όκλεια Ἀριστογείτου*
Ἀριστόγειτος Δίωνος ἀνέθηκε

Κηφισόδοτος Τίμαρχος Ἀθηναῖοι ἐποίησαν

---

35. Ἐφημ. 1862 p. 158 n. 183; p. 178. Pervanoglu. bullet. 1862 p. 163. Overb. SQ. 1337.

35 a. Ἐφημ. 1840 n. 384 ubi quidem litterarum formae serioris aetatis videntur. Ross. arch. Aufss. I, p. 173 not. 33. Brunn. I, 392. Rangab. II, p. 537 n. 1103. Overb. SQ. 1334.

35 b. L. Ross. Arch. Aufss. I, 172. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV, p. 19 tab. II, 10. Th. Bergk. Arch. Ztg. 1850 p. 175. Brunn. I, 393. Rangab. II, p. 753 n. 1104. Overb. SQ. ad. n. 1333.

35 c. Foucart: bullet. de l'école française d'Athènes n. 1. juillet 1868 p. 3.

36.

Athenis in arce a Parthenone septentrionem versus:

ε]ἰκόνα τῇ Ἀθηνᾷ

litteris minoribus: *Κένχραμος Πολύμνηστος ἐποίησαν*

37.

Athenis in arce:

Π]ολύμνηστος Κέν[χραμος
ἐποίησαν

38.

Eleusine reperta tria fragmenta marmoris:

1. 2.
Δήμητρι [καὶ] Κόρῃ
Ξενοκλῆς Ξεί[νι]δος Σφήττιος
ἀνέθηκεν ἐπι μελητὴς
μυστηρί[ω]ν γενόμενος. litteris minoribus:
5. Ἀριστοπεί[θης Κλεω]νύμου Φυλάσιος ἐπόησεν

3.
Δήμητρι
Ξενοκλῆς Ξει
ἀνέθηκεν
μ]υστηρίω[ν
Ἀριστοπείθη

v. 5. Ἱερο]νύμου Pittakis.

39.

Athenis in theatro:

Σώστρατος Εὐφράνορος ἐποίησεν

---

36. Ἐφημ. ἀρχ. 3366. Brunn. bullet. 1859 p. 199. O. Jahn. Pausan. descr. arcis Athen. p. 44, 13. Overb. SQ. 1374.

37. L. Ross. Arch. Aufss. I, p. 200. Stephani l. c. (ad n. 35 b) p. 24 tab. II, 16. R. Rochett. lettre. 390. Lebas. I n. 152. Brunn. I, 400. Rangab. II, p. 756 n. 1117. Jahn. l. l. p. 44, 14. Overb. SQ. 1375.

38. Ἐφημ. 1860. n. 3799—3801. Conze et Michaelis bullet. 1860 p. 180. Lenormant: recherches archéol. à Eleusis, inscr. n. 1 et 2 (quem librum inspicere non licuit). Overb. SQ. 1386 cf. Bursian. Jahrbb. f. Phil. u. Paed. tom. 87 p. 86.

39. Pervanoglu. bullet. 1862 p. 166. Overbeck. SQ. 1390 cf. Bursian. l. l. p. 89.

40. cf. 117.

Athenis in theatro:

Διομήδης deinde satis magno spatio interposito litteris minoribus:

Δημήτριος Πτελεάσιος
ἐποίησεν.

41.

Eleusine repertus titulus:

Ἀθηναίων οἱ τεταγμένοι ὑπὸ τοῦ δήμου
ἐν Ἐλευσῖνι καὶ Πανάκτῳ καὶ επὶ Φυλῇ τὸν
στρατηγὸν Δημήτριον Φανοστράτου Φαληρέα
στεφανώσαντες Δήμητρι καὶ Κόρῃ ἀνέθηκαν.

deinde octo coronis laureis inclusa:

Ἀθηναίων οἱ τεταγμέ-νοι Ἐλευσῖνι	Ἀθηναίων οἱ τεταγμέ-νοι ἐν Πα-νάκτῳ	Ἀθηναίων οἱ τεταγμέ-νοι ἐπὶ Φυ-[λῇ]	ἡ βουλ[ὴ] ὁ δῆμος ἱππαρχή-σαντα.
ἡ βουλὴ ὁ δῆμος στρατηγή-σαντα	ἡ βουλὴ ὁ δῆμος στρατη-γήσαντα	ἡ βουλὴ ὁ δῆμος στρατη-γήσαντα	οἱ ἱππεῖς ἱππαρχ-ήσαντα

Σωσίθεος Ἀθηναῖος ἐποίησεν

binae inscriptiones coronis inclusae in singulis lateribus:

Παναθήναια τὰ μεγάλα ἅρματι‖ Ἐλευσίν[ια]‖ Δήλια ἅρματι‖
Ἑρμαῖα ἅρματι.

42.

Athenis prope stoan poicilen, quam vocant:

Εὐθύφ[ρω]ν Θεοπόμπου Τειθράσιος
Τίμων ἐπόησεν

---

40. Ἐφημ. 1862 p. 158 et p. 224. Pervanogl. l. c. p. 166. Overb. SQ. 1388. cf. Bursian. Jahrbb. f. Phil. u. Paed. tom. 87 p. 88.

41. Lenormant. recherches archéol. à Eleusis inscr. n. 3. (quem librum inspicere non licuit) W. Vischer: epigr. u. archaeol. Beiträge aus Griechenl. p. 59 sqq. Overb. SQ. 1387. cf. Bursian. l. l. p. 86 sq.

42. Ἐφημ. 3761. Pervanoglu. bullet. 1860 p. 211. Overb. SQ 2071.

43.

Athenis in inferiore columnae mutilatae parte:

Δ]ημόδωρος Μελιτε[ὺς ἐποίησεν.

44.

Athenis in arce prope Parthenonem:

. . . . *ο*
η σ
ν ο σ
ρφ
σαφὴς δηλοῖ
τ]όδε καὶ νοῦς
. . *ει παρὰ πᾶσι σαφὴς*
σε]μνὴ δέ με μοῖρα
ἦγα]γεν εἰς ναὸν περικαλλέ[α
καὶ] πόνον οὐκ ἀκλεᾶ τόνδε
ἐλάτρευσα θεᾷ

Νικόμαχος ἐπόησεν.

44 a.

Athenis in pariete ecclesiae Metropolitanae (de qua vide Lud. Stephanium: Reise durch einige Gegenden des nördl. Griechenlands p. 83 sqq.):

Ἐρεχθηΐς ἀνδρῶν ἐνίκα
Μ]ενετέλης Μένητος Ἀναγυράσιος ἐχορήγει
Ἄρατος Ἀργ[ε]ῖος [η]ὔλ[ει

litteris minoribus:

Νικόμαχος ἐποίησεν

v. 3. C. I.: *Ἄρατο[ς] ηὔ[λει.* Rangab. *Ἄρατος Ἀ[ν]τιο[χ]εὺς [ηὔλει?*
v. 4. *Νικόμαχος* . . . . . C. I. — Rangab.

---

43. *Ἐφημ.* 1840 n. 376. Stephanius mus. rh. n. ser. tom. IV p. 25 tab. II, 18. Brunn I, 401. Overb. SQ. 1392.

44. Ross. arch. Aufss. I p. 174. Stephani. l. l. p. 25 tab. II, 17. Brunn. I, 401. Lebas. inscr. I n. 31. Rangab. II p. 724 n. 1009. Beuleus II p. 205. O. Jahn. Pausaniae arcis Athenarum descriptio p. 45 n. 23. Overb. SQ. 1385.

44 a. C. I I n. 217. Leake. travels in northern Greece II tab. X n. 45, qui effugit Rangabeum II p. 701 n. 974.

Nos Leakeum secuti sumus, qui quidem ante versum primum edidit haec:

. . . .

ἀνέθηκε Κ[λ]είδημος Μείδωνος Πλωθεύς

sed cum Plotheia Aegeïdis demus fuerit (Ross. Demen p. 132), quid Clidemus Plotheus ad victoriam ab Erechtheïde reportatam? certe duos lapides arctissime nunc fortasse cohaerentes in unum contraxit Leakeus.

45.

Athenis prope buleuterium quod vocant:

Αἱ]ρεθέντε[ς κατὰ]φυλὰ[ς ἐπὶ τῷ
ἄγ]αλμα ποιήσασθαι τῇ Ἀφ[ροδίτῃ στ-
εφ]ανωθέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν
ἀνέ]θεσαν τῇ Ἀφρο[δίτῃ.

Ἀσ]τύφιλος Φιλάγρου	
Ἀλ]κόμεν[ο]ς Ἱέρωνος	*Ἀλ]κομέν[η]ς* Rangab.
Εὐ]θήμων Εὐπόλιδος	
Χα]ιρέας Χαιρίου	
Ἀρ]γεῖος Δημοχάρου	*Εὔ]γενος* Rang.
Ἀρ]ιστόμαχος Ἀστοάνα[κτος	
Φιλ]οθείδης Σωκράτου	. . *οθείδης* Meier, Rang.
Ἀσ]τυδάμας Ἀστυάνακ[τος	
Ἀν]ίκητος Ἁγνοθέου	*Εὐ]φίλητος* Rang.
Ἀρ]χίας Φιληρίφου	*Αἰσ]χίας* Rang.
Εὐ]κλέης Εὐκλείδου	*Διο]κλέης* Rang.
Εὔ]δωρος Ἁγνοθέου	*Ἰσ]ίδωρος* Rang.
Ἄρχ]ιππος Ἀ[ρ]χίνου	*Δά]ιππος* Rang.
Εὔ]πολις Εὐ[θή]μονος	
Εὐ[κτήμων [Ε]ὐθήμον[ος	*Εὐθ]υ[δ]ήμο[υ* Meier.
Ἄρχ]ιππος Ἀ[ρχ]ίππου	*Φίλ]ιππος* Rang. *Ἀ[ριστ]ίππου* (?)
Ἀρ]ίων Ναύτου	. . . *ίων* Rang. [Meier.
Φά]υλλος Ἀστυφίλου	
Θεύ]δοτος Θεαιτήτου	. . *λοττος* Rang.
Εὔ]αγρος (?) *Ἁ[γνοθέ]ου*	. . *αγρος* Meier.
Εὔ]φιλο[ς (?) *Εὐ]θήμονος*	*Δί]φιλος* Meier.

---

45. M. H. E. Meier.: commentationes epigr. p. 47 n. 59. Rangab. II, p. 738 n. 1068 cf. C. Keil. mus. rhen. tom. XIV p. 516.

Εὔ]ανδρ[ος] Ἡγησίου
Εὔ]βουλο[ς Θ]εοδότου
Σωκ]ράτης [Φιλ]οθείδου

Λυ]σίας Λυσιμάχου Ἀγκυ[λε
ὐς ἐ]ποίησ[ε]ν.

v. 28. *Εὐκ]ράτης [Θε]ο[φ]εί[δ]ου* Meier
Εὔκ]ράτης . . . οθείλου Rangab. sed vid. v. 11.
spatium apud Rangab., ut vides, interpositum inter lin. 28 et 29, apud Meierum inter lin. 27 et 28 ita, ut C. Keilius conjiceret:
Σωκ]ράτης [Φιλ]οθεί[δ]ου
Λυσ]ίας Λυσιμάχου Ἀγκυ[λῆθεν
ἐ]ποίησ[α]ν.

46.

Athenis a Parthenone septentrionem versus:

. . . .
. . . .
Ξενοκλέης ἐπόησεν deinde posteriore scriptura:
ἡ βουλὴ . . . . . ὁ δῆμ[ος
Γάϊον Ἀμβίβιον Βάσ[σον

47.

Athenis in arce:

ὁ δῆμος
Λεύκιον Δομέτιον Ἀηνόβαρβον
ἀρετῆς ἕνεκα deinde litteris multo antiquioribus
Μικίων Πυθογένους ἐποίησεν

47 a.

Athenis, ut videtur
Μικίων Πυθογένους ἐποίησεν; nam ita certe titulus compositus est.

---

46. *Ἐφημ.* 3422. Brunn. bullet. 1859 p. 200. C. Keil. in Philologi tom. supplem. II (1863) p. 563. Overb. SQ. 2254.
47. L. Ross. arch. Ztg. 1844 p. 244. R. Rochette lettre p. 355 questions p. 188. Brunn. I 273. Beuleus l'acrop. I, 322 (qui quidem et in ultima linea litteris admodum recentibus usus est). O. Jahn. Pausan. arcis Ath. descr. p. 45, 21.
47 a. *Εὐαγγελισμός* (diar. gr.) 1865 n. 719 cf. Arch. Zeitg. 1866 p. 202 *.

48.

Athenis, ut videtur

Σπίοδρος (?) *ἐποίησεν*?, quem titulum hic adjecimus, quod una cum 47a repertus videtur; inanis sane causa, sed illud diarium graecum, quo et 47a et 48 tituli editi sunt, inspicere non licuit.

49.

Athenis in prytanei introitu (quod credunt prytaneum:)

Τιμόστρατος Φλυεὺς ἐποίησε

50.

Athenis eodem loco:

Βάτων Ἡρακλειώτης ἐποίησε

51.

Eleusine repertus titulus ante Cereris aedem:

Ἀντίοχος Δημητρίου Ἀντιοχεὺς ἐποίησεν.

52.

Athenis in arce:

Ἀγα]θῇ [τύχῃ
Ἀπο]λλών[ιος
Ἀ]φιδναῖο[ς τὴν
θυ]γατέρα Ἀνθεμία[ν
καὶ] ὁ θεῖος Οὐλ[ιάδης
καὶ] ἡ μήτηρ Διφιλω . .
ἐρρ]ηφορήσασα[ν
ἀνέθηκαν
ἐπ]ὶ ἱερείας Πεντετηρίδος
Ἱε]ροκλέους Φλυέως
Και]κοσθένης
[Δίης Ἀπολλωνίδου Φυλάσιοι] ἐπόησαν.

---

48. l. c. ad num. 47a.

49. *Ἐφημ.* 4099. Pervanogl. bullet. 1861 p. 139. Overb. SQ. 1391. *Φιλιστ.* tom. I p. 196. Arch. Anz. 1861 p. 171*.

50. *Ἐφημ.* 4102. Pervanoglu. bullet. 1861 p. 139. Overb. SQ. 1593. *Φιλίστωρ* tom. I p. 196. Arch. Anz. 1861 p. 171*.

51. *Ἐφημ.* 1855 n. 2568. Bursian. Arch. Zeitg. 1856 p. 223. Lenormant: rech. archéol. à Eleusis (quem librum inspicere non licuit) inscr. n. 15. Overb. SQ. 1592. cf. Bursian. Jahrbb. f. Phil. u. Paed. t. 87 p. 87.

52. Wordsworth. Athens and Attica p. 121 [p. 144 II ed.] Overb. SQ. 1377. cf. Bursian. l. l. p. 88 sq. O. Jahn. Paus. descr. arc. p. 46, 28.

Wordsworthius titulum quasi Romanorum imperii temporibus scriptus esset, supplevit.

52 a. forma basis tab. VI.

Athenis ex Dionysi theatro:

Καικοσθένης Δίης Ἀπολλωνίδο[υ Φυλ]άσιοι ἐποίησαν.

53.

Athenis sub arce:

Καικοσθένης ἐποίησεν.

53 a.

Athenis prope prytaneum, quod credunt:

Καικοσθένης ἐποίησε . . .

53 b.

Athenis a propylaeis septentrionem versus:

Ἀθηνᾷ καὶ Π[α]νδρόσῳ
. . . . . ος Διονυσικλέους Τρινεμεεὺς
τὴ]ν θυγατέρα φίλαν ἀνέθηκεν
ἐρρηφορήσασαν
ἐπὶ ἱερείας Θεοδότης Πολυεύκτου
Ἀμφιτροπῆθεν

Καικοσθένης ἐπόησεν.

54.

Athenis sub arce:

ὁ δῆμος Ἀ . . . . ιον
στρατιώτην . . .
Ἐπιφάνην Ἐπιγένους
Εὐωνυμέα
Δίης ἐποίησεν.

---

52 a. Ἐφημ. 1862 p. 179. n. 184. Pervanoglu. bullet. 1862 p. 165. Overb. SQ. 1376.

53. Wordsworth. l. c. ad num. 52. p. 122 [p. 144. II ed.] Overb. SQ. 1378. O. Jahn. Pausan. descr. arcis p. 44, 12.

53 a. Ἐφημ. 4100. Pervanoglu. bull. 1861 p. 139; Arch. Anz. 1861 p. 171*. Φιλίστωρ tom. I p. 196. Overb. SQ. 1379.

53 b. U. Köhler. bullet. 1865 p. 138.

54. C. I. I n. 412. R. Rochette. lettre p. 283 questions. p. 137 sq. Brunn. I, 557. C. Keil, Philol. tom. suppl II (1863) p. 582. Overb. SQ. 1382.

FRAGMENTA TITULORUM ARTIFICUM ATHENIENSIUM.

55.

Athenis:

. . . .

. . . . δραχο . . . . ην . . . . . σμεν

. . . . : : ξεπερ . . εν ετη

. . . . ντα ετη και τεσσαρ . Ἀθάνᾳ

. . . . τεσσαρ επειδε τεκτων

. . . . ς Φλυέως μήτηρ

ὁ δεῖνα ἐποί]ησεν

Rangabeus restituere non studebat, nisi quod versui 4. Σαρέπει δὲ τέχνων inesse opinatus est, quod jure notavit Lebasius, qui quidem ipse minus feliciter in versibus restituendis versatus est.

56.

Athenis in arce a propylaeis septentrionem versus:

. . ϑ . . ἀν[έϑηκεν?

. . . . . έους Θορίκιος ἐποίησεν.

57.

Athenis sub arce:

Κράτιν . . .

σοτρυν . . .

litteris minoribus Φ]αίδριπ[πος? ἐποίησεν.

58.

Athenis in arce a propylaeis septentrionem versus:

οι

ροδ

νεϑηκ

litteris minoribus ομάδης [ἐποίησεν.

---

55. Rangabeus II p. 749, 1094. Lebasius inscr. I p. 2 n. 9.
56. Ἐφημ. 3501. Brunn. bulletin. 1860 p. 51.
57. Ἐφημ. 3676. Pervanoglu. bulletin. 1860 p. 212.
58. Ἐφημ. 3730. Pervanoglu. bulletin. 1860 p. 212.

59.

Athenis in arce a Parthenone occidentem versus:

. . . . λύτων Ἐπιχ[άρμου
ἀνέθηκεν τῇ Ἀθη[νᾷ
. . . . νος Παίσω[νος ἐποίησεν.

59*.

Athenis in arce: . . . . Χρωνίδης Κηφι[σιεὺς
ἀνέ[θηκεν

posteriore scriptura:

ὁ δῆμος
Ἰούλιο[ν . . . . .
ἀρετῆς [ἕνεκα.

litteris antiquioribus /. . /\ΟΔ· . . . . (. . Διοδώρου ἐποίησεν?

59**.

Athenis in arce inter propylaea et Erechtheum fragmentum:

ἐποίησε

TITULI RELIQUORUM GRAECIAE ARTIFICUM.

60.

Hermionae:

Φιλέας καὶ Ζεύξιππος
Φιλέ[α] ἐποίησαν.

61.

Athenis in arce:

Εὐτυχίδης ἐποίησεν

Ex Lebasii autem scriptura vix ad celeberrimum illum Lysippi discipulum (Plin. XXXIV, 51; Pausan. VI, 2, 7) titulus referendus videtur.

---

59. Ἐφημ. 3546. Brunn. bulletin. 1860 p. 52.
59*. Ἐφημ. 3378.
59**. Ἐφημ. 3824.
60. C. I. I n. 1229. R. Rochett. lettre p. 380. Brunn. histor. artiff. I p. 419. Overb. SQ. 1585.
61. Ἐφημ. 2236. Lebas. inscr. I p. 21 n. 153. O. Jahn. Arch. Ztg. XIV (1856) p. 222 et in Pausan. descr. arc. Athen. p. 43, 9. Overb. 1534.

62.

Thebis extat fragmentum:

. . . ΛΩ in ΤΟΛΑΔυ . ΡΟΝ
. . ‾ΛΟΑ corona laurea: ΤΟΝΟΥΙΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΔΩΡΙΟΝ
. . . . Ν ΛΕΩΝ ΜΕΛΑΣ
ΕΠΟΗΣΑΝ

P. Decharme, recueil d'inscriptions inédites de Béotie (archives des missions scientifiques et littéraires 2. sér. tom. IV, Par. 1867) p. 503 n. 9:

. . . . *λω* *τὸν 'Αδό[νι]κον*
. . . . *λοα Βασίλεια* *τὸν ουἱόν*

Δωρίων
Λέων Μέλας
ἐπόησαν

62*.

Thespiis (Erimocastro) in domus pariete:

τὸν δεῖνα 'Αρισ]τομένεος
ὁ δεῖνα κ]ὴ 'Αριστομένεις
τὸ]ν πατέρα
τ]ῦς θεῦς

litteris minoribus:

ἐποίησεν

63.

Cyretiis in Tessaliae urbe:

'Ασκληπι]όδωρος 'Απολλοδώρου
'Απολλόδ]ωρον 'Ασκληπιαδώρου τὸν ἑαυτοῦ [πατέρα
'Ασκλη]πιῷ καὶ 'Υγιείᾳ ἀνέθ[ηκεν
. . . . *ου 'Αθηναῖος ἐποίησ[εν.*

---

62. Conze. bulletin. 1858 p. 110. P. Decharme l. l.

62*. C. Keil.: zur syll. inscr. Boeot. in IV tom. suppl. annall. philoll. et paedagg. (1864) p 531 n. XXV.

63. Lebas. inscr. II p. 308 n. 1302. Leake. travels in north. Greece. IV tab. XXXVIII, n. 180.

64.

Vonitzae in *Acarnaniae* oppido:

Μαχάτας πόησε
Τὸν Διὸς Ἀλκμήνης τε γόνον τιμαῖσιν ἀέξων
υἱὸς Λασθένεος στῆσεν ἄγαλμα τόδε,
μνήμην ἀθάνατον σώζων πατρός τε καὶ αὐτοῦ
Λαφάνεος κλεινῷ Λοξίου ἐν τεμένει

64a.

Ibidem:

Λά]φάνης Λασθένεος Ἀσκλαπιῷ
ἀνέθηκε. Μαχάτας ἐπόησε.

---

64. 64a. C. I. gr. II p. 1794 a, b. Jacobs. Anthol. Palat. II p. 868. Overb. SQ. 2068, 2064. cf. R. Rochette. lettre. p. 346. questions p. 177 sqq. Brunn. hist. artiff. I p. 503.

TITULI ARTIFICUM IN AEGAEI MARIS INSULIS ET IN ASIA REPERTI.

I.

TITULI ARTIFICUM, QUI IN RHODO INSULA VIXERUNT.

65.

Lindi in castello in magna basi quadrata marmoris caerulei:

Ὀνόμαστος Πολυαράτου
ἱερατεύσας
Ἀθαναίας Λινδίας
καὶ Διὸς Πολιέως

deinde litteris minoribus:

Μνασίτιμος Τελέσωνος Ῥόδιος ἐποίησε

65a. 66.

Rhodi:

Κόμων Ἀκέστορος
νικάσας Πύθια καὶ
Ἅλιεια παῖδας πάλαν

Ἀριστόλας Εὐ|. . .
νικά|[σας
Ἅλιε|[ια
Ἴσθμ|[ια
Νέμε|[α
Λευκοφρύνει|[α
ἄνδρας πέν|[ταθλον

θέων Ἀντιοχεύς, ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται, ἐποίησε Μνασίτιμος Τε|[λέσωνος
Ῥόδιος ἐποίησε

---

65. L. Ross. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 171. n. 5 (= Arch. Aufss. II, p. 594). Brunn. I p. 463. Overb. SQ. 2029.

65a. 66. Ex Newtonii schedis in Arch. Anz. 1853 p. 387; ineditum putavit titulum qui nuperrime edidit Foucart. Rev. archéol. XIII, 164.

66 v. 65 a.

66 a. cf. 152.

Rhodi:

Τιμοκρά[της . . . .]ίου
Σωσίπατ[ρος . . . .
Πολυκλῆς . . . .
Εὐφρανίσκος . . . .
Πυθοκλῆς Δαμοσθένευς
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Πυθοκλέους
'Αλεξίδαμος 'Αλεξιδάμου
Τιμαχίδας Φιλίππου
Καλλικράτης Καλλικράτευς
καθ' ὑοθεσίαν δὲ 'Εχεδώρου
Φιλοστέφανος 'Αριστοναύτα
Νικαγόρας 'Αριστομάχου
Σιμίων 'Αγησινίκου
Βουλαγόρας 'Αρχοκράτευς
Δαμοφῶν Δαμονίκου
Στασαγόρας Στασιφῶντος
Κλεισίτιμος 'Αρχεστράτου
Τιμοκράτει οἱ συνάρξαντες στραταγοὶ
καὶ ταμίαι, γραμματεὺς
Ξενόνβροτος Μειδία
Θεοῖς
Θέων 'Αντιοχεὺς ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται ἐπό[ησε.

67.

»*Rhodi* in suburbio ad viam, quae Rhodinen vel Symbolen (Sümbülli) ducit, in magna basi rotunda marmoris caerulei« (Ross.):

'Ιππόμαχον Στρατίππου
ἀγωνοθετήσαντα
καὶ χορηγήσαντα
Σμίκυθος 'Αθηναῖος
θεοῖς
Σῖμος Θεμιστοκράτευς Σαλαμί[νιος
ἐποίησε.

---

66 a. Foucartius: Rev. arch. XI p. 294 n. 1.

67. L. Ross. inscr. ined. III p. 32 n. 279. Brunn. I p. 468. Overb. SQ. 2020. R. Roch. lettr. p. 403.

67a.

Therae »in tabula vel potius basi marmoris versicoloris«:

Κρατίνικος
'Ανθη . . . . ς *"Ανθης* Fröhner.
Θεάνορος
τὸν ἀνδριάντα
Διονύσῳ
Σῖμος Θεμιστοκράτευς
Σαλαμίνιος ἐποίησε

Rhodi:

68.

'Αντισθένης·'Αρχιτίμου ἱερατεύσας 'Αλίῳ
'Αντισθένης 'Αρχιτίμου ἱερατεύσας 'Αλίῳ

'Ονασιφῶν Κλειωναίου
Σαλαμίνιος ἐποίησεν.

69. 70.

Lindi in basi quadrata marmoris caerulei:

Καλλικράτης Εὐφραντίδα	*Εὐφρ[αντίδας?*
ἱερατεύσας 'Αθαναίας Λινδίας	*καθ' ὁσθεσ[ίαν δὲ . . . .*
καὶ Διὸς Πολιέως	*ἱερατεύσ[ας 'Αθαναίας Λινδίας*
καὶ 'Αρτάμιτος Κεκοίας	*καὶ Δι[ὸς Πολιέως*

litteris minoribus:

Μνασίτιμος καὶ Τελέσων [Ῥ]ό[διο]ι ἐποίησαν	*Φύ[λης 'Αλικαρνασσεὺς ἐποίησε.*

70a. cf. 84.

Lindi ad Minervae templum in magna basi rotunda:

Τείσων Καλλικλεῦς
ἱερατεύσας 'Αθανᾷ
Λινδίᾳ, Διὶ Πολιεῖ,
'Απόλλωνι Πυθίῳ,
5. *Διονύσῳ, Ποσειδᾶνι 'Ιππίῳ*

litteris minoribus: *Φύλης 'Αλικαρνασσεὺς ἐπόησε.*

v. 6. *Φυλῆς* Keil. ap. Rossium.

67a. C. I. 2465. Brunn. I 467. Overb. SQ. 2019. Guil. Fröhner inscrr. Mus. Parisin. (Louvre), Paris. 1865 p. 28 n. 14.

68. Ex Newtonii litteris in Arch. Anz. 1853 p. 386. ineditum putavit, qui nuperrime edidit, Foucart. rev. arch. XIII, p. 351. Philolog. tom. XXV, p. 365.

69. 70. L. Ross. mus. rhen. nov. ser. tom. IV, p. 172 n. 6 (= Arch. Aufss. II, p. 595). Brunn I, p. 463. Overb. SQ. 2030.

70a. L. Ross. mus. rhen. n. ser. tom. IV p. 173 n. 7 (= Arch. Aufss. II p. 596.) Brunn. I p. 462. Overb. SQ. 2012.

70b.

Deli in insula in cylindro columnae:

Τὸ κοιν[ὸ]ν τῶν
νησιωτῶν
Ἀγαθόστρατον
Πολυαράτου
Ῥ]όδιον
θε]ο[ῖ]ς [π]ᾶσι
Φ]ύλης Ἁλι[κ]αρνασσεὺς
ἐπό[ησε.

v. 8. ΕΠΟΕ, unde *ἐποίε[ι* omnes; sed apographum minus debito accuratum est.

70c.

Rhodi in urbe:

. ς
ἐπαίνῳ, χρυσέῳ στεφά]νῳ, εἰκόνι
χαλκέᾳ, σιτήσει ἐν πρυτα]νείῳ, προεδρίᾳ
ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀρ]ετᾶς ἕνεκα
καὶ εὐ[νοίας] τᾶς ἐς τὸ πλῆθος τὸ Ῥοδίων
Φύλης Ἁλικαρνασσεὺς ἐποίησε

71.

Lindi in castelli introitu in magna basi rotunda marmoris albi:

Λίνδιοι ἐτίμασαν
Μοιραγέν[η] Ἀρχοκράτε[υ]ς
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Λυσιστράτο[υ
ἐπαίνῳ, χρυσέῳ στεφάνῳ,
εἰκόνι χαλκέᾳ, προεδρίᾳ
ἐν τοῖς ἀγῶσι, σιτήσει
ἐν ἱεροθυτείῳ
ἀρετᾶς ἕνεκα καὶ εὐνοίας

70b. C. I. gr. II add. n. 2283 c. Lebas. II p. 442 n. 1913. Brunn. I p. 462. Rangab. antiquitt. II p. 773 n. 1190. Overb. SQ. 2013.

70c. Foucart. rev. arch. XI, p. 298. Philolog. tom. XXIII (1866) p. 688.

71. L. Ross. mus. rhen. n. ser. tom. IV p. 166 n. 1 (= Arch. Aufss. II, 589). Brunn. I, 462. Overb. SQ. 2018.

καὶ φιλοδοξίας [ἃ]ν ἔχων διατελεῖ
εἰς τὸ πλῆθος τὸ Λινδίων. litteris minoribus:

Ἐπίχαρμος Σολεύς, ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται καὶ
Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος ἐποίησαν.

71a.

Rhodi in urbe in columna quadrata, quae extat in ruderibus ecclesiae St. Johannis (nomen ejus cui statua dedicata erat, certe in plintho ipso inscriptum evanuit):

Στρατευσάμενον κατὰ πόλ[εμον
ἔν τε ταῖς καταφράκτοις ναυσὶ
καὶ ἐν τριημιολίαις, καὶ τιμαθέντα
ὑπὸ ἁλικιωτᾶν τοῦ κοινοῦ θαλλοῦ
στεφάνῳ καὶ χρυσέῳ ἀρετᾶς
ἕνεκα καὶ εὐνοίας τᾶς εἰς αὐτοὺς
καὶ στρατευσάμενον ὑπὸ ἄρχοντα
Αντίοχον καὶ τιμαθέντα ὑπὸ
Σαμοθρᾳκιαστᾶν Μεσονέων τοῦ
κοινοῦ χρυσέῳ στεφάνῳ ἀρετᾶς
ἕνεκα καὶ εὐνοίας καὶ φιλοδοξίας
ἂν ἔχων διατελεῖ εἰς τὸ Σαμοθρᾳκι-
αστᾶν Μεσονέων κοινὸν, καὶ
τοὶ συνστρατευσάμενοι ἐτίμασαν,
Σαμοθρᾳκιαστᾶν καὶ Ληνιαστᾶν
τὸ κοινὸν ἐπαίνῳ, χρυσέῳ στεφάνῳ
ἀρετᾶς ἕνεκα καὶ εὐνοίας καὶ φιλοδοξίας
ἂν ἔχων διατελεῖ εἰς τὸ Σαμοθρᾳκιαστᾶν
καὶ Ληνιαστᾶν τῶν συνστρατευσαμένων
κοινὸν καὶ πρωρατεύσαντα τριηρέων
καὶ ἄρξαντα ἀφράκτων
καὶ ἐπιστάταν γενόμενον τῶν παίδων
καὶ ἱεροθυτήσαντα
καὶ πρυτανεύσαντα θεοῖς

Ἐπίχαρμος Σολεύς, ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται
καὶ Ἐπίχαρμος Ἐπιχάρμου Ῥόδιος ἐποίησαν.

71a. Foucart. rev. arch. XI, 218. Philolog. XXIII, p. 686.

72.

Lindi **prope Minervae templum in magna basi rotunda:**

Νικασίδαμος . . . .
ἱερατεύσας Ἀθαναίας
Λινδίας, Διὸς Πολιέως **litteris minoribus:**

Τιμόχαρις Ἐλευθερναῖος
ἐποίησε.

v. primum quasi integrum edidit Guérin.

72 a.

Astypalaeae **»in ara antiqua«:**

Ἀρχεμηνίδας
Ἀ]ριθμίου
Ἀσκλαπιῷ
Τ]ιμόχαρις Ἐλευθερναῖος
ἐποίησε

72 b.

Rhodi:

ὁ δεῖνα Ξενοφάν]του
καθ' ὁοθεσίαν δ]ὲ Ἀπήμονο[ς
καὶ τὸ Ἐρατ]ιδείων κοινὸν
Ξε]νόφαντον Ἀγ[ε]στράτου
θεοῖς
Ἐσθ]λοῖς οὐ κενεὰ μόχθων [χ]άρις· ἔρ[γ]α δὲ χειρῶν
καὶ ῥ]ώμας [μ]ύθων πολλὸν ἀφαυρότερα.
Τοῖος] Ἀγεστράτου υἱὸς ἐν ἀστοῖσι[ν] Ξενόφαντος
Καὶ] ξεινοῖς ἀρετᾶς ἄξια πολλ' ἔχαμε.
Φ]άντι καὶ οἱ ταύταν νόστου χάριν εἰκόνα θέντες
τ]αῦτα καὶ εὔκλει[α]ν γράμματα Πιερίδων.

Τιμόχαρις Ἐλευθερναῖος ἐποίησε.

---

72. L. Ross. mus. rhen. n. ser. tom. IV p. 169 n. 3 (= Arch. Aufss. II, 592) Brunn. I, 460. V. Guérin. étude sur l'île de Rhodes (Par. 1856) p. 208. Overb. SQ. 2006.

72 a. C. I. gr. II p. 1098 n. 2491 b. Brunn I, 461. Overb. SQ. 2008.

72 b. L. Ross. Hellenica p. 108 n. 37. God. Hermannus: dissert. de loco Callim. hymni et quibusdam epigrammatis, Lips. 1846 p. 11. A. Nauck. in mus. rhen. n. ser. tom. VI p. 443. C. Keil. Allgem. Literatur-Ztg. (Halle) 1849 n. 224 p. 637 sqq. cf. Brunn. I p. 460 sq. Overb. SQ. 2007.

v. 2. *'Αγήμονος* Keil.
v. 6. *πολλοῖς οὐκ ἐνεὰ* Ross. *ἐσϑ]λοῖς οὐκ.* Hermann. Keil.
v. 7. *τᾶς γνώμας ἀνθῶν* Ross. *γνώμας καὶ μύθων* Hermann.
ἢ γνώμας μύθων Nauck.
v. 8. *οὗτος* Ross. *αὐτὰρ* aut *ἀλλ' ὅδ'* Nauck. *τοῖος* Herm. Keil.
v. 9. *κἀν ξ.* Ross.
v. 10. *ἀντίπαλ' οἱ* Hermann.
v. 11. *ταῦτ' ἄπεδον κλεινῶν* Herm. *εὐκλειᾶ* Ross. *εὔκλειαν* Keil.

72 c.

Lindi: . . . .
ὑπὲρ τοῦ] πατρὸς ἱερατε[ύσαντος
'Αθαναίας Λινδίας καὶ Διὸς Πολιέως

Τιμόχαρις 'Ελευθερναῖος ἐποίησε.

72 d.

Sidone (Saida) in horto in basi lapidis caerulei:

a.

Σιδωνίων ἡ πόλις
Διότιμον Διονυσίου δικαστὴν
νικήσαντα Νέμεα ἅρματ(ι)

Τιμόχα[ρι]ς 'Ελευθερναῖος ἐποίησε

b.

'Αργολικοῖς ὅκα πάντες. ἐ[ν ἄγκεσιν ὠκέας ἵππους
ἤλασαν ἐκ δίφρων εἰς ἔριν ἀν[τίπαλοι,
σοὶ καλὸν, ὦ Διότιμε Φορωνίδος [ὤπασε λαὸς
κῦδος, ἀειμνάσ[τ]ους δ' ἦ[λθ]ες ὑπὸ [στεφάνους
ἀστῶ[ν γ]ὰρ [π]ρά[τ]ιστος ἀφ' Ἑ[λ]λάδος ἱππικ[ὸ]ν εὖχος
ἄγαγες εἰς ἀγαθῶν οἶκον 'Αγηνοριδᾶν.
αὐχεῖ κα[ὶ] Θήβης Καδμηίδος ἱερ[ὸ]ν ἄστυ
δερκόμενον νίκαις εὐκλέα ματρό[πο]λιν.

---

72 c. Foucart. rev. arch. XVI, p. 21.
72 d. Kirchhoff. Monatsber. der Berl. Acad. 1862 p. 183 sq.

πατρί τε σῷ τελέ[θ]ει Διονυσ[ίῳ ἄφθιτον εὖχος,
Ἑλλὰς ἐπεὶ τρανῆ τύνδ' ἐβόασε [θρόον.
Οὐ μόνον ἐν ναυσὶν μεγαλύ[νεαι ἔξοχα Σιδών,
ἀλλ' ἔτι καὶ ζευκτοῖς ἀ[θ]λο[φόροις ἐν ὄχοις.

c. multo recentiore scriptura:

τὸν διασημότατον
οἱ υἱοὶ Διοδώρου
τὸν πάτρωνα διὰ
πάντα.

73.

Lindi in magna basi quadrata:

Ἀριστόλοχος Ἀριστοδώρου
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Φιλτία
ἱερατεύσας Ἀθαναίας Λινδίας
καὶ Διὸς Πολιέως
καὶ Ἀρτάμιτος τᾶς ἐν Κεκοίᾳ
θεοῖς

litteris minoribus:

Πυθόκριτος Τιμοχάριος Ῥόδιος ἐποίησε.

73 a.

Rhodi in insula:

. . . κα . . . .
. . . εισ . . .
Πυθ]όκριτος Τιμ[οχάριος Ῥόδιος ἐποίησε

74.

Rhodi prope stadium:

Ἰσί]α[ν? Μ]η[ν]ο[δώρου
νικάσαντα Ἁλίεια ἅρματι τελείῳ
Ἀκέστορις Ἀντιλόχου τὸν υἱὸν καὶ
Δωρόθεος Μηνοδώρου καθ' ὑοθεσίαν δὲ
Ἀντιλόχου τὸν ἀδελφὸν καὶ

---

73. L. Ross. mus. rhen. n. ser. tom. IV, p. 170 n. 4. (= Arch. Aufss. II p. 593). Brunn. I p. 461. Overb. SQ. 2009.

73 a. L. Ross. Hellenica p. 109. Brunn. I 461. Overbeck. SQ. 2010.

74. Foucart: rev. arch. XIII, p. 158. Philolog. XXIV, p. 384.

Ἀντίλοχος καὶ Δωρόθεος Ἀντιλόχου
τὸν τᾶς ἀδελφᾶς υἱὸν καὶ
Ἰσίας Δωροθέου τὸν τᾶς θυγατρὸς
υἱὸν
εὐνοίας ἕνεκα καὶ φιλοστοργίας
εἰς αὐτοὺς
θεοῖς
Χαρῖνος Λαοδικεὺς, ᾧ ἁ ἐπιδαμία δέδοται, ἐπόησε.

75.

Rhodi:

Φι]λ[ω]τέρα[ν] Ἀριστάνακτος
Ἡλίας Καλλικλεῦς
τὰν θυγατέρα
Ἀριστάνασσα Ἀριστάνακτος
τὰν ἀδελφὰν
Καλλικλῆς Φαινίδα καὶ
Φιλωτέρα Καλλικράτευς
τὰν τᾶς θυγατέρος θυγατέρα
Ἀριστεὺς Καλλικλεῦς
τὰν τᾶς ἀδελφᾶς θυγατέρα
Διοκλῆς Ἰσοκράτευς
τὰν τᾶς γυναικὸς θυγατέρα
θεοῖς
Πλούταρχος Ἡλιοδώρου Ῥόδιος ἐποίησε.

---

75. Foucart. l. c. p. 161. Philolog. l. c.

76. (75 a.?)

Lindi in **magna basi rotunda marmoris caerulei:**

........]ν	Ἀλεξιμβροτίδα τὸν πατέρα		
....	ἱεροθύται		Ἀγήσαρχος Εὔακ .....
....	Πολυάρατος	καὶ	τοῦ Ἐράτωνος
....	Ἀθηνόδωρος	Ἀλεξιμβροτίδα	Ἀγαθόδαμος Τιμοκλείδ[α
.......]ς	Ἀστυμήδης	Δωροθέου	Φιλιστίδας Πολυαράτου
....	Τεισαγόρας	Τιμοκράτευς	Θεύφαντος Ἀγλανώμου (? Ross.)
....	Ἀγησίας	Ξενοφῶντος	Σωσίπατρος Σωσιπάτρου
.......]ωνος	Μοιραγένης	Ἀρχοκράτευς	ἐπιστάται τοὶ πεμφθέντες
....	Τιμοκράτης	Ἀμύντα	ὑπὸ τοῦ δάμου
.......]θέου	Μενεκλῆς	Ῥοδίππου	Εὐκράτης Καπυστράτου
....	Ἀθαναγόρας	Εὐφράνορος	Τήλιος
....	Τιμόνδας	Στράτωνος	Ζήνων Πράξωνος
			Χαλκήτας

ἀρετ]ᾶς ἕνεκα καὶ τᾶς ποτὶ τοὺς θεοὺς
εὐσεβεί]ας καὶ εὐνοίας καὶ φιλοδοξίας
τᾶς εἰς αὐτοὺς
θεοῖς

Πλούταρχος?] Ἡλιοδώρου Ῥόδιος ἐποίησε

v. 12. ΤΙΜΟΚΛΗΣ Keil. v. 10. ΚΛΕΥΣΤΡΑΤΟΥ Keil.
v. 18. ΝΑΙΟΔΩΡΟΥ: Ἀθαναιωδώρου Ross. sed cf. v. 4. ΝΔΙΟΔΩΡΟΥ = Δίω]ν Διοδώρου Keil; sed erat fortasse ΙΙΛΙΟΔΩΡΟΥ; lacunae quoque decem fere litterae convenire videntur, non tres.

RHODIORUM ARTIFICUM TITULI LITTERARUM ORDINE DISPOSITI:

77.

Lindi:

Ἀρισ ....
.... η ..... ισ .....
ὑπὲρ τ]οῦ πατρὸς
ἱερατ[εύσαν]τος Ἀθανᾶς; in alia lapidis

76. Ross. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 176 n. 9 (= Arch. Aufss. II p. 598 ubi vide Keilium) cf. Brunn. I, 470 et Gerlach. in mus. rhen. n. ser. tom. XVII p. 451, quem ne sequaris, non vereor.

77. Foucart. rev. arch. XVI p. 22.

parte longa nominum propriorum series, quae nunc oblitterata sunt, qua finita

Ἀρχίδαμος Μιλήσιος ἐποίησε.

78. cf. 139.

Lindi:

. . . . *κρατίδας Νικ* . . . .

. . . .

Πολυκλῆς . . . .

Μ]νασίτιμος Ἀριστω[νίδα Ῥόδιος (?) *ἐποίησε*

79.

***Lindi* in magna basi quadrata:**

. . . . *α Μυτίωνος*
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Τιμοθέου
Γορ]γὼ καὶ Εὐμαχία καὶ Ἀλεξιὰς
τὸν πατέρα
Ἀ[λεξιὰς Τιμακράτευς κα[τὰ] θυγατροποίαν δὲ
Αἰν]ήτυρος (?) *τὸν ἄνδρα*
ἱερατεύσαντα Ἀθανᾶς Λινδίας καὶ Διὸς Π[ολιέως
καὶ Ἀρτέμιτος τᾶς ἐν Κε[κ]οίᾳ
θεοῖς
Πρῶτος [Κ]ύδων ἐποίησε

v. 5. ΚΑΙΘΥΓΑΤΡΟΣ Ross. *κατὰ θυγατροποίαν δὲ* Keil.

80.

***Lindi* in basi quadrata mutilata:**

Πολυά]ρατος (?) *Κλευσθένευς* *Ἀγλουχ[άρης καὶ* . . . . . *τοὶ*
καὶ τοὶ παῖ]δες Ἀθαναίᾳ Λινδίᾳ *Ἀγησικράτ[ευς παῖδες? ὑπὲρ τοῦ*
δεκάταν *πατρὸς ἱερ[ατεύσαντος*
Ἀθαναίᾳ Λ[ινδίᾳ . . .

litteris minoribus: *Πείθανδρος* [. . . . . *ἐποίησε*

---

78. L. Ross. mus. rhen. n. ser. tom. IV p. 180 n. 11 (= Arch. Aufss. II p. 602). Brunn. hist. artiff. I p. 464. Overb. SQ. 2026.

79. L. Ross. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 174 n. 8 (= Arch. Aufss. II p. 597 sq. ubi vide Keil.) Brunn. I p. 460. Overbeck. SQ. 2016.

80. L. Ross. l. l. p. 179 n. 10 (= Arch. Aufss. II p. 601). Brunn. I p. 466. Overb. SQ. 2023.

81.

Lindi in castello in longa marmoris basi, cui aliam quondam majorem impositam fuisse verisimile est:

Σωσίπατρος καὶ Ζήνων Σολεῖς ἐποίησαν.

82.

Hierapytnae in Cretae urbe:

Δαμοκράτης Ἀριστομ[ή]δ[εο]ς
Ἰτάνιος ἔποικος ἐ[ποίησε.

v. 1. *Ἀρισ* male bis scriptum in apographo, similiter fortasse v. 2 in *ἔποικος* jam verbum inest *ἐποίησε* et *ε* sequens falso additum.

83.

Ex *Chio* insula:

Θεόμνηστος Θεοτίμου καὶ Διονύσιος Ἀστίου
ἐποίησαν.

84. (cf. 70.)

Astypalaeae:

ὁ δᾶμος
ὁ Ἀστυπαλαίων ἐτίμασε
Πολύευκτον Μελησίπ[π]ο[υ] ἐπαίνῳ,
χρυσέῳ στεφάνῳ, προεδρί[ᾳ] ἐν
τοῖς ἀγῶσιν, εἰκόνι χαλκέᾳ ἀρετᾶς ἕ-
νεκα καὶ εὐνοίας, ἂν ἔχων διατελε[ῖ]
ε]ὶς τὸ π[λ]ῆθος τὸ Ἀστυπαλαίων
Φύλης Πολυγνώτου Ἀλικαρ-
νασσεὺς ἐπόησε.

---

81. L. Ross. l. l. p. 168 n. 2 (= Arch. Aufss. II p. 592). Brunn. I p. 461 sq. Overb. SQ. 2017.
82. C. I. II n. 2602. Brunn. I p. 503. Overb. SQ. 2057.
83. C. I. II n. 2241. Brunn. I p. 522. Overb. SQ. 2048.
84. C. I. II p. 1098 n. 2488 c. Brunn. I p. 463. Overb. SQ. 2[illegible]4.

ARTIFICUM TITULI IN ASIA REPERTI.

85.

ante Alex. M. aetatem.

Erythris in ruderibus prope portum:

Θεύδωρον Ἀρτέμωνος
ὁ δῆμος
Ἀπολλόδωρος Ζήνωνος Φωκαιεὺς ἐποίησεν.

86.

Halicarnassi:

Σαρα[π]ιὰς Ἀπολλωνίου [κα]τ[ὰ θ]υγατ[ρ]ο-
ποίαν δὲ Μενάνδρου τοῦ Διονυσοδώρου
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Δράκοντος
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς Μένανδρος καὶ Μηνόδω[ρος
Μηνοδ[ώ]ρου τοῦ Ἀντιπάτρου
Μόσχον Μόσχου τοῦ Μοσχίωνος ἀρετῆς
ἕνεκεν καὶ εὐνοίας καὶ εὐεργεσίας
τῆς εἰς αὐτούς.
Ἀρτεμίδωρος Μηνοδότου Τύριος
ἐποίησε.

v. 1. *Ἰάτα θυγατὴρ κατὰ παιδοποίαν μὲν κτλ.* quod nos dedimus Henzen. apud Brunn. et C. Keil.

87.

Ibidem haud procul a Maussoleo:

. . . . σαντες
. . . . ἐ]π' Ἱερέως
. . . . ἐ]τίμησαν
. . . . μον Αἰνέου
. . . . γ]ραμματέα
. . . . Σωφρ]όνιχ[ον?
εὐνοίας ἕνεκα] τῆς εἰς α[ὐτούς

Αἰνέας Λασθένο[υς
καὶ Τιμόκιον Παμφίλο[υ
τὸν υἱὸν Λασθένην
θεοῖς.

Ταλέστης Ἀ[ρ]τεμ[ι]δώρου

---

85. Tertium versum ex Lebasii schedis dedit R. Rochettus lettre p. 433. Brunn I, 503. Overb. SQ. 2050. Totum titulum habet Lebas. inscr. III p. 8 n. 47 (cf. in comment. p. 24).

86. R. Rochett. lettre p. 230 questions. p. 133. Brunn. I, 472. C. Keil. in Philolog. tom. IX p. 452.

87. Ch. Newton a history of discoveries etc. II, 2 p. 699 tab. LXXXVIII, 9. Overb. SQ. 2056.

88.

Athenis quamquam repertus est titulus propter Menodoti et Artemidori mentionem hic adjicere liceat:

. . . . . *Χαρμήδου* (?) *καὶ Μηνόδοτος Αρτεμιδώρου Τύριοι ἐποίησαν.*

89.

Cnidi in theatro inferiore:

Σωσίβιον Διοσκορίδου
Ἀλεξανδρέα
Ἀγαθόβουλος Νέωνος
Ἀλεξανδρεὺς
θεοῖς deinde spatio interposito litteris minoribus:

Ζηνόδοτος καὶ Μένιππος Χῖοι ἐποίησαν.

90.

Cnidi in gymnasio, quod credunt:

Δαματρία Εἰρηναίου
τὸν τᾶς θυγατρὸς υἱὸν
Δίωνα Ξενοφῶνος
Ἀρτάμιτι Ἰακυνθοτρόφῳ
Ἐπιφανεῖ deinde satis magno spatio interposito

Ζηνόδοτος Μενίππου
Κνίδιος ἐποίησε.

90 a.

Ibidem prope forum in litore ad minorem portum:

Ἀγίας Ἑστιείο[υ
γραμματεύων
βουλᾷ
Ἀθανᾷ Νικαφόρῳ
καὶ Ἑστίᾳ Βουλαίᾳ

Ζ]ηνόδοτο[ς] Μενίππου
Κνίδιος ἐποίησε

---

88. Pittacis descr. Athen. p. 67. R. Rochette lettre p. 352. Brunn. I, 472. Lebas. inscr. I p. 175 n. 598. C. Keil. Hall. Literat. Zeitg. 1849. I n. 94 p. 747.
89. Newton l. c. ad n. 87. II, 2. p. 770 tab. XCV n. 57. Overb. SQ. 2058.
90. Newton l. l. II, 2 p. 745 tab. XC n. 28. Overb. SQ. 2059.
90a. Newton l. l. II, p. 771. Overb. SQ. 2060.

91.

Cnidi prope Musarum templum:

Γλύκινναν ὁ πατὴρ Ἱππόκριτος
Πολυστράτου καὶ ἁ μάτηρ Φιλίτιον
Βουλακράτευς καὶ τοὶ ἀδελφοὶ
Βουλακράτης καὶ Πολύστρατος
Μούσαις

Ἐπικράτης Ἀπολλώνου (sic!) *ἐποίησε.*

92.

Ibidem in theatro inferiore:

ἥβας δὴ κεινᾶς . . . .
μνᾶμα πατρὸ[ς . . . .
τοῖος Καλλικρατε . . . .
θῦνες ἀνὰ σκιε[ροὺς Περσεφόνης θαλάμους

deinde magno spatio interposito litteris minoribus:

. . . . τιος Ἀπολλωνίο[υ ἐποίησε

v. 5. Newton in comment. *υἱός*, sed in tabula, quod nos dedimus; nec Newtoni lectura verisimilis, quamvis in tabula erratum esse ille affirmet.

93.

Ibidem prope theatrum inferius:

Στρά|[των *Θε|[ύδωρος?*
Ἑρμο[φάν]|του *Ἑρμο|[φάντου*

Θεύδ]ωρος Ἑρμοφάντου τὸν πατέρα κα|ὶ τοὺς ἀδελφοὺς θεοῖς

Θ . . . ρος Ἐλευθερναῖος ἐποίησεν | *Θεύδωρος Π . .*

v. 4 *Θεύδω]ρος?*

91. Newton l. l. II, 2. p. 757. tab. XCII n. 43. Overbeck. SQ. 2061.
92. Newton l. l. II, 2. p. 770 tab. XCVII n. 58.
93. Newton l. l. II, 2. p. 752 tab. XCI.

ARTIFICUM IN GRAECIA NATORUM TITULI POST OLYMPIADEM 158 (= 608 a. u. = 146 a. Chr.) SCRIPTI, QUI IN ITALIA REPERTI SUNT.

94.

c. Ol. 156.

Romae quondam in basi reperta prope theatrum Argentinum, quod nunc est (cf. Canina: architett. Roman. III p. 310):

Ποῖνος (?) *Μακεδών. Πολυκλῆς ἐποίει*

95.

Romae in villa Ludovisia in veste Minervae:

Ἀν]τίοχος
Ἀθη]ναῖος
ἐ]ποίει

Αἰγίναιος Letronneus.

96.

Romae reperta in Octaviae porticu Venus, quae nunc Florentiae est Medicaea dicta, cujus in plintho:

Κλεομένης Ἀπολλοδώρου
Ἀθηναῖος ἐπόησεν »alii *ἐπώεσεν* (sic!«)

at Friederichsius plinthum haud intactum esse tradidit.

97.

Augusti fere aetate.

Romae quondam in hortis Sixti V statua fuit viri nudi »concionantis elata manu,« quem Germanicum immerito quidam putabant, nunc est Lutetiae in museo; titulus in testudine scriptus, quae juxta sinistrum viri pedem:

---

94. Brunn. hist. artiff. I p. 541.

95. C. I. III 6135. R. Rochette. lettre p. 207 sq. Welckerus: Alte Denkm. I, p. 433. Brunn. I p. 550. Overb. SQ. 2221.

96. C. I. III 6157. R. Rochette. lettre p. 450 questions. p. 78 sqq. Brunn. I p. 544. Overb. SQ. 2223. cf. Friederichs. Bausteine. p. 339. aeri incis. ap. O. Müller. monn. vet. artis tab. L n. 224.

97. C. I. III 6158. Brunn. I p. 544. Overb. SQ. 2224. cf. Friederichs. Bausteine. p. 414 n. 693, ubi plura. Fröhner. mus. du Louvre I p. 214. inscr. p. 228 n. 126. aeri incis. ap. O. Müller monn. vet. art. tab. L n. 225.

Κλεομένης
Κλεομένους
'Αθηναῖος ἐ-
ποίησεν.

de Cleomenis nomine arae Florentinae inscripto cf. quae infra dicemus.

Augusti fere aetate.

98. cf. 109.

Sub protome aenea athletae *Herculanei* reperti, quae capiti ejus persimilis est, quem nuper Polycleti doryphorum esse voluerunt vv. dd.:

'Απολλώνιος 'Αρχίου 'Αθηναῖος ἐπόησε.

I fere a. Chr. seculo. c. 699 a. u.

99.

Romae repertus est prope Pompeji theatrum Hercules mutilatus ille celeberrimus insidens in rupe, in qua:

'Απολλώνιος
Νέστορος
'Αθηναῖος
ἐποίει.

99a? v. ad 102a.

Arce Fregellensi (Arce hodie) prope Arpinum in basi:

'Απολλώνιος Νέστορος
'Αθηναῖος ἐποίει

99b.?

Romae quondam in Hercule vel Aesculapio truncato, quem in Agrippae thermis reppererant:

'Απολλώνιος Νέστορος
'Αθηναῖος ἐποίει

Sed in unius Ligorii schedis titulus inest.

---

98. C. I. III, 6137. Brunn. I p. 543. Overb. SQ. 2217 cf. Friederichs. l. l. p. 119 n. 97 ubi vide plura.

99. C. I. 6136. Visconti. mus. PCl. II p. 72 tab. X. Brunn. I, 542. Overb. 2214 cf. Friederichs. n. 676 p. 398, ubi plura.

99a. Primum edidit Marianna Candidi Dionigi l. c. ad num. 102a. fol. 45b. Brunn. I 542 nunc etiam in C. I. gr. III p. 1264 ad num. 6136.

99b. Winckelmann. hist. artis. lib. X cap. 3 § 19. cf. Brunn. I 542.

100.

Nunc in *Britànnia (*in *Petworth-house, Sussex)* in juvenilis satyri statua; titulus in arboris trunco:

'Απολλώνιος

ἐποίει O. Müllerus, sed diserte negavit illud verbum scriptum esse Conze.

101.

Tibure repertus est in villa Hadriani Apollinis nudi statua lyram tenentis nunc in majore Balear. insula (Majorca), juxta quem truncus arboris, in quo

'Απολλώνιος
ἐποίει

ΑΠΟΛΛΩΝΙΟω dedit Hübnerus, quod jure offendit Bursianum, sed altera litterae s (C) curvatura lapidis forte fractura efficitur.

102. Augusti fere aetate.

Romae repertus est in Caracallae thermis Hercules ille, quem Farnesiacum vocant, nunc Neapoli in museo; in inferiore rupis parte, qua heros clava nititur:

Γλύκων
Ἀθηναῖος
ἐποίει

102a.?

Arce Fregellensi prope Arpinum in basi:

Γλύκων 'Αθηναῖος ἐποίει

Marianna Candidi Dionigi Arce Fregellensi duos lapides 99a et 102a modo repertos se ipsam vidisse enarravit; sed satis mirum, eo ipso tempore eodem in oppido titulos repertos esse duorum artificum, quorum opera in celeberrimis totius Italiae sunt; et ut Mariannam Cand. Dionigi mala fide non egisse libenter concedamus, ipsa ab hominibus nimis officiosis decepta videtur.

---

100. Brunn. I, 544. Conze. Arch. Anz. 1864 p. 239*. Overb. SQ. 2219.

101. Brunn. I, 544. E. Hübner. bulletin. 1861 p. 109. Bildw. in Madrid etc. p. 297 sq. Bursian. Ersch. et Grub. Encyclop. I vol. LXXXII, p. 497 n. 55. Overb. SQ. 2220. Kekulé: die Gruppe des Künstlers Menelaos p. 28.

102. O. Müller. monumm. vett. I tab. XXXVIII n. 152; titul. in C. I. III, 6142. Brunn. I, 549. Overb. 2230. cf. Friederichs. Baust. 396 n. 675. ubi plura.

102a. Marianna Candidi Dionigi: viaggio fatto per alcune città di Lazio antic. Roma 1812 fol. 45b. Brunn. I 549 C. I. III p. 1264 ad n. 6142.

102 b.? v. p. 22.

Volterrae in Herculis statua Farnsiacae persimili:

Γλύκων Ἀθηναῖος.

II fortasse p. Chr. secul.

103.

Romae in fiscina Caryatidae, quam vocant, quae cum duabus aliis, quarum alterius quidem fragmenta tantum extant, ad Caeciliae Metellae sepulcrum reperta est:

Κρίτων καὶ
Νικόλαος
Ἀθηναῖοι ἐποί-
ουν.

104.

Gabiis in plintho fragmenti pueri nudi, quem genium bacchicum nominant:

Διο?]γένης καὶ Ἀλεσ . . .
. . . οι ἐποίου[ν.

Ἀλέξανδρος Visconti, Letronne.

OPERA ANAGLYPHA.

105.

Neapoli asservatur crater e marmore Pario factus Bacchicis anaglyphis ornatus, qui in ruinis *Formianis* repertus olim Caietae expositus erat:

Σαλπίων
Ἀθηναῖος
ἐποίησε

---

102 b. Delineatam statuam edid. Donati: suppl. vett. inscr. 34; C. I. III n. 6143. Brunn. I, 549.

103. C. I. III 6160. Brunn. I, 550.

104. Visconti. mon. Gab. n. 12. C. I. III n. 6144. Brunn. I, 548.

105. Mus. borb. I tab. 49. Welcker. Zeitschr. f. alte Kunst p. 500 sqq. tab. V. Müller-Wieseler II tab. XXXIV, 396. — C. I. III, 6168; Brunn. I 550. Overb. SQ. 2232 cf. E. Petersen. Arch. Ztg. 1867 (XXV) p. 45 sqq. Kekulé Arch. Ztg. 1870 p. 5.

105 a.?

»Juppiter sedens et duae mulieres libantes«; vidit *Mediolani* Welckerus:

Σαλπίων ἐποίησε.

106.

Romae quondam in villa Borghesiana vas marmoreum, nunc Lutetiae in museo conservatur, quo in medio ara, in qua flamma ardet; ad hanc a dextra accedunt Hermes, Baccha, Corybas, a sinistra Artemis, Baccha, Satyrus; utrumque agmen cogit alia Baccha eaque aversa ita, ut altera alteram aspiciat; in arae basi:

Σωσίβιος
᾿Αθηναῖος ἐπο . . .

ARTIFICUM TITULI INDE AB OL. 150 SCRIPTI QUI IN GRAECIA REPERTI SUNT.

ARTIFICES ATTICI.

107.

Athenis in arce ad Erechtheum repertus titulus, nunc Lutetiae in museo:

Παλλὰς ᾿Ερεχθειδᾶν ἀρχαγ[έτα σὸ]ν κατὰ ναὸν
ἅδε τ[οι ἱ]δρύθη φιλτέρα [῾Η]ρ[ακλέ]ος,
Βουταδέων ἐπύμων ἐ[ξ]αἵμ[ατος], ἇς [γ]ενέτωρ μὲν
τα[γὸς] ἔφυ στρατιᾶς πεντάκι παυσίμαχος,

105 a Welcker. mus. rhen. n. ser. tom. VI p. 403. Brunn. I, 550. Overb. SQ. 2233. — Nunc edit. in Arch. Ztg. 1870 tab. 27, ubi cf. Kekulé p. 4 sq. qui ut nos (v. p. 14. 63.) inscriptionem falsam esse suspicatus est.
106. O. Müller. monumm. vet. art. II tab. XLVIII, 602. Clarac. tab. 126 n. 332. C. I. 6170. Brunn. I, 551. Overb. SQ. 2234. cf. Friederichs. Bausteine p. 451 n. 737. Guil. Fröhner. inscr. gr. mus. Paris. p. 229 n. 127.
107. C. I. I p. 916 n. 666. Clarac. inscr. tab. 41, 443. Brunn. I, 557. Overb. SQ. 2239. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 32. O. Jahn. Pausan. descr. arcis Athen. p. 44 n. 10.

τοὶ [πρ]όγονοι δ' ἄνθησαν ἐν Αἰγείδαισι Λυκοῦργος
χὼ χθονὶ τιμάεις 'Ατ[θ]ίδι Διογένης,
ὧν τῷ μ[ὲν] ῥη[τὸς] λόγος ἄνδανεν, οὗ δὲ δι' ἔργα
ἔδραχεν ἀρχαίαν πατρὶς ἐλευθερίαν.
Εὔ]χειρ καὶ Εὐβουλίδης Κρωπίδαι ἐποίησαν.

Pittakis. *'Εφημ.* 2121 hos artifices antiquiores esse, quam ad quos 107a et 108 pertinent, ex litterarum formis collegit, sed v. Stephan. l. l.

107 a.

Athenis in anteriore arcis muro:

corona corona
Εὔχειρ καὶ Εὐβουλίδη[ς Κ]ρ[ωπ]ίδαι ἐποίησαν

Beuleus hos artifices antiquiores esse ex hujus tituli litteris contendit.

107 b.

Ibidem prope ecclesiam dirutam Panagiae Pyrgiotissae:

Εὔχειρ [καὶ Εὐβουλίδης] Κρωπ[ίδαι] ἐποίησαν.

litterae de industria extinctae sunt.

107 c.

Ibidem in prytaneo, quod credunt:

ὁ δ]ῆμος ὁ 'Α[θηναίων
Μιλτι[άδην
Ζωΐλου
Μαραθώνιον
Εὔ]χειρ καὶ Εὐβουλίδη[ς Κρωπίδαι ἐποίησαν

107 d.

Ibidem in introitu prytanei, quod credunt:

Εὔχειρ καὶ Εὐβουλίδης ἐποίησ[αν

---

107 a. *'Εφημ.* 2121. Brunn. bullet. 1859 p. 200. Beuleus acrop. II p. 345. A. v. Velsen Arch. Anz. 1853 p. 360. O. Jahn. l. c. p. 44 n. 11. Overb. SQ 2242. Rangabeus II p. 755 n. 1110. qui item ante Romanae dominationis aetatem hunc titulum scriptum esse censet.

107 b. Pervanoglu. bullet. 1861 p. 43 sq. Overb. SQ. 2243.

107 c. Ultimum versum dederunt Pervanoglu. bullet. 1862 p. 86. Overb. SQ. 2244. Integrum titulum edidit Cumanudes *Φιλίστωρ* p. 141.

107 d. *'Εφημ.* 1861 n. 4101. Pervanogl. bullet. 1861 p. 139. *Φιλίστωρ* I p. 196.

108. v. B, 16.

Athenis prope dipylon vetus: fortasse inter 130—70 a. Chr.

Εὐβουλίδης Εὔ]χειρος Κρωπίδης ἐποίησεν.

Εὔχειρος Stephanio nominativus est.

109. (cf. 98.)

Athenis in buleuterio, quod credunt: ineunte II a. Chr. sec. ut videtur.

. . . . *α* . . . .

'Απολλώνιος 'Αρχίου Μαραθώνιος ἐποίησεν

110. v. B, 17.

Athenis in Dionysi theatro:

'Αρχίας 'Απολλωνίου Μαρα-
θώνιος ἐποίησεν.

111. v. B, 16.

Athenis: fortasse inter 130—70 ante Chr.

Μ]άαρχος [Π]ειραιεὺς ἐποίει

112.

Athenis in arce:

Πύῤῥος Νεοκλείδου
ἀνέθηκεν 'Αθηνᾷ Πολιάδι

Μνασίας ἐποίησε.

113.

Athenis in arcis muro meridionali:

. . . *άδης*
Εὐάρχου
'Ερχιεύς.

Στράβαξ ἐποίησεν

---

108. L. Ross. arch. Aufss. I p. 143 sqq. L. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 32. Brunn. I, p. 551. Rangabeus II, p. 754 n. 1109. Overb. SQ. 2240.
109. *'Εφημ.* 2476. Bursian. Arch. Ztg. 1856 p. 222. Overb. SQ. 2218.
110. *'Εφημ.* 1862 p. 147 n. 123. Pervanoglu. bullet. 1862 p. 165. Overb. SQ. 2216.
111. Pervanoglu. Arch. Anz. 1866 p. 172*.
112. Rangabeus II p. 727 n. 1020. O. Jahn.: Pausan. descr. arcis Athen. p. 45, 22. Overb. SQ. 2255. Lebas. inscr. II n. 15a (in commentar.)
113. Cumanudes: *'Εφημ. τῶν Φιλομαθῶν* 1864 n. 539. U. Köhler. bullet. 1865 p. 138.

114. cf. [205].

Athenis in arce prope Erechtheum:

ὁ δ]ῆ[μος
Μάρκον Ἀντώνιον . . . . α[ν
Ἀναξίωνος υἱὸν ἀρ[ετ]ῆς [ἕ]νεκα

litteris minoribus: Λεωχάρης ἐποίησεν.

114a.

Athenis haud procul a Lysicratis monumento:

Εὔβουλος [Σπιν]θάρου Προβαλίσιος

Λεωχάρης ἐποίησεν.

De celeberrimo illo priore Leochare cogitavit M. H. E. Meierus.

114b.

Athenis prope stoan poicilen, quam dicunt:

. . . . . . εὺς
. . . ἀ]νέθηκεν

Λεωχάρ[ης
ἐποίησ]ε[ν.

Pervanogl. dubitat, ad utrum Leocharem titulus pertineat.

115.

Athenis in arce:

Μετρότιμος ἀνέθηκεν Ὀῆθεν
Δεινομένης ἐποίησεν

Romanae aetati hunc Dinomenem tribuendum esse ex scriptura observavit Ad. Michaelis contra omnes alios.

116.

Athenis in arce:

in summa basi

---

114. L. Ross. Arch. Aufss. I p. 177. Lud. Stephani mus. rhen. nov. ser. t. IV p. 31; tab. II 20. Brunn. I, p. 555. Rangab. I p. 41 n. 50. Overb. SQ. 2257. O. Jahn. l. c. p. 45, 19.

114a. L. Ross. Demen v. Attica p. 93 n. 156, ubi vide Meierum; L. Ross. Arch. Aufss. I p. 178 not. Brunn. I, p. 390. Rangab. II p. 756 n. 1114.

114b. Cumanudes: ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι 1860 n. 29. Pervanoglu. bullet. 1860, 212. Overb. SQ. 2258.

115. C. I. I 470. Brunn. I, 273. Overb. SQ. 925, sed cf. Michaelis in appendice ad Jahnii edit. Pausan. descript. arcis. p. 17. Lebas. inscr. I in commentar. p. 30 n. 47a. L. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 18.

116. U. Köhlerus Arch. Anz. 1866 p. 168*.

a.

Δ]ιονύσιος Σίμου Κυδωνιά[της
πρόξενος ἀνέθηκεν Λάμπωνα

in parte anteriore:

b.

ὁ δῆμος
Γάϊον Αἴλιον Γάλλον
ἀρετῆς ἕνεκα
Πραξιτέλης ἐποίησεν.

in a. 1. v. *Δ* et *-της* pedibus statuae insistentis oblitterata sunt.

116a.

Athenis prope Agrippae monumentum:

ὁ δῆμος
Γναῖον 'Ακερρώνιον Πρόκλον (? consul anno 37 p. Chr. cf. Tacit. VI, 45 Sueton. Tib. 73. C. I. lat. II. 172.)
ἀνθύπατον τῆς εἰς ἑαυτὸν εὐνοίας
καὶ κηδεμονίας ἕνεκεν
Πραξιτέλης ἐποίει

v. 5. litteris antiquioribus scriptum esse dixerunt, sed hoc fortasse ob Praxitelem illum celeberrimum videre sibi visi sint; nos offendimur imperfecto *ἐποίει* comparato n. 116, quo quidem Romanae dominationis aetate Praxitelem quendam artificem vixisse luculenter efficitur. Haud genuinam putarunt inscriptionem 116a R. Rochett. et Brunn. quos quidem effugisse videtur, etiam Wordsworthium illam et vidisse et edidisse.

117. cf. 40.

Athenis in introitu prytanei, quod credunt:

'Αργαῖον 'Αργαίου Πλ[ωθέα
Βατάκης Βατάκου Πειραι[εὺς
θεραπευθεὶς ἀνέθηκε litteris minoribus:
Δημήτριος Φί[λω]νος Πτελεάσιος ἐποίησεν.

116a. Wordsworthius Athens and Attica p. 120 p. 142 II ed. M. Leake: Topogr. v. Athen. II Ausg v. Baiter. u. Sauppe p. 237 not. R. Rochette. questions. p. 118. Brunn. mus. rhen. nov. ser. tom. VIII p. 238. — O. Jahn. Paus. descr. arcis Athen. p. 45 n. 24.

117. *Ἐφημ.* 4103. Pervanoglu. bullet. 1861 p. 133 et Arch. Anz. 1861 p. 171*. Cumanudes, *Φιλίστωρ* I, p. 198. Overb. SQ. 1389 cf. C. Bursian in annall. philol. et paedagogg. ed. Fleckeisen etc. tom. LXXXVII, p. 88.

v. 1. *Πλ* unus Cumanudes; prope hanc basim lapis inscriptus epigrammate ad eundem Argaeum pertinente repertus est, quod edidit Cumanudes:

Εἴ τι πάθος μερόπων γεραὸς νόος εὗρ' ἐνὶ τέχναι,
φαμί σε [νῦ?]ν κατιδεῖν εὐξυνέτοις πραπίσι,
κρίνανθ' ἰητρῶν σοφὰ δόγματα καὶ τὸ περισσόν
ἐκ βύβλων ψυχῆς ὄμματι δρεψάμενον,
Εὐϊάδος τ', 'Αργαῖε, πορεῖν γάνος ἀμερίοισιν
οἴνας, γυιοπαγεῖς ῥυόμενον καμάτους·
ἀνθ' ὧν σοῦ τέχνας ἐρατὸν κλέος οὔποτ' ὀλεῖται,
λαμπρότερον δ' ἄστρων ἔσσεται οὐρανίων.

118.

Athenis ad radices arcis:

ὁ δῆμος
(consul. a. 737?) *Πόπλιον Κορνήλιον Ποπλίου υἱὸν Σκιπίωνα*
ταμίαν καὶ ἀντιστρατηγὸν
ἀρετῆς ἕνεκα

litteris minoribus:

Κηφισόδ[ω]ρος ἐποίησεν.

119.

Augusti fere aetate. *Athenis* in arce inter propylaea et Parthenonem:

[ὁ δῆμος]
βα]σιλέα Ῥασκούποριν Κότυος
ἀρετῆς ἕνεκεν τῆς εἰς ἑατὸν (sic!)

litteris minoribus: *'Αντίγνωτος ἐποίησε.*

119a. 120.

Athenis quondam in arce prope Erechtheum lapis utrimque inscriptus:

---

118. C. I. I n. 364. R. Rochett. lettre. p. 247. Brunn. I, p. 555. Overb. SQ. n. 2256.

119. L. Ross. Arch. Aufss. I, p. 158. L. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 35 tab. II, 24. Brunn. I p. 553. Beulé acrop. I, 334. Overb. SQ. 2249.

119a. C. I. I p. 911. n. 359. 120. C. I. 370b.

a

ὁ δῆμος
βασιλέα Κοῦτυν βασιλέ[ω]ς
Ῥαισκουπόριδος ὑὸν ἀρετῆς
ἕνεκεν καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὑτὸν.
Εὔμνηστος Σωσικράτου Παιανιεὺς [ἐποίησε (Trajani fere aetate)

b.

ὁ δῆμος
Παῦλλον Φάβιον Μάξιμον ἀρε- consul a. 743 a. u.?
τῆς ἕνεκεν τῆς εἰς ἑαυτόν.
Ἀντίγνωτος ἐποίησεν

Antignotum ad a, Eumnestum spectare ad b ex 119 conjeceris merito, quamquam ita etiam si res se habet, mirum, inversos esse artificum titulos, qua in re nihil juvare videtur Brunnii conjectura, qui basim ipsam cum iterum inscriberetur inversam esse putaverit.

120 vide 119a.

121.

Athenis prope stoan poicilen, quam credunt:
Τιμοκράτης Ἀθηναῖο[ς
ἐποίησεν.

122.

Athenis prope ecclesiam dirutam Panagiae Pyrgiotissae:
Ἕρμιππος Διομένου Σουνιεὺς ἐποίησεν.

123. I p. Chr. seculo.

Athenis in arce inter propylaea et Parthenonem in basi posteriore aetate ad aedificium aliquod adhibita:

119a. 120. L. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 34. Brunn. I, p. 553. Overb. SQ. 2250.

121. Pervanogl. bullet. 1860, p. 212. 1861 p. 44. Overb. SQ. 2253.

122. Pervanogl. bullet. 1861 p. 44. Overb. SQ. 2251.

123. L. Stephani. mus. rhen. nov. ser. tom. IV p. 33 tab. II, 23. Brunn. I, p. 555. Overb. SQ. 2252.

[ἐν τῷ ἱερῷ]
Ἀθηνᾶς Πολ[ιάδος
Ἀρισ]τονίκη Νικάνδρου
Μελι]τέως θυγάτηρ τὸν
. . . . τρίδουν Κ . . . ον . .
Ἰσ]αγόρου Μαραθώνιον
ἀνέθηκεν

litteris minoribus:

Σώφρων Σ[ουν]ιεὺς [ἐποί]ησεν.

124.

Athenis haud procul ab Attali porticu duae mulieres truncatae, quae Romanam aetatem redolent, repertae sunt, quarum altera thorace et sago induta in pendente cingulo praebet:

Ἰάσων Ἀθηναῖος ἐποίει.

III fortasse p. Chr. sec.

125.

Athenis prope ecclesiam dirutam Panagiae Pyrgiotissae:

Καλλισθένης Καλλισθένους Σφήττιος ἐποίει

Augusti fere aetate.

126.

Athenis prope Areopagum:

. . . . άρεως Ἀπολλοφάνου
. . . . ων Θεοξένου τοῦ Δημητρίου
. . . . . Ἀπολ]λωνίου Ἐπωνύμου δὲ τῆς
. . . . . τὸ κοινὸν τῶν Ἀχαρνέων ἀντι-
. . . . . χαριστήριον Ἄρει καὶ Σεβαστῷ

litteris minoribus:

. . . . . . ς Διογνήτου Ἀχαρνεὺς ἐπόει

127.

Athenis a propylaeis septentrionem versus:

---

124. Ex Gurlittii litteris Arch. Ztg. 1869. p. 67 b. bullet. 1869 p. 162.
125. Ἐφημ. 4106. Pervanogl. bullet. 1861 p 43. Overb. SQ. 2261.
126. L. Stephani. l. c. p. 39 tab. II, 27. Brunn. hist. artiff. I, 557.
127. Ἐφημ. 3502. Brunn. bullet. 1840 p. 51.

. . νεὺς . . . σο

νι ι

Ἀρτ-Πολ-?]έμων Φλειάσιο[ς ἐποίει?

de alia Artemonis, ut docuerunt quidam, inscriptione vide n. [218]

128.

»Venetiis apud Nobiles Emos« basis in *Delo* insula reperta: post Ol. 152, fortasse post pugnam Actiacam cf. Boeckh. ad C. I. II n. 2270.

Ἀρχέλαος Διονυσίου Μαραθώνιος τὸ ἄγαλμα
ἀνέθηκεν ὑπέρ τε ἑαυτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς
καὶ τῶν τέκνων, κανηφορούσης Δωροθέας
τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς Ἴσιδι ἐπὶ ἱερέως
Δημητρίου τοῦ Δημητρίου Ἀναφλυστίου, ἐπι-
μελητοῦ δὲ τῆς νήσου Διονυσίου τοῦ Δημητρίου
Ἀναφλυστίου

Διονυσόδωρος καὶ Μοσσχίων
καὶ Ἀδάμας οἱ Ἀδάμαντος Ἀθηναῖοι
ζακορεύοντος Μαραθῶνος ἐποίουν.

129.

»Olim *Deli* nunc in oppido Halifax comitatus Eboracensis« (dedicati nomen haud dubie in plintho erat):

Ἀμύντας Λυσιμάχου Κνίδιος
Ἀφροδίσιος Ἀμύντου Σολεὺς
εὐεργεσίας ἕνεκεν τῆς εἰς ἑαυτοὺς
Ἀπόλλωνι, Ἀρτέμιδι, Λητοῖ.

Ἡφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος ἐποίει.

129 a.

In *Deli* monte Cynthio olim in basi:

οἱ μελαν[ηφόροι καὶ οἱ θεραπευταί . . .
σ]ω[ν]α Ἑρμοκράτου Δε . . . [ἐπιμελητὴν
Δήλου [γενόμενον . . . .
ἀρετῆς ἕνεκεν καὶ εὐσε[βείας ἀνέθηκαν
Σαράπιδι, [Ἴ]σι[δι], Ἀνούβιδι, Ἁρπο[κράτει

---

128. C. I. II, 2298. Overb. SQ. 2248 cf. Brunn. I, p. 555.
129. C. I. II, 2284. Overb. SQ. 2245 cf. Brunn. I, p. 554.
129 a. C. I. II, 2293. Overb. SQ. 2246 cf. Brunn. I, p. 554.

ἐπὶ ἱερέως
Δημοσίου [τ]οῦ Πολυκλε[ί]του
Ἀλωπε[κ]ῆθεν
Ἡφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος
ἐποίει.

de Hephaestione Demophili filio, qui immerito irrepsit in artifices veteres v. [207].

TITULI RELIQUORUM GRAECIAE ARTIFICUM.

130.

Mercabbae in vico »haud procul a Midea *Tirynthem* versus« in ecclesiae pariete tabula marmorea satis magna est, supra quam aliquando signum aliquod fuisse consentaneum est:

Ξενόφιλος καὶ Στράτων
Ἀργεῖοι ἐποίησαν.

130a.

Sicyone in ruderibus:

αθιος
ωνος
Ξενόφιλος καὶ Στράτ]ων Ἀργεῖοι ἐποίησαν.

131.

Spartae »στῇ Παρόρῃ in Παναγίας«: (ex schedis Fourmonti)

Τὸν κλυτὸν ἡγε‖μονῆα Χαρείσιον ‖ ἄνθετο κούρα,‖
Σπάρτας ἁ πρώτα, ‖ Πηνελόπεια νέα,‖
ἣ]ν μέγα χάρμα πάτρᾳ ‖ [Σ]παρτιατικὸς ἠέξη‖σεν,
κυδάλιμος ‖ [γ]ενέτωρ κυδαλίμα[ν] ‖ θύγατρα·
hoc loco phallus
Δημητρίου τοῦ Δημητρίου γλυφή.

---

130. L. Ross. inscr. ined. I n. 58. Lebas. inscr. I p. 20 n. 112. Brunn. I, 420. Rangab. II p. 782 n. 1231. C. Keil. mus. rhen. nov. ser. tom. XIV p. 515. Overb. SQ. 1586.

130a. E. Curtius: Kunstblatt 1845 n. 40 p. 166. Peloponnesos II p. 586 not. 62. C. Keil. l. c. p. 516.

131. C. I. I n. 1409. Lebas. inscr. II p. 35 n. 181. ultimus versus ap. R. Roch. lett. p. 278. Brunn. I p. 604. Overb. SQ. 2297 b.

131 a.

»Novae *Spartae* in vestibulo ecclesiae *Περίλεπτος* dictae« ex schedis Fourmonti:

Ἀγα]θῇ τύχῃ
τὸ]ν ἁγνότατον [καὶ
δι]καιότατον — —
ο]ν Παυλεῖνον — —
σ]αντα τὴν — —
— τῶν ἐξο[χω —
τάτω]ν? ἐπάρχων — —
. . . ήσαντα καὶ τε — —
ἐπιμελ]ητοῦ Ῥώμης — —
— — άρχου μετὰ — —
τι]μὰς? καὶ ἄλλας — —
— — ων ἀρχὰς? ησε — —
— — καὶ διορθωτὴν [τῆς
σκι]άδος? τῆς πε[ρὶ
τ]ὴν τρίτην ἀφεῖ[δα
. . ν τῶν εἰς τὴν — —
αναεκαπρωθεν?
— παραπύλια δι — —
ὑ]πό τε τοῦ χρόνου [καὶ τῶν?
τ]οῦ ποταμοῦ ῥευ[μάτων?
κ]αὶ πο[λλ]ῷ χρόνῳ — —
— αντα κατερηρειμ[μέν —
— καὶ συνπεπτω[κότ — —
ἐ]κ θείας προνοίας — —
. . . . τῇ πατρίδι — —
κα]τασκευάσαντα — —
τῶ]ν τῆς πόλεως [ἀναλω-
μ]άτων? Μέμμιος [Αὐ-
ρή]λιος Ε[ὔ]τυχος [ἐπι-
μελητὴς αὐτῶν — —
— — ἐν τούτῳ — —
τὸν εὐερ]γέτην τῆς πόλεως.
Δημήτριος
Δημητρίου
ἐποίει

omnes 35 versus in lapide uno ordine scripti sunt.

132.

Spartae »*στῷ Σκλαβοχωρίῳ* in Apollinis« (ex duplicibus schedis Fourmonti):

— — — — — — — —
προσδεξαμένου τὸ ἀνάλ[ωμα
τοῦ πατρός.
Αὐρήλιος Νεικηφόρο[ς] Νεικηφόρου ἐποίει

133.

Buthroti quondam in moenibus, postea in museo Naniano: **Trajani vel Hadriani aetate.**

---

131 a. C. I. 1330. tres ultimi versus apud Brunn. histor. artiff. I, 603. Overb. SQ. 2297 a.

132. C. I. 1402. ultim. vers. ap. Brunn. I, p. 604. Overb. SQ. 2298.

133. C. I. II, 1823. cf. R. Rochett. lettr. p. 418. Brunn. I, p. 604. Overb. SQ. 2299.

Φλάβιος
Ἀθηναγό-
ρας ἱερεύ-
ς Ἀφροδί-
της ἀν-
έθηκεν
Θράσων
Πελληνεὺς
[ἐποίησεν]

»in Naniana tabula uni sane post vocem *Πελληνεὺς* vocabulo addendo spatium superest.«

Anno 149 p. Chr. idib. Novemb.

134.

Ex *Thracia*, ut videtur, fortasse *Perintho* ex urbe Lutetiam apportata columna, ubi erat in museo Jomardi:

τὸν πρὸ πύλαις ἥρωα‖τὸν ἄλκιμον ἐν τριόδοισι

(deinde anaglyphum satis rude, in quo eques fere nudus, qui a sinistra ad dextram vehitur, sustinens dextra manu chlamydem quae summum modo pectus tegit; ante equum autem arborem vides serpentis nexibus circumdatam):

τὸν κλεινὸν Ναέτου θῆκαν ἐρι‖σθένεος
Κλαυδιανοῦ πρὸ δόμοισι ‖ σοφοτεχνήιες ἄνδρες
τεῦξαν ὁμῶς ‖ γλυφικῆς ἀμφὶ καὶ εὐγραφίης
Κλεῖτος ‖ ὁ σὸς Καπίτων γλύψας, γράψας δὲ φίλος ‖ σοι
Ἰανουάριος θεράπων εἵνεκεν εὐσεβί‖ης.
Ζῶγρε, δέσποτ' ἄναξ, τὸν σὸν ναετῆρα ‖ μεθ' ἡμῶν
Κλαυδιανόν, Θρηκῶν πρῶτον ‖ ἐν εὐσεβίῃ.
Ὀρφίτῳ καὶ Σοσ‖σίῳ Πρείσκῳ ὑπάτοις, εἴδοις
νοεμβρίοις.

135.

In statua feminae ex *Graecia* Romam translata:

ὁ δεῖνα Λυ]σιμάχου ἐποίει

---

134. E. Egger. annall. d. instituto. etc. tom. XL (1868) p. 133 sqq.
135. J. J. Winckelm. Briefe von Dassdorf p. 216. C. I. III. 6178. Brunn. I, p. 608.

TITULI IN ITALIA REPERTI ARTIFICUM, QUI IN INSULIS AEGAEI MARIS ET IN ASIA NATI SUNT.

RHODII ARTIFICES.

136. v. B. 18.

»In insula *Capreis* in marmore reperto ad locum S. Valentini dictum«:

Ἀθανόδ[ω]ρος Ἀγησάνδρου
Ῥόδιος ἐποίησε

Ἀθανόδορος male, qui primus edidit, Guarini.

136 a.

»In basi statuae reperta in *portu Antii*«:

Ἀθανόδω[ρο]ς Ἀγησά[νδρ]ου
Ῥόδιος ἐπόησε

Winckelm. *Ἀγησάνδρου*. Marini.: *Ἀγησα*.

(136 b.)

In vase lapideo, quod ubi repertum sit, non constat:

. . . . δωρος Ῥόδιως ἐποίησεν

at hic non de artifice sed de marmorario aliquo cogitandum esse concessit ipse Rochettus.

137.

Romae in ruderibus aedificii in regione trans Tiberim sita:

Πολύδωρ-? Ἀθανόδωρ-?]ος Ἀγησάνδρου
ἐποίησε

---

136. Raim. Guarini: bullet. 1832 p. 135. C. I. III n. 5870 a. R. Rochett. lettre. p. 233. Brunn. I, p. 470. Overb. SQ. 2033 cf. Stephani l. l. ad 136 a.

136 a. Winckelm. hist. art. lib. X cap. 1 § 11 not. Marini. inscr. Vill. Alban. cl. V n. 156 p. 172. C. I. 6133. L. Stephani. bullet. de l'académ. de St. Pétersb. 1849. tom. IV. p. 1 sqq. R. Roch. lettre. p. 233. Brunn. I, p. 480. Overb. SQ. 2034.

(136 b. C. I. 6134. R. Rochett. lettre. p. 160, 234. Brunn. I, p. 470. Overb. SQ. 2035.)

137. W. Helbig. bullet. del. inst. 1867 p. 143 sq. Overb. SQ. 2036.

138.

Prope urbem, quam *Piombino* nunc vocant, in mari reperta est statua aenea juvenis nudi (Appollinis ut videtur), quae nunc asservatur in museo Parisino:

in pede sinistro litteris argenteis:

ὁ δᾶμ]ο[ς?
Ἀθανα[ί]ạ
δεκάταν

fuit in interiore statua lamina plumbea inscripta, cujus tria fragmina per cava oculorum in lucem protracta sunt:

a.	b.	c.	d.
Μ? Ζ?]ηνόδο[τος	(deest)	*φῶν Ῥόδ[ι]*	*ος ἐπόο[υν.*

b. ex R. Rochetti conjectura: *τος τύριος* cf. n. 88. Statuam ex Graecia apportatam esse tradidit Gerhardus, bullet. 1832, p. 196, cui consentit R. Rochettus annall. d. instit. 1833 p. 193, nos Letronnium secuti sumus. Quamquam inscriptio falsa haud paucis visa est et etiamnunc videtur.

139. cf. 78.

Prope »*Montem Porcium*« haud procul a *Tusculo* reperta est statua viri fere nudi, quem Sextum Pompejum falso quidam crediderunt; in thoracis, qui stat juxta dextrum crus, aversa parte:

Ὀφελίων
Ἀ]ρισστωνίδα.

Ὠφελίων Fröhner. Nunc in museo Parisino.

140.

Ante Rom. imperatorum tempora, ut videtur.

Prope *Cumas* in basi:

ὁ Δέκμος Ἔϊος Παχίου | Ἰσίδωρος Νουμ[ηνίου
Πάριος ἐποίει

Θε]όδεκμος male Rochettus.

---

138. Letronne: mém. de l'acad. tom. XV (1845) 2e. part. p. 128 sqq. R. Rochett. questions. sur l'histoire de l'art. 1846 p. 49 sqq. tab. Brunn. I, p. 472. C. I. IV n. 6854b p. 13 sqq.

139. Clarac. mus. de sculpt. tab. 332 n. 2320. — C. I. 6177. Brunn. I, p. 465. Overb. SQ. 2028. Guil. Fröhner. inscr. gr. mus. Paris. p. 229 n. 128.

140. C. I. III n. 5858. R. Roch. lettre. p. 337. Brunn. I, p. 524. Overb. SQ. 2089.

141.

Mutinae extat statuae thoracatae truncus, cujus pectus Medusae capite ornatum est; in corpore autem:

Ξένω[ν] Ξέ-
νωνο[ς] κα[ὶ
Σωγέ[ν]ης
Σωκρ[άτ]ου
Πάριο[ι] ἐ-
ποίο[υν.

haud genuinam putavit inscriptionem Cavedonius non satis idonea causa addita, ut videtur.

142.

Romae quondam in statua Herculis:

Μηνόδοτος καὶ
Διόδοτος οἱ Βοηθοῦ
Νικομηδεῖς
ἐποίουν.

Quamquam suspicione titulus non caret ob artificum patriam *Nicomediam* — alius autem Diodoti titulus (C. I. III n. 6146) haud dubie Ligorio debetur cf. Brunn. I, p. 501; — *Nicomedis* enim medici nomen, qui Boethi, Diodoti et Menodoti patris, *Carchedonii* aliquod opus dedicavit, in inscriptione 187, quam quidem primus Falconerius († 1686) edidisse videtur: inscr. athlet. in Gronovii thes. tom. VIII p. 2342 sqq.; n. 142 autem Fulvio Ursino († 1600) debemus, quem multa a Ligorio accepisse constat. Haec quaestio autem a me dirimi non potest, qui nesciam, num forte Falconerii titulus jam Ligorii aetate innotuerit.

---

141. L. Stephani. litt. Graec. part. V p. 10 (quam inspicere non licuit). L. Ross. Arch. Anz. 1854 p. 439; 1856 p. 55* (= Arch. Aufss. II p. 682). Cavedoni. Arch. Anz. 1854 p. 469 sq.

142. Winckelm. hist. art. IX, 2 § 10 ex Plinio (ed. 1525) quem Fulv. Ursinus et Bartholom. Aegius adnotationibus impleverant. C. I. 6164. Brunn. I, p. 501. Overb. SQ. 1600. de Boetho Paus. V, 17, 4.

143. cf. 158.

In arboris trunco, qui est ad statuam gladiatoris Borghesiani prope *Antium* reperti, quem asservant nunc in museo Parisino:

Ἀγασίας
Δωσιθέου
Ἐφέσιος
ἐποίει

I. a. Chr. secul.

144.

In arboris trunco juxta viri fere nudi quem Martem dicunt statuam marm. Pentel., quae nunc in museo Parisino asservatur:

Ἡρα]κλεί]δης
Ἀγα[ύ]ου Ἐφέσιος
καὶ Ἁρ μάτιος
ἐποί ουν

v. 2. Ἀγασίου R. Rochett. Clarac. Ἁγνου Overbeck.
v. 3. Ἁγνειος Clarac. Letronn. Ἀπνειος R. Roch. Ἀπ . . . αι? νειος Overbeck. nos Fröhnerum secuti sumus, qui se rectum vidisse diserte affirmavit.

145.

Anno c. 15 p. Chr.

Bovillis in ruderibus repertum anaglyphum, quod interpretantur esse Homeri apotheosim, nunc in museo Londinensi asservatur; sub Jovis sedentis effigie:

Ἀρχέλαος Ἀπολλων[ί]ου
ἐπο[ί]ησε Πριηνεύς.

---

143. Figuram aeri incisàm edidit O. Müller monumm. artis veter. I tab. XLVIII 216. — tit. C. I. 6132. Brunn. I, p. 571. Overb. SQ. 2278 cf. Friederichs. Bausteine n. 681 p. 401 sqq.

144. Aeri incisa figura ap. Comit. de Clarac. tab. 313, 1439. — C. I. 6152. R. Rochett. lettre. p. 165. Clarac. catal. artiff. p. 14. Brunn. I, 572. Overb. histor. artis etc. II p. 313 not. 38. SQ. 2279. Fröhner. inscr. gr. mus. Paris. p. 227 n. 125.

145. C. I. III n. 6131 melius Brunn. I p. 572. Overb. SQ. 2285. cf. A. Kortegarn „de tabula Archelai dissertat." Bonnae 1862. Friederichs. Baust. n. 786 p. 446 sqq. Aeri incisa ap. O. Müller. monumm. art. vet. II, tab. LVIII, 742.

146.

In *Hadriani villa* haud procul a *Tibure* duo centauri reperti sunt, qui nunc Romae in museo Capitolino servantur; quorum in plinthis: **Hadriani aetate.**

'Αριστέας καὶ Παπίας 'Αφροδεισεῖς

147. v. B. n. 11.

Romae in villa Ludovis. viri sedentis statua, cujus in veste prope genu sinistrum: **II p. Chr. seculo.**

Ζήνων
'Αττιν[ᾶ
'Αφροδε[ι
σιεὺς
ἐποίει

147 a. (148?)

Syracusis quondam in statua mulieris toto fere corpore amictae in plintho, si recte audio:

Ζήνων
'Αφροδεισι-
εὺς ἐποίει

148.

Pisauri quondam in veste statuae, cujus pes tantum supererat:

Μενεσθεὺς
Μενεσθέως
'Αφροδισιεὺς
ἐποίει.

149.

Romae in museo Capitolino anaglyphum opus asservatur, in quo armati effigies satis rudi arte expressa est:

---

146. Ambo delineati ap. Foggini. mus. Capit. IV tab. 32. 33. Unius figura ap. Müller. l. c. tab. XLVII, 598. — C. I. 6140. Brunn. I, 573. Overb. SQ. 2286.
147. C. I. 6151. Brunn. I, 574. Overb. SQ. 2288.
147 a. C. I. 5374. R. Roch. lettre. p. 429. Brunn. I p. 574. Ov. SQ. 2289.
148. C. I. 6167. Brunn. I p. 575. Overb. SQ. 2290.
149. C. I. 5923.

A.

— — — — — [πα-
τρὸς ‖ αὐτοῦ Ν[εική-
της Ἡράκλει[ος
προβιβασθεὶς ‖ καὶ
αὐτὸς ἄθλοις τοῖς
ἐν σταδίοις τ[έ]τευ-
χεν, ‖ καὶ πρῶτον
στρεφθεὶς στάδι[ο]ν καὶ
αὐτὸς δὲ δίαυλον ‖
ἠελίου τε δρόμον
μήνης τε σελή-
νης ἆθλα τελέσ[σ]ας ‖
μείζονα θ' Ἡρακλέ-
ους σὺν [τ]ει[μ]ῆς ἐνεγ-
κ]ὼν, ‖ αἶσι τῶν [γ]ονέ-
ων τὸ γένος καὶ πα-
τρίδος τε τύχη
ἔ]παι[ν]ον ἐχ[ούσης ‖
ἐν Ῥώμῃ τῇ κοσμ[ο-
τρ]όφῳ χάριν οἶδε
μεγίστην ‖ ἐν μεγά-
λῃ δόξῃ τ' ἔδραμε[ν
ν]εικήσας Ῥωμα[ίους ‖
ἥ[ν] τε τυχὸν καὶ
σὺν [τ]ειμῇ προφή-
της ‖ ὧν γε προεῖ-
πα θεῶν

B.
vestigia insculpti
hominis
arma-
ti

— — — — —
Νεικήτης
τῷ γένει — —
Εὐτύχης Βειθυνὸς
τεχνείτης ἐποίει.

C.

[Ἵλεως]
εἶ]ς τοὺς
θ]νη[τ]οὺς
γείνετε
θεός.
Ἑρμῆς [ὁ κ]α[ὶ
Εὐσκούπι-
ος φίλος
ἀπο[κατ]έ-
στη]σα καὶ
αὐτὸς σὺν δά]
μα[ρτ]ι Εὐο-
δί[ᾳ], ἣν εὔ-
χομε σώζε-
σθε πάντοτε.

In A »versus sunt volente auctore hexametros facere, quod parum feliciter cessit.«

TITULI ARTIFICUM IN AEGAEI MARIS INSULS ET IN ASIA NATORUM, QUOS ROMANAE DOMINATIONIS AETATE VIXISSE MANIFESTUM EST.

150.

Rhodi:

ὁ δᾶμος ὁ [Ῥοδίω]ν καὶ ἁ βουλὰ
Πόπλιον . . . . . . Ἀ]γέστρατον
Εὐφραντίδ[α Νεοπ]ολείτα[ν] ε[ὐ-
ν[οία]ς ἕνε[κα καὶ πα]ρα μυθίας
τᾶς εἰς τ[εὺς γον]εις αὐτοῦ

Εὐπ[ρ]ε[π]ὴς . . . . . ·/ Σ ἀπὸ Λύκου
ὁ καὶ Ῥόδ[ιος ἐποίησε.

v. 6 **ΕΥΠ.ΕΙΙΗΣ**, unde *Εὐκλείδης* vel *Εὐπείθης* Ross.; sed *Εὐπρεπὴς* melius et lacunae et litteris convenire videtur.

151.

Astypalaeae:

ὁ δᾶμος Ἀστυπαλαιέων ἐτί-
μασε Στρατο[κ]λῆν Καιρογένευς
χρυσέῳ στεφάνῳ, προεδρίᾳ ἐν
τοῖς ἀγῶσι, εἰκόνι χαλκέᾳ ἀνδρα-
γαθίας ἕνεκεν [καὶ] δικαιοσύνας
καὶ τᾶς εἰς τὸ [πλῆθ]ος εὐνοίας.
Ἀνδραγόρας Ἀριστείδα Ῥόδιος ἐποίει.

152. cf. 66.

Alexandriae in basi vel plintho effigiei equi marmorei:

Θέων Ἀντιοχεὺς καὶ
Δημήτριος Δημητρίου
Ῥόδιος ἐποίουν.

---

150. L. Ross. Hellenica p. 107 n. 36. Brunn. hist. artiff. I p. 467. Overb. SQ. 2024.

151. C. I. II n. 2488. Brunn. I p. 467. Overb. SQ. 2022.

152. C. I. III p. 1187a n. 4684e.

153.

Melo in insula in plinthi parte, quam ad Venerem illam celeberrimam, quae nunc in museo Parisino asservatur, pertinere traditum est (cf. hac de re A. de Longpérier apud Friederichs. Bausteine p. 334):

Ἀλέξ?]ανδρος Μηνίδου
Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Μαιάνδρου
ἐποίησεν.

sed diserte hunc titulum ad illam statuam pertinere negavit Guil. Fröhner (descr. musei Parisini Louvre. 1869 p. 176 sq.)

154.

Melo in insula in trunco arboris juxta Mercurii statuam marm. Parii, quae nunc est Berolini in museo (n. 219):

Ἀντιφάνης
Θρασωνίδου
Πάριος ἐποίει.

155.

Meli in basi a theatro septentrionem versus C fere gradus:

ὁ δῆμος τῶν Μαλίων ἐτίμασεν
τὰν Ῥώμαν εἰκόνι χαλκέᾳ
καὶ στεφάνῳ χρυσέῳ
ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐερ-
γεσίας εἰς ἑαυτόν.
Πολυάνθης Σωκράτευς
ἐποίησεν.

Sed adnotandum Pittacis. hunc titulum supplevisse ipsum esse confessum.

156.

»*Therae* olim in monte D. Stephani in eodem lapide, partim in eodem latere partim in diversis plures inscriptiones sunt:

---

153. Aeri incisam edidit figuram Otfr. Müller. monumm. vet. artis. II tab. XXV, 270. — C. I. 2435 b. Brunn. I p. 606. Overb. SQ. 2284 cf. Friederichs. l. c.
154. C. I. II n. 2435. E. Gerhard. Berlins antike Bildwerke p. 75 n. 100. Brunn. I p. 605. Overb. SQ. 2295.
155. Ἐφημ. 3507. Brunn. bulletin 1860 p. 56. Overb. SQ. 2294.
156. C. I. II n. 2466. Brunn. hist. artiff. I p. 608.

a.	b.	c.
Μενόφιλος	*Νικάνωρ*	*Ἀπολλώνιος*
Θεμιστοδάμου	*Μον . . .*	*Ν[ικάνορο]ς (?)*
ὑπογυμνασιαρχῶν	*Δαμοκρίνου*	*Συμεου*
Ἑρμᾷ		*ΛΟΣ*
. . . . ΙΑρης ἐποί[ησε		

157.

Deli quondam in basi:

. . . . Ἀπόλλωνι Λύσιππος Λυσίππου. Ἡράκλειος ἐποίει.

Non Lysippum Heracleum artificem esse recte monuit Letronnius, nam tum scribendum erat *Ἡρακλεώτης*.

158. cf. 143.

Deli quondam

Γάϊον Βιλλιηνὸν Γαΐου υἱὸν πρεσβευτὴν
Ῥωμαίων οἱ ἐν Δήλῳ ἐργαζόμενοι εὐεργεσίας
ἕνεκεν τῆς εἰς ἑαυτοὺς ἀνέθηκαν.
Ἀγασίας Μηνοφίλου Ἐφέσιος ἐποίει
Ἀρίστανδρος Σκόπα Πάριος ἐπεσκεύασεν.

159.

Athenis »ad Olympieum in magna columna marmorea«:

Τὸν μέγιστον Αὐτοκράτορα
Τραϊανὸν Ἀδριανὸν
Ὀλύμπιον
ἡ μητρόπολις τῆς Ἰωνίας
Μιλησίων πόλις
τὸν κτίστην καὶ εὐεργέτην
ἐπιμεληθέντων τῆς ἀναστάσεως
τῶν περὶ Τι. Ἰούλιον Μάκερα γενομένων
ἀρχόντων.
ἀνδριαντοποιὸς Αὖλος Παντουλήϊος Γαΐο[υ
Ἐφέσιος ὁ καὶ Μειλήσιος ἐποίει.

---

157. Villoison. mém. de l'acad. 1809 tom. XLVII p. 296. Letronne annall. d. instit. 1845 p. 275. Brunn. I p. 604 sq.

158. C. I. II 2285 b. Brunn. I p. 571. 605. Overb. SQ. 2277. (duos ultim. versus) cf. L. Stephani. bullet. de l'académ. de St. Pétersbourg. 1849 tom. VI p. 13 not. 19. Franz. elem. p. 235 n. 90.

159. C. I. I 339. — Brunn. I p. 556. Overb. 2280 (duos ultimos versus.)

160.

Athenis »in basi marmorea muro ecclesiae D. Joannis Maguli infixa«:

Αὐτοκράτορα
Ἀδριανὸν Σεβαστὸν
Ὀλύμπιον
Θάσιοι
διὰ πρεσβευτοῦ καὶ
τεχνείτου Ξενοφάντου
τοῦ Χάρητος
litteris minoribb. ἐπὶ ἱερέως Κλ. Ἀττικοῦ.

161.

Ii in domus pariete tabula marmorea minus polita, in qua gallus leviter incisus est:

Βοῦλος ἐποίει CΛ\ΑΠΦΟΥ

eundem Bulum repperit Comes Pasch de Crienen in tabula marmorea epigrammate et XLIV nominibus propriis inscripta, quam ad Homeri sepulcrum pertinere opinatus est: Βοῦλος ἐποίει ΣΜΙΡΝΕΟΥ et Βοῦλος ἐποίει ΜΕΛΙΤΑΣ, ubi Welckerus tertium verbum habuit pro ethnico; quodsi verum est, artificis quidem inscriptio commenticia esse vix potest v. p. 20. — Nostrum titulum Ross. ipse ét repperit et edidit.

162.

Gortyne in Creta insula:

Κόϊντον Καικίλιον Ῥουφεῖνον
τὸν κράτιστον ἀνθύπατον
Κρήτης καὶ Κυρ[ή]νης
Κυντ[ί]λιος Πύῤῥος τὸν φίλον.
Ἀναξιμένης Εὐ[ρ]υστράτο[υ] Μιλήσιος [ἐποίει.

v. 3. margini adscripta sunt ΕΕΞΙΩ̄, quae explicare non possum.

160. C. I. I 336. — duos ultim. versus Brunn. I, 556. Overb. 2279.

161. L. Ross. Reisen auf den Inseln III p. 153 cf. I p. 158. altera Buli inscriptio ap. eundem I p. 157 sqq. cf. R. Rochett. questions p. 99 sq. not. 2. Walz. Zeitschr. f. Alterthw. 1842 p. 1212. Welcker., kleine Schriften III p. 284 sqq.

162. C. I. I n. 2588. — ultimum versum repetierunt Brunn. I p. 606. Overb. SQ. 2283.

163.

Halicarnassi in magna basi:

Τιβερίου Ἰουλίου καὶ Δρούσου
Καίσαρος Ἰουλίου Καίσαρος post 3. ann. p. Chr.
Ἀρχίδαμος Νικομάχου ἐποίησεν.

Athenis tribuit pessime Pittacis ultimo versu tantum edito, qui in errorem duxit Rangabeum.

164.

Cyzici quondam:

Σωσιγένης Εὐκράτους
ἐποίησεν.

165.

In *Aegypto superiore* quondam in plintho cippi, qui nunc est Augustae Taurinorum:

Πρώτυτος τέχνη
ἐργαστηριάρχου.

TITULI ARTIFICUM IN ITALIA REPERTI

1. quorum patria Italia ipsa esse videtur.

166.

Romae in villa Albani in arboris trunco, qui pertinet ad juvenis nudi figuram, quem Polycleti doryphorum imitari nuperrime Conze putavit, cum alii esse eum Orestem interpretati essent: I a. Chr. seculo.

Στέφανος Πασιτέλους
μαθητὴς ἐπόει.

---

163. C. I. II n. 2657. Pittac. l'ancienne Athènes p. 304. Rangab. II p. 754. n. 1108. Brunn. I p. 606. Overb. 2293.

164. Ex ms. Vaticano (n. 5250) edidit Brunn. I p. 607.

165. C. I. III n. 4968. R. Rochett. lettre. p. 394 sq. Brunn. I p. 608. Overb. SQ. 2303.

166. Aeri incisam edid. Kekulé: annali del inst. 1865. tab. D (p. 58 sqq.) die Gruppe des Künstlers Menelaos tab. II, 3. — C. I. 6169. Brunn. I p. 596. Overb. SQ. 2265. cf. O. Jahn. Berichte der sächs. Gesellsch. 1861 p. 100 sq. Friederichs. Baust. p. 112 n. 92. Conze. Beiträge zur Geschichte der griech. Plast. p. 24 sqq.

167.

Romae in villa Ludovisi sub statuis copulatis, quae putantur Orestem et Electram repraesentare, in arboris trunco:

Μενέ-
λαος
Στεφά-
νου
μαθη-
τὴς
ἐποί-
ει.

168.

620-80 a. u. c. *Lanuvii* reperti sunt in Antonini Pii villa duo panisci, qui nunc in museo Londinensi asservantur; in arborum truncis, qui statuis adminiculo sunt:

1.	2.
Μάαρκος	*Μάαρκος*
Κοσσού-	*Κοσσού-*
τιος	*τιος*
Μαάρκου	*Κέρδων*
ἀπελεύ-	*ἐποίει.*
θερος	
Κέρδων	
ἐποίει	

2. quorum patria ignoratur.

169.

Romae quondam in villa Albani in plintho statuae, cujus pes tantum supererat, ad quem etiam pertinebat vas, quod vestis pars texit:

Ἐράτων
ἐποίει.

---

167. Aeri incisa Archaeol. Zeitg. 1853 tab. L, 3. Kekulé, die Gruppe des Künstlers Menelaos tab. I. O. Jahn. Arch. Z. 1854 p. 233 sqq. C. I. 6166. Brunn. I p. 598. Overb. SQ. 2267. cf. Friederichs. Baust. n. 715 p. 427 sqq. Kekulé l. l.

168. Aeri incisae sunt figurae in specimens of ancient sculpture I, 71. — C. I. III, 5155-56. Brunn. I p. 609. Overb. SQ. 2302 A. B.

169. C. I. III, 6145b. Brunn. I p. 610. Overb. SQ. 2306.

170.

Romae in exemplari Veneris Praxiteliae illi similis in rupis parte, ut videtur, quae ad plinthum pertinet:

ἀπὸ τῆς
ἐν Τρῳάδι
Ἀφροδίτης
Μηνόφαντος
ἐποίει.

171. a. 159 p. Chr

Romae in simiae effigie:

Φιδίας καὶ Ἀμμώνιος ἀμφότεροι
Φιδίου ἐποίουν.

in altero latere

Φ — — — — — —
— — — — — *N*
ἀνέθηκεν.

in alio latere basis:

loc]o adsign. a Caelio
Priscilliano Maximo
cur. aed. sacr. [pe]c. pu[b.] ded.
K.] Sept. Quintilio et Prisco
cos.

172.

Romae quondam in villa Albani duae virorum statuae fuere, Hadriani qui tunica succincta genu altero terrae innixi in sustinenda re fere aetate. aliqua laborare videbantur; sub sinistri pedis adminiculo negligenter inscriptum erat:

Φιλουμενὸς ἐποίει.

173 et 173 a.

Romae in museo Capitolino duae protomae asservantur, quarum in altera, quam Phocionem esse immerito quidam crediderunt;

170. Aeri incisam edidit O. Müller. monumm. artis veteris II tab. XXV, 275. — C. I. 6165. Brunn. I p. 610. Overb. SQ. 2301.

171. C. I. III, 6174. Brunn. I p. 610. Overb. SQ. 2304.

172. Welcker. mus. rhen. nov. ser. tom. VI p. 403. C. I. III n. 6175. Brunn. I p. 611. Overb. SQ. 2305.

173. C. I. III, 6150, 49. Brunn. I p. 611. Overb. 2307 A. B.

a.

Ζηνᾶς Ἀλεξάνδρου ἐποίει.

in altera, quam Clodium Albinum vel Macrinum esse interpretati sunt:

b.

Ζηνᾶς β ἐποίει.

β quid alias sibi velit, docuit Franzius in C. I. tom. III p. 1163b. significat enim patris nomen idem esse ac filii (*Ζηνᾶς Ζηνᾶ*), quod in nostrum titulum nullo modo cadere potest, nisi duos artifices, patrem et filium, hic significatos esse censes.

174.

Romae in museo Vaticano sub effigie Victoriae taurum mactantis:

Σωστράτου

174. Utrum opus anaglyphum sit an statua dubitavit ipse qui edidit aeri incisum Fel. Lajard (rech. sur le culte etc. de Vénus Paris. 1837 tab. XI, 1). O. Jahn. Arch. Ztg. VIII, 208.

INSCRIPTIONES QUAE NON AB ARTIFICIBUS IPSIS PROFECTAE POSTERIORE TEMPORE AUT ARCHETYPIS AUT EXEMPLARIBUS SUBJECTAE SUNT.

1. 175

Prope *Romam* basis reperta est, in qua:

Βούπαλος ἐποίει

vixit ol. LX Plin. N. H. XXXVI, 11.

2. 176

Romae quondam in villa Mattei in basi:

. . πος Ἱππάσου Πελοπον . . .

Κάλαμις ἐποίει

Calamis c. ol. 80.

3. 177

Romae in museo Vaticano discoboli statua est ex Myronis illo celeberrimo repetiti, juxta quem arboris truncus, in quo:

Μύρων ἐποίει

3a. 177a

Viennae in basi marmorea, cui olim statua ahenea imposita erat, cujus pedes optime expressi adhuc extant:

Μύρωνος

Brunnius num artifex intelligendus sit dubitavit, immerito, ut mihi quidem videtur.

4. 178

Neo-Paphi haud procul ab ecclesia *Χρυσοπολίτισσα* in aula domus extat tabula marmorea albaque, in qua nitida scriptura, litteris haud magnis:

1. C. I. gr. III 6141. Brunn. hist. artiff. I p. 41. } Brunn. mus. rhen. nov.
2. C. I. gr. III 6854. Brunn. hist. artiff. I p. 127. } ser. VIII p. 236.
3. Beschreib. Roms II, 2 p. 242 n. 10. cf. Brunn. mus. rh. l. l. p. 243.
3a. C. I. III, 6781. R. Roch. lettre p. 365. cf. Brunn. hist. artiff. I p. 146.
4. Bailie fascic. inscr. Gr. III Londini 1849 p. 92 n. CCCXI et Lebas. p. 437 n. 1356 Phaselide titulum repertum esse tradiderunt; verae patriae tribuit, qui vidit Ross. mus. rh. n. s. VII p. 521 sqq. Welckerus ibid. p. 525; nunc in Rossii Arch. Aufss. II p. 629 sqq. ubi vide Keilium p. 632.

'Ἀσπί]δα καὶ Νείκην Παλλὰς χερὶ ΘΙ . . ΑΙ . . . .
Ὅπλ]ων οὐ χρήζω πρὸς Κύπριν ἐρχομένη

Κεκρο]πίδης μ' ἀνέθηκε πάτρης ἄπο πάτρίδ' ἐς ἄλλην
Ζην]όδοτος Παφίοις Φειδιακὴν χάριτα

v. 1. ϑ(εῖς)α [πάρειμι Ross.
ϑ(εῖς' ἐνὶ ἄλλῃ Welckerus, qui epigramma ad Minervam et Venerem scuto et Victoria praeditam spectare sibi persuasit. ϑ(εῖς]α [πατρῴᾳ C. Keil; sed idem legi posse censuit Βαϑμί]δα — — — — — — — — ϑ(εῖσ)α γελῶσαν cf. C. I. n. 2073, 12. 2074, 12.

v. 4. Phidiaca arte hic aliquod opus sculptum significatum esse Welckerus voluit; sed cur non dicta sit de exemplari operis alicujus Phidiae non video.

179 5.

Romae in museo Capitolino anaglyphum Parii marm. servatur, in quo satyrus et tres nymphae ad vetustissimae artis imitationem expressae sunt, supra quas:

Καλλίμαχος ἐποίει

180 6.

Romae quondam in villa Mattei in basi:

Λυσὶς Μιλησία

c. Ol. 100. Δημόκριτος ἐποίει

non Λῦσις cf. A. Meineke del. poët. Anthol. gr. p. 212.

181 7.

Romae quondam in villa Mattei in basi:

Δίων φιλόσοφος Ἐφέσιος
Σϑέννις ἐποίει

---

5. Aeri incisum anaglyphum apud Foggini. Mus. Cap. IV tab. 43 et Winckelm. mon. ined. Vignette S. — Titulum ediderunt Winckelm. histor. artis lib. VIII cap. 1 § 14. R. Rochett. questions. p. 76. Brunn. mus. rh. n. ser. VIII p. 236. hist. artiff. I p. 255.

6. C. I. gr. I n. 725. R. Rochette lettre p. 281. quest. p. 87 (qui distinxit a Democrito Sicyonio) Brunn. mus. rh. n. ser. VIII p. 236. hist. artiff. p. 106. Overb. SQ. 468.

7. Spon. Miscellan. p. 126. Brunn. I p. 391 cf. mus. rhen. n. ser. tom. VIII p. 235.

8. 182

In oppido *Crest* (Departem. de la Drôme) sub protome senis barbati (opus III fere sec. p. Chr. factum):

Εἴβυκος
Πραξιτέλης
ἐποίε[ι

9. 183

Romae quondam in villa Mattei in basi:

Ὑπερίδης ῥήτωρ
[Ζ]ευ[ξ]ιά[δ]ης ἐποίει

de Eubuleo Praxitelis v. [220].

10. 184

Romae quondam in villa Mattei in basi:

Τιμόθεας Ἀθην[αῖος
Πολυκρ[άτης ἐποίει

11. 185

Romae quondam in basi (vel plintho?) statuae:

Σέλευκος βασιλεύς. Λύσιππος ἐποίει.

11 a. 185 a

Florentiae in domo Pittiana Herculis statuae extat Farnesianae illi simillima; in rupe, qua clava nititur:

Λυσίππου ἔργον

12. 186

Albani in villae ruderibus basis reperta est oblonga lapidis Albani vulgaris:

Τεισικράτης ἐποίει.

---

8. Long: mém. présentés par divers sav. à l'acad. des inscr. Paris 1849 (II ser. II vol.) p. 354. Brunn. in addend. ad hist. artiff. vol. I.
9. C. I. 6118. Brunn. hist. artiff. I p. 89.
10. C. I. III, 6117. Brunn. l. l. p. 399.
11. C. I. III, 6018. Brunn. l. l. p. 359.
11 a. Aere incisa figura ap. O. Müller. Denkm. a. K. I t. 38 n. 151. — C. I. III 6163. Brunn. I p. 363.
12. C. I. 6172. Brunn. I p. 410.

187 13.

anteGallien. imp. (253-268 p. Chr.)

Romae in basi eruta in vicinia thermarum Traiani:

Τῷ σωτῆρι Ἀσκληπιῷ σῶστρα καὶ
χαριστήρια Νικομήδης ὁ ἰατρός.
Τὰν παιδὸς καλλίσταν εἰκὼ τάνδε θεοῖο
Παιᾶνος κούρου ματρὸς ἀπ' ἀρτιτόκου
δαιδάλλων μερόπεσσιν ἐμήσαο σεῖο, Βοηθέ,
εὐπαλάμου σοφίης μνᾶμα καὶ ἐσσομένοις.
θῆκε δ' ὁμοῦ νούσων τε κακῶν ζωάγρια Νικο-
μήδης καὶ χειρῶν δεῖγμα παλαιγενέων.

paullo post inscriptum est in eodem lapide alterum epigramma, quod pertinet, ut videtur, ad idem artificium:

Τῷ βασιλεῖ Ἀσκληπιῷ σῶστρα καὶ χαριστή-
ρια Νικομήδης Σμυρναῖος ἰατρός.
Οἷον ἐμαι[ώ]σαντο νέον τόκον Εἰλείθυιαι
ἐκ Φλεγύου κούρης Φοίβῳ ἀκειρεκόμῃ,
τοῖόν τοι Παιὰν Ἀσκληπιὲ σεῖο Βοηθὸς
χειρὸς ἄγαλμ' ἀγαθῆς τεῦξεν ἑαῖς πραπίσιν.
νηῷ δ' ἐν τῷδε ζωάγρια θῆκεν ὁρᾶσθαι
πολλάκι σαῖς βουλαῖς νοῦσον ἀλευάμενος,
σὸς θεράπων, εὐχῆς ὀλίγην δόσιν, οἷα θεοῖσιν
ἄνδρες ἐφημέριοι τῶνδε φέρουσι χάριν.

In anthol. Palat. append.: *Νικομήδους* et *τοῦ αὐτοῦ*; duo autem versus priores omissi sunt (*τῷ — ἰατρός*).

Tituli latini qui ad Graecorum artificia pertinent.

Romae in Quirinali (Monte Cavallo) duo signa colossea juvenum equos domantium, quorum sub altero:

188 189

14.	sub altero: 15.
Opus Phidiae	Opus Praxitelis

»veteres inscriptiones repositas esse« a Sixto quinto pont max. (MDLXXXIX) alio titulo docti sumus. Singula videas apud Friederichs.

---

13. C. I. III 5974. Anthol. Palat. append. 55, 56. ex hac Overb. SQ. 1598, 1599.
14. 15. v. Friederichs.: Bausteine n. 104, 105 p. 125 sq.

16. 190

Romae in Aventino monte Bacchi statua reperta erat, quae iterum evanuit; in hac ipsa ut videtur:

Fecerat Eufranor Bacchum quem Gallus honorat,
fastorum consul carmine, ture, prece.

Gallum eum esse credunt, qui consul fuit a. 298 p. Chr.

17. 191

Romae quondam „ante januam domus Alex. Crescentii juxta D. Marci“: opus Bryaxidis.

„ex lib. mscr. Vatic.“

INDEX NOMINUM, QUAE NUM ARTIFICUM SINT, DUBITARI POTEST.

(Nomina litterarum ordine disposita sunt.)

1. (192)

Ahenis ad conventum Capucinorum:

Ἑστίᾳ καὶ Ἀπόλλωνι καὶ θεοῖς Σεβαστοῖς καὶ τῇ
βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου καὶ τῇ βουλῇ τῶν ἑξα-
κοσίων καὶ τῷ δήμῳ Φιλόξενος Ἀγαθοκλέους
Φλυεὺς ἀνέθηκεν ἐκ τῶν ἰδίων ποιήσαντος
τοῦ πατρὸς Ἀγαθοκλέους τοῦ Φιλοξένου Φλυέως
στρατηγοῦντος ἐπὶ τοὺς ὁπλείτας Τι. Κλαυ-
δίου Θεαγένους Παιανιέως καὶ ἐπιμελητοῦ
τῆς πόλεως (τοῦ δεῖνα) Τρικορυσίου.

Stephanius quidem Agathoclem opus faciundum curavisse censuit, merito, ut videtur.

2. (193)

Venetiae asservatur opus anaglyphum, in quo Hercules cum clava libans dextera in ara, in qua flamma:

Ἀρτεμᾶς Δημητρίου Μειλήσιος

Ἄρτεμος Valentinelli. Boeckhius tribuit Atticae cf. ad C. I. I n. 692.

16. D'Orville: Sicula p. 595 n. 87. R. Rochette lettre p. 309. Brunn. I p. 315 not. 2.
17. Doni. cl. II, 23. Brunn. I p. 385.
1. C. I. gr. I n. 480 cf. Stephani mus. rhen. n. s. tom. IV p. 37.
2. C. I. n. 694. Valentinelli: catalogo dei marmi scolpiti etc. della Marciana. Venet. 1863 p. 121, quem librum inspicere mihi non licuit. Brunn. I, 607. Overb. SQ. 2282.

(194) 3.

Commodi aetate.

In fine tituli honorarii *Athenis* reperti:

'Αττικὸς Εὐδόξου Σφήττιος ἐποίησε

cf. Brunn. I p. 556.

(195) 4.

Athenis in anaglypho sepulcrali supra imaginem feminae Isiacae sacerdotis ornatu indutae:

στήλλην Παρθ[ε]νόπης ἴδιος γαμέτης ἐπόησεν
Δαϊ[κλ]ῆς ἀλόχῳ τοῦτο χαριζόμενος

Daïclem sculptorem fuisse Rossius putavit, mihi res valde incerta videtur.

(196) 5.

a. 57 p. Chr.

Athenis in arce prope Erechtheum:

ἡ ἐ]ξ 'Αρείου πάγου βουλὴ καὶ
ἡ] βουλὴ τῶν ἑξακοσίων
καὶ ὁ δῆμος Τιβέριον Κλα[ύ-
διον Νούϊον Φιλείνου υἱὸν
τὸν ἐπὶ τοὺς ὁπλείτας στρ[α-
τηγὸν τὸ δ' καὶ ἱερέα Δηλίο[υ
'Απόλλωνος διὰ βίου καὶ ἀγωνοθέ-
την τῶν μεγάλων Παναθηναίων
Σεβαστῶν καὶ Καισαρήων Σε-
βαστῶν καὶ ἀρχιερέα 'Αντωνίας
σεβαστῆς φιλοκαίσαρα καὶ
φιλόπατριν ἀρετῆς ἕνεκεν.

litteris minoribus: *ἐπὶ ἱερείας 'Ιουνίας Μεγίστης*
τῆς Ζήν[ωνος θυγατρ]ὸς
'Επάγαθος 'Αριστοδήμου
||||||||||||||||||||||||||||||

v. 15. Epagathus statuarius erat? addi debet, versum 16 (ut v. 15) de industria esse extinctum.

---

3. C. I. I n. 399.

4. Ross. arch. Aufss. II p. 675 ubi vide C. Keilium.

5. 'Εφημ. ἀρχαιολ. n. 3724. cf. Pervanoglu: bull. d. inst. arch. 1860 p. 212. tit. idem in C. I. I 381 v. R. Neubauer. in Hermis IV, 416 sqq.

6. (197)

Romae quondam sub statua mutilata:

Φλ. Ζήνων ἀρχιερεὺς
καὶ διάσημος Ἀφροδισιεύς
ἐποίει

Aphrodisieum artificis nomen esse voluit Franzius C. I. 5899, sed v. Brunn. I, 575.

7. (198)

Calymnae reperta est inscriptio:

Νικίας μ' ἀνέθηκεν Ἀπόλ | λωνι υἱὸς Θρασυμήδεος
ἔργων ὧν ὁ πατὴρ ἠργά | σατο τὴν δεκάτην σοι.

v. 2. *τήνδ' Ἑκάτην* fortasse legendum esse Rossius adnotavit, quod si acceperis, nihil impedit, quo minus Thrasymedem artificem fuisse credas; sed si *δεκάτην* legeris, quod mihi quidem magis placet, *ἔργα ἃ ὁ πατὴρ ἠργάσατο* aptius negotia lucrosa significare videntur.

8. (199)

Chio in insula:

Λ[υ]σανίας Διονύσου
τὸν Διόνυσον κατεσκεύασε v. Brunn. I p. 605.

9. (200)

Ephesi:

Πύρρων Ἑκατοκλέους v. Brunn. I p. 606.

10. (201)

Romae in museo Capitolino in statua Amazonis vulneratae mutilata:

Σωσικλῆ[ς
(N) v. Brunn. I p. 612.

11. (202)

Romae in juvenis statua, quem Ganymedem putant:

Φαίδιμος v. Brunn. I p. 612.

---

7. Ross. inscr. ined. III n. 298. R. Rochett. lettre p. 371, qui etiam Niciam artificem fuisse sine ulla causa contendit. C. Keil. Allg. Litterat.-Ztg. (Halle) 1849 I n. 94 p. 759 sq. Brunn. hist. artiff. I p. 247 not. 1.

8. C. I. gr. III. 6162.
9. C. I. 2987.
10. C. I. 6171.
11. C. I. 6173.

(203) 12.

Locris reperta est parva sacerdotis statua ex aere facta, cujus in basi marmorea:

Φρύνος v. Brunn. I p. 277.

(204) 13.

Romae in museo Vaticano sub anaglypho Mithriaco:

Χρῆστος πατὴρ καὶ Γαῦρος ἐποίησαν.

v. Brunn. I p. 611 sq.

Inscriptiones, quae errore in artis antiquae historiam illatae sunt.

[205] 1.

Athenis in arce prope Erechtheum in eadem basi, cui etiam n. 114 inscriptus est:

Ἀριστονείκης Ἐμμενίδου ἐκ . .

Ἀριστονεί[δα]ς Ἐμμενίδου ἐπ[οίησε Ross. et Rangab. sed cf. praecipue quae Michaelis dixit.

[206] 2.

Argi sub protome, ut videtur:

Ἄτταλος Ἀνδραγάθου (Ἀθηναῖος?)

cur Attalum statuarium (Pausan. II, 19, 3) intelligamus, nulla est causa.

[207] 3.

Deli extare basim inscriptam hoc titulo

Ἡφαιστίων Δημοφίλου Ἀθηναῖος ἐποίει

tradiderunt Welckerus (Kunstblatt 1827 n. 83 p. 330). R. Rochette lettre p. 322. Brunn. I p. 554, Overb. SQ. n. 2247. Qui omnes

---

12. Visconti: mus. PCl. III ad tab. XLIX. p. 245.
13. C. I. gr. n. 6176.

---

1. Ross. Kunstbl. 1840 n. 16. Rangab. I p. 41 n. 50. Stephani mus. rh. n. s. IV p. 31 tab. II, 21. Brunn. I, 465. Michaelis ad Pausan. arcis Athen. descr. ed. Jahn. p. 25.
2. Giorn. di lett. ital. tom. 28 p. 86 (Padova 1811) Dodwell tour through Greece II, 214. Brunn. I, 558.

remittunt lectorem ad Villoison. mém. de l'acad. t. XLVII (1809) p. 297. Hic autem enarravit Deli privato homini ob pietatem et virtutem monumentum erectum esse

ἐπὶ ἱερέως Δημοφίλου τοῦ Πολυκλέους.
Ἡφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος ἐποίει

(= Spon. itin. tom. III p. 89 = Miscellan. IV p. 126), quem titulum vides eundem esse atque illum, quem ex C. I. 2293 edidimus (n. 129a) cujus in fine:

ἐπ(ὶ ἱ)ερέως
Δημοσίου (τ)οῦ Πολυκλ(ε)ίτου
Ἀλωπε(κ)ῆθεν
Ηφαιστίων Μύρωνος Ἀθηναῖος ἐποίει.

4. [208]

Neapoli in museo regio anaglyphum asservatur, quod *Andri* repertum est v. Arch. Ztg. 1869 p. 104, in quo Heracles et Hebe (Relief Borgia: Arch. Ztg. 1862 tab. CLXIII, 3. Kekulé Hebe tab. IV, 1 v. p. 45 n. 2 et 46 not. 1); in hoc autem E. Curtius (Arch. Ztg. 1862 p. 284) sculptorem se inscripsisse voluit:

Κρατέσιπος
ἐποίησε

quod minus placuit E. Petersenio, qui (Arch. Ztg. 1863 p. 32) legit:

Κράτης Ἱέρω[ν
ος τῷ [Ἡρακλεῖ.

quod Benndorf et Schöne apud Kekul. probant, nisi quod v. 1 *ιεροε* et v. 2. *οσι* non *οστ* scriptum esse affirmant.

In exemplari quidem illius anaglyphi gypso facto sculptoris nomen invenire non potui, neque mos fuit illa aetate, ut auctores vel anaglypha nominibus suis ornarent; quamquam litteras quasdam posteriore tempore leviter incisas ego quoque observavi, neque solum in hoc opere.

5. [209]

Athenis prope prytaneum, quod credunt:

Εἴ καί τις προτέρων ἀνδρῶν Ἑρμεῖ ἔρεξεν (?)
ἱερὰ καὶ Νίκῃ τοιάδε δῶρα πρέπει,
ἣν πάρεδρον Βρομίῳ κλεινοῖς ἐν ἀγῶσι τεχνιτῶν
Πρ]αξιτέλης δισσοῖς εἷσαθ' ὑπὸ τριποσίν.

mirificum sane epigramma, quod me non penitus perspicere libere confiteor. Qui edidit, Pervanoglu. bullet. d. inst. 1862 p. 166. Macedonum aetati tribuit opinatus Praxitelem esse summum illum sculptorem; at dedicantis nomen requirimus.

[210] 6.

Athenis in arce Pittacis (descr. de l'ancienne ville d'Athènes p. 389) se r‹ pperisse hunc titulum affirmavit:

ΦΙΛΙΠΠΟΥ
ΕΠΟΙΕΤΟΔΕΤΟ
ΙΤΟΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

quem in suspicionem vocavit Brunn. I p. 558; sed repertus est, quamquam nec tam integer nec artificis nomine ornatus est; manifesto enim eundem edidit Lebas. I p. 21 n. 155:

..ΙΠΟΙ
ΕΠΟΙΕΙ
ΤΟΣ
ΙΣΙΘ

[121] 7.

Athenis in arce basis caerulea, in qua

Ἀριστοφῶν Λυσίνου
Εἰρεσίδης Ἀσκληπιῷ litteris minoribb.:
ς Φιλοκλέους Ξυπεταιόνος

v. 3 statuarii nomen intellexit Stephanius (mus. rh. n. s. IV p. 37/38) cf. Brunn. I p. 402. Sed demoticum *patri* non artifici ipsi appositum in artificum titulis prorsus inusitatum est; huc accedit, quod Ross. (Demen p. 67 n. 70) et Rangabeus (II p. 734 n. 1050) v. 3 ita ediderunt:

ἐ]πὶ [ἱερέ]ως Φιλοκλέους κτέ.

Tituli suspecti et falsi.

[122] 1.

Pittacis (descr. Athen. p. 204) *Athenis* templum Veneris in hortis inter Cynosarges et ecclesiam Panagiae Rodiako situm fuisse contendit, ubi et templi vestigia et inscriptionem ipse repperisset hanc:

Ἀλκαμένης ἐ[ποίησε

hoc fictum videtur propter Paus. I, 19, 2, at talem inscriptionem Athenis fuisse negari fortasse non possit v. ad n. 19; sed in locis, ubi inscriptiones repertae essent, indicandis Pitt. satis negligens fuit.

2. [213]

Athenis:

Ἀντίνωρ Εὐφράνωρος (sic!)
ἐποίησεν τόνδε Ἁρμοδίου
καὶ Ἀριστογείτονος

C. I. II p. 340 »ex schedis Pittaci Atheniensis« cf. Rangab. rev. arch. 1845 (II) p. 422. Brunn. I p. 97 sed v. ad 19 [210, 212, 219].

3. [214]

Cajetae basim fuisse affirmaverunt; in qua

Ἑρμῆς
Διόδοτος
Βοηθοῦ
(. θοῦ)
ἐποι . .

C. I. gr. n. 6146 sed cf. n. 142 et Brunn. I p. 501.

5. [215]

In fragmento statuae Veneris hunc titulum fuisse dixerunt quidam:

Ἐμμοχάρης Πτολεμαίου
Ἀργεῖος ἐποίοι (sic!) C. I. 6147.

sed Ligorio debetur cf. Brunn. I, 420.

6. [216]

Florentiae ara rotunda marm. asservatur, in qua Iphigeniae sacrificium expressum; cujus in inferiore ora:

Κλεομένης ἐποίει

C. I. 6159, sed cf. praecipue Jahn. Arch. Beitr. p. 380 not. 2. quamquam inscriptionem genuinam esse affirmavit Overb. SQ. n. 2225.

---

7. [217]

Lugduni sub Jovis barbati imagine (E. Wolff: annali d. inst. 1841 tab. D);

Ἀπόλλων

C. I. III n. 6139, ubi legitur Ἀπολλών[ιος ἐποίει; sed inscriptionem haud genuinam esse O. Benndorf. tradidit (Arch. Anz. 1865 p. 73*.)

[218] 8.

Athenis Pittacis (descr. de l'anc. ville d'Athènes p. 466) prope Mercurii gymnasium, quod vocat, hunc titulum se repperisse simulavit:

Ἑρμῇ Ἐναγωνίῳ Αὐτοσθενίδης
Αὐτοσθενίδου Ξυπεταιὼν ἀνέθηκεν,
γυμνασιαρχήσας Κεκροπίδι φυλῇ ἐς
Παναθήναια τὰ μεγάλα, στεφανωσά[ντων
αὐτὸν τῶν φυλετῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχο[ντος
Ἀρτέμων με ἐποίησεν.

et in errorem induxit R. Rochettum (lettre. p. 230) et Brunnium (I p. 557), qui quidem caute adnotavit ab uno Pittaci hunc titulum traditum esse. Manifesto autem idem titulus est in C. I. gr. I n. 251, ubi ultimus versus:

ἄρχον]τος . . . . . μων με ἐ[ποί]ησε?

cf. Brunn. I p. 402. Hunc locum, ubi Pittacis revera titulum repperit, etiam Rangab. II p. 742 n. 1071 citavit.

9.

Pittacis (descr. Athen. p. 171) Lysicratis monumentum a Pra-
[219] xitele ornatum esse ex titulo collegit, quem ibi se ipsum repperisse affirmavit:

Πραξιτέλης ἐποίησεν.

Rangabeus (rev. arch. II, 1845 p. 423) titulum illum a Pittac. fictum voluit sed v. ad n. 19 et [212].

10.

Romae quondam in villa Negroni in herma sine capite:

[220] Εὐβουλεὺς
Πραξιτέλους C. I. 6148

Eubuleum filium Praxitelis et sculptorem fuisse quidam voluerunt, quos jam impugnaverunt R. Rochettus (lettre p. 305 sq.) et Brunn. (I p. 394). Is autem, qui illa nomina lapidi inscripsit, significare

voluit, ut opinor, Eubuleum esse opus Praxitelis; sed hoc abhorret ab usu Graecorum et Romanorum, et quam afferre velis inscriptionem

Γανυμήδης
Λεωχάρους
'Αθηναίου eam quoque commenticiam esse tradidit Brunn. (in add. ad artiff. histor. v. I); itaque etiam Eubulei titulum valde suspectum habeo.

Hic addere liceat titulos *lapidariorum* (*λατύπων λατύμων, λαοξόων*) litterarum ordine dispositos, qui quamquam minus inter artifices *nobis* referendi videntur (cf. tamen B, 8) cum totum inscriptionum usum, tum illum morem illustrant, quem p. 22 et 63 memoravimus. Illa enim verba posterioris aetatis opifices etiam eam ob causam nominibus suis adjecisse conjiciam, quia solum *ἐποίησεν* vel *ἐποίει* eo tempore plerumque nihil aliud significavit, quam faciundum curavit (cf. imprimis n. 3).

1.

In sepulcro apud *Cotiaeum*:

Νάνας 'Απολλώνιον τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα καὶ ἑαυτὴν ἔτι ζῶσα ἐτείμησεν καὶ τὰ τέκνα
αὐτῶν 'Απολλώνιος καὶ 'Ασάλιος τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ἐτείμησαν

'Ανδρόμαχος λατύπος

τίς ἂν προσάξει χεῖρα τὴν βαρύφθονον
πολλαῖς ἀώροις περιπέ-
σοιτο συνφοραῖς.

2.

Viginti miliariis a *Cotiaeo* in via Nicaeam versus est monumentum sepulcrale anaglyphis ornatum, in quo:

1. C. I. III p. 1055 n. 3827 v.
2. Figura monum. ap. Fellows, Asia min. p. 126. — Titul. C. I. III n. 3830.

Ἀγα[θ]ῇ τύχῃ· θεοῖς ὁ[σ]ίοις καὶ δ-
ι]καίοις Ἡρόφιλ[ος
Παπᾶ εὐχήν — — —

Ἀσί[λ]α[ς] καὶ Ἀσκ[λη]πᾶ[ς
οἱ Ἀσκληπᾶ λατύπο[ι
Κουρν[ι]α[σπ]ηνοὶ [ἐποίουν

3.

In *Palaestina* ad vicum Gawâghib a Missema in occidentem:

Ἀγαθῇ τύχῃ Γαβ . . . .
ΝΗΣ λαοξό[ο]ς ἐκ [τῶ-
ν ἰδίων ἐπύει (sic!)
τὸ]ν βωμόν

4. cf. 8.

Apud *Cotiaeum*:

Ζῆλας λατύπος
Πρωτέας κ[αὶ] Τατιὰς ἑαυ-
τοῖς ἔτι ζῶντες κ[αὶ] Δόμνα θυ-
γάτηρ αὐτῶν ἐτείμησεν τοὺς ἑ-

τὸν θε-	αυτῆς
όν σου	γονεῖς
μὴ ἀδι-	μνήμης
κήσεις	χάριν

5.

Apud Altentash inter *Cotiaeum* et Aezanos (antiquitus *Bennisoa*?):

a.	b.
Ἥλιος λα-	Τυχικὸ[ν
τύπος	ἀδελφὸν
	ἐτείμησε

---

3. C. I. III, 4552.
4. C. I. III, p. 1056 v. 3827 y.
5. C. I. III add. p. 1089 n. 3857 r.

c.

Δάδας Φιλέ[ρωτος καὶ ἡ δεῖνα] ἑαυτοῖς ἔτι ζῶντε[ς] κ[αὶ Τυχικὸς καὶ Ἀμμία τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ Δημήτριος ἀδελφῷ καὶ Ζωτικὴ καὶ Ἀταλάντῃ τέκνῳ μνήμης χάριν

6.

Istani prope ecclesiae portam:

in coronae fascia:

Αἶνος Εὐσεβ-
ἡς Κλαυδίᾳ
Ἀλεξανδρίδι

infra in clypeo:

τῇ ἑαυ-
το[ῦ] γ[υ-
ναι[κ]ὶ φι-
[λίᾳ]
καὶ ἀσυν-
κρίτῳ

in columna ipsa:

κ[αὶ] Αἴλια Ἀλε-
ξανδρὶς ἡ [θυ-
γάτηρ καὶ Α[ἴ
λιο[ς] Ἰανοάριος
καὶ Κοιντια-
νὸς καὶ Ἀλέ-
ξανδρος οἱ
υἱοῖ τῇ ἑαυ-
τῶν μητρὶ
μνήμης
χάριν

in plintho:

Ἡρυσίων καὶ Ἀσκλή-
πιος λιθουργοὶ ἐποί-
ησαν

omnes versus in columna uno ordine scripti sunt.

7.

In *Isauria* in loco »Tris Maden« in basi juxta pontem:

Λ]ούκιος Ὀρέστου
Ἰσ]αυροπαλαιείτης
λ]ατύπος Ἀρείᾳ εὐχ-
ήν.

---

6. Perrot, Guillaume, Delbet: exploration archéol. de la Bithynie et de la Galatie p. 2·3 n. 110.
7. C. I. III n. 4393.
8. C. I. III p. 1072 n. 3846 z.

8. cf. 4.

Aezanis in sepulcro:

Βωλ[ᾶς] Ἀφφίᾳ συνβίῳ καὶ Φίλιππος καὶ . . .
Ἀπολλ]ώνιος καὶ Βωλᾶς καὶ Παρᾶτος τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς
ἐτείμησαν *Τειμέας Ζήλα ἐποίει*

Πούπλιος λατόμος memoratus in C. I. 4528 b (ad Libanum), *λατόμοι τῆς Αἰγύπτου* C. I p. 1192, 4716 d² (in Aegypto superiore), *ἱεροὶ λαοτόμοι* C. I. p. 1190, 4705 i (in Aegypto media), *τέχνη λιθουργῶν* i. e. collegium lapidariorum Perinthi in diario graeco (quod inspicere non licuit): *ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος* 1854 p. 257 cf. Egger. annali 1868 p. 142 not. 2. 3. collegia opificum demum a Romanis ad Graecos translata videntur cf. Frohberger. de opif. ap. Gr. condicione p. 25 sq.

B.

INSCRIPTIONES QUIBUS ARTIFICUM MENTIO FIT.

Rationes relatae.

1.

Athenis in pinacotheca propylaeis continua tabulae marmoreae repertae sunt, quae ad Erechtheum extruendum et extructum pertinent, in quibus inter ol. 92, 4 et 93, 3.

. . . . [τὸ δό]ρυ ἔχοντα. Δ Φυρόμα-
[χος Κ]ηφισιεὺς τὸν νεανίσκο-
[ν τὸν] παρὰ τὸν θώρακα 𐅄Δ Πραχ-
[σίας] ἐν Μελίτῃ οἰκῶν τὸν
[ἵππο]ν καὶ τὸν ὀπιστοφανῆ τ-
[ὸν πα]ρακρούοντα ΗΔΔ Ἀντιφάν- ἀνακρούοντα Bergk.
[ης ἐκ] Κεραμέων τὸ ἅρμα καὶ τ-
[ὸν νε]ανίσκον καὶ τὼ ἵππω τὼ
[ζευγ]νυμένω ΗΗΔΔΔΔ Φυρόμαχ-
[ος Κη]φισιεὺς τὸν ἄγοντα τὸ-
[ν ἵ]ππον 𐅄Δ. Μυννίων Ἀγρυλῆ-
[σι] οἰκῶν τὸν ἵππον καὶ τὸν
[ἄ]νδρα τὸν ἐπικρούοντα καὶ
[τὴ]ν στήλην ὕστερον προσέθ-
[ηκ]ε ΗΔΔΓ⊢⊢ Σῶκλος Ἀλωπεκῆ-

1. Rangab. I p. 50 n. 57 A. Stephani.: annali d. inst. 1843 p. 321 II A tab. L Bergk. Zeitschr. f. Alterthw. 1845 p. 987. Brunn. I p. 249. Overb. SQ. 860. Quae nuperrime Büchsenschütz v. d. disputavit (Jahrbb. für Phil. ed. Fleckeisen. 1867, I p. 17 sqq.) minus placent v. p. 42 not. 2.

[σι] οἰκῶν τὸν τὸν χαλινὸν ἔ-
[χο]ντα ΓΔ. Φυρόμαχος Κηφισιε-
[ὺς] τὸν ἄνδρα τὸν ἐπὶ τῆς βα-
[κτ]ηρίας εἱστηκότα τὸν παρὰ
[τὸ]ν βωμὸν 𐅄Δ. Ἴασος Κολλυτε-
[ὺς τ]ὴν γυναῖκα ᾗ ἡ παῖς προσ-
[πέπ]τωκε 𐅄ΔΔΔ Κεφάλαιον ἀ-
[γαλ]ματοποϊκοῦ ΧΧΧΗΗΗΔΓ.

singulae figurae LX drachmis stetisse videntur, eae autem, quae hic relatae sunt DCCCCVII drachmis steterunt; cum igitur MMMCCCXV consumptae sint, quaenam MMCCCCVIII dr. emta sint, nescimus: quas si omnes in figuras conficiendas impensas esse putabimus, XL fere figurae evanuerunt.

2.

Ibidem eadem nomina recurrunt in his:

[. . . . . γρ]άφοντα νεαν[ί]σκον
. . . . . . ϑ . δ . . . οτα αὐτῷ
. . . . . . ἐν Κολλυτῷ οἰκῶν
[τὼ ἵππω? κ]αὶ τὴν ἅμαξαν π . . .
. . . . . . οιν 𐅄ΔΔΔ. Ἀγαϑάν-
[ωρ Ἀλωπεκῆσι?] οἰκῶν τὸ γύναι-
[ον τὸ παρὰ (?) τῇ ἁμ]άξῃ καὶ τ-
εκ

Antiphanes, Praxias, Jasus etiam in alio fragmento (Rang. I p. 59 n. 60 Stephani l. l. p. 327 V), sed ad opera sculpta mercedes nimis exiguae pertinere non possunt; de universa re v. Stephani. l. l. p. 294. Juvabit, hic afferre C. I. gr. n. 160 § 3 *τοῦ δὲ λοιποῦ ἔργου ἅπαντος ἐγ κύκλῳ ἔχει ὁ Ἐλευσινιακὸς λίϑος, πρὸς ᾧ τὰ ζῷα* et Rang. n. 57 B v. 89 (= Stephani II B. 39: *μόλυβδος ἐωνήϑη [δύ]ο ταλάντω εἰς πρόσϑεσι[ν τῶ]ν ζῳδίων.*

Figuras, quae aetatem tulerunt, quam miserrime delineatas edidit Rangab. I n. 61—85 cf. Stephani. l. l. p. 310 sqq.

---

2. Rangab. l. l. p. 58 n. 59 A. Stephani l. l. p. 326 III B.

3.

Athenis in arce: ante ol. 94, 2.

ἐ[πὶ τῆς
βουλ]ῆς ἧς Μεγακλ[είδη-
ς Λευ]κονοεὺς π[ρῶτος
ἐγ]ραμμάτευε, Ἀθην[οκλ-
ῆς] Δημο[φ]ῶντος Εὐ[πυρί-
δης τὴν τ]ῆς θεοῦ ἐσ[θῆτα
ἔλαβε παρὰ] Δεισάν[ορος
καὶ τῶν] συ[ν]αρχόν[των

Boeckhius Athenoclem illum caelatorem esse suspicatus est, quem memoravit Athenaeus XI p. 881 E 782 B. *ἡ θεὸς* est Minerva Virgo Phidiae.

4.

Athenis in arce inter rudera Parthenonis: Ol. 95, 3.

C. I. n. 150 § 39 (Staatshsh. II ed. II p. 260):

Τάδε ἐπέτεια παρέδομεν· χρυσίον δ' Ἀριστοκλῆς ὁ ἀπο . . . .
ης ἀπήνεγκε, τὸ ἀπὸ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος, σταθμὸν ⊢ . . . .
ἄγαλμα Minerva Virgo Phidiae.

v. 1. Boeckh. *ὁ ἀπο[φαιδρύντ]ης* (cf. Pausan. V, 14, 5.) quod quidem haud certum: *φαιδρύνται* enim haud raro inveniuntur (v. Guil. Vischer: Schweiz. Mus. III p. 63. C. Keil: Philolog. tom. XXIII (1866) p. 212 sqq.), *ἀποφαιδρύντης* adhuc nobis inauditus.

Index, quo artifices Thebani contineri videntur.

5.

Thebis in ecclesia S. Georgii:

Λύσιππος | | *ρραδίωνος* *[Τετ]ραδίωνος* Keil.
Ὑπατόδωρος Βρεικίδα[ο
Νίκων Σωστρότιος
Ἀριστογίτων Ὁμολωΐχιος

---

3. Rang. I p. 165 n. 113 edidit, restituit Boeckhius Staatshaush. (II ed.) II n. 17 p. 228 sqq.

5. C. I 1578 sed cf. Lebas. p. 103 n. 489. Ulrichs, annali 1848 p. 48 n. 1. Brunn. bullet. d. inst. 1851 p. 133; qui effugit novissumum editorem C. Keilium (tom. suppl. IV p. 559 sqq. n. XXXVII ad Jahrbb. f. Philol. ed. Fleckeisen).

Θειβάδας Θεοζότιος
Γοργίδας Καφισοδώριος
Ἄνδρων Γοργίδαο
Φέτταλος Ἰσμεινῆος
Καφισίας Ἀριστῆος
Ἀντιφάνεις Χαρειπίδαο
Δέξιππος Μνασιστρότιος
Ἀντιγένεις Νικῆος
Τίμων Φιλίππιος
Αἰχλίδας Μολώνιος
Φ]ρ[υ]υνίσκος Σ[ωσ]τρό[τιος

v. 2, 4. vide syll. n. 24 p. 76.
v. 3, 15 *Σωστρότιος* vid. Polyb. IV, 78 (?) (Overb. SQ. 1573).
v. 7. vid. Tatian. c. Graecos 55. (Overb. SQ. 1574).
v. 9. vide syll. n. 25 p. 77.
(v. 13. *Τίμων* v. Brunn. bullet. d. inst. 1860 p. 211.)

Inscriptiones votivae.

6.

Smyrnae tribuit Boeckhius:

Ἀπολλ[ώ]ν[ι]ος Αἰνέου ἀγαλματοποιὸς
ἐπαγγειλάμενος ἀνέθηκεν
ΑΡΗΣΤΟΙ ΔΗΜΟΙ?

[7.

Athenis in arce prope Erechtheum:

Κη]φισόδ[ο]τος Ἀπολήξιδου
Αἰθ]αλίδης τῇ Ἀθηναίᾳ
ἀνέ]θηκε

de Cephisodoto sculptore (Plin. 37, 50 et 87), qui Praxitelis pater fuisse videtur, cogitavit Ross., sed Praxitelis filii se Eresidas esse diserte professi sunt (syll. n. 35 a), quamquam etiam *Κηφισόδοτος Πραξιτέλου Συβρίδης* in Ross. demis p. 96 n. 167 (= Rang. II p. 879 n. 1627) et Boeckh. att. Seeurkund. p. 214.]

---

6. C. I. 3166. Brunn. I p. 607.
[7. Ross. Arch. Aufss. I p. 179; Rangab. II p. 727 n. 1021.]

8.

»Inter rudera antiquioris *Stiridis* prope ecclesiam ruinosam, quae situm aedis Aesculapii videtur occupasse, in tabula marmorea duo circiter pedes alta lataque litteris valde exesis«:

Φίλων λιθουργὸς
Ἀσκλαπιῷ

sequuntur XIX versus recentiore scriptura, qui ad servum quendam liberatum pertinent. *λιθουργὸς* fortasse nihil aliud quam marmorarius, sed Phidias ipse ab Aristotele vocatus est *λιθουργὸς σοφός* Eth. Nicom. VI, 7. et cf. Starck. Arch. Ztg. XXIII, 211 sq.

Tituli sepulcrales.

9.

Juxta moenia urbis *Romae* inter viam Latinam et Appiam:

Ἀφροδίσιος Δημητρίου ὁ καὶ
Ἐπαφρᾶς ἀγαλματοποιὸς ἐγκαυστὴς
καὶ [Ἀ]μ[ί]α? [ἀ]πελε[υ]θέρα καὶ Ἰούλιος
Ἀ[ν]τίοχος

10.

Venetiae anaglyphum extat, in quo

Εὐτυχίδης Ζωΐλου Μιλήσιος

deinde figura stantis juvenis, sub quo

Πραξιτέλους ἤνθουν λαοξόος οὔτι χερείων,
ἐς δ' ἐτέων δισσὰς ἤλυθον ὀγδοάδας·
οὔνομα δ' Εὐτυχίδης ψευδώνυμον, ἀλλά με δαίμων
θῆκεν ἀφαρπάξας ὠκύτατ' εἰς Ἀΐδα.

Atticae titulum tribuit Boeckhius; cf. ad C. I. I n. 692.

11. v. syll. n. 147 et a.

Romae in herma sine capite in aedibus Vaticanis:

---

8. L. Ross. inscr. ined. fasc. I p. 30 n. 73 cf. Ulrichs. Reisen u. Forschungen II p. 122.
9. C. I. III n. 6351.
10. C. I. I, 710 (= anthol. Palat. append. n. 305). Overb. SQ. 2281.
11. C. I. 6233. Brunn. I 574. Overb. SQ. 2287.

θ. Κ.

Πατρὶς ἐμοὶ Ζήνωνι μακαρτάτῃ ἐστ' Ἀφροδισιάς,
πολλὰ δὲ ἄστεα πισ[τὸς] ἐμαῖσι τέχναισι διελθὼν
καὶ τεύξας Ζήνωνι νέῳ προτεθνηκότι παιδὶ
τύμβον καὶ στήλην καὶ εἰκόνας αὐτὸς ἔγλυψα,
ταῖσιν ἐμαῖς παλάμαισιν τεχνασσάμενος κλυτὸν ἔργον.
ἔνθα φίλῃ ἀλόχῳ Κλυ[μέ]νῃ καὶ παιδὶ φίλοισ[ιν
τ]εῦξα τάφον· ζήσας [δὲ ἐ]τῶν κ[εῖ]μαι ἑπτάκι δέκα.
ἐνθάδε [νῦν κε]ίμεσθ' ἅμα οἱ [ψυχὰς ὀ]λέσαντες,
κ[αὶ Κλυμένη] ἄλοχος καὶ [ἐγὼ τρίτος αὐ]τὸς ὀπάρ[χων.

12.

In *Euboea* insula, ubi vetus *Aedepsus* sita fuisse videtur:

ἐνθάδε Σώτηρον ‖ Χαιρωνέα χαλκεο ‖ τ]έχνην
Αἰδηψοῦ δάπε ‖ δον τὸν φίλιον κα[τέχ ‖ ει,
ἀντ' ἰδίας πατρί[δος γ ‖ ὰρ ἐπήνεσε ἐνθά[δε‖ ναί]ειν
ταῖς ἱλαραῖς αἰ ‖ [ἐν ἤθεσι τερπόμενος]

χαλκοτύπους (ut C. I. I n. 837 = Fröhner. inscr. gr. mus. Parisin. p. 231 n. 131 et C. I. III n. 4158) inserere nolui. *λαοτύμους* v. p. 151.

13.

Romae in herma sine capite, quae in villa Cassii Tiburtina reperta in museo Vaticano asservatur (sala delle Muse n. 526):

ΦΘΙΔΙΑC *Φ[ε]ιδίας.*

Inscriptiones neque ad artificia neque ad artifices pertinentes, quibus artifices vel homines ex eorum gentibus exorti inesse videntur.

14.

Athenis in arce:

ΕVΕΥΘΕΡΙ
ΛΥΡΟΝΟΣ

---

12. Ulrichs. mus. rh. n. s. V p. 499 (= Reisen und Forschungen II p. 233 sq. not. 23).
13. C. I. III 6119. Benndorf. et Schöne: das Museum des Later. p. 85. cf. Visconti. mus. PCl. VI tab. XXII a (ed. Mediol.)
14. U. Köhler. bulletin. 1865 p. 138.

ad 70. 15

Samothrace in insula tabula marmorea reperta est, in qua *πρόξενοι γενόμενοι* inscripti sunt: **Romanae dominationis tempore.**

v. 3. *Ἁλικαρνασεῖς·*

v. 5. *Φύλης Ἑρμίου*

ad 108 et 111. 16

Athenis in Piraeeo tabula marmorea reperta est, qua multa nomina civium continentur, quibus subscriptum est:

ἡ βουλὴ

τοὺς ἐπιμελητάς.

B v. 28. *Εὐβουλίδης Εὐχειρος Κρωπίδης.*

A v. 14. *Μάαρκος*, huic autem soli inter LXX fere cives nec patris nomen nec demoticum appositum est, quod ex eo factum credo, quia eodem patre et demo ortus erat ac praecedens: *Ἀρίβαζος Σελεύκου Πειραιεύς; Μάαρκος Πειραιεύς* autem in n. 111. Ex duplice a in Maarco Brunnius titulum inter 620 et 80. a. u. c. scriptum putavit; sed etiam postea ille usus obtinuit cf. C. I. lat. I.

ad 110. 17

1) *Athenis* asservatur in stoa Hadriana magna columna quadrata marmoris Hymettii, in qua multi cives (*A* 45 vv. *B* 17 vv) enumerantur: **II sec. a. Chr. exeunte vel I ineunte.**

A v. 21. *Ἀρχίας Ἀπολλωνίου Μαραθώνιος*

2) *ibidem* ad portam Itoniam quam credunt tabula marmorea reperta est civium nomina continens, qui turrim aliquam dedicaverant: **Ol. 128—140.**

v. 11. *Ἀρχίας Ἀ[πολλωνίου Μαραθώνιος?*

ad n. 136. 18

Lindi in magna basi quadrata:

---

15. Alex. Conze: Reise auf den Inseln des thrakischen Meeres p. 68.
16. Ἐφημ. ἀρχ. 1860 n. 3760 cf. Brunn. bullet. 1860 p. 212.
17. 1. L. Ross, Demen n. 14 p. 44.
 2. P. Pervanoglu Philolog. tom. XXV (1867) p. 338.
18. L. Ross. mus. rhen. n. ser. IV p. 190 n. 21 (= Arch. Aufss. II p. 610). Bergk. indices lectionum Marburg. sem. aest. 1846, quem libellum inspicere non licuit, sed v. Ross. arch. Aufss. II p. 299. C. F. Hermann: Abhandl. u. Beiträge zur klass. Litteratur p. 336. Overb. SQ. 2037.

[Λίνδιοι ἐτίμασαν]
Ἀθανόδωρον Ἀγη[σ]άνδ[ρου
καθ' ὑοθεσίαν δὲ Διονυσίου
ἐπαίνῳ χρυσ[έ]ῳ στεφάνῳ
καὶ εἰκόνι χαλκέᾳ·
δεδώκαντι δὲ αὐτῷ καὶ ἀναγόρευσιν
τᾶνδε τᾶν τιμᾶν εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον
καὶ προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι
καὶ σίτησιν ἐν ἱεροθυτείῳ καὶ στεφαναφορίαν
ἐν ταῖς παναγύρεσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν
αἷς ἄγοντι Λίνδιοι
εὐσεβείας ἕνεκα τᾶς ποτὶ τοὺς θεοὺς
καὶ ἀρετᾶς καὶ εὐνοίας καὶ φιλοδοξίας
ἂν ἔχων διατελεῖ εἰς τὸ πλῆθος τὸ Λινδίων
καὶ εἰς τὸν σύμπαντα δᾶμον.

Num *hic* Athanodorus Agesandri ex Laocoontis sculptoribus celeberrimis fuerit, dijudicari nunc quidem non potest: itaque hic titulus ad illorum aetatem definiendam adhuc nihil valet.

INSCRIPTIONES ARTIFICUM QUAS VETERES SCRIPTORES TRADIDERUNT.

1.

Plinius N. H. XXXVI, 12:

Bupalus et *Athenis* complura — in finitimis (Chio) insulis simulacra — fecere, sicut in Delo, quibus subjecerunt carmen, non vitibus tantum censeri Chion, sed et operibus Archermi filiorum.

2.

Pausanias VI, 19, 8:

*ὁ δὲ τρίτος τῶν θησαυρῶν καὶ ὁ τέταρτος ἀνάθημά ἐστιν Ἐπιδαμνίων *** μὲν πόλον ἀνεχόμενον ὑπὸ Ἄτλαντος, ἔχει δὲ Ἡρακλέα καὶ δένδρον τὸ παρὰ Ἑσπερίσι, τὴν μηλέαν, καὶ περιειλιγμένον τῇ μηλέᾳ τὸν δράκοντα, κέδρου μὲν καὶ ταῦτα Θεοκλέους δὲ ἔργα τοῦ* (*καὶ?* v. p. 33) *Ἡγύλου· ποιῆσαι δὲ αὐτὸν ὁμοῦ τῷ παιδί φησι τὰ ἐπὶ τοῦ πόλου γράμματα.*

3.

Pausan. VI, 10, 5:

τὴν δὲ εἰκόνα Θεοπόμπου μὲν τοῦ παλαίσαντος τὸν ποιήσαντα οὐκ ἴσμεν· τὰς δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ πάππου φησὶ τὸ ἐπίγραμμα Εὐτελίδα τε εἶναι καὶ Χρυσοθέμιδος Ἀργείων· οὐ μὴν παρ' ὅτῳ γε ἐδιδάχθησαν δεδήλωκεν· ἔχει γὰρ δὴ οὕτως·

Εὐτελίδας καὶ Χρυσόθεμις τάδε ἔργα τέλεσσαν
Ἀργεῖοι, τέχναν εἰδότες ἐκ προτέρων.

v. 2. Schubart. in praefat. p. XXIV: »*ἐκ πατέρων* malim; idem sibi placere indicavit mihi Bergk.«

4. cf. syll. n. 9.

Pausan. I, 26, 4:

Ἔνδοιος —— *τούτου καθήμενόν ἐστιν Ἀθηνᾶς ἄγαλμα, ἐπίγραμμα ἔχον ὡς Καλλίας μὲν ἀναθείη, ποιήσειε δὲ Ἔνδοιος.* (cf. 6)

---

ad 1. Benndorf. quidem illud carmen seriore tempore fictum esse censuit (epigr. quae artem spectant p. 31 not. 2).

ad 3. *φησὶ τὸ ἐπίγραμμα*, idem X, 36, 9: attamen Schubartius Pausaniae editor ita dixisse unquam Pausaniam negavit (Jahrbb. f. Philol. tom. XCVII p. 160).

5.

Pausan. V, 27, 8:

— *κηρυκεῖον Ἑρμῆς ἔχων· ἐπίγραμμα δὲ ἐπ' αὐτῷ Γλαυκίαν ἀναθεῖναι γένος Ῥηγῖνον, ποιῆσαι δὲ Κάλλωνα Ἠλεῖον.* (cf. 6)

6.

Anthol. Palat. VI, 139:

Ἀνακρέοντος·

Πραξαγόρας τάδε δῶρα θεοῖς ἀνέθηκε Λυκαίου
υἱός· ἐποίησεν δ' ἔργον Ἀναξαγόρας.

7.

Pausan. VIII, 42, 9:

Ὀνάτα — ποιήματα (Γέλωνος ἀναθήματα) καὶ ἐπιγράμματα ἐν Ὀλυμπίᾳ, τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ ἀναθήματός ἐστιν αὐτῶν κτλ. τὸ δὲ ἕτερον λέγει τῶν ἐπιγραμμάτων·

Υἱὸς μέν γε Μίκωνος Ὀνάτας ἐξετέλεσσεν
νάσῳ ἐν Αἰγίνῃ δώματα ναιετάων.

7a.

Pausan. V, 25, 12:

Θάσιοι —— ἀνέθεσαν Ἡρακλέα ἐς Ὀλυμπίαν, τὸ βάθρον χαλκοῦν ὁμοίως τῷ ἀγάλματι ——

§ 13. *τῷ δὲ ἀναθήματι τῷ ἐς Ὀλυμπίαν Θασίων ἔπεστιν ἐλεγεῖον·*

Υἱὸς μέν γε Μίκωνος Ὀνάτας ἐξετέλεσσεν
αὐτὸς ἐν Αἰγίνῃ δώματα ναιετάων.

7b.

Pausan. V, 25

§ 8. *ἔστι δὲ καὶ ἀναθήματα ἐν κοινῷ τοῦ Ἀχαιῶν ἔθνους, ὅσοι προκαλεσαμένου τοῦ Ἕκτορος ἐς μονομαχίαν ἄνδρα Ἕλληνα τὸν κλῆρον ἐπὶ τῷ ἀγῶνι ὑπέμειναν ——*

10. *ὁ δὲ ἀγαλματοποιὸς ὅστις ἦν ἐπὶ τοῦ Ἰδομενέως γέγραπται τῇ ἀσπίδι·*

Πολλὰ μὲν ἄλλα σοφοῦ ποιήματα καὶ τόδ' Ὀνάτα
ἔργον, ὃν Αἰγίνῃ γείνατο παῖδα Μίκων.

---

ad 6. Bergk. (Anacreont. carm. reliq. p. 276) hos versus ab Anacreonte abjudicavit, quod certe idonea causa caret.

7c.

Pausan. V, 27, 8:

Ὁ Ἑρμῆς ὁ τὸν κριὸν φέρων ——— ὑπὸ Ἀρκάδων ἐκ Φενεοῦ δέδοται τῷ θεῷ. Ὀνάταν δὲ τὸν Αἰγινήτην, σὺν δὲ αὐτῷ Καλλιτέλην ἐργάσασθαι λέγει τὸ ἐπίγραμμα.

8.

Diog. Laërt. IV, 45: Ἀρκεσίλαοι ——— ἕτερος ἀγαλματοποιὸς εἰς ὃν καὶ Σιμωνίδης ἐποίησεν ἐπίγραμμα·

Ἀρτέμιδος τόδ' ἄγαλμα, διηκόσιαι γὰρ ὁ μισθὸς
δραχμαὶ ταὶ Πάριαι, τῶν ἐπίσημα τράγος.
ἀσκητὸς δ' ἐποίησεν Ἀθηναίης παλάμῃσιν
ἄξιος Ἀρκεσίλας υἱὸς Ἀριστοδίκου.

9.

Pausan. V, 23, 7:

— βάθρον πεποίηται χαλκοῦν καὶ ἐπ' αὐτῷ Ζεύς· τοῦτον ὀκτὼ μάλιστα εἶναι ποδῶν καὶ δέκα εἰκάζομεν· οἵτινες δὲ αὐτὸν ἔδοσαν τῷ θεῷ καὶ ὧντινών ἐστιν ἔργον, ἐλεγεῖον γεγραμμένον σημαίνει·

Κλειτόριοι τόδ' ἄγαλμα θεῷ δεκάταν ἀνέθηκαν
πολλᾶν ἐκ πολίων χερσὶ βιασάμενοι.
καὶ** μετρεῖτ' Ἀρίστων ἠδὲ Τελέστας
αὐτοκασίγνητοι καλὰ Λάκωνες ἔθεν.

v. 3. οἱ δ' ἔργον τελέσαντες Kayser., quae medela Schubartio (praefat. p. XXII) merito violentior videtur.

v. 4. χἄμε Λάκωνες ἔσαν Dindorf. probante Schubartio (praef. l. c.)

10.

Pausan. VI, 20, 14:

τὸ μὲν δὴ ἐξ ἀρχῆς Κλεοίτας ἐστὶν ἄφεσιν μηχανησάμενος καὶ φρονῆσαί γε ἐπὶ τῷ εὑρήματι, ὡς καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ ἀνδριάντι τῷ Ἀθήνῃσιν ἐπιγράψαι (cf. I, 24, 3)

ὃς τὴν ἱππάφεσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ εὕρατο πρῶτος
τεῦξέ με Κλειοίτας υἱὸς Ἀριστοκλέους.

11.

Cicero in C. Verrem act. II or. IV cap. 43 § 93:

Agrigento nonne —— signum Apollinis pulcherrimum, cujus in femore litteris minutis argenteis nomen *Myronis* erat inscriptum, ex Aesculapii religiosissimo fano sustulisti?

12.

Pausan. V, 10, 2:

Φειδίαν δὲ τὸν ἐργασάμενον τὸ ἄγαλμα (Jovis Olympii) *εἶναι καὶ ἐπίγραμμά ἐστιν ἐς μαρτυρίαν ὑπὸ τοῦ Διὸς γεγραμμένον τοῖς ποσί*

Φειδίας Χαρμίδου υἱὸς Ἀθηναῖος μ' ἐποίησε.

12a.

Lucian. imagg. 4.

Λυκῖνος. ——— *τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τί μάλιστα ἐπῄνεσας; Πολύστρατος. τί δ' ἄλλο ἢ τὴν Λημνίαν, ᾗ καὶ ἐπιγράψαι τοὔνομα Φειδίας ἠξίωσε; καὶ νὴ Δία τὴν Ἀμαζόνα τὴν ἐπερειδομένην τῷ δορατίῳ.*

12b.

Procop. de bello Goth. IV, 21:

[Romae in foro Pacis] *βοῦς χαλκοῦς ἕστηκε, Φειδίου, οἶμαι, τοῦ Ἀθηναίου ἢ Λυσίππου ἔργον. ἀγάλματα γὰρ ἐν χώρῳ τούτῳ πολλὰ τούτοιν δὴ τοῖν ἀνδροῖν ποιήματά εἰσιν. οὗ δὴ καὶ Φειδίου ἔργον ἕτερον, τοῦτο γὰρ λέγει τὰ ἐν τῷ ἀγάλματι γράμματα.*

[13.

Anthol. Palat. IX, 743: *Θεοδωρίδα·* (II a. Chr. sec.)

Θεσσαλαὶ αἱ βόες αἵδε· παρὰ προθύροισι δ' Ἀθάνας
ἑστᾶσιν, καλὸν δῶρον, Ἰθωνιάδος·
πᾶσαι χάλκειαι δυοκαίδεκα Φράδμονος ἔργον,
καὶ πᾶσαι γυμνῶν σκῦλον ἀπ' Ἰλλυρίων.

Benndorf. l. l. p. 41 »epigramma si eum Phradmonem dicit, quem Plinius sub ol. 90 ponit, demonstrativum est, sin alium nobis ignotum Phradmonen, vera inscriptio esse potuit.«]

14. cf. syll. n. 17.

Anthol. Palat. XIII, 13.

Τόνδε Πυρῆς ἀνέθηκε Πολυμνήστου φίλος υἱὸς
εὐξάμενος δεκάτην Παλλάδι Τριτογενεῖ.
Κυδωνιάτας Κρησίλας εἰργάξατο

v. 3. *Κρησίλας* Meinek. delect. poët. anthol. p. 239. vulgo *Κρισίας*.

15.

Zenob. V, 82 (paroem. gr. ed. Leutsch I p. 153):

Ῥαμνουσία Νέμεσις· ἐν Ῥαμνοῦντι Νεμέσεως ἵδρυται ἄγαλμα δεκάπηχυ, ὁλόλιθον ἔργον Φειδίου, ἔχει δὲ ἐν τῇ χειρὶ μηλέας κλάδον· ἐξ οὗ φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος πτύχιόν τι μικρὸν ἐξηρτῆσθαι τὴν ἐπιγραφὴν ἔχον· Ἀγοράκριτος Πάριος ἐποίησεν

Ἀγορακρίτου Παρίου Js. Tzetzes epist. 11, quam ex cod. Paris. 2565 edidit Bernhardy. in Suidae tom. II v. *Λυκόφρων* p. 642 sq.

cf. Suid. et Phot. v. *Ῥαμνουσία Νέμεσις*.

16.

Pausan. II, 27, 2: (Epidauri)

τοῦ δὲ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπίου Διὸς ἥμισυ ἀποδεῖ, πεποίηται δὲ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ· μηνύει δὲ ἐπίγραμμα τὸν εἰργασμένον εἶναι Θρασυμήδην Ἀριγνώτου Πάριον.

17.

Eustath. ad Il. p. 1353, 8:

Ἑρμῆς τετρακέφαλος. ἐν Κεραμεικῷ, Τελεσαρχίδου ἔργον, ᾧ ἐπεγέγραπτο·

Ἑρμῆ τετρακάρηνε, καλὸν Τελεσαρχίδου ἔργον,
πάνθ' ὁρᾷς.

18.

Pausan. VI, 3, 1:

Χαιρέᾳ δὲ Σικυωνίῳ πύκτῃ παιδὶ ἐπίγραμμά ἐστιν, ὡς νικήσειεν ἡλικίαν νέος καὶ ὡς πατρὸς εἴη Χαιρήμονος. γέγραπται δὲ καὶ ὁ τὸν ἀνδριάντα εἰργασμένος Ἀστερίων Αἰσχύλου.

19.

Pausan. VII, 23, 7: (Aegii in Achaiae oppido)

. . . ἀγάλματα Ὑγιείας καὶ Ἀσκληπιοῦ· ἰαμβεῖον δὲ ἐπὶ τῷ βάθρῳ τὸν Μεσσήνιον Δαμοφῶντα εἶναι τὸν εἰργασμένον φησίν.

20.

Pausan. I, 2, 4:

—— *ναός ἐστι Δήμητρος, ἀγάλματα δὲ αὐτή τε καὶ ἡ παῖς καὶ δᾷδα ἔχων Ἴακχος· γέγραπται δὲ ἐπὶ τῷ τοίχῳ γράμμασιν Ἀττικοῖς ἔργα εἶναι Πραξιτέλους.*

γράμματα Ἀττικὰ ἀρχαῖα (ante ol. 94, 2) cf. J. Franz. elem. epigr. p. 26. Boeckh. ad n. 25. C. I.

[21.

[Plut.] vita X or. Isocr. 27:

ἀνάκειται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐν Ἐλευσῖνι εἰκὼν χαλκῆ ἔμπροσθεν τοῦ προστῴου ὑπὸ Τιμοθέου τοῦ Κόνωνος, καὶ ἐπιγέγραπται·

Τιμόθεος φιλίας τε χάριν, ξενίην τε προτιμῶν
Ἰσοκράτους εἰκὼ τήνδ' ἀνέθηκε θεαῖς.
Λεωχάρους ἔργον

ita Leochares ipse certe non scripsit (cf. syll. n. 31), sed hic dicendi modus debetur scriptori, qui fortasse non ex inscriptione sed ex suo artificis nomen addidit.]

22.

Diog. Laërt. III, 25:

——————— *Μιθραδάτης ὁ Πέρσης ἀνδριάντα Πλάτωνος ἀνέθετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ ἐπέγραφε· Μιθραδάτης ὁ Ῥοδοβάτου Πέρσης Μούσαις εἰκόνα ἀνέθετο Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε.*

23.

Martial. IX, 44 (ed. Schneidew.)

Alciden modo Vindicis rogabam
esset cujus opus laborque felix.
risit-nam solet hoc-levique nutu,
Graece numquid, ait, poeta nescis?
inscripta est basis indicatque nomen.
Λυσίππου lego, Phidiae putavi.

[24.

Constantin. Porphyrog. de admin. imp. 21:

ἐλθὼν δὲ τῇ Ῥόδῳ καθεῖλε τὸν κολοσσὸν τὸν ἐν αὐτῷ ἱστάμενον· ἄγαλμα δὲ ἦν Ἡλίου χαλκοῦν κεχρυσωμένον ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν ἔχων ὕψος πήχεις π' καὶ πλάτος ἀναλόγως τοῦ ὕψους, καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐπίγραμμα τὸ πρὸς τὴν βάσιν τῶν ποδῶν γεγραμμένον·

τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης (immo *Χάρης*) *ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.*

hos »versus frigidissimos« (Benndorf. l. l. p. 12; sunt enim in Anthol. Plan. IV, 82 *Σιμωνίδου!*) statuae subscriptos fuisse non facile credes; neque Strabo (XIV p. 652) qui vidit eversum colossum, memoravit; dicit enim haec: *ὁ—τοῦ Ἡλίου κολοσσὸς, ὅν φησιν ὁ ποιήσας τὸ ἰαμβεῖον ὅτι*

ἑπτάκις δέκα
Χάρης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

meminerimus autem ejusdem Strabonis verborum (VIII, p. 354) *ἀνέγραψαν δέ τινες τὰ μέτρα τοῦ ξοάνου* (Jovis Olympii a Phidia creati) *καὶ Καλλίμαχος ἐν ἰάμβῳ τινὶ ἐξεῖπε* (cf. Pausan. V, 11, 9): ita series fortasse iamborum extabat, qua maximarum statuarum metra continebantur (de talibus seriebus v. Benndorf. l. l. p. 26 sqq.)

25.

Anthol. Plan. IV, 239: *Ἀπολλωνίδου·* (sub Augusto et Tiberio imperat.):

Ἄνθετ' Ἀναξαγόρης με, τὸν οὐκ ἐπὶ ποσσὶ Πρίηπον
ἐν χθονὶ δ' ἀμφοτέρῳ γούνατι κεκλιμένον.
τεῦξε δὲ Φυλόμαχος (l. *Φυρ*)*· Χαρίτων δέ μοι ἀγχόθι καλὴν*
ἀθρήσας, δίζευ μηκέτι πῶς ἔπεσον.

26.

Anthol. Pal. VI, 337: *Θεοκρίτου·*

Ἦλθε καὶ ἐς Μίλατον ὁ τοῦ Παιήονος υἱὸς
ἰητῆρι νοσῶν ἀνδρὶ συνοισόμενος
Νικίᾳ, ὅς μιν ἐπ' ἆμαρ ἀεὶ θυέεσσιν ἱκνεῖται
καὶ τόδ' ἀπ' εὐώδους γλύψατ' ἄγαλμα κέδρου
Ἠετίωνι χάριν γλαφυρᾶς χερὸς ἄκρον ὑποστὰς
μισθόν· ὁ δ' εἰς ἔργον πᾶσαν ἀφῆκε τέχναν.

Benndorf. l. l. p. 42.

[27.

Plin. n. h. XXXVI p. 34:

Zethus et Amphion ac Dirce et taurus vinculumque ex eodem lapide a Rhodo advecta opera *Apollonii* et *Taurisci.* parentum hi

certamen de se fecere, Menecraten videri professi, sed esse naturalem Artemidorum.

Haec ex inscriptione operis fluxisse, voluerunt nonnulli vv. dd. (Petersen: Einleitung in das Studium der Archaeol. übers. v. Friederichsen p. 108; Brieger: de fontibb. Plin. librr. XXXIII-XXXVI p. 71) recte fortasse, quamquam etiam ex litteris scriptis hausta esse possunt. Quod vero quidam graecum *καθ' ὑοθεσίαν* a Plinio hoc loco in latinum versum esse conjecerunt, minus apte verti non potuit.]

[28.

Procop. de bello Goth. IV, 22

(agit de Agamemnonis navi, quae Geraesti in Euboeae oppido ostendebatur):

ἃ δὴ γράμματα ἐν πλοίῳ τούτῳ ἢ τηνικάδε ἢ ὕστερον ξυσθέντα δηλοῖ ἐν ἑξαμέτρῳ, ὧν τὰ μὲν πλεῖστα ἐξίτηλα χρόνῳ τῷ μακρῷ γέγονε, τὰ δὲ πρῶτα καὶ ἐς τόδε διαφαίνεται λέγοντα ὧδε·

Νῆα μέλαιναν ἱδρύσατο τῇδ' Ἀγαμέμνων
Ἑλλήνων στρατιῆς σῆμα πλοϊζομένων

καὶ ἐν ἀρχῇ ἔχει·

Τύννιχος ἐποίει Ἀρτέμιδι Βολοσίᾳ.

sed recte Brunnius (hist. artiff. I p. 608) monuit, Tynnichum dedicasse videri navem.]

APPENDIX TITULORUM ARTIFICUM ROMANORUM.

1.

Romae in museo Kircheriano inscriptum collo protomae aeneae Medusae, quae ubi reperta sit ignoratur inter 436-560 a. u.

C. Ovius Oufentina fecit

2.

Romae in museo Kircheriano inscriptum femori statuae Jovis pallio amicti aeneae, quae videtur *Orvieti* effossa paullo post 514-16 a. u.

C. Pomponi Quirina opos

3.

Perusiae effigies juvenis sedentis plastica extat, cujus in plintho VII sec. a. u.

C. Rufius S. finxit

in S cognomen liberti (Mommsen).

4.

Romae quondam apud Verospos in plintho Aesculapii mediocriter éfficti

Assalectus

5.

Florentiae in musae statua, quae fortasse IV p. Chr. sec. facta est

Opus Atticianis Afrodisienis

5 a.

Ibidem juxta statuam consularem in scrinio

Atticia . . .

---

1. Ritschl. mon. tab. I Cc. C. I. L. I n. 51.
2. Ritschl. l. l. tab. I Bb. C. I. L. I n. 52.
3. Ritschl. l. l. praefat. p. 66, 106. Reifferscheid. annal. 1867 tab. H. C. I. L. I n. 1394 cf. p. 563.
4. Winckelm. hist. art. VIII, 4, 5. Brunn. hist. artiff. I, 612.
5. Brunn. l. l. p. 575. aeri incis. in mus. Flor. tom. I tab. XVIII.

5 a. Brunn. l. l. aeri incis. l. l. tab. LXXXVIII.

6.

Romae in museo Vaticano cippus asservatur, in quo diadumeni effigies sculpta est, cui adscriptum

Diadumeni

6 a.

Parisiis in museo opus anaglyphum marmoris Pentelici *Augusta Taurinorum* sublatum extat, quo Thetis Jovi supplicans et Juno vel Proserpina et Venus Adonidem a Jove postulantes expressae sunt; sellae autem, cui insidet Juppiter, inscriptum

Diadumeni

7.

Romae in museo Vaticano Mercurii statua est, cujus in plintho

Ingenui

8.

Romae in museo Vaticano nux pinea aere facta asservatur, quae Hadriani mausoleo quondam imposita erat; cujus in margine inferiore

P. Cincius P. L. Salvius fecit

9.

Florentiae in museo sarcophagus asservatur anaglypho ornatus, quo nuptiae expressae sunt; in latere averso leviter incisus est

Nonianus
Romulus

10.

Painswick in latumiis in loco dicta *Custom Scrubs* a. 1799 anaglyphum repertum est, supra quod in fastigio

---

6. Mus. PCl. VII tab. B., ubi quidem titulus non est. — Brunn. p. 613.
6 a. Maffei mus. Veron. p. 211, .1. Overb. Galler. tab. XVI., 12. Brunn. p. 613 idem in Ber. d. Münch. Acad. 1868 p. 86 sqq. Friederichs. Baust. p. 452 n. 738.
7. Mus. PCl. III tab. XLI. — Brunn. hist. artiff. I p. 613.
8. Mus. PCl. VII, tab. XLIII. — Winckelm. hist. art. VII, 2, 18. Brunn. p. 610.
9. Guattani monum. ined. tom. I (1784) p. LVII. Brunn. I p. 613.
10. Lysons rel. brit. Rom. II tab. XVIII fig. 5. 7.

Deo Romulo   Vettinus
donavit
Juventinus
fecit

vir armatus, paludatus,
d. hastam s. scutum tenens;
ad latus laevum gladius
pendet; juxta ad d. arula,
in qua cornucopiae.

11.

Romae in museo Capitolino in plintho statuae venatoris, qui leporem captum manu sublata tenet

Polytimus lib.

12.

Capreis in villae ruderibus viri togati pars superior reperta est, cujus in basi, ut videtur

Julius
Salius
fecit

13.

In oppido Transylvano, quod *Nagy Osztro* nunc dicitur, basis reperta est cum titulo

Claudius Saturninus fecit.

Dubios (T. Grae. Trophimum, Q. Lollium Alcamenem, Novium Blesamum) et suspectos (Cassiam Priscillam et Titium) nominatos esse satis sit v. Brunn. p. 613 sqq. Dubiis addi potest Ti. Paregorius, quem Wieseler. in Ulpiae Eutychiae sarcophago (mus. Berol. n. 579 Arch. Ztg. 1843 tab. VI) legere sibi visus est in Arch. Ztg. 1853 p. 48.

---

11. Mus. Capit. III tab. LX. — Brunn. I p. 614.
12. Klügmann. bullet. 1867 p. 133.
13. Fr. Kenner. arch. Anz. XXIII p. 28*.

DE MARMORARIIS, LAPIDARIIS, AERARIIS BREVITER EXPONITUR.

Veterum artificum provincias non tam arcte esse circumscriptas quam nostrum satis constat: ita qui Erechtheum signis marmoreis ornaverunt Antiphanes, Praxias, Jasus ab operibus minoris dignitatis efficiendis non abstinuerunt (v. B. 2 p. 156), et Luciani quidem avunculus non solum *ἑρμογλύφος* fuit, sed etiam *λίθων ἐργάτης* et *συναρμοστής* (somn. 4).[1] Unde factum est, ut nomina quoque, quibus artifices significabantur, latissime pertinerent, praesertim cum illorum nominum plurima essent universa, quippe quae sive a materia (*λιθοξόος, λιθουργός, χαλκοῦργος*; marmorarius, lapidarius, aerarius) sive a ratione fingendi (*πλάστης*; sculptor, flaturarius) sive ab operibus fictis — quod apud Romanos minus et serius usitatum — *ἀνδριαντοποιὸς, ἀγαλματοποιός*; statuarius, signarius) originem ducerent. Neque raro iis tantum, quae conjuncta sunt verbis, qui opifex intelligendus sit, declaratur (n. 12, 34).

Quae cum ita sint, quos in titulis Romanorum votivis (3, 5, 6, 9, 11, 16, 17, 19, 21, 23, 36), sepulcralibus (2, 4, 10, 12, 14, 20, 22, 26, 29-35, 37-40), aliis reperimus marmorarios, lapidarios, aerarios, alios oblivione obrui noluimus, cum in iis esse possint, quos etiam nos artifices dicere dubitaturi non essemus.

Ac *marmorarii* quidem in universum ii fuerunt, qui opera cujusvis generis ex marmore creabant: titulos scribebant[2]), aedificia marmoribus ornabant[3]), pavimenta sternebant.[4]) Sed marmorarios etiam

---

1) eatenus verum est, quod nonnulli negaverunt inter artifices et opifices veteres ullum fuisse discrimen.

2) Orelli 4223: D. M. titulos scribendos vel si quid operis marmorarii opus fuerit hic habes; de quo titulo v. O. Jahn. Ber. d. sächs. Ges. hist.-phil. Cl. 1861. p. 298.

3) n. 12. v. edict. Diocl. cap. VII. 5 ed. Mommsen. Ber. d. sächs. Ges. 1851 p. 17 cf. p. 54 et p. 65. s. v. Hausbau.

4) O. Jahn. Wandgemaelde des Columbariums in der Villa Pamfili in Abhandlungen d. Münch. Acad. philos.-philol. Cl. VIII (1858) p. 235 not. — J. Marquardt. Röm. Alterth. V, 2 p. 226 n. 2052.

signa fecisse et glossis docetur (p. 136 Steph.), ubi m., *μαρμαροποιός, ἀγαλματογλύφος* et Senecae epistula LXXXVIII, qui scripsit: „non adducor, ut in numerum artium liberalium pictores recipiam, non magis quam statuarios aut marmorarios aut ceteros luxuriae ministros,« ubi, cum pictorum tabulae, statuariorum statuae aeneae sint, mamorarii, ni fallor, recte intelliguntur ii, qui signa marmorea creabant.

A marmorariis *lapidarios* in universum diversos fuisse et per se patet, et titulo probatur Orelliano 4220 (n. 21); sed ii quoque majora monumenta fecerunt: in Petronii enim capite LXV qui memoratur »Habinnas sevir idemque lapidarius, qui [sibi] videtur monumenta optime facere,« a Trimalchione in cap. LXXI rogatur, ut et ipsius post mortem et Fortunatae uxoris statuas in monumento sepulcrali ponat.

Plastae, qui proplasmata finxit, (pl. imaginarii: edict. Diocl. cap. VII l. 29) titulus est n. 25.

Qui statuas gypso fictas fuderunt, universo nomine dicti sunt *aerarii*, quos et omnis generis opera et »sigilla vel statuas« fecisse edicti Dioclet, cap. VII lin. 24 sqq. satis probatur.[1]) Peculiari quidem nomine, qui statuas ex aere effecerunt, denominati sunt *statuarii*[2]) (cf. imprimis Quintilian. II, 21, 10. Plin. XXXVI, 15)[3]) iidem ab operibus flandis *flaturarii* (n. 32, 33) et *flaturarii sigillariarii* (34) vel *fusores*, a materia etiam *fabri a Corinthiis* (n. 35 cf. Plin. XXXIV, 48) dicti sunt.

Serioris aetatis sunt *officinator a statuis* (36), et *artifex signarius* (37) et in titulo quodam Christiano Gennarius *magester marmorarius.*[4])

---

[1]) immerito igitur, ut videtur, Marquardtius (l. l. p. 279 n. 2543) aerarios eos potissimum intellexit, qui aera ex metallis effoderunt; vide etiam Forcellini. s. v.

[2]) titulus quidem Gruterianus (640, 9 „ex Torello“ = 987, 4 „ex Sarayna (Torello) et Panvinianis“): Octavia Ɔ. l. || Hilara || V. f. sibi et || L. Coelio L. l. || statuari || ad statuarium non pertinet: in versu 5. enim, ubi cognomen liberti desideratur, fuisse videtur „Staturai,“ quod Mommsenius ex schedis mihi tradidit.

[3]) Marquardtius l. l. p. 229 n. 2070 statuariam artem eorum, qui signa ex auro et ebore creabant, fuisse minus recte opinatus est.

[4]) hunc laudavit Edm. le Blant: sur les graveurs des inscriptions antiques (chrétiennes) in rev. de l'art chrèt 1859 p. 13. ex Gazzera iscriz. crist. del Piem.

Inter eos quoque, quibus signa custodienda erant mandata, quales sunt in 38 sqq., artis peritos fuisse et per se verisimile est et probatur titulo 24 cf. p. 57, 2.

Denique non silentio omittendum est, 22 (1, 2, 4, 5, 7, 9, 12, 14, 17, 18, 22-24, 29, 32, 33, 35, 36, 38-40) ex 40 artificibus (nam tit. 13 in Graecia repertus est) Graeca tulisse nomina (cf. p. 62 not.).

Marmorarii:

1. L. Armodius L. l. Nicephorus — *Romae*: Fabretti p. 195 n. 463.
2. A. Arrius Chrysanthus — *Neapoli*: C. J. Neap. 2525.
3. C. Avillius December redemptor m. a 62 p. Chr. — *Neapoli*: C. J. N. 2588.
4. C. Clodius C. [l.] Antiochus — prope *Rhegium*: Cavedoni. bull. d. inst. 1844 p. 185.
5. M. Consutius M. l. Dor. — *Pisis*: ex Apiano Gruter. 640, 7, (v. n. 11).
6. Hermes Aureliae Vibiae Sabinae ser — *Villaviçosae*: C. I. L. II 133.
7. Fl. Phaneas — *Neapoli*: C. I. N. 2610.
8. D. Rufio (libertus) — *Neapoli*, olim *Romae*: C. I. N. 6833 ser. II lin. 11.
9. P. Rutilius Syntrophus — *Gadibus*: C. I. L. II 1724.
10. C. Sempronius Felix — *Romae*: ex Mazocchio Gruter, 640, 6.
11. L. Valerius L. l. Antios — *Pisis*: ex Apiano Gruter, 640, 7 (v. n. 5).
12. L. Valerius L. l. Pharnaces m. subaedanus — *Romae*: Henzen. 7245: corpus snbaedianum in Murator. 1185, 8.
13. *'Απελλᾶς Νηψ[ᾶ]δος, Φιλωνᾶς Διονυσίου μαρμαράριοι* — *Acrocorinthi*: C. I. G. I, 1107, sed vide Keilium in Philol. tom. VIII (1853) p. 171 sqq.

    Νικρόστρατος μαρμαράριος in titulo Christiano apud L. Ross.: Reisen im Peloponnes I p. 44.

---

in actis academiae Taurin 1851 (ser. II tom. XI) p. 173 tab. III. De marmorariis Romanis inde a X sec. usque ad XV egit Carlo Promis (degli artefici marmorarii Romani etc.) Taurin 1836. 4°.

μαρμαρ[α]ρίων τὸ γένος C. I. G. 5922 cf. 5921.

sodalicium marmorariorum — marm. *Taurinens.* II p. 126 n. 151.

compagani marmorarienses — *Curigae*: C. I. L. II, 1043.

14. Hermeros Ti. Claudii Caesaris Aug Germanici ser Theamidianus (?) ab marmorib — *Nepete*: Gruter. 25, 12 (a Pighio accepit Smetius).
15. M. Ulpius Martialis Aug lib a marmoribus — *Romae*: Gruter. 593, 7 (vidit Smetius).

titulus Muratorian. 950 n. 4 a Ligorio fictus est.

Lapidarii:

16. L. Aemilius Quartio — *Cluniae*: C. I. L. II, 2772.
17. Astragalus Agr... — mus. *Veron.* Maffei. 130, 1.
18. Her[mes (p. Chr. 49) — *Romae*: C. I. L. I C. 3, 12 (p. 327).
19. Reburrinus — in S. Eulaliae de Barossas (*Lusitania*); Murat. IV, 2046, 1 (ex P. Argote).
20. Terentius T. f. — *Patavii*: e Verderianis et Scardeonio Gruter. 640, 5.

opifices lapidarii — *Vasione*: Orelli. 4208.

lapidarii — *Divione*: ex Guenbaldi tumulo Chyndonactis (tombeau de Chyndonacte, Paris. 1623 p. 134) Spon. misc. sect. VI p. 223, 2.

marmorarius et lapidarius:

21. Ti. [I]ul[i]us Herm[a — *Nemausi*: Orelli. 4220 (illa fortasse nomina esse in lapide dixit mihi Aem. Hübner. v. cl.)

Fabri oculariarii:

22. L. Licinius L. l. Patroclus — *Romae*: Orelli 4185 cf. Henzen. p. 460.
23. M. Rapilius Serapio ab ara marmorea oculos reposuit statuis — *Florentiae*: Orelli. 4224.

Plastes:

24. ... Orbianus mystagogos || ... plastes — *Romae* in museo collegii Romani: Maffei. mus. Veron. 257, 3.

illius, qui laudatus est a R. Rochetto (lettre p. 394 n. 314) »Proculus plastes,« titulus est apud Gorium (inscr. ant. Etr. I. p. 63 n. 177) ita compositus: C. Proculei Plastis.

Aerarii:

25. L. Avius .... — in vetere *Capua*: C. I. N. 3871.
26. L. Furius Ɔ. l. Optatus — *Placentiae*: Orelli. 4140.
27. C, Octavius Au...... Felix | *Cordubae*: C. I. L.
28. C. Octavius T. C. l. Primus a[er]a[rius | II, 2238.
29. T. Scanianus Ero .... — *Beneventi*: C. I. N. 1734.
30. L. Vibius L. f. Sca[ptia] Maximus Smintius — in agro *Florentino*: ex Gorio Murator. 758, 6. anthol. lat. Burm. IV, 189. Meyer. 1307.
31. P. Calvius P. f. Justus mancips (sic) oficinarum quinquae (sic) — *Romae*: Orelli. 4217 cf. Henzen p. 460.
   collegium aerariorum — *Mediolani*: Orelli. 4060.
   sodales aerarii — *Neapoli*: C. I. N. 6863.
   confectores aeris — *Hispali*: C. I. L. II, 1179, de quibus quidem recte Marquardt. V, 2 p. 279 not. 2543.

Flaturarii:

32. C. Sellius Onesimus fl. de via sac[ra — *Romae*: Orelli. 4192.
33. L. Tyirius (Tityrus?) fl. de sacra via — *Romae*: Orelli. 4193.
34. T. Flavius T. f. Largonius Heros Malaca fl. sigillariarius — *Romae*: Orelli. 4280.

titulus Gruter. 638, 6 = Murator. 961, 4 a Ligorio fictus est.

---

35. P. Lucrinus P. l. Thalamus faber a Corinthiis — *Romae*: Orelli. 4181 cf. Henzen. p. 460.
36. Eutyches Aug lib oficinator a statuis (a. 199 p. Chr.) — *Romae*: ex Mazocchio et Ursinianis Gruter. 313, 5.
37. Maetius Aprilis artifex signarius — *Romae*: Orelli. 4282. (art. christianus ut videtur.)

---

38. Agrypnus Caesar Aug Maecenatian a statuis — *Romae*: Muratori. 886, 1.
39. Anthus Aug a Corinthiis — *Neapoli*: C. I. N. 2128. Henzen. 6308.
   aliquis »a Corinthiis« in fastis Antiatinis a. p. Chr. 51 col. III Henzen. 6445. C. I. L. I.
40. Carpus a Corinthiis (libertus) — *Romae*: Murat. 925, 14.
41. Ti. Laius Paratus a Corinthiis — *Neapoli*, olim *Romae*: C. I. N. 6841. Henzen. 6258.

METRA BASIUM.

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
	metra gallica.			basis.	
1	1,44			columna striata	mar. Parium
2				tit. in sella figurae sedentis	
3	0,84	2,2	0,47	quadrat.	lap. calcarius
4	2,70	0,47	0,26	pilae forma	marm.
5				columnae striatae frgm.	
6	0,10	0,67	0,16	bas. quadr. frgm.	marm. Pentel.
7	0,28	0,48	—	quadrat. fgrm.	marm. Pentel.
8	2,40	0,42	0,12-0,14	col. sepulcralis	marm. Pentel.
	0,275	0,725	0,384	basis sub col.	
8 a				basis in ecclesiae pariete	
9	0,13	0,76	0,287	quadrat.	marm. Hymett.
10	0,31	0,63	0,72	quadrat.	marm. Pentel.
10 a	0,445	—	0,9 diam.	basis rotunda	marm. Pentel.
10 b	0,25	0,30	0,65	quadrat.	marm. Pentel.
10 c	0,15	0,25	0,30	frgm.	marm. Pentel.
11		1,60	1,00	quadrata	
12	1,99			col. sepulcralis	mar. crystallin. fortasse e Laurio caesum.
13	0,60	0,70	0,60	frgm.	
14	1,40		0,35-0,60 diam.	columnae frgm.	

2, 3, 4 nunc Londini in mus. Brit.

5 nunc Pisauri.

9. Ad. Michaelis igitur (über den jetz. Zustand der Akropolis p. 18.) bases marmore Hymettio sero tantum factas esse immerito censuit v. et 31 c. 33 a. 34. 40. 50. 51. cf. Mercurium vitulum ferentem antiquissimi generis Arch. Ztg. XXII p. 169.

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
14*	0,255		0,565	in ecclesiae parite	
15				bas. in muro inclusa	marm. Pentel.
16	0,46	0,7	0,325	quadrata	marm. Pentel.
16 a					
17	0,39	1,76	0,85	basis quadrata	marm. Pentel.
18	0,42	2,511 circuit.	0,66 diam.	basis semicircularis	marm. Pentel.
plinthus	0,314	2,93 circ.	—	semicircularis	marm. Pentel.
19				frgm.	marm. Pentel.
19*	0,275	0,59	0,25	frgm.	
20					
21	0,40	0,70	0,69	quadrata	marm. Hymett.
22					
23					
24					
25					
26				frgm.	
27		0,59	0,44	quadrat. frgm.	
28	0,46	0,97	0,85	quadrata	marm. Pentel.
29				col. sepulcr. ut videtur.	
30				frgm.	
31	0,60	1,10	0,65	quadrata	marm. Pentel.

17. tota basis sex lapidibus quondam composita erat, quorum quinque tantum adhuc reperti sunt lapides, quibus titulus inscriptus est.

18. 27. ichnographiam basium vide in Ross. commentatt. archaeol. I p. 189.

in 31 hoc memorabile, quod signi vestigium deprehendi non potest.

31 a 32 tota basis quattuor marmorearum tabularum seriebus composita, quarum duae inferiores m. Hymettio, duae superiores Pentel., in tertia serie titulus.

Numerus tituli.	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma.	Natura lapidis.
31 a,					
32: a		0,88			
b	0,32	0,845	0,724		marm. Pentel.
c	singul.	0,99	singul.		sed. vid. infra
d	bas.	0,86	bas.		
e		0,86			
31 b				frgm.	marm. Pentel.
31 c				frgm.	marm. Hymett.
33	0,305	0,705	0,62	frgm.	marm. Pentel.
33 a	0,12	0,28	0,25	frgm.	marm. Hymett.
34	0,32	0,91	0,67	quadrata	marm. Hymett.
35	1,10	0,57		quadrata	marm. Pentel.
35 a					marm. Pentel.
35 b	0,55		0,58 diam.	basis rotundae frgm.	marm. Pentel.
36	0,19	1,20	0,60	frgm.	marm. Pentel.
37				frgm.	marm. Pentel.
38					
1	0,18	1,38	0,28		
2	0,18		quaeq. bas.	quadrata	marm. Pentel.
3	0,18				
39	0,71	0,80	0,51	quadrata	
40	0,64	0,57-0,62	0,51-0,52½	quadrata	marm. Hymett.
41	0,70	0,70	0,54		marm. Pentel.
42	0,35	1,13	1,10		marm. Hymett.
43				columnae frgm.	marm. Pentel.
44	0,47		0,27	frgm.	marm. Pentel.
45					
46	0,35	0,73	0,55	frgm.	marm. Pentel.
47					
47 a					
48					

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
49	0,30	0,88		frgm.	marm. Hymett.
50	0,20	1,45	0,80		marm. Hymett.
51	0;70	0,45			marm. Hymett.
52					
52 a	0,24	0,80	0,62		
53					
53 a	0,70	0,53	0,45	frgm.	marm. Pentel.
53 b	0,74	0,38	0,38	basis quadrata	
54					
55				rotunda	marm. Pentel.
56	0,15	0,88	0,70	frgm.	marm. Pentel.
57	0,30	0,13	0,42	frgm.	marm. Pentel.
58	0,34	0,18	0,24	frgm.	marm. Pentel.
59	0.53	0,20	0,50	frgm.	marm. Pentel.
59*	0,32	0,40	0,28	frgm.	marm. Pentel.
59**				frgm.	marm. Pentel.
60					
61	0,97	0,97	0,24	quadrata	marm. Hymett.
62				frgm.	
63					
64					
64 a					
65-81	tituli Rhodii, de quibus quae constant, cum perpauca sint, jam in sylloge adnotavimus				
67 a	0,31	0,52			
70 b	0,44	0,72			
82					
83					
84					
85					
86					

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
87	0,686	0,711	0,254	tabula	marm. caerulei
88					
89	0,635	0,635	0,254		marm. caerulei
90	1,02	0,457	0 292		marm. albi
90 a	1,02	1,463	0.307		marm. albi
91	0,171	0,305	0,114		lap. calcar. caerul.
92	0,76	0,68	0,61		marm. caerulei
93	0,33	1,85	0,648		
94					
95-106		in statuis vel statuarum plinthis			
107					
107 a	0,65	0,68			marm. Hymett.
107 b	0,80	1,60	0,65		
107 c	0,28	0,31	0,33		lap. nigr. Eleusin.
107 d	0,36	1,03	0,75		marm. Hymett.
108	0,28	1,10		frgm.	
109	0,97	0,65	0,55	frgm.	marm. Hymett.
110	0,72		0,26 diam.	rotunda	
111					
112					marm. nigr. Eleus.
113					
114	0,27	0,78	0,605		marm. alb.
114 a					marm. nigr. Eleus.
114 b				frgm.	
115					marm. Hymett.
116					
116 a					
117	0,32	1,25	0,77		marm. Pentel.
118					
119	0,22	1,13	0,705		marm. alb.

87. 89. 90. 91 92 nunc Londini in mus. brit.
87 antea in muro fuisse videtur.

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
119a} 120 }					
121					
122					
123				frgm.	marm. alb.
124	in statua				
125	0,69	0,45	0,69	frgm.	marm. Hymett.
126	0,158	0,525			marm. alb.
127	0,11	1,00	0,55	frgm.	marm. Pentel.
128					
129					
129a					
130		1,05	1,02		
130a				frgm.	
131				op. anaglyphum	
131a					
132					
133					
134	0,27	0,13		op. anaglyph. col.	
135	in statua				
136					marm. nigr.
136a					marm. Afric..
136b					
137					(rosso antico)
138 } 139 }	in statuis				
140					
141	in statua				
142-149	in operibus ipsis				
150					
151					

Numerus tituli	Altitudo	Longitudo	Latitudo	Forma	Natura lapidis
152-154	in statuarum plinthis vel truncis arborum.				
155					
156					
157					
158	0,76	1,33		frgm. serra resectum de basi quadr.	
159					
160					
161	0,32	0,72			
162					
163					
164					
165-174	in statuarum adminiculis vel plinthis.				

INDEX NOMINUM ARTIFICUM.

Notae: add. = addenda.
patr. n. = patris nomen.
scr. = a scriptoribus traditi.
soli numeri ad syllogen pertinent.
B = inscriptiones, quibus artificum tantum mentio fit.
( ) uncis curvis inclusi sunt dubii;
[ ] uncis quadratis, qui immerito in artificum historiam irrepserunt.
* asterisco notavi, quorum nomina non sunt in Papii indice nomm. propr. Gr. ed. Benseler (*Α–Π*);
† cruce notavi, quorum nomina et in lapidibus et in scriptoribus reperiuntur. cf. p. 5 et 54, ubi quidem certi tantum numerati sunt.

INDEX ETHNICORUM ARTIFICUM.

*) v. C. Keil. in tom. II suppl. annall. philoll. et paedag. p. 357 sq.

RECENSUS LOCORUM ARTIFICUM INSCRIPTIONIBUS INSIGNIUM

VID. TABULAM GEOGRAPHICAM.

CONSPECTUS TITULORUM QUI IN PROLEGOMENIS ALLATI SUNT.

tit.	pag.	tit.	pag.
Tab I, a	24	3	61
b	24. 61	4	50. 61
tab. VI, c	17 n. 1. — 61	5	16. 61
1	16	6	43. 61
2	24. 61. 62	7	43. 61

UNDE INSCRIPTIONES IN TABULIS ADJUNCTIS DESCRIPTAE FLUXERINT.

Tab. I, a. Cambridge journal of classical and sacred philology 1855 p. 108, ubi Churchill Babington (paullo minor in Spratt. travels in Crete, tab. I, 20 cf. vol. I p. 192.)

b. annali dell' instit. 1864 tab. R, cf. p. 260 sq., ubi Michaelis.

Tab. I, 1. Franz. elem. epigr. p. 57 n. 21.

2, 3. A. Kirchhoff. Stud. p. 140.

Tab. II, 5. Kirchhoff. Stud. p. 251.

6. bulletino dell' inst. 1859 p. 195 (Brunn).

7. ibid. p. 196.

8. Stephani. mus. rh. n. ser. t. IV tab. I.
8 a. Lebas. inscr. tab. V, 1.
9. Kekulé: Bildwerke des Theseions in Athen n. 346 p. 142.
Tab. III, 10. Lebas. inscr. tab. VII, 10.
10 a. Stephani mus. rh. n. ser. IV tab. II, 4.
10 b. bullet. 1859 p. 198 (Brunn).
11. Lebas. inscr. tab. VI, 5.
12. Kirchhoff. Stud. p. 177.
Tab. IV, 13. Philolog. tom. XXVIII ad p. 175 (Benndorf).
14. Lebas. inscr. tab. VI, 6.
19. Ἐφημ. ἀρχ. 1839 n. 171.
Tab. V, 15. Lebas. inscr. tab. III, 5.
16. Lebas. inscr. tom. I p. 21 n. 150.
17. L. Ross. arch. Aufss. I p. 194.
ad 18 a. Lebas. inscr. tab. VIII, 4, 5.
26.* L. Ross. arch. Aufss. II p. 677 sq.
Tab. VI ad 31 a, 32. Lebas. inscr. tab. VIII, 1.
ad 52 a. Ἐφημ. ἀρχ. 1862 n. 184 p. 179.
c. A. Conze, Reise auf den Inseln des thrak. Meeres: Thasos tab. IV, 14.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag.

Ad Prolegomena:

8 not. 4 scrib. p. 8 not. 1.

10, 6 scrib. imperatorio.

16, 3 scrib. uni eidemque.

18 not. 2: hic versus est in tab. XXVIII, 24 apud O. Benndorfium (griech. und sicil. Vasenbilder II), qui p. 48 alium versum olim praecessisse vidit, cui inerant dedicantium nomina et cui dedicabant.

22 ex iis quae dixi, sequitur, artifices seriore tempore nominativis fortasse saepius usos esse (cf. p. 171 sqq. 4, 9, 11), cum apud Romanos plurima opera ornatus causa fingerentur, ita ut artifices cum dedicantibus rarius confundi possent.

22, 12 scr. 220.

23 sqq. de aoristi et imperfecti usu plenissime egit, cuius liber inter Germanos minus notus sero in manus meas pervenit, I. P. Rossignol (trois dissertations. Paris 1862) p. 93—171: dissertation sur la signature des oeuvres de l'art chez les anciens; cuius commentationis summa haec fere est: ante omnia esse legem absolutam statuendam, quid tempora sibi vellent, quo facto fore, ut rectum per se appareret. Deinde cum quaestionis historiam pluribus enarraverit (p. 96—118), et de imperfecti, aoristi, perfecti, plusquamperfecti usu universo egerit (p. 118—129), collegit, aoristum et imperfectum tantum artificum usui apta fuisse; quae quidem usurpasse eos promiscue secutos Homerum, omnium rerum exemplum (cf. e. g. Iliad. XVIII v. 478—612, ubi octo aoristi totidemque imperfecta p. 134, sed hi versus sunt). Inde a p. 136 usque ad p. 171, Lessingio se assentiri exposuit, qui voluit, Plinium de conditoribus tantum pingendi fingendique, Apelle et Polycleto esse locutum; atque hos quidem ter solum perfectis usos esse, quae Plin. cum aoristis confudisset. Quod vero hunc scriptorem adnotasset de invidia ob illa tria exorta, minus aptum esse, cum etiam aliis documentis (vasorum inscriptionibus), probaretur, hic de singulorum hominum, non vero aetatum usu agi. Quam sententiam quominus meam faciam et titulis adhuc repertis prohibeor et eo, quod usus legibus a priori constitutis parere non solent.

30, 5 scrib. 15.

39. *Τειμέας Ζήλα* (p. 154, 8) similibus exemplis addi debuit, *Ζήλας λατύπος* enim p. 152, 4.

55 sq. not. 4. Ita *στήλη* et *βάθρον* discernuntur in titulo Rhodio edito a Foucartio (rev. arch. 1865 XI p. 299 sq. Philol. tom. XXIII (1866) p. 688, 5): *ἀναγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα καὶ εἰς στήλην λιθίνην καὶ στῆσαι ἐρ Ῥόδῳ· τὸ δὲ ἀνήλωμα εἰς τὴν εἰκόνα καὶ τὸ βάθρον καὶ τὴν στήλην κτέ.*

58 sq. hac de re etiam Rossignol egit in libri modo laudati p. 171 — 182, quocum me prorsus convenire libenter addo; dixit autem p. 182: on n'a donc jusqu'à présent aucun fait positif pour établir que chez les Grecs et chez les Romains il ait été défendu aux artistes d'inscrire leur nom sur leurs ouvrages, et tout ce qu'il est permis de conclure du passage de Cicéron, et de présumer d'après celui de Pline, c'est qu'il put y avoir des cas où des motifs particuliers firent ôter ou restreindre cette liberté.

Ad syllogen:

14* titulum a multis vv. dd. castigatum esse non ignoravi, sed conjecturas addere eam ob causam supersedi, quod Schwabium recte legisse nunc inter omnes constat (Arch. Ztg. 1850 p. 229 v. Boeckh in Bericht über die XII. Philologenversammlung p. 49—51).

59 fortasse recipi non debuit, tertius enim versus, cui artificem inesse suspicati sunt, multo majoribus quam duo priores litteris exaratus est, quod a more Graecorum artificum abhorret v. p. 62.

63 in v. 1 post Ἀπολλοδώρου errore excidit *EPH*, quod certe ad ethnicum pertinebat; Leakeus l. l. IV p. 310 fortasse oppidum Eritium haud procul a Cyretia situm (Liv. XXXVI, 13) intelligendum esse censuit.

107 de hoc titulo uberius egit Lebasius (mém. de l'acad. des inscr. XXIII 1858 p. 145—165), qui legit in lapide v. 2 Ἡρ . . . . ος (v. 3 errore in ἐτύμων π pro τ), v. 7 ὧν τῷ μὲ[ν] ῥήτωρ. Praeterea Lebasius qui titulum 107 a anno 190 a. Chr. scriptum esse censuit, 108 anno 120, 107 anno 50, tres creavit Eucheires et tres Eubulides:

225 Eucheir I (Plin. XXXIV, 91)
190 Eubulides (tit. 107 a)
155 Eucheir II (Pausan. VIII, 14, 10
120 Eubulides II (108 et Pausan. I, 2, 5)
85 Eucheir III } (107)
50 Eubulides III }

quo anno hunc titulum compositum esse Eteobutadarum quoque stemmate confirmare studuit audacius, ut videtur, quam verius.

138 etiam a Rossignol. (p. 109) spurius habetur.

142 titulum a me in suspicionem vocatum Mommsenium Ligorio tribuere, nunc video (sächs. Ber. 1852 p. 256).

[213] cf. etiam. Keilium, qui in mus. rhen. XVII (1862) p. 69 not. titulum non prorsus reiecit.

[215, 216] Ligorio tribuit Mommsenius l. c.

Tituli addendi (cf. praef. p. V).

1 (ante 26).

Leucade in insula:

Ἀγ[α]θοκλῆς Ἀ[γαθοκλέ
ος Ἡρακλεῖ Ἀλ[κείδ-
α ἀνέθηκε
Τιμόδαμος Τι[μοδάμου?
ἐποίησε Ἀμπρα[κιώτης

haud dubie errore in bullet. v. 5 ita scriptus est: ἐ[ποίησε Ἀμπρα[κιώτης, quod veri dissimile; unde enim tum Ἀμπρακιώτης? praeterea lapidis dexterum tantum latus evanuisse videtur.

1. I. Stamatelos: Ἐφημερὶς τῶν φιλομαθῶν, Athen. 1868, 20. die Decbr. quam inspicere non licuit; repetitus in bulletin de l'école française d'Athènes, 1868 n. V, VI.

2 (post 23).

Hermionae prope ecclesiam (lapis 0,61 alt., 0,82 lat. in inferiore parte 0,17 cras.):

'Ασ]κληπιόδωρος Τηλέφου 'Αθηνα[ῖος
'Αρι]στοξέναν Περκλείδου τὴν ἑαυτοῦ γυνα[ῖκα
Δήμητρι, Κλυμένῳ, Κόρῃ

'Αργαῖο]ς 'Αριστον[ίκου? ἐποίησε

v. 2 ἑατοῦ Baumeister. ἑαυτοῦ Conze.

v. 4 Graecus quidam, se 'Αργαῖο extinxisse ipse dixit Conzeio, qui post 'Αριστον lacunam esse negavit, qua de re vide Keilium in mus. rh.

3 (post 54).

Argi:

Λυ]σιμάχα 'Απολ[λωνίου?
'Αρ]γεία 'Αριστίων[α . . . .
'Αργεῖον τὸν ἄνδ[ρα νικήσαντα
πολεμιστηρίῳ Ἡρα[ῖα . . . . . .
τρίς, Σωτήρια τρίς

Διόδωρος Ἑρματτίου 'Αθηναῖο[ς ἐποίησεν

4 (post 74).

Halicarnassi in basi inserta muro, quo hortus cingitur:

[ἡ δεῖνα τοῦ δεῖνος],
κατὰ θυγατροποιί[αν δὲ
Διονυσοδώρου καθ . .
τὸν αὐτῆς υἱὸν κ[αὶ
τοῦ 'Αντιπάτρου

Ἡλιόδωρος Ἡλιοδώρου
[Ῥόδιος? ἐποίησεν]

5 (post 155).

Mytilenes reperta basis in vestibulo domus, quae est pone S. Athanasii ecclesiam (marm. cani 1,16 long. 0,75 alt.):

ὁ δᾶμος
τὸν ἑαυτῶ σωτῆρα καὶ κτίσταν
Γναῖον Πομπήιον Γναίω υἱὸν
μέγαν, τρὶς αὐτοκράτορα κατα-
λύσαντα τοὶς κατασχόντας
τὰν οἰκημέναν πολέμοις καὶ
κατὰ γᾶν καὶ κατὰ θάλασσαν

litteris minoribus: Δωρόθεος Ἡγησάνδρου
'Ολύνθιος ἐπόησε

---

2. Baumeister, Philol. tom. IX p. 179. C. Keil. epigr. Excurse (Jahrbb. f. Philol. u. Paedag. tom. suppl. II) p. 353 sqq. — Conze, Philol. tom. XIX (1863) p. 167. C. Keil. mus. rhen. n. ser. XVIII (1863) p. 143.
3. Minusculis edidit, qui repperit, Foucartius in bullet. de l'école française d'Athènes, 1868 p. 4.
4. Ex Lud. Rossii diariis edidit C. Keil. mus. rhen. n. ser. X (1865) p. 538.
5. A. Conze: Reise auf der Insel Lesbos, Hannover 1865 tab. VIII, 1 p. 13.

6 (post 155).

Sami:

ὁ δῆμος ὁ Σαμίων Γναῖον Δομέτιον
Γναίου υἱὸν τοῦ δοθέντος ὑπὸ τῆς
συνκλήτου πάτρωνος τῷ δήμῳ
ὑπέρ τε τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος (?)
τῆς ταυροπόλου ἀρετῆς ἕνεκεν [*καὶ εὐνοίας*
τῆς εἰς ἑαυτὸν Ἥρῃ

Φιλότεχνος Ἡρῴδου ἐποίει

7 (post 164).

Prope *Salaminem* Cypriam „*ἐπὶ μικρᾶς ἐκ λευκοῦ μαρμάρου βάσεως ἑτερομήκους· καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχει*

Ἑρμόλαος ἐποίει.

παρὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ ὄνομα, ὅυτινος πρὸς τιμὴν ἐστήθη ὁ ἀνδριάς

Ψυχάρους.

ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν ἐσβεσμένων γραμμάτων καὶ τὰς ἑξῆς λέξεις

Λ]*εοντίῳ* — — —
Ἐπαρχιακό[*ς*"

---

6. Ex apographis principis Ghikae misit Car. Newton. Monatsber. der Berl. Acad. 1859 p. 573 cf. 1860 p. 348.
7. *Ἀθανάσιος Ἀ. Σακελλάριος· τὰ Κυπριακά. I. ἐν Ἀθήναις* 1855. *Κεφ. ιδ'* p. 170.

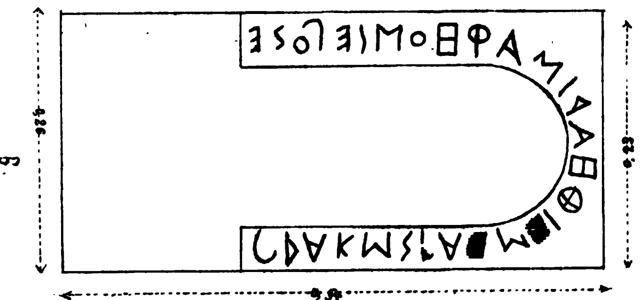

BEROLINI
APVD S. CALVARY EIVSQVE SOCIVM (G. H. SIMON)

TYPIS DRÆGERIANIS (C. FEICHTII)

a.

β.

Ε ΔΒΜΟΣΜΕΕΠΟΙΕΝ

2.

ΠΑϞΔϞΟΜΕΚΓΗΑΝΤΟϞΔΕΚΜΑϞΤΟΔΑΜΝΕΝΓΗΕΜΑΤΑΛΜΝΑ
ΜΟϞΤΑΡΕΓΕΥΚΗΟΙΜΕΝΟΜΤΟΥΤΕΤΕΓΕΜΜΕΤΡΟΓΗΟΝ

1.

ΟΙΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΠΑΙΔΕΣΤΟΜΑΝΔΡΟΜΑΧ
ΣΒΙΚΙΨΡΕΤΕΔΕΣΒΙΟΠΕΝΑΣΕΘ

3.

ΝΓΧΣΗΜΟΡ.ΕΓΓ⁝ΙΗΣΕΜΗΟΜΑΧΣΙΟΣΡΛΛΕΣΙΔΕ7

12.

. . . . . . ASKAI . ΨSIC . Λ . ΕΘΕΤΕΜ
. . . . . ΕΜΑΙΑΙΑΓΑRΧΕΜΟΛΘΕΜ
. . . . . OSKAIMESOTESEΓOIESATEM

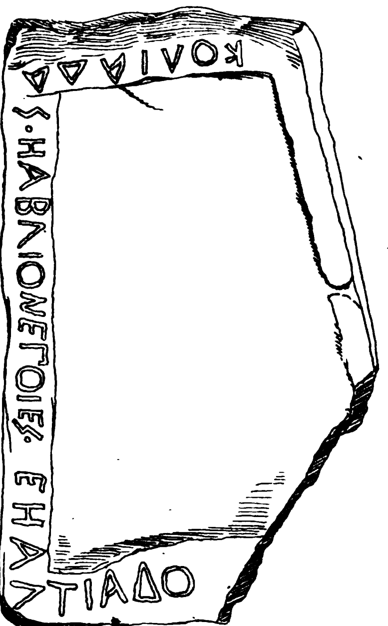
10a.

ΕΙ'Ι . ARIMO . . Ο . . . . ΜΗC . . . . Ο
KRITIOS . AIΝΕSIOTESEΓΟ . . . . ΕΝ

10

ΘΕΝΟΙΕΚΘΑΝΤΟΜΕΠΑΤΕΡΑΝΕΘΕ
ΚΕΚΑΙΗΥΙΟSΕΝΘΑΔΑΘΕΝΑΙΕΙΜΝΕΜΑ
ΓΟΝΟΝΑΡΕΟSΕΓΕLΟΧΟSΜΕΓΑ·ΕΤΕΦΙ
LΟΧSΕΝΙΕSΑΡΕΤΕSΤΕΓΑSΕSΔΟΡ·ΑΝ
SΧΟΝΤΕΝΔΕΓΟLΙΝΝΕΜΕΤΑΙ
ΚΡΙΤΙΟSΚΑΙΝΕSΙΟΤΕSΕΓΟΙΕSΑΤΕΝ

10 b.

11.

ΑΡΗΑΓΑΣΕ ΝΟΝΤΕΚΑΙΑΜ
ΛΝΕ+ΣΟ+ΟΣΒΕΛΙΚΙΛΣ
ΙΣΤΕΜΟΝΤΟΔΕΓΟΕΒΙΓΟ
ΕΜΑ

13.

ΗΟΣΤΟΔΑΓΑΛΜΑΝΕΘΕΚΕ
ΦΙΛΟΣΤRΑΤΟΣ:ΕΣΤΟΝVΜΑΤΟ
ΓΑΤRΙΔΕΤΟΙΤΕΜΟΔΑΜΟ
ΦΟΟΝΟΝVΜΑ

14.

Α Ρ Ε Τ Η Σ Α Ι
ΟΔΕΑΥΤΟΧΟΩΝΑΣ
ΕΔΕΞΥΓΛΟΤΟΝΣΩΙΙ
ΔΗΜΗΤ
ΕΠΟΗΣ

19.

ΝΕΘΕΚ
ΑΙΟΣ
ΕΝΑΙΟΣ
ΜΕΓΑΛΟΣ

<ΟΝ
ΑΝΟΜΑΧΟ
ΕΠΟΙΕΣΕ

15.

ΗΕΡΜΟΛΥΚΟΣ
ΔΙΕΙΤRΕΦΟΣ
ΑΠΑRΧΕΝ
ΚRΕΣΙΛΑΣ
ΕΠΟΕΣΕΝ

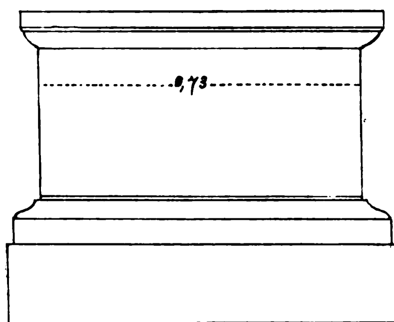
16.

ΧΑΙΡΕΔΕΜΟΣΕΥΑΛΛΕVC | –ΚΚΟΙΛΕΣΑΝΕΘΕΚΕΝ
ΣΤΡΟΛΛΥΛΙΟΝΕΠΟΙΕΣΕΝ

17.

18.

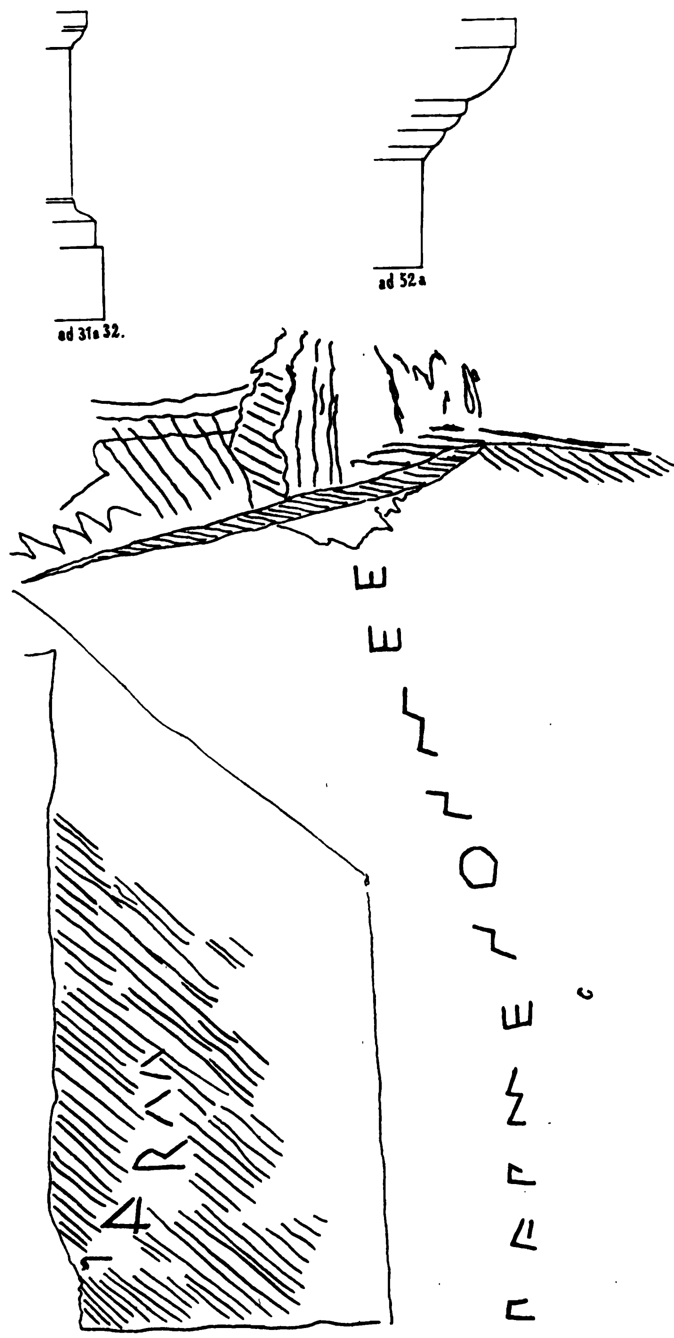

18a.

1) Hamilton) ΑΙ..ΘΕΡΣΗΣΑΝΕΘΗΚΕΝΑΘΗΝΑΙΗΙΠΟΛΙΟΧ..
ΠΑ.ΙΩΙΛΟΝΗΤΗΣΔΕ...Ν.ΕΘΥΞΕΤΟΔΕ

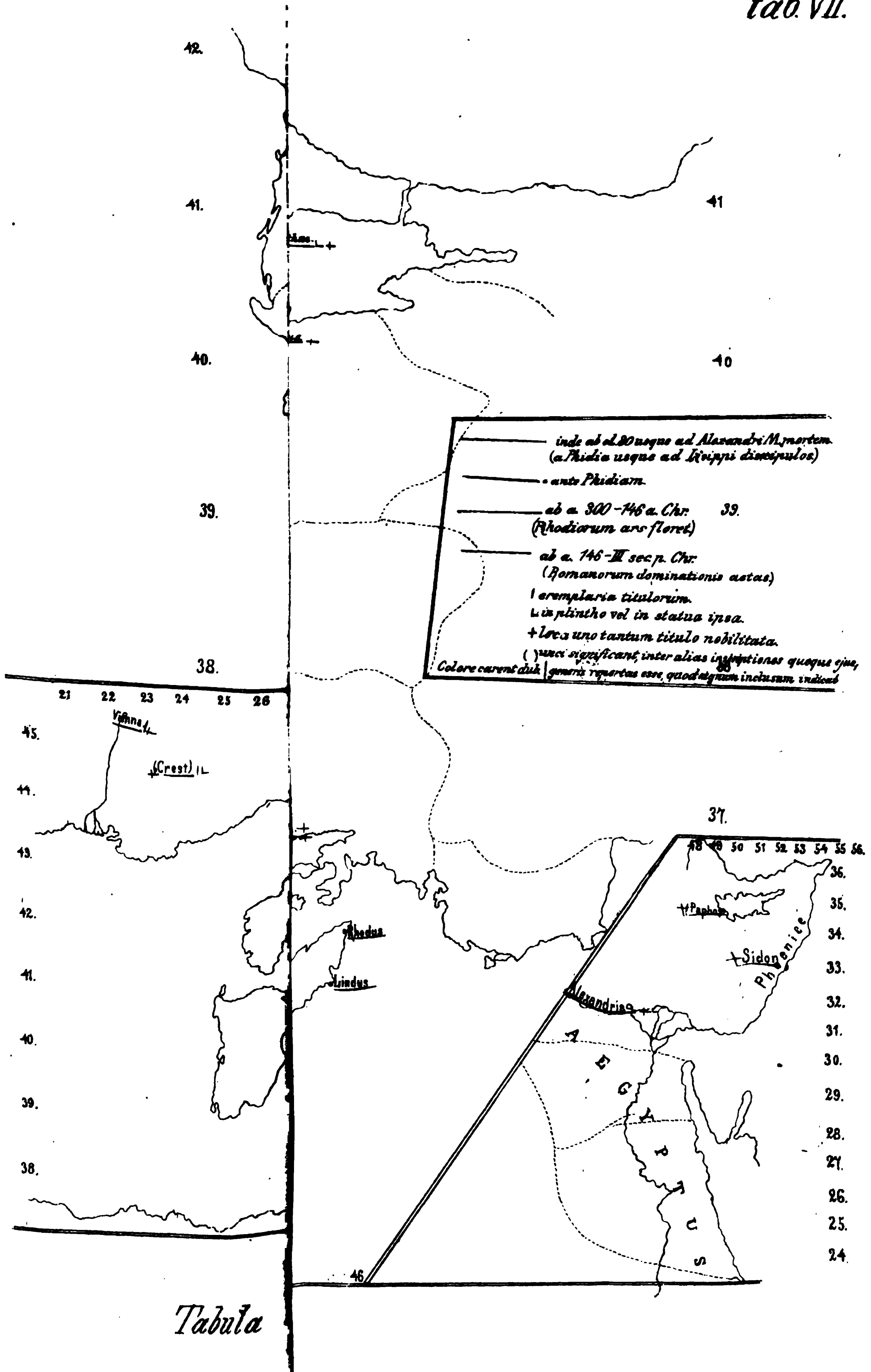
2) Lebas.) ΣΗΣΑΝΕΘΗΚΕΝΑΘΗΝΑΙΗΙΠΟΛΙΟΧ
\ΟΝΗΤΗΣΔΕ.Τ.Ν.ΤΕΥΞΕΤΟΔΕ

26.

ad 31 a 32.
ad 52 a

tab. VII.

Tabula

